

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

پیشرو پانچ

دربارہ

(بعض اہل علم کے لیے)

رامم زمانہ

لاہور
باصباح محمد

محمد رفیع عثمانی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۱۱ پرسش و پاسخ درباره امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

نویسنده:

محمد امینی گلستانی

ناشر چاپی:

سپهر آذین

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

- فهرست ۵
- ۱۱۱ پرسش و پاسخ درباره امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) ۱۰
- مشخصات کتاب ۱۰
- فهرست موضوعات ۱۳
- پیشگفتار ۲۸
- پرسش و پاسخ ۳۱
- ۱- س- آیا جوامع بشری برای وجود امام زمان نیازی دارد؟! ۳۱
- ۲- س- آیا در ادیان قدیم و کتاب های آسمانی پیشینیان ذکرى در باره آن حضرت، به میان آمده است؟! ۳۲
- ۳- س- آیا در میان کاهنان و پیشگویان پیش از اسلام در باره آن حضرت، صحبتی بوده یا بعدها پدید آمده است؟! ۳۳
- ۴- س- آیا در میان عرفاء گذشته یادى از آن حضرت آمده و به آمدن او معتقد بوده اند یا نه؟! ۳۵
- ۵- س- آیا در قرآن کریم آیاتی در باره آن حضرت وجود دارد؟! ۳۷
- ۶- س- آیا از زبان مبارک رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در باره آن حضرت، مطالبی به میان آمده و یا بیاناتی صادر شده است؟! ۳۸
- ۷- س- آیا در میان فرقه های مختلف مسلمان ها به آمدن و وجود آن حضرت معتقدانی وجود دارد؟! ۴۰
- ۸- س- آیا تکذیب مهدی عجل الله تعالی فرجه و آمدن او از نظر شرعی چه حکمی دارد؟! ۴۲
- ۹- س- می گویند بردن نام آن حضرت حرام است آیا این حرف درست است و چرا؟! ۴۳
- ۱۰- س- چرا باید امام زمان در آخرالزمان ظهور کند و عالم را نجات دهد؟! ۴۵
- ۱۱- س- آیا امام زمان متولد شده یا هنوز به دنیا نیامده است؟! ۴۶
- ۱۲- س- در صورتی که متولد شده، آیا امکان دارد بشر این همه عمر طولانی را داشته باشد؟! ۵۰
- ۱۳- س- بنا بر این که برای آن حضرت این عمر طولانی امکان پذیر است پس این مدت را در کجا زندگی می کند؟! ۵۵
- ۱۴- س- آیا آن حضرت زن و فرزند دارد؟! ۵۷
- ۱۵- س- اگر امام عجل الله تعالی فرجه الشریف، وجود دارد پس چرا غایب شده و از منظر مردم، نامرئی گشته است اساساً غیبت چرا؟! ۶۲
- ۱۶- س- حجّتی که غایب است و به درد جامعه نمی خورد؛ بود و نبودش چه فرقی دارد و اگر تولّدش نزدیک ظهور انجام می گرفت و جامعه را رهبری می کرد ۶۲
- ۱۷- س- لطفاً برای غیبت یک معنای صحیح ارائه نمائید که قابل قبول باشد؟! ۷۲

- ۱۸]- س- آیا خود امام عجل الله تعالی فرجه الشریف وقت ظهور را دقیقاً می داند؟! ۷۸
- ۱۹]- س- آیا اساساً برای پیغمبر صلی الله علیه و آله و ائمه علیهم السلام وقتی برای ظهور او تعیین شده و دقیقاً وقت آن را می دانستند یا نه؟..... ۸۱
- ۲۰]- س- چرا امام ظهور نمی کند آیا این همه مدت برای غیبت کافی نیست؟!..... ۸۵
- ۲۱]- س- آیا امام وقتی که ظهور نمود، دست به کشتار بی امان، خواهد زد یا مسئله چیز دیگری است؟!..... ۹۰
- ۲۲]- س- آیا آن حضرت با مردم جهان چه رفتار و چگونه برخوردی خواهند داشت؟..... ۹۱
- ۲۳]- س- آیا پیش از ظهور آن حضرت، در اوضاع جهان دگرگونی وتحول اساسی پیش خواهد آمد؟..... ۹۳
- ۲۴]- س- آیا ظهور حضرت در این گیر ودار ها خواهد بود یا بعد از آرامش؟..... ۹۸
- ۲۵]- س- شنیده ایم در آن زمان در برابر یک مرد پنجاه زن خواهدبود که در ۱۰۰
- ۲۶]- س- لطفاً در باره کسانی که در مناطق قطبی زندگی می کنند و از همه جا بی خبرند توضیح دهید که تکلیفشان چه خواهد شد؟!..... ۱۰۱
- ۲۷]- س- آیا امام برای فصل کردن و انتقام جوئی می آید یا وصل کردن و مهربانی که خواسته تمام شرایع آسمانی است؟!..... ۱۰۳
- ۲۸]- س- آیا امام با چه سیرتی پیش خواهد رفت؟!..... ۱۰۴
- ۲۹]- س- آیا زندگی امام به چه صورتی خواهد بود، مانند مردم عادی و فقیرانه و یا طاغوتی و متکبرانه؟!..... ۱۰۵
- ۳۰]- س- آیا خانه مسکونی امام در کجا خواهد بود؟..... ۱۰۶
- ۳۱]- س- آیا خانه امامان رجعت کننده بعد از او، کجا خواهد بود؟..... ۱۰۹
- ۳۲]- س- آیا پایتخت امام کجا و در کدام شهر خواهد بود؟..... ۱۰۹
- ۳۳]- س- در روایات آمده است که امام عجل الله تعالی فرجه الشریف در اماکن مقدسه تغییراتی خواهد داد، در کجا و چرا؟!..... ۱۱۱
- ۳۴]- س- در روایات آمده است که امام علیه السلام سقف مساجد را بر میدارد در این صورت آیا تکلیف مردم مناطق سرد سیری بیش از ۳۰ درجه زیر صفر ۱۱۵
- ۳۵]- س- آیا اساساً این کارها اسراف و به هدر دادن بیت المال نیست؟!..... ۱۱۵
- ۳۶]- س- آیا مساجد نقش دار که بنا می شود، آن حضرت تخریب خواهد نمود؟!..... ۱۱۶
- ۳۷]- س- آیا در مقام ابراهیم علیه السلام تغییری خواهد داد؟!..... ۱۱۶
- ۳۸]- س- آیا در خود کعبه و مسجدالحرام تغییراتی خواهد داد یا نه؟..... ۱۱۸
- ۳۹]- س- آیا برای مسجد مدینه هم تغییراتی خواهد داد؟..... ۱۲۰
- ۴۰]- س- آیا برای مسجد کوفه، مانند مکه و مدینه دگر گونی هائی انجام خواهد داد؟!..... ۱۲۱
- ۴۱]- س- با مانوس بودن مسلمانها به این امکانه آیا این تغییرات ضرورت خواهد داشت؟!..... ۱۲۳

- ۴۲- س- شنیده ایم که در وسط مسجد کوفه چشمه های آب و نفت وجود دارد و در زمان آن حضرت بیرون می آید آیا این مطلب صحت دارد یانه؟! ۱۲۳
- ۴۳- س- آیا در دولت کریمه نسبت به اماکن خصوصی یا عمومی اصلاحاتی انجام خواهد گرفت؟! ۱۲۵
- ۴۴- س- آیا در دولت کریمه قوانین راهنمایی و رانندگی خواهد بود، در صورت مثبت بودن جواب، به چه صورتی در خواهد آمد؟! ۱۲۸
- ۴۵- س- آیا درست است که امام عجل الله تعالی فرجه الشریف برای مستحبی ها اجازه طواف مستحبی نخواهد داد؟! ۱۳۰
- ۴۶- س- روایات در بیان تسلیحات نظامی امام در جنگ ها و پیکارها که کلاً با کلمه «سیف و سیوف»؛ یعنی شمشیر و شمشیرها، آمده است S مانند این رو ۱۳۴
- ۴۷- س- آیا امام (عج) در مدت طولانی کره زمین را تسخیر خواهد نمود یا کوتاه مدت؟! ۱۳۴
- ۴۸- س- اساساً کیفیت پیشروی و تسخیر کره زمین و تسلیم قدرت های جهان در برابر ارتش آن حضرت به چه صورتی خواهد بود؟! ۱۳۶
- ۴۹- س- آیا برای شناخته شدن کشور یک پارچه کره زمین، پرچم مخصوص خواهد بود ۱۴۰
- ۵۰- س- آیا رنگ و جنس پرچم آن حضرت چگونه خواهد بود؟! ۱۴۲
- ۵۱- س- آیا پرچم آن حضرت آرم بخصوصی هم خواهد داشت؟! ۱۴۳
- ۵۲- س- آیا دنیای امروز با پیش کشیدن جنگ اتمی (چنان که برخی پیش بینی کرده اند) آن چنان درهم کوبیده خواهد شد که چاره ای جز باز گشت به ۱۴۳
- ۵۳- س- آیا رهبر این نهضت بزرگ، برای تحقق بخشیدن به آرمان های انبیا و پیروزی ارتش حق، از سلاح های سنتی اعصار پیشین (از اسلحه سرد) استف ۱۴۶
- ۵۴- س- آیا آن حضرت مانند بعضی از انبیاء عظام علیهم السلام با فرشتگان یاری خواهد شد؟! ۱۴۶
- ۵۵- س- آیا امام عجل الله تعالی فرجه الشریف از جنیان نیز کمک خواهد گرفت یانه؟! ۱۴۸
- ۵۶- س- لطفاً مقداری از کیفیت و کمیت کمک های انسیان برای ما توضیح دهید متشکریم ۱۴۹
- ۵۷- س- آیا در دولت کریمه آن حضرت وزیر یا حاکم ایرانی وجود خواهد ۱۵۳
- ۵۸- س- آیا در میان فرماندهان ارتش آن حضرت، از ایرانی ها هم خواهند بود؟! ۱۵۵
- ۵۹- س- آیا نام های یاران خاص و خاص الخاص امام علیه السلام مانند یاران امام حسین علیه السلام قبلاً برای آن حضرت مشخص است یانه؟! ۱۵۵
- ۶۰- س- لطفاً درباره اوصاف و مشخصه های خاص یاوران و فرماندهان وارثیان ۱۵۷
- ۶۱- س- آیا هزینه ارتش قوی امام از کجا تأمین و با چه وسیله ای حرکت خواهند نمود؟! ۱۶۶
- ۶۲- س- آیا فرماندهان و یاوران درجه یک حضرت که در آن زمان هریک درگوشه ای از جهان خواهد بود، چگونه گردهم خواهند آمد؟! ۱۶۸
- ۶۳- س- آیا از همدیگر چگونه مطلع می شوند و آیا آنها از نظر درجات ایمانی در یک سطح هستند یا متفاوت؟! ۱۷۰
- ۶۴- س- لطفاً اوصاف اوتاد و ابدال را برای ما توضیح دهید؟! ۱۷۱
- ۶۵- س- آیا اعلان ظهور در کجا و چگونه خواهد بود؟! ۱۷۳

- ۱۶۶- س- آیا اداره کشوری به وسعت کره زمین، به چه صورتی خواهد بود؟..... ۱۷۴
- ۱۶۷- س- آیا در زمان امام قسمت فرهنگی کشور به چه صورتی در خواهد آمد؟!..... ۱۷۴
- ۱۶۸- س- می گویند در زمان آن حضرت بیماری ها برچیده خواهد شد و مرضی وجود نخواهد داشت آیا این گفتارها درست است؟!..... ۱۷۸
- ۱۶۹- س- آیا در کشوری به وسعت کره زمین، ملاقات با آن حضرت چگونه خواهد بود؟!..... ۱۸۰
- ۱۷۰- س- آیا وضع اجتماعی مردم در آن زمان چگونه خواهد بود؟..... ۱۸۳
- ۱۷۱- س- آیا در آن زمان ارتباطات مردم با امام به چه صورتی خواهد بود؟..... ۱۹۴
- ۱۷۲- س- آیا کشور امام از نظر اقتصادی، به چه صورتی در می آید و چه فورمولهائی پیاده می شود؟!..... ۱۹۷
- ۱۷۳- س- آیا وضع معیشتی و بطور کلی وضع زندگی مردم چگونه خواهد بود؟..... ۲۰۰
- ۱۷۴- س- آیا در کشور امام عجل الله تعالی فرجه الشریف قسمت قضائی به چه حالتی در می آید؟..... ۲۰۲
- ۱۷۵- س- آیا در زمان امام زنان دارای مقام و یا مصدر کاری خواهند شد؟!..... ۲۰۶
- ۱۷۶- س- آیا در دولت امام عجل الله تعالی فرجه الشریف عوامل نفوذی از منافقین و کفار، می توانند خود را جا زند و با نقاب دوستی وارد دستگاه شوند؟!.....
- ۱۷۷- س- آیا در زمان آن حضرت قانون اساسی بخصوصی وضع و تنظیم خواهد شد؟..... ۲۰۹
- ۱۷۸- س- آیا تکلیف آنهایی که سالیان طولانی در انتظار ظهور آن حضرت بودند و از دنیارفتند، چه خواهد شد؟..... ۲۱۳
- ۱۷۹- س- در روایات آمده است که مثلاً مدت خلافت امام (عج) هفت سال برابر هفتاد سال خواهد بود، آیا این جریان امکان پذیر است و به نظام آفرینش له.....
- ۱۸۰- س- آیا مدت امامت آن حضرت هفتاد سال است یا چه مدتی طول خواهد کشید؟..... ۲۱۷
- ۱۸۱- س- می گویند شیطان در دست آن حضرت به هلاکت خواهد رسید آیا این سخن صحت دارد؟!..... ۲۲۱
- ۱۸۲- س- آیا در زمان امام (عج) مردم مانند امروز اشتغالات فکری و گرفتاری های فعلی را خواهند داشت یا با خیال راحت زندگی خواهند کرد؟!..... ۲۲۴
- ۱۸۳- س- آیا بایشرفت زمان، علم و دانش امام هم روز افزون خواهد بود یا نه؟..... ۲۲۵
- ۱۸۴- س- آیا در زمان امام ارتباط با کرات آسمانی برقرار خواهد شد و دانش فضائی مورد استفاده قرار می گیرد؟..... ۲۳۰
- ۱۸۵- س- آیا امام برکرات دیگر حکومت خواهد داشت؟..... ۲۳۵
- ۱۸۶- س- در روایت آمده است که در زمان آن حضرت، مردم از نور خورشید بی نیاز خواهند بود، این مطلب به چه معناست؟..... ۲۳۶
- ۱۸۷- آیا از بانوان نیز در ارتش حضرت نقشی خواهند داشت یا نه؟..... ۲۳۸
- ۱۸۸- س- آیا از انبیاء علیهم السلام در ارتش حضرت حضور خواهند داشت؟..... ۲۴۰
- ۱۸۹- س- آیا حضور رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیرمؤمنان علیه السلام و دادن دستور العمل به آن حضرت صحت دارد؟..... ۲۴۰

- ۹۰- س- می گویند حضرت سایه ندارد و پشت سر خود را می بیند آیا این حرف ممکن است؟! ۲۴۴
- ۹۱- س- آیا ظهور حضرت در چه روزی رخ خواهد داد؟..... ۲۴۴
- ۹۲- س- آیا در زمان امام اقلیت مذهبی وجود خواهد داشت؟!..... ۲۴۷
- ۹۳- س- آیا سلام کردن به امام کیفیت خاصی خواهد داشت یا طبق معمول؟!..... ۲۵۳
- ۹۴- س- قبلاً فرمودید: در وجود مبارک امام (ع) زمان و مکان، اثر نخواهد گذاشت بلکه او حاکم بر زمان و مکان می باشد، در نتیجه در همه جا حضور عین ۲۵۵
- ۹۵- س- آیا در زمان امام ترس و وحشت و نا امنی وجود خواهد داشت؟!..... ۲۵۵
- ۹۶- س- آیا مسئله برقراری ارتباط مردم با یکدیگر در زمان امام چگونه خواهد بود؟..... ۲۵۶
- ۹۷- س- آیا در دولت امام اداره اطلاعات و امنیت وجود خواهد داشت، اگر جواب مثبت است، چگونه خواهد بود و اگر منفی است، پس کشور از نظر اطلاع ۲۵۸
- ۹۸- س- آیا در دولت امام عجل الله تعالی فرجه الشریف، نارضایتی وجود خواهد داشت؟!..... ۲۵۸
- ۹۹- س- آیا در حکومت آن حضرت، آزادی بیان و اندیشه، وجود خواهد داشت؟!..... ۲۵۹
- ۱۰۰- س- آیا در زمان امام مردم حق انتقاد و اظهار نظر دارد یا کسی حق سخن گفتن نخواهند داشت و باید سکوت کامل باشد و تعبد صرف؟!..... ۲۶۲
- ۱۰۱- س- لطفاً از دوران حکومت امام و همچنین از اوضاع عمومی کشور، و ابعاد مختلف آن، ترسیم و تابلویی برای ما بیان فرمائید؟..... ۲۶۳
- ۱۰۲- س- آیا امام با مرگ طبیعی از دنیا می رود، یا او هم به شهادت می رسد؟!..... ۲۶۸
- ۱۰۳- س- امام به هر وسیله ای از دنیا رفت، تکفین و تغسیل و تدفین و نماز او را چه کسی متکفل خواهد بود؟!..... ۲۷۰
- ۱۰۴- س- آیا محل شهادت و دفن آن حضرت در کجا خواهد بود؟..... ۲۷۲
- ۱۰۵- س- در صورتی که مسئله بازگشت امامان علیهم السلام به اثبات برسد، خود امام مهدی علیه السلام نیز بازگشتی خواهد داشت یا نه؟!..... ۲۷۳
- ۱۰۶- س- با توجه به مطالبی که بیان فرمودید، پس آخرین دولت، دولت امام مهدی خواهد بود؟..... ۲۷۴
- ۱۰۷- س- بنا به فرمایش شما، آخرین حجت که خواهد بود که با رفتن او بعد از مدت کمی قیامت برپا می شود؟!..... ۲۷۷
- ۱۰۸- س- آیا امامان بازگشت کننده که هریک پس از سپری ساختن دوران امامت خود که با اجل طبیعی از دنیا رفتند، در مراقد فعلی خود دفن می شوند ۲۷۷
- ۱۰۹- برابر اعتقاد اکثریت شیعیان که معصوم را باید معصوم تجهیز نموده و دفن نماید، آیا آخرین حجت خداوند و آخرین امام که از دنیا رفت، چه کسی به ۲۷۷
- ۱۱۰- س- آیا می توانید از برنامه های بعد از شهادت امام عجل الله تعالی فرجه الشریف مطالبی برای ما بیان نمایید؟..... ۲۸۱
- ۱۱۱- س- طبق عقیده شیعیان، روی زمین بدون حجت نمی ماند آیا آخرین حجت الهی که از دنیا رفت و حجت تمام شد، تکلیف زمین و زمینیان چه می ۲۹۳
- فهرست منابع و مأخذ ۲۹۳
- درباره مرکز ۳۱۱

۱۱۱ پرسش و پاسخ درباره امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

مشخصات کتاب

سرشناسه : امینی گلستانی، محمد، ۱۳۱۷ -

عنوان و نام پدیدآور : ۱۱۱ پرسش و پاسخ درباره امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف / محمد امینی گلستانی.

مشخصات نشر : قم: سپهر آذین، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری : ۲۹۴ص.

شابک : ۴۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۹۶۴-۹۹۱۰-۸۰-۲

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : پشت جلد به انگلیسی: ۱۱۱ questions and answers about Mohammad Amini Golestani. (Imam Mahdi) (A. S)

یادداشت : عنوان دیگر: ۱۱۱ پرسش و پاسخ درباره امام زمان (عج)

عنوان دیگر : ۱۱۱ پرسش و پاسخ درباره امام زمان (عج).

عنوان گسترده : صد و یازده پرسش و پاسخ درباره امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف.

موضوع : محمد بن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ق. - پرسش ها و پاسخ ها

موضوع : مهدویت - پرسش ها و پاسخ ها

رده بندی کنگره : ۵۱/۳۵/BP/الف/۷۷ص ۴ ۱۳۹۱

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۹۵۹

شماره کتابشناسی ملی : ۲۱۸۲۷۲۴

ص: ۱

ص: ۴

فهرست موضوعات

پیشگفتار ۱۹

۱ ۲۲

س- آیا جوامع بشری به وجود امام علیه السلام زمان نیازی دارد؟! ۲۲

۲ ۲۳

س- آیا در ادیان قدیم و کتاب های آسمانی پیشینیان ذکری در باره آن ۲۳

حضرت، به میان آمده است؟! ۲۳

۳ ۲۴

س- آیا در میان کاهنان و پیشگویان پیش از اسلام در باره آن حضرت صحبتی بوده یا بعدها پدید آمده است؟! ۲۴

۴ ۲۶

س- آیا در میان عرفاء گذشته یادی از آن حضرت آمده و به آمدن او معتقد بوده اند یا نه؟! ۲۶

۵ ۲۸

س- آیا در قرآن کریم آیاتی در باره آن حضرت وجود دارد؟! ۲۸

۶ ۲۹

س- آیا از زبان مبارک رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در باره آن حضرت، مطالبی به میان آمده و یا بیاناتی صادر شده

است؟! ۲۹

۷ ۳۱

س- آیا در میان فرقه های مختلف مسلمان ها به آمدن و وجود آن حضرت معتقدانی وجود دارد؟! ۳۱

ص: ۵

۸ ۳۳

س- آیا تکذیب مهدی عجل الله تعالی فرجه و آمدن او از نظر شرعی چه حکمی دارد؟ ۳۳

۹ ۳۴

س- می گویند بردن نام آن حضرت حرام است آیا این حرف درست است و چرا؟ ۳۴

۱۰ ۳۶

س- چرا باید امام زمان در آخرالزمان ظهور کند و عالم را نجات دهد؟ ۳۶

۱۱ ۳۷

س- آیا امام زمان متولد شده یا هنوز به دنیا نیامده است؟! ۳۷

۱۲ ۴۱

س- در صورتی که متولد شده، آیا امکان دارد بشر این همه عمر طولانی را داشته باشد؟! ۴۱

۱۳ ۴۶

س- بنابر این که برای آن حضرت این عمر طولانی امکان پذیر است پس این مدت را در کجا زندگی می کند؟! ۴۶

۱۴ ۴۸

س- آیا آن حضرت زن و فرزند دارد؟! ۴۸

۱۵ ۵۳

س- اگر امام عجل الله تعالی فرجه الشریف، وجود دارد پس چرا غایب شده و از منظر مردم، نامرئی گشته است اساساً غیبت چرا؟! ۵۳

ص: ۶

۱۶ ۵۸

س- حجّتی که غایب است و به درد جامعه نمی خورد؛ بود و نبودش چه فرقی دارد و اگر توّلّدش نزدیک ظهور انجام می گرفت و جامعه را رهبری می کرد چه می شد؟! ۵۸

۱۷ ۶۳

س- لطفاً برای غیبت یک معنای صحیح ارائه نمایند که قابل قبول باشد؟.

۶۳ ۶۳

۱۸ ۶۹

س- آیا خود امام عجل الله تعالی فرجه الشریف وقت ظهور را دقیقاً می دانند؟! ۶۹

۱۹ ۷۲

س- آیا اساساً برای پیغمبر صلی الله علیه و آله و ائمه علیهم السلام وقتی برای ظهور او تعیین شده و دقیقاً وقت آن را می دانستند یا نه؟! ۷۲

۲۰ ۷۶

س- چرا امام ظهور نمی کند آیا این همه مدت برای غیبت کافی نیست؟! ۷۶

۲۱ ۸۱

س- آیا امام وقتی که ظهور نمود، دست به کشتار بی امان، خواهد زد یا مسئله چیز دیگری است؟! ۸۱

۲۲ ۸۲

س- آیا آن حضرت با مردم جهان چه رفتار و چگونه برخوردی خواهند داشت؟! ۸۲

ص: ۷

۲۳ ۸۴

س- آیا پیش از ظهور آن حضرت، در اوضاع جهان دگرگونی و تحول اساسی پیش خواهد آمد؟ ۸۴

۲۴ ۹۰

س- آیا ظهور حضرت در این گیر و دار ها خواهد بود یا بعد از آرامش؟ ۹۰

۲۵ ۹۲

س- شنیده ایم در آن زمان در برابر یک مرد پنجاه زن خواهد بود که در خواست سرپستی خواهند نمود آیا این گفتار صحیح است؟ ۹۲

۲۶ ۹۳

س- لطفاً در باره کسانی که در مناطق قطبی زندگی می کنند و از همه جا بی خبرند توضیح دهید که تکلیفشان چه خواهد شد؟! ۹۳

۲۷ ۹۴

س- آیا امام برای فصل کردن و انتقام جوئی می آید یا وصل کردن و مهربانی که خواسته تمام شرایع آسمانی است؟! ۹۴

۲۸ ۹۵

س- آیا امام با چه سیرتی پیش خواهد رفت؟! ۹۵

۲۹ ۹۶

س- آیا زندگی امام به چه صورتی خواهد بود، مانند مردم عادی و فقیرانه و یا طاغوتی و متکبرانه؟! ۹۶

۳۰ ۹۸

س- آیا خانه مسکونی امام در کجا خواهد بود؟ ۹۸

ص: ۸

۳۱ ۱۰۰

س- آیا خانه امامان رجعت کننده بعد از او، کجا خواهد بود؟ ۱۰۰

۳۲ ۱۰۱

س- آیا پایتخت امام کجا و در کدام شهر خواهد بود؟ ۱۰۱

۳۳ ۱۰۲

س- در روایات آمده است که امام عَجَلُ اللهُ تعالی فرجه الشَّریف در اماکن مقدسه تغییراتی خواهد داد، در کجا و چرا؟! ۱۰۲

۳۴ ۱۰۴

س- در روایات آمده است که امام علیه السلام سقف مساجد را بر میدارد در این صورت آیا تکلیف مردم مناطق سرد سیری بیش از ۳۰ درجه زیر صفر یا گرمای بالای ۵۰ درجه چه خواهد شد؟ لطفاً در این باره بیشتر توضیح دهید تا از شبهه بیرون آئیم ۱۰۴

۳۵ ۱۰۷

س- آیا اساساً این کارها اسراف و به هدر دادن بیت المال نیست؟! ۱۰۷

۳۶ ۱۰۷

س- آیا مساجد نقش دار که بنا می شود، آن حضرت تخریب خواهد نمود؟! ۱۰۷

۳۷ ۱۰۸

س- آیا در مقام ابراهیم علیه السلام تغییری خواهد داد؟! ۱۰۸

۳۸ ۱۰۹

س- آیا در خود کعبه و مسجدالحرام تغییراتی خواهد داد یا نه؟ ۱۰۹

ص: ۹

۳۹ ۱۱۱

س- آیا برای مسجد مدینه هم تغییراتی خواهد داد؟ ۱۱۱

۴۰ ۱۱۲

س- آیا برای مسجد کوفه، مانند مکه و مدینه دگر گونی هائی انجام خواهد داد؟! ۱۱۲

۴۱ ۱۱۴

س- با مانوس بودن مسلمانها به این امکانه آیا این تغییرات ضرورت خواهد داشت؟! ۱۱۴

۴۲ ۱۱۵

س- شنیده ایم که در وسط مسجد کوفه چشمه های آب و نفت وجود دارد و در زمان آن حضرت بیرون می آید آیا این مطلب صحت دارد یا نه؟! ۱۱۵

۴۳ ۱۱۶

س- آیا در دولت کریمه نسبت به اماکن خصوصی یا عمومی اصلاحاتی انجام خواهد گرفت؟! ۱۱۶

۴۴ ۱۱۹

س- آیا در دولت کریمه قوانین راهنمایی و رانندگی خواهد بود، در صورت مثبت بودن جواب، به چه صورتی در خواهد آمد؟! ۱۱۹

۴۵ ۱۲۱

س- آیا درست است که امام عَجَلُ اللّٰهِ تَعَالٰی فرجه الشّریف برای مستحبی ها اجازه طواف مستحبی نخواهد داد؟! ۱۲۱

۴۶ ۱۲۲

س- روایات در بیان تسلیحات نظامی امام در جنگ ها و پیکارها که کُلّا با

ص: ۱۰

کلمه «سیف و سیوف»؛ یعنی شمشیر و شمشیرها، آمده است آیا همان شمشیرهای قدیم و عهد عتیق است و ارتش آن حضرت در برابر تسلیحات پیشرفته و فوق مدرن جهان با اعجاز پیش روی خواهد کرد یا بگونه ای دیگر، لطفاً این را روشن و شفاف بیان فرمائید؟ ۱۲۳

۴۷ ۱۲۶

س- آیا امام (عج) در مدت طولانی کره زمین را تسخیر خواهد نمود یا کوتاه مدت؟! ۱۲۶

۴۸ ۱۲۸

س- اساساً کیفیت پیشروی و تسخیر کره زمین و تسلیم قدرت های جهان در برابر ارتش آن حضرت به چه صورتی خواهد بود؟ ۱۲۸

۴۹ ۱۳۲

س- آیا برای شناخته شدن کشور یک پارچه کره زمین، پرچم مخصوص خواهد بود ۱۳۲

۵۰ ۱۳۴

س- آیا رنگ و جنس پرچم آن حضرت چگونه خواهد بود؟ ۱۳۴

۵۱ ۱۳۵

س- آیا پرچم آن حضرت آرم بخصوصی هم خواهد داشت؟ ۱۳۵

۵۲ ۱۳۵

س- آیا دنیای امروز با پیش کشیدن جنگ اتمی (چنان که برخی پیش بینی کرده اند) آن چنان درهم کوبیده خواهد شد که چاره ای جز باز گشت به گذشته نخواهند داشت یا با این منوال، به مسابقه تسلیحاتی خود ادامه خواهند داد که سرانجام آن معلوم نخواهد بود؟! ۱۳۵

ص: ۱۱

۵۳ ۱۳۶

س- آیا رهبر این نهضت بزرگ، برای تحقق بخشیدن به آرمان‌های انبیا علیهم السلام و پیروزی ارتش حق، از سلاح‌های سنتی اعصار پیشین استفاده خواهد کرد یا با سلاحی مدرن تر از امروز، دست به مبارزه می‌زند؟! ۱۳۶

۵۴ ۱۳۷

س- آیا آن حضرت مانند بعضی از انبیاء عظام علیهم السلام با فرشتگان یاری خواهد شد؟ ۱۳۷

۵۵ ۱۴۰

س- آیا امام عجل الله تعالی فرجه الشریف از جنیان نیز کمک خواهد گرفت یانه؟ ۱۴۰

۵۶ ۱۴۱

س- لطفاً مقداری از کیفیت و کمیت کمک‌های انسیان برای ما توضیح دهید متشکریم ۱۴۱

۵۷ ۱۴۵

س- آیا درد دولت کریمه آن حضرت وزیر یا حاکم ایرانی وجود خواهد داشت؟ ۱۴۵

۵۸ ۱۴۶

س- آیا در میان فرماندهان ارتش آن حضرت، از ایرانی‌ها هم خواهند بود؟ ۱۴۶

۵۹ ۱۴۷

س- آیا نام‌های یاران خاص و خاص‌الخاص امام علیه السلام مانند یاران امام حسین علیه السلام قبلاً برای آن حضرت مشخص است یانه؟ ۱۴۷

ص: ۱۲

۶۰ ۱۴۹

س- لطفاً درباره اوصاف و مشخصه های خاص یاوران و فرماندهان و ارتشیان امام علیه السلام برای ما بیشتر توضیح دهید ۱۴۹

۶۱ ۱۵۷

س- آیا هزینه ارتش قوی امام از کجا تأمین و با چه وسیله ای حرکت خواهند نمود؟ ۱۵۸

۶۲ ۱۵۹

س- آیا فرماندهان و یاوران درجه یک حضرت که در آن زمان هریک در گوشه ای از جهان خواهد بود، چگونه گرد هم خواهند

آمد؟ ۱۵۹

۶۳ ۱۶۲

س- آیا از همدیگر چگونه مطلع می شوند و آیا آنها از نظر درجات ایمانی در یک سطح هستند یا متفاوت؟! ۱۶۲

۶۴ ۱۶۳

س- لطفاً اوصاف اوتاد و ابدال را برای ما توضیح دهید؟ ۱۶۳

۶۵ ۱۶۴

س- آیا اعلان ظهور در کجا و چگونه خواهد بود؟ ۱۶۴

۶۶ ۱۶۵

س- آیا اداره کشوری به وسعت کره زمین، به چه صورتی خواهد بود؟ ۱۶۵

۶۷ ۱۶۶

س- آیا در زمان امام قسمت فرهنگی کشور به چه صورتی در خواهد آمد؟! ۱۶۶

ص: ۱۳

۶۸ ۱۷۰

س- می گویند در زمان آن حضرت بیماری ها برچیده خواهد شد و مرضی وجود نخواهد داشت آیا این گفتارها درست است؟!

۱۷۰

۶۹ ۱۷۱

س- آیا در کشوری به وسعت کره زمین، ملاقات با آن حضرت چگونه خواهد بود؟! ۱۷۱

۷۰ ۱۷۴

س- آیا وضع اجتماعی مردم در آن زمان چگونه خواهد بود؟ ۱۷۴

۷۱ ۱۸۵

س- آیا ارتباطات در آن زمان به چه صورتی انجام خواهد گرفت؟ ۱۸۵

۷۲ ۱۸۸

س- آیا کشور امام از نظر اقتصادی، به چه صورتی در می آید و چه فورمولهائی پیاده می شود؟! ۱۸۸

۷۳ ۱۹۱

س- آیا وضع معیشتی و بطور کلی وضع زندگی مردم چگونه خواهد بود؟.

۱۹۱

۷۴ ۱۹۴

س- آیا در کشور امام عجل الله تعالی فرجه الشریف قسمت قضائی به چه حالتی در می آید؟ ۱۹۴

۷۵ ۱۹۷

س- آیا در زمان امام زنان دارای مقام و یا مصدر کاری خواهند شد؟! ۱۹۷

ص: ۱۴

۱۹۸ ۷۶

س- آیا در دولت امام عجل الله تعالی فرجه الشریف عوامل نفوذی از منافقین و کفار، می توانند خود را جا زنند و با نقاب دوستی وارد دستگاه شوند؟! ۱۹۸

۲۰۰ ۷۷

س- آیا در زمان آن حضرت قانون اساسی بخصوصی وضع و تنظیم خواهد شد؟ ۲۰۰

۲۰۴ ۷۸

س- آیا تکلیف آنهایی که سالیان طولانی در انتظار ظهور آن حضرت بودند و از دنیا رفتند، چه خواهد شد؟ ۲۰۴

۲۰۵ ۷۹

س- در روایات آمده است که مثلاً مدت خلافت امام (عج) هفت سال برابر هفتاد سال خواهد بود، آیا این جریان امکان پذیر است و به نظام آفرینش لطمه نمی زند و بهم نمی خورد و چندین سؤال دیگر در این زمینه؟! ۲۰۵

۲۰۸ ۸۰

س- آیا مدت امامت آن حضرت هفتاد سال است یا چه مدتی طول خواهد کشید؟ ۲۰۸

۲۱۳ ۸۱

س- می گویند شیطان در دست آن حضرت به هلاکت خواهد رسید آیا این سخن صحت دارد؟! ۲۱۳

۲۱۶ ۸۲

س- آیا در زمان امام (عج) مردم مانند امروز اشتغالات فکری و

ص: ۱۵

گرفتاری های فعلی را خواهند داشت یا با خیال راحت زندگی خواهند کرد؟! ۲۱۶

۸۳ ۲۱۷

س- آیا با پیشرفت زمان، علم و دانش امام هم روز افزون خواهد بود یا نه؟.

..... ۲۱۷

۸۴ ۲۲۱

س- آیا در زمان امام ارتباط با کرات آسمانی برقرار خواهد شد و دانش فضائی مورد استفاده قرار می گیرد؟ ۲۲۱

۸۵ ۲۲۶

س- آیا امام برکرات دیگر حکومت خواهد داشت؟ ۲۲۶

۸۶ ۲۲۸

س- در روایت آمده است که در زمان آن حضرت، مردم از نور خورشید بی نیاز خواهند بود، این مطلب به چه معناست؟ ۲۲۸

۸۷ ۲۲۹

آیا از بانوان نیز در ارتش حضرت نقشی خواهند داشت یا نه؟ ۲۲۹

۸۸ ۲۳۱

س- آیا از انبیاء علیهم السلام در ارتش حضرت حضور خواهند داشت؟ ۲۳۱

۸۹ ۲۳۲

س- آیا حضور رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیرمؤمنان علیه السلام و دادن دستور العمل به آن حضرت صحت دارد؟ ۲۳۲

۹۰ ۲۳۵

س- می گویند حضرت سایه ندارد و پشت سر خود را می بیند آیا این

ص: ۱۶

حرف ممکن است؟! ۲۳۵

۹۱ ۲۳۶

س- آیا ظهور حضرت در چه روزی رخ خواهد داد؟ ۲۳۶

۹۲ ۲۳۸

س- آیا در زمان امام اقلیت مذهبی وجود خواهد داشت؟! ۲۳۸

۹۳ ۲۴۵

س- آیا سلام کردن به امام کیفیت خاصی خواهد داشت یا طبق معمول؟ ۲۴۵

۹۴ ۲۴۵

س- قبلاً فرمودید: در وجود مبارک امام علیه السلام زمان و مکان، اثر نخواهد گذاشت و در همه جا حضور عینی خواهد داشت، آیا با مردم با چه زبانی صحبت می نماید و یا زبان بین المللی آن زمان کدام زبان خواهد بود؟! ۲۴۵

۹۵ ۲۴۶

س- آیا در زمان امام ترس و وحشت و نا امنی وجود خواهد داشت؟ ۲۴۶

۹۶ ۲۴۷

س- آیا مسئله برقراری ارتباط مردم با یکدیگر در زمان امام چگونه خواهد بود؟ ۲۴۷

۹۷ ۲۴۹

س- آیا در دولت امام اداره اطلاعات و امنیت وجود خواهد داشت، اگر جواب مثبت است، چگونه خواهد بود و اگر منفی است، پس کشور از نظر اطلاعاتی، به چه صورتی اداره خواهد شد؟! ۲۴۹

ص: ۱۷

۹۸ ۲۴۹

س- آیا در دولت امام عجل الله تعالی فرجه الشریف، نارضایتی وجود خواهد داشت؟! ۲۴۹

۹۹ ۲۵۱

س- آیا در حکومت آن حضرت، آزادی بیان و اندیشه، وجود خواهد داشت؟! ۲۵۱

۱۰۰ ۲۵۴

س- آیا در زمان امام مردم حق انتقاد و اظهار نظر دارد یا کسی حق سخن گفتن نخواهند داشت و باید سکوت کامل باشد و تعبد صرف؟! ۲۵۴

۱۰۱ ۲۵۵

س- لطفاً از دوران حکومت امام و همچنین از اوضاع عمومی کشور، و ابعاد مختلف آن، ترسیم و تابلویی برای ما بیان فرمائید؟ ۲۵۵

۱۰۲ ۲۵۹

س- آیا امام با مرگ طبیعی از دنیا می رود، یا او هم به شهادت می رسد؟! ۲۵۹

۱۰۳ ۲۶۲

س- امام به هر وسیله ای از دنیا رفت، تکفین و تغسیل و تدفین و نماز او را چه کسی متکفل خواهد بود؟! ۲۶۲

۱۰۴ ۲۶۳

س- آیا محل شهادت و دفن آن حضرت در کجا خواهد بود؟! ۲۶۳

۱۰۵ ۲۶۴

س- در صورتی که مسئله بازگشت امامان: به اثبات برسد، خود امام ۲۶۴

ص: ۱۸

مهدی علیه السلام نیز بازگشتی خواهد داشت یا نه؟! ۲۶۴

۱۰۶ ۲۶۵

س- با توجه به مطالبی که بیان فرمودید، پس آخرین دولت، دولت امام مهدی خواهد بود؟ ۲۶۶

۱۰۷ ۲۶۸

س- بنا به فرمایش شما، آخرین حجت که خواهد بود که با رفتن او بعد از مدت کمی قیامت برپا می شود؟! ۲۶۸

۱۰۸ ۲۶۹

س- آیا امامان بازگشت کننده که هریک پس از سپری ساختن دوران امامت خود که با اجل طبیعی از دنیا رفتند، در مراقد فعلی خود دفن می شوند یا در قبرهای تازه؟! ۲۶۹

۱۰۹ ۲۷۱

س- برابر اعتقاد اکثریت شیعیان که معصوم را باید معصوم تجهیز نموده و دفن نماید، آیا آخرین حجت خداوند و آخرین امام که از دنیا رفت، چه کسی به او نماز خوانده و تجهیز می کند؟! ۲۷۱

۱۱۰ ۲۷۳

س- آیا می توانید از برنامه های بعد از شهادت امام عَجَلُ اللّٰهِ تَعَالٰی فرجه الشّریف مطالبی برای ما بیان نمایید؟ ۲۷۳

۱۱۱ ۲۸۲

س- طبق عقیده شیعیان، روی زمین بدون حجت نمی ماند آیا آخرین حجت الهی که از دنیا رفت و حجت تمام شد، تکلیف زمین و زمینیان چه می شود؟! ۲۸۲

ص: ۱۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ سَيِّمًا عَلَى وَلَدِهِ بَقِيَّةَ اللَّهِ الْأَعْظَمِ حُجَّةِ بْنِ الْحَسَنِ رُوحِي وَأَرْوَاحِ الْعَالَمِينَ لِرَبَابِ مَقْدَمِهِ الْفِدَاءِ.

وَاللَّعْنَةُ الدَّائِمَةُ الْأَبَدِيَّةُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ مِنَ الْآنَ إِلَى قِيَامِ يَوْمِ الدِّينِ.

پیشگفتار

۱

اشخاص بصیر و بینا می دانند که ما در مقطعی از زمان و تاریخ قرار گرفته ایم که رسم بر این است برای روشن شدن افکار جامعه به ویژه جوانان عزیز، امهات مسائل و معتقدات اسلامی، مخصوصاً اعتقادات خاص جهان تشیع بالأخص در باره حضرت بقیة الله الأعظم روحی و ارواح العالمین لتراب مقدمه الفداء و عجل الله تعالی فرجه الشریف سؤالات زیادی را مطرح می نمایند، و برای هر پرسشی، پاسخ کافی و قانع کننده می خواهند! و اینجانب نیز بنا به اقتضای شغل تبلیغ و نویسندگی ام، در اماکن مختلف در تهران و اردبیل مخصوصاً در محل تبلیغ پنجاه ساله ام شهر توریستی (سرعین) در استان اردبیل از این مقوله مستثنی نبودم، در طول سالیان دراز، در جلسات مختلف، در تابستان ها و شبهای ماه مبارک رمضان و محرم و صفر، مجالسی که تشکیل می گردید، توسط گروهی از جوانان عزیز دانشجو و سایرین در

ص: ۲۰

این موارد سؤالاتی مطرح می کردند و اینجانب نیز در حد اطلاعات خود و متناسب باحال و هوای افراد مجالس، پاسخ می دادم.

لذا با درک نیاز جامعه و احساس مسؤلیت شرعی و دینی، خود را موظف و مکلف دیدم که تعدادی از آن سؤالات و پاسخ های آنها را به صورت فشرده و به صورت سؤال و جواب تنظیم کرده و اسناد پاسخ هارا نیز در پاورقی، ثبت نموده و با استعانت از دربار ملکوتی آن امام همام، در اختیار عزیزان پژوهشگر و حقیقت جو و نیز در منظر علاقمندان و دوستداران آن آخرین امید جهان، قرار دهم، باشد که از این رهگذر، گروهی را آماده دفاع از مکتب اهل بیت علیهم السلام نموده و مشمول عنایت خاصه آن حضرت قرار گرفته و ذخیره ای برای روز ناتوانی و در ماندگی خود (یعنی قیامت) اندوخته باشم انشاءالله تعالی. (۱)

۲

مطلبی که تذکرش لازم است، چون سؤالات این مجموعه در مجالس گوناگون و سالهای متمادی و اماکن متعدد و عبارت های مختلف بوده لذا بعضی سؤال ها بگونه ای شبیه همدیگر و یا تکراری است به این

۱- البته توجه داشته باشید درباره آن حضرت و کیفیت حکومتشان (از نظر اقتصادی و اجتماعی و قضائی و فرهنگی و نظامی و غیره)، کتاب مفصلی در دو جلد با نام «سیمای جهان در عصر امام زمان عجل الله تعالی فرجه» تألیف و تنظیم نموده ام که علاوه بر مطالب مربوطه، سؤالات نوین زیاد با پاسخ های مفصل، در آن کتاب مطرح گردیده و توسط انتشارات مسجد مقدس جمکران چاپ و در دسترس علاقمندان قرار گرفته است؛ طالبین تفصیل به آنجا مراجعه نمایند.

ص: ۲۱

خاطر از عزیزان پوزش می طلبم.

۳

در این مجموعه برای رعایت اختصار، اسناد روایات ذکر نگردیده ولی مصدر آن در پاورقی آورده شده است تا در مورد نیاز به آنجا مراجعه شود.

۴

ممکن است در ضمن پاره از روایات، مطالبی نامعقول و یا نامفهوم و یا این که با سلیقه اشخاص، مورد قبول نباشد، در این صورت یا باید کل روایت را حذف نمود و یا روایت به طور کامل آورده شود؛ زیرا تقطیع روایت برخلاف امانت داری است و خیانت محسوب می شود.

۵

اگر عزیزان در خلال مطالعه این مختصر به اشتباهاتی برخوردند لطفاً به همراه که در شناسنامه کتاب مذکور است زنگ زده و اینجانب را آگاه نمایند تا در چاپ های بعدی اصلاح شود.

پرسش و پاسخ

[۱]- س- آیا جوامع بشری برای وجود امام زمان نیازی دارد؟!.

ج- پیش از پرداختن به پاسخ سؤال ها، از عزیزان استدعا دارم از ابتداء تا انتهاء این مجالس دو مطلب را به خاطر داشته باشند و در ضمن سؤال هایتان آن دو مطلب را فراموش نفرمایند.

۱- حضرت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در زمان امامت و دوران حکومت خود، کوچکترین عملی بر خلاف شریعت اسلام، انجام نخواهد داد و با سیره جد بزرگوارش رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم، رفتار خواهد نمود، پس در سؤالهایتان به این نکته توجه داشته باشید، اگر روایت یا مطلبی در باره آن حضرت بر خلاف اسلام و قرآن دیده یا شنیده باشید، آن را مطرح ننموده و از آن صرف نظر نمائید؛

۲- اگر از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و امامان علیهم السلام مسئله یاجریانی در باره آن امام عجل الله تعالی فرجه الشریف، رسیده و مسلم و ثابت شود اما در نظر ما صحیح نباشد، باید آن را بپذیریم زیرا کارشناسان حقیقی قرآن و اسلام آنها هستند نه ما (أهل البيت أدری بما فی البيت).

با توجه به دو تذکر بالا به پاسخ مورد سؤال می پردازیم، اولاً به روشنی و بدون ابهام مشاهده می کنیم که، جوامع بشری در همه ابعاد زندگی و زوایای کشف مجهولات، رو به ترقی روز افزون و پیشرفت عجیب می رود، از جهت علمی و فرهنگی، اقتصادی و نظامی، اجتماعی و قضائی، به طور کلی، از هر حیث دارای ترقیات همه جانبه و فراگیر است که قابل شمارش نیست؛

این پیشرفت های محیرالعقول، ادامه خواهد یافت تا روزی برسد که

ص: ۲۳

بشریت لیاقت برخورداری از یک نظام آسمانی با عدالت واقعی و شایستگی پذیرش مصلح و نجات دهنده ای باشد که تمامی دستورهای الهی و فرامین خداوندی را در روی زمین، بی کم و کاست، پیاده نموده و به صورت یک کشور واحد در آورد، یعنی در کل روی زمین، یک رهبر و یک دین و یک آئین، حکم فرما شود و ابناء آدم در زیر یک پرچم زندگی نمایند و زمین از لوٹ وجود مستکبران و جنایت کاران و ستمگران، پاک شود و انسان ها روی خوشی و آرامش و امنیت فراگیر را، لمس نمایند؛

بدینجهت جوامع بشری به طور یقین به وجود چنین موقیعت وچنان شخصیتی، نیاز مبرم پیدا خواهد کرد که متناسب با لیاقت و استعداد او .. آن روزگاران باشد؛

آن شخصیت را با هر نامی می خواهید بنامید، منجی، مصلح جهانی، سوشیانس، پسر انسان، و ... یا امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف.

۲- س- آیا در ادیان قدیم و کتاب های آسمانی پیشینیان ذکری در باره آن حضرت، به میان آمده است؟!.

ج- در تمام ادیان آسمانی و مذاهبی که مخلوط و برگرفته از ادیان آسمانی است مانند زرتشتی و هندوئی و غیره، با تعبیرهای گوناگون و بیانات مختلف، از آن شخصیت بزرگوار، ذکری به میان آورده و خبر داده اند. (۱)

۱- تعداد ۶۴ نام از نام های فراوان آن حضرت را در ادیان مختلف جهان، در کتاب «سیمای جهان» آورده ام که بعد از این با کلمه «سیما» به طور اختصار نام می بریم، مراجعه نمایید.

۳- س- آیا در میان کاهنان و پیشگویان پیش از اسلام در باره آن حضرت، صحتی بوده یا بعدها پدید آمده است؟!.

ج- بلی این مطلب در میان آنها، شهرت تام داشته است، حتی در میان دربار پادشاهان ایران مخصوصاً ساسانیان به گونه ای جا افتاده بود هنگامی که در جنگ میان مسلمانان و ایرانیان (ارتش مجهز ایران) در قادسیه عقب نشینی کرد و قاصد آمد و قتل عام پنجاه هزار نفر را در جریان قادسیه و عقب نشینی ارتش از آن را به شاه گزارش داد.

یزدگرد (سوم، آخرین پادشاه ساسانی) گمان کرد رستم فرّخ زاد سردار نامی ایران و ارتش فارس همگی کشته شده اند، با افراد خانواده اش آماده فرار شدند، (شاه) هنگام ترک کاخ با شکوه و مجلل ایوان مداین، برابر ایوان ایستاد (و این جملات را بر زبان راند) «سلام بر تو باد ای ایوان! من هم اکنون از تو رو بر می تابم (و می روم!، ولی به زودی یا) خودم بر می گردم، یا مردی از فرزندانم که هنوز زمان آمدنش نزدیک نشده و وقت ظهور او نرسیده است، به سوی تو بر می گردد».

سلیمان دیلمی گوید: من به محضر امام صادق علیه السلام وارد شدم و مقصود یزدگرد از این گفتار «یا یکی از فرزندان خود» را سؤال نمودم؟! فرمود: «او صاحب شما است که به فرمان خداوند در آخر الزمان ظهور می کند، او ششمین فرزند من و فرزند دختر یزدگرد است یزدگرد نیز پدر او می باشد.»(۱)

۱- سیمای جهان در عصر امام زمان (عج): ۴۲/۱ بنقل از بحارالأنوار: ۱۶۳/۵۱ باب ۱۱ از کتاب المقتضب ابن عیاش فیما أخبر به الکهنه.

ص: ۲۵

البته روشن است که مادر امام سجّاد علیه السلام «شاه زنان» یا «شهربانو» دختر یزدگرد بن شهریار آخرین پادشاه ساسانی است که واقعاً از طرف مادر، پدر بزرگ امام قائم روحی و ارواح العالمین لتراب مقدمه الفداء است.

یا کاهنانی قبل از اسلام، مانند «شیطیح» کاهن و جز او پس از بیان طولانی از اوضاع جهان در تاریخ قبل از ظهور آن حضرت با صراحت کامل بدین گونه خبر داده است، ... این جریان ها نزدیک طلوع ستاره دنباله دار که عرب ها از دیدن آن به وحشت خواهند افتاد؛

آن زمان باران نمی بارد و نهرها خشک می شود و قیمت ها در همه جا، بالا رود (در این هنگام) می آیند بربرها با پرچمهای زرد بر اسبان تاتاری تندرو تا فرود آیند بر (سرزمین) مصر، سپس خروج می کند مردی از (اولاد) صخر، پرچم های سیاه را به سرخ تبدیل می نماید، و حرام ها را مباح گرداند و زنان را از پستان هایشان می آویزد و اوست غارت کننده کوفه، چقدر (جسد) زنان در راه ها افتاده و در میان اسب ها مانده و شوهرانشان کشته شده و اعضایشان مکشوفه، و آبروها ریخته ووو در این هنگام فرزند پیغمبر (صلی الله علیه و آله) مهدی عجل الله فرجه ظهور می کند و این، آن وقت پیش خواهد آمد که مظلومی در یثرب «مدینه» و پسر عمویش در حرم کشته شود ...

در آن زمان ظاهر می شود (شخصیت) با برکت و پاک و هادی و مهدی و سید علوی، پس با آمدنش با منت خدائی که آنها را هدایت کرده، مردم

ص: ۲۶

را نجات می دهد، پس بانور خود، تاریکی را از میان بر میدارد و بسبب او حق بعد از مخفی ماندن، ظاهر شود و میان مردم، مال به طور مساوی، پخش می کند و شمشیر (زنی) او را غمگین می کند* پس خونهارا نمی ریزد و (در زمان او) مردم در شادی و گوارائی، زندگی می کند و آب عدالتش، چشم روزگار را از ریگ (فرورفته) می شوید و حق را به شهرها بر می گرداند و در میان مردم، میهمانی و رفت و آمد، زیاد می شود و با عدالت او، ستمگری و کوری، برداشته شود مانند این که، غبار آلود بود و روشن گردید، پس پر کند زمین را از عدل و داد و روزها را از خوشی (و خرمی)، و (آمدن) اوست بلا شک نشانه قیامت (و رستاخیز). (۱)

و مشابه این سخنان را، سایر کاهنان و پیشگویان بیان داشته اند که نمونه هائی از آن را مرحوم علامه مجلسی قدس سره در بحارالانوار: آورده است.

۴- س- آیدر میان عرفاء گذشته یادی از آن حضرت آمده و به آمدن او معتقد بوده اند یانه!؟.

ج- بلی بنا به نقل شیخ سلیمان قندوزی در ینایع الموده و سایر

۱- فهناك يظهر مباركا زكيا، وهاديا مهديا، وسيدا علويا فيفرج الناس إذا أتاهم بمن الله الذي هداهم، فيكشف بنوره الظلماء، ويظهر به الحق بعد الخفاء، ويفرق الاموال في الناس بالسواء، ويغمره السيف فلا يسفك الدماء، ويعيش الناس في البشر والهناء، ويغسل بماء عدله عين الدهر من القذاذ ويرد الحق على أهل القرى، ويكثر في الناس الضيافة والقرى، ويرفع بعدله الغوايه والعمى، كأنه كان غبار فانجلي، فيملا الارض عدلا وقسطا والايام حياء، وهو علم للساعة بلا امتراء. بحارالانوار: ۵۱/ ۱۶۳ ب ۱۱.

ص: ۲۷

بزرگان اهل سنت، در میان اعظام و بزرگان عرفاء؛ مانند محیی الدین عربی در «فتوحات مکیه» و احمد جامی و نامقی و عطار نیشابوری و شمس الدین تبریزی و ملای رومی و شیخ نعمت الله ولی و سید نسیمی و... اشعاری پیرامون امامان معصوم صلوات الله و سلامه علیهم أجمعین سروده اند و مدایح خود را با مدح «مهدی» موعود صلوات الله و سلامه علیه روحی و ارواح العالمین- لتراب مقدمه الفداء به پایان برده اند.^(۱)

هم چنین پیرامون حضرت مهدی موعود علیه السلام سخنان بسیار و بیانات فراوان آمده است. برای نمونه به چند مورد از آن اشاره می شود.

عبدالوهاب شعرانی در کتاب «الیواقیت والجواهر» درمبحث ۶۵ می گوید: مهدی از اولاد امام حسن عسکری علیه السلام است و ولادتش شب نیمه شعبان سال ۲۵۵ می باشد و او باقی می ماند تا با عیسی بن مریم یک جا باشند.^(۲)

و در میان عرفاء خیلی هستند که از آن حضرت یاد نموده و حتی ادعای تشریف به خدمت آن حضرت را کرده اند، مانند.

محیی الدین بن العربی گوید: او از عترت رسول خدا صلی الله علیه و آله و از اولاد فاطمه علیها السلام است، جد او حسین بن علی و پدرش حسن عسکری علیه السلام است.^(۳)

شیخ عبدالوهاب شعرانی در کتاب انوار القدسیه گوید: همانا بعضی از

۱- ینابیع الموده ۳/ ۱۳۸.

۲- ینابیع الموده: ۳/ ۱۳۶ ب ۸۵ از کتاب مذکور.

۳- الزام النَّاصب: ص ۱۷۳ از فتوحات المکیه.

ص: ۲۸

مشایخ ما گفتند: ما با مهدی علیه السلام در دمشق شام بیعت کردیم و هفت روز هم مهمانش بودیم.» (۱)

نیز گفت: در تاریخ ۱۲۷۳ هـ.ق. شیخ عبداللطیف به من گفت: پدرم ابراهیم گفت: یکی از مشایخ مصر گفت: «بایعنا الإمام المهدی؛ ما با امام مهدی علیه السلام بیعت کردیم.»

شیخ صدرالدین قونوی اشعار لطیفی درباره حضرت مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه دارد که این گونه افتتاح می کند.

يقوم بأمر الله في الأرض ظاهراً***على رغم شياطين يمحق الكفر

يؤيد شرع المصطفى وهو ختمه***ويمتد من ميم بأحكامها يدري

تا آخر اشعار، طالبین به کتاب ینابیع الموده: ۱۳۳/۳ باب ۸۴ و منابع دیگر رجوع نماید.

[۵]- س- آیا در قرآن کریم آیاتی در باره آن حضرت وجود دارد!.

ج- بلی آیاتی که از امامان شیعه درباره حضرت- عجل الله فرجه الشریف- تأویل شده است متجاوز از ۲۱۷(۲) آیه است و در کتاب معجم احادیث الامام المهدی ۳۶۵ آیه ذکر کرده است، که قسمتی از آن ها را عالم بزرگوار سید هاشم بن سلیمان بحرانی قدس سره در کتاب خود به نام «المحجّه فیما نزل فی القائم الحجّه» ۱۶۱ آیه با روایات آن، گرد آوری کرده است و در کتاب مستدرک ۱۴ آیه آورده است و این حقیر نیز ۴

۱- ینابیع الموده: ۱۳۶/۳ ب ۸۵.

۲- مهدی منتظر ص ۲۱۱، در معجم الاحادیث المهدی بیش از ۳۶۰ آیه و بعضی بیش چهارصد آیه نیز ذکر کرده است.

ص: ۲۹

آیه از بحارالانوار ج ۵۱ آوردم که جمعاً می شود ۱۷۹ آیه قرآن درباره آن حضرت. (۱) آیات از سوره بقره شروع و در سوره عصر و مستدرک آن از بقره شروع و در سوره مطففین پایان می یابد.

طالبین تفصیل، به کتاب سیمای جهان و کتابهای مذکور در پاورقی مراجعه نمایند.

[۶]- س- آیا از زبان مبارک رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در باره آن حضرت، مطالبی به میان آمده و یا بیاناتی صادر شده است؟!]

ج- بلی رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در روایات فراوان، صریحاً و با تعابیر و عبارات گوناگون، از آن حضرت خیر داده است که فقط چند مورد آن را می آوریم.

۱- جابر بن عبدالله انصاری می گوید: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: مهدی از اولاد من است. نام او، نام من و کنیه او، کنیه من است. شبیه ترین مردم است به من، از حیث خلقت و اخلاق؛ برای او غیبت و سرگردانی خواهد بود که در آن، امت ها گمراه خواهند شد؛ سپس مانند شهاب سوراخ کننده (برق آسا) می آید و زمین را از عدل و داد پر کند، آن گونه که از ظلم و ستم پر شده است. (۲)

۱- برای روشن شدن مطلب و تحقیق بیشتر به کتاب های (۱) -المهدی فی القرآن ۲- موعود قرآن ۳- شواهد التنزیل ۴- سیمای امام زمان در آئینه قرآن و ۵- المحجّه بحرانی و کتب فراوان دیگر) مراجعه فرمایند.

۲- بحار: ج ۵۱ / ص ۷۲ باب ۱ ح ۱۳ و مثل آن نیز در ح ۱۶ از ابو بصیر از امام صادق علیه السلام هر دو روایت به نقل از کمال الدین ولی در روایت امام صادق علیه السلام به جای «له غیبه و حیره تضلّ فیہ الامم ثمّ یقبل کالشهاب الثاقب» در روایت جابر عبارت «و حیره حتی یضلّ الخلق عن ادیانهم فعند ذلک یقبل کالشهاب الثاقب» ... آمده است.

ص: ۳۰

۲- رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «امامان بعد از من دوازده نفرند، اول آن‌ها توئی ای علی! و آخر آن‌ها «قائمی» است که خدای عزّ و جلّ با دستان او مشرق‌ها و مغرب‌های زمین را می‌گشاید.»(۱)

۳- صالح بن عقبه از پدرش از حضرت امام باقر علیه السلام و ایشان از پدران بزرگوارش: نقل می‌کند که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «مهدی» از فرزندان من است. او غیبی طولانی خواهد داشت و در آن شرایط، حیرت و سرگردانی سایه می‌افکند و امتها در آن حیرت و سرگردانی، گمراه می‌شوند. او با ذخایر انبیا می‌آید و جهان را همان‌گونه که پیش از ظهورش از ظلم و ستم پر شده است، از عدالت و دادگری لبریز خواهد ساخت.»(۲)

۴- رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «خداوند این دین را با علی گشود و قتی که شهید شد، (کسی ویرانی آن را) اصلاح نمی‌کند، مگر مهدی.»(۳)

۵- علی بن عاصم گوید که ابی جعفر دوّم (امام جواد) علیه السلام از پدران بزرگوارش علیهم السلام فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله در وصف حضرت قائم علیه السلام به ابی بن کعب فرمود: خدای تعالی در صلب (حسن عسکری علیه السلام) نطفه مبارک و پاک و طیب و طاهر و مطهر ترکیب نمود، همه مؤمنانی که پیمانش را در ولایت از او گرفته است، به آن راضی می‌شوند و تمام منکران به او کافر می‌شوند، پس او امام تقی، نقی، مرضی، هادی

۱- کمال الدین: ص ۲۸۲.

۲- همان مدرک: ج ۵۱/ ص ۷۲ باب ۱ ح ۱۷

۳- منتخب الأثر: ص ۲۰۵ ح ۳۸.

ص: ۳۱

مهدی علیه السلام است، به عدالت حکم می نماید و با آن امر می کند، خداوند عز و جل را تصدیق می نماید و خدا نیز او را در گفتارش تصدیق می کند، وقتی که دلایل و علامات ها آشکار شود از تهامه بیرون آید، برای او گنج هایی است، نه از زر و سیم، بلکه اسبان زیبا و خوش منظر و مردان نشان دار که خداوند از دورترین شهرها به تعداد اهل بدر سی صد و سیزده مرد جمع نموده است و صحیفه مهر شده ای با او باشد و در آن تعداد یاران او با نام و شهرها و طبیعت ها و زینت ها و کنیه هایشان است، ایشان زحمت کشان و تلاش کنندگان در اطاعت او (قائم علیه السلام) هستند. (۱)

[۷]- س- آیا در میان فرقه های مختلف مسلمان ها به آمدن و وجود آن حضرت معتقدانی وجود دارد؟!

ج- بلی در میان فرقه های اهل تسنن دانشمندان زیاد، در باره، آن حضرت کتاب های مستقل نوشته اند و ضمن روایات خود نیز مطالب فراوان آورده اند که چند مورد از آن را می آوریم و برای اطلاعات بیشتر به جلد اول «سیمای جهان در عصر امام زمان» مراجعه نمایید.

۱- «مهدی ملتفت می شود که عیسی بن مریم فرود آمده است؛ مانند این که از موهایش، آب می چکد. مهدی به او می گوید: جلو ایستاده برای مردم نماز بخوان. می گوید: یقیناً نماز به خاطر تو اقامه شده است، پس پشت سر مردی از اولاد من، (یعنی مهدی) نماز

۱- بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۱۰ ب ۲۷ ح ۴؛ بشاره‌الاسلام: ص ۹؛ الملاحم و الفتن: ص ۵۰ قسمتی از آن؛ الزام النَّاصب: ص ۶۳.

ص: ۳۲

می گذارد.»(۱)

۲- «از ما است کسی (یعنی مهدی) که عیسی بن مریم پشت سرش نماز می خواند.»(۲)

۳- «مهدی طاوس اهل بهشت است.»(۳)

۴- «بعد از من دوازده امیر است همگی از قریش می باشد.»(۴)

۵- «مهدی از ما است و دین را به پایان می برد آن گونه که با ما (آغاز کرد و) گشود.»(۵)

۶- ابی سعید خدری گوید: رسول خدا صلی الله علیه و آله بالای منبر فرمود: «مهدی از عترت من و از اهل بیت است که در آخرالزمان خروج می کند.

آسمان قطراتش را به او فرو می ریزد و زمین تخم هایش را می رویاند.

پس زمین را از عدل و قسط لبریز می نماید، آن گونه که از ستم و بیداد پر شده است.»(۶)

۷- زرّین حبیب از عبد الله بن مسعود گفت: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «دنیا پایان نمی یابد تا این که زمام امور ائمتّم را مردی از اهل بیت من به

۱- الصواعق المحرقة ص ۹۸؛ عقد الدرر: ص ۱۷.

۲- عقد الدرر: ص ۲۵.

۳- بحار الأنوار: ۵۱ / ۱۰۵ ب ۱ ح ۴۱ از الطرائف؛ عقد الدرر: ص ۱۴۸.

۴- سنن ترمذی: ۴ / ۵۰۱.

۵- الصواعق المحرقة: ص ۱۶۳ و قریب به این مضمون در المعجم الأوسط: ۱ / ۱۳۶؛ عقد الدرر: باب ۷ ص ۱۴۵ و کتب دیگر عامه بحار الأنوار: ۵۱ / ۹۳ و کتب دیگر خاصه.

۶- بحار الأنوار: ۵۱ / ۷۴ ب ۱ ح ۲۵ از غیبت طوسی راویان این حدیث از طریق اهل سنت است.

ص: ۳۳

دست گیرد که به او مهدی گفته می شود.»(۱)

و در میان شیعیان شهرت آن حضرت بگونه ایست که به آوردن نمونه هم نیاز نیست زیرا عقیده ایشان بر روی مورد سؤال استوار شده و اظهر من الشمس است.

۱۸- س- آیا تکذیب مهدی عجل الله تعالی فرجه و آمدن او از نظر شرعی چه حکمی دارد؟

ج- تکذیب هر یک از حجّت های الهی، کاشف از این است که این فرد، خدا را قبول ندارد و قبول نداشتن خدا، کفر مطلق است؛ زیرا کسی که خدا را قبول داشته باشد، باید امانت و حجّت ها و فرستادگان او را نیز بی چون و چرا بپذیرد و اطاعت نماید، چون صحیح نیست که کسی خدا را به ألوهیت و معبودیت بپذیرد، اما از عبودیت و بندگی او سرباز زند.

لذا:

۱- رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «... من کذب بالمهدی فقد کفر؛(۲) هر کس مهدی را تکذیب کند، به یقین کافر شده است.»

۲- امام سجّاد علیه السلام فرمود: «... ومن أبغضنا وردّنا أو ردّ واحداً منّا، فهو کافر باللّه وبآیاته؛(۳) هر کس به ما بغض ورزد و ما و یا یکی از ما را ردّ نماید،

۱- بحارالأنوار: ۵۱/۷۴ ب ۱ ح ۲۸ از غیبت طوسی راویان این حدیث از طریق اهل سنت است.

۲- عقدالدرر: ۱۵۷؛ یاد مهدی: ص ۱۶۲ به نقل از آن.

۳- وسائل الشّیعه: ۱۸/۵۶۳ ح ۲۹؛ یوم الخلاص: ص ۳۹.

ص: ۳۴

پس او به خدا و آیاتش کافر شده است.»

۳- أبان بن تغلب گوید: به ابی عبدالله علیه السلام عرض کردم: «من عرف الأئمه ولم يعرف الإمام الذي في زمانه، أ هو مؤمن؟ قال: لا. قلت: أ مسلم؟

قال: نعم؛ (۱) هر کس همه امامان را بشناسد، ولی امام زمان خود را نشناسد، آیا او مؤمن است؟!!

فرمود: نه، گفتم: مسلمان است؟ فرمود: بلی» زیرا او تعدادی از امامان را می شناسد و امام زمان خود را نمی شناسد ولی بغض ندارد و تکذیب نمی کند (تا مشمول دو روایت قبل شود).

۹- س- می گویند بردن نام آن حضرت حرام است آیا این حرف درست است و چرا؟!

ج- علمای یهود و نصارا حقیقت رسول خدا صلی الله علیه و آله و رسالتش را مانند بچه های خود می شناختند، (۲) اما برای از دست ندادن ریاست

و حفظ موقعیت خود، او را تکذیب می کردند و می گفتند: «محمد و احمد» که در کتاب های آسمانی به ما خبر داده شده است، هنوز نیامده و در آخر الزمان خواهد آمد.

در اثر این تبلیغ، قوم یهود و نصارا از رسول خدا صلی الله علیه و آله دوری جسته و تکذیبش کردند.

۱- کمال الدین: ص ۲۲۹؛ بحار الأنوار: ۲۳/۹۶ ب ۵ ح ۲.

۲- «ألذین آتیناهم الكتاب، يعرفونه كما يعرفون أبناءهم وإن فريقاً منهم يكتنون الحق و هم يعلمون» (بقره/ ۱۴۶) کسانی که کتاب آسمانی به آن ها داده ایم، او (پیامبر) را هم چون فرزندان خود می شناسند؛ (ولی) جمعی از آنان، حق را آگاهانه، کتمان می کنند.

ص: ۳۵

از سوی دیگر، رسول خدا صلی الله علیه و آله و ائمه هدی علیهم السلام آمدن قائم- عجل الله فرجه الشریف- را به مردم و مؤمنین مژده می دادند و برای این که اذهان، از سوء تبلیغ علمای یهود و نصارا، تخدیر و تخریب نشود و جان امام مصون بماند، بردن نام «م ح م د» را تا ظهور او مجاز ندانسته و تحریمش کردند.

۱- امام صادق علیه السلام فرمود: «صاحب هذا الأمر لا یسمیہ إلّا کافر؛ (۱) نام صاحب این امر را نمی برد، مگر کافر.»

۲- قائم- عجل الله فرجه الشریف- فرمود: «ملعون ملعون من سمّانی فی مجمع من الناس باسمى؛ (۲) ملعون است ملعون است کسی که در جمع مردم، اسم مرا ببرد.»

این روایت بردن نام را در جمع مردم نهی نموده است که اشاعه نیابد و وجود مبارک او، از آسیب و خطر محفوظ بماند.

۳- عبد العظیم حسنی از جانب امام جواد علیه السلام فرمود: «هو الذی یخفی علی الناس ولادته ویغیب عنهم شخصه ویحرم علیهم تسميته؛ (۳) او کسی است که ولادتش بر مردم مخفی می ماند و شخص او از مردم غایب و بردن نامش حرام می شود.»

۴- از امام صادق علیه السلام پرسیدند: مهدی از کیست؟ آیا از اولاد شماست؟!

فرمود: «الخامس من ولد السابع یغیب عنکم شخصه ولا یحلّ لکم تسميته

۱- الزام التّاصب: ص ۸۲؛ یوم الخلاص: ص ۳۳.

۲- همان مدرک: ص ۸۲؛ اعلام الوری: ص ۴۲۳؛ بحار الأنوار: ۳۳ / ۵۱؛ یوم الخلاص: ص ۳۳.

۳- بحار الأنوار: ۱۵۷ / ۵۱ ب ۵ ح ۴ از کفایه.

ص: ۳۶

؛(۱) پنجمین فرزند امام هفتم است، شخص او از شما غایب و بردن نامش حرام می شود».

۵- ابی هاشم جعفری گوید: شنیدم ابوالحسن صاحب العسکر امام هادی علیه السلام می گفت: جانشین بعد از من، فرزندم حسن است، چگونه خواهید بود (درباره) جانشین بعد از جانشین (من)؟

گفتم: خدا مرا فدای تو کند، چرا؟!!

فرمود: زیرا شخص او را نمی بینید و بردن نام او هم برای شما حلال نخواهد بود!

گفتم: پس او را چگونه نام ببریم؟

فرمود: «قولوا الحجّه من آل محمّد علیهم السلام».(۲)

۱۰- س- چرا باید امام زمان در آخرالزمان ظهور کند و عالم را نجات دهد؟.

ج- آن گونه که می دانیم هر روز بلکه هر ساعت که از عمر دنیا سپری می شود، همه موجودات و تکنیک ها و صنعت ها به طور کلی هر چیزی، رو به کمال و ترقی می رود، مثلاً روزی بشر قدرت سوار شدن بر چهار پایان را هم نداشت، الان بافضا پیما در فضای بیکران به پرواز در می آید و توان معالجه درد دندان را نداشت، حالا- سلولهای بنیادی می سازد و در اعمال ریزه کاری ها و مویرگهای مغز

۱- همان مدرک: ۱۴۳/۵۱، ب ۶، ح ۴، از کمال الدین با دو طریق.

۲- منتخب الأثر: ص ۱۲۷ و ۲۲۶؛ غیبت طوسی: ص ۱۲۲؛ اعلام الوری: ص ۴۱۰؛ الزام الناصب: ص ۶۹ و ۸۲؛ اصول کافی: ۱/ ۳۳۲ باتغییر؛ یوم الخلاص: ۴۵؛ بحار الأنوار: ۱۵۸/۵۱ ب ۱۰، ح ۱، از عیون أخبار الرضا و کمال الدین. در حرمت بردن نام مهدی موعود علیه السلام روایات زیاد است که در منابع معتبر آمده است.

ص: ۳۷

بازی می کند و از فاصله شش هزار کیلومتری عمل جراحی انجام می دهد و مثال های نامتناهی دیگر.

پس بشریت روزی و روزگاری از این مسیرها به پایان راه و انتهای آنها رسیده و سردوشی به کمال رسیدن را، بر دوش خود خواهد زد.

به موازات این حرکت های مادی حرکت های معنوی نیز روزی باید، به کمال برسد و شایستگی پذیرش و ظرفیت قبول این کمال را از هر جهت داشته باشد و آن نخواهد بود مگر در زمانی که خداوند شخصیت برگزیده و ذخیره نهائی خود را به جامعه ابناء بشر ارزانی دارد تا بادت او دین واقعی و عدالت حقیقی را در روی زمین پیاده کرده و به اجرا درآورد.

چنانکه در روایات داریم که علم ۲۷ حرف است، تازمان ظهور ۲ حرف آن پیاده می شود و ۲۵ حرف آن به وسیله آخرین حجت الهی، پیاده و به اجرا درخواهد آمد.

نتیجه این که علم و عقل به ما می گوید: که جریانهای کمال مادی و معنوی، این کره خاکی، در عرض هم و بموازات همدیگر، پیش می رود و باید هم این طور باشد پس الزاماً امام زمان علیه السلام باید در آخر الزمان ظهور نماید.

[۱۱]- س- آیا امام زمان متولد شده یا هنوز به دنیا نیامده است؟!

ج- بلی طبق روایات شیعه و و برخی از اهل تسنن، آنحضرت در سال ۲۵۵ هجری قمری، به دنیا آمده و خیلی از اصحاب امام حسن عسکری علیه السلام آن حضرت را دیده اند یا خود امام نیز او را به گروهی از

ص: ۳۸

اصحاب، معرفی نموده است.

در کتاب های معتبر، در مورد معرفی حضرت مهدی موعود علیه السلام «بشخصه وبعینه» توسط امام حسن عسکری علیه السلام برای اصحاب خاص و دوستان، روایات و سرگذشت های زیاد ذکر شده است. (۱)

۱- جعفر بن مالک نقل می کند: معاویه بن حکیم، محمد بن ایوب و محمد بن عثمان گفتند: ابا محمد حسن (عسکری) علیه السلام فرزندش را در منزل خود به ما نشان داد، در حالی که ما چهل نفر بودیم و فرمود: «این امام شماس است و جانشین من است، بعد از من، او را اطاعت کنید و بعد از من متفرق نشوید تا در دینتان هلاک شوید، آگاه باشید شما بعد از امروز، او را نخواهید دید.» (۲)

۲- عمر اهوازی گوید: ابومحمد فرزندش را به من نشان داد و فرمود:

«هذا إمامکم بعدی این بعد از من امام شماس است!» (۳)

۳- خادم فارسی گوید: من دم در خانه (امام عسکری) بودم، کنیزی از خانه بیرون آمد و همراه او چیز سرپوشیده ای بود، ابو محمد به او فرمود: آن چه که باتو است باز کن! باز کرد، دیدم پسری سفید رویی است، (حضرت) فرمود: «این امام شما بعد از من است؛ دیگر بعد از آن او را ندیدم.» (۴)

۴- محمد بن اسماعیل بن موسی کاظم - رضی الله عنهم - که

۱- ینابیع الموده: اهل سنت ج ۳، ص ۱۲۳، باب ۸۲، او هم از کتاب الغیبه و از سایر کتب نقل کرده است.

۲- ینابیع الموده: ۳/ ۱۲۳ باب ۸۲؛ کمال الدین: ص ۴۳۵؛ کشف الغمه: ۳/ ۳۱۷؛ إعلام الوری: ص ۴۱۴.

۳- ینابیع الموده: ۳/ ۱۲۳ باب ۸۲.

۴- هذا إمامکم من بعدی فما رأیته بعد ذلک؛ همان مدرک: ۳/ ۱۲۳ باب ۸۲.

ص: ۳۹

سالخورده ترین اولاد امام کاظم علیه السلام بود، گفت: «من فرزند ابی محمد عسکری را دیدم، او پسر بچه ای بود» (۱).

۵- علی بن مطهر گوید: «من فرزند ابی محمد را دیدم جلیل القدر

(بزرگوار بود)» (۲).

۶- کامل بن ابراهیم مدنی گفت: به محضر ابی محمد حسن رسیدم، پرده ای به در آویخته بود، بادی آمد و پرده را کنار زد ناگهان پسری مانند ماه را دیدم! ابو محمد فرمود: «ای کامل! حاجت را به تو خبر دادم (امامت را که در جستجوییش بودی، نشانت دادم بدان که) این است حجت (خدا) بعد از من» (۳).

۷- ابی غانم خادم گوید: برای ابو محمد حسن (عسکری) فرزندی متولد شد نامش را «ح م د» نامید و در روز سوم آن را به اصحابش نشان داد و فرمود:

«این امام شما بعد از من و جانشین من است و اوست قائمی که کشیده می شود به سوی او گردن ها با انتظار کشیدن پس زمانی که زمین پر از ظلم و ستم شد او، خروج کرده و زمین را پر از عدل و داد می کند» (۴).

۸- ابراهیم بن ادريس گوید: من مهدی را بعد از در گذشت ابی محمد علیه السلام دیدم، در حالی که پسر نوجوان بود و دست ها و سر شریفش را بوسیدم (۵).

۱- رأیت ولد ابی محمد الحسن العسکری وهو غلام؛ همان مدرک: ۱۲۳/۳ باب ۸۲.

۲- رأیت ولد ابی محمد وله قدر جلیل؛ همان مدرک: ۱۲۳/۳ باب ۸۲.

۳- یا کامل! قد أنبتک بحاجتک هذا الحجّه من بعدی؛ همان مدرک: ۱۲۳/۳ باب ۸۲.

۴- ینابیع الموده: ۱۲۳/۳ باب ۸۲ از کتاب الغیبه؛ بحار الأنوار: ۵۱/۵ ب ۱ ح ۱۱ از کمال الدین.

۵- همان مدرک: ۱۲۳/۳ باب ۸۲.

ص: ۴۰

۹- یعقوب بن منقوش (یا یعقوب بن منفوس) گوید: به خدمت امام عسکری علیه السلام داخل شدم، بر روی سکویی نشسته بود و از کنار آن حضرت پرده ای آویزان بود، عرض کردم: مولای من! بعد از شما صاحب این امر (امامت) کیست؟!

فرمود: پرده را کنار بزن! پرده را کنار زدم، کودکی بیرون آمد ... و روی زانوی پدر نشست. امام خطاب به او (یعقوب) فرمود: این صاحب شماس است. پس درنگ کرده و فرمود: «یا بُنی! أدخل إلى الوقت المعلوم، فدخل البيت وأنا أنظر إليه ...؛ فرزندم داخل شو تا وقت تعیین شده، پس حجت خدا در حالی که من او را می‌نگریستم داخل خانه شد؛ آن گاه امام خطاب به من فرمود: ای یعقوب! نگاه کن بین چه کسی در خانه هست؟! وارد خانه شدم و کسی را نیافتم!!» (۱)

۱۰- محمد بن صالح بن علی بن محمد بن قنبر بن قنبر الکبیر گوید:

«صاحب الزمان به سوی عمویش جعفر (کذاب) بیرون آمد، زمانی که به مال ابی محمد متعرض شد و فرمود: ای عمو!! چرا به حقوق من متعرض می‌شوی؟! پس عمویش جعفر متحیر و بهت زده شد و سپس حضرت غایب گردید.» (۲)

۱۱- وقتی که «امّ الحسن» مادر بزرگ صاحب الزمان فوت کرد، وصیت کرد در خانه (امام حسن عسکری علیه السلام پسرش) دفن شود، جعفر نزاع

۱- فی المصدر ج ۲ ص ۱۱۰: عن علی بن الحسن بن هارون عن جعفر .. عن یعقوب بن منقوش .. کمال الدین: ۲ / ۱۱۰؛ ۳ / ۱۲۴ ب ۸۲؛ بحار الأنوار: ۲۵ / ۵۲؛ کشف الغمّه: ۳ / ۳۱۷؛ إعلام الوری: ص ۴۱۳؛ آخرین امّید: ص ۴۲ از آن منتخب الأثر: ص ۳۵۶ با تفصیل؛ الزام الناصب: ص ۱۰۴؛ یوم الخلاص: ص ۷۸.

۲- ینابیع المودّه: ۳ / ۱۲۴ ب ۸۲.

ص: ۴۱

کرد (مانع شد و) گفت: خانه من است (برادرم وارث نداشت به من رسیده است)، صاحب الزمان بیرون آمد و فرمود: «ای عمو! آن خانه تو نیست، سپس حضرت غایب شد.» (۱)

۱۲- حمدان قلانسی گوید: به محمد بن عثمان عمری (از نواب خاص) گفتم: ابو محمد از دنیا رفت؟! (در جوابم) به من گفت: «رفت ولیکن در میان ما جانشینی گذاشت که گردن های ما در زیر بیعت اوست» یعنی حضرت مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه. (۲)

در کتاب های شیعه و سنی از روایات فوق و جریان های مذکور، فراوان هست که برای رعایت اختصار به این تعداد اکتفا می شود.

۱۲- س- در صورتی که متولد شده، آیا امکان دارد بشر این همه عمر طولانی را داشته باشد؟!.

ج- اولاً خدای قادر مطلقى که این همه نظام آفرینش را میلیاردها سال سرپا نگهداشته، آیامی تواند یکفرد از اولیاء خود را میلیون ها سال نگهدارد!!.

و ثانیاً پیرامون طول عمر قائم- عجل الله فرجه الشریف- مباحث گوناگون و مقاله های مستقل و مطالب متقن و مبرهن زیادی نوشته شده است که نیازی به اثبات آن نیست

و ثالثاً امکان عمر طولانی، هم از نظر پزشکی و طبیعی و هم از نظر

۱- یا عم! ما دارک هی، ثم غاب؛ ینابیع المودّه: ۳/ ۱۲۳ باب ۸۲ از کتاب الغیبه.

۲- مضی ولكن قد خلف فینا من رقتنا فی بیعتہ!؛ همان مدرک: ۳/ ۱۲۳ باب ۸۲ از کتاب الغیبه.

ص: ۴۲

نیروی مافوق طبیعی به اثبات رسیده است و جای هیچ گونه تردید و تشکیک وجود ندارد و عمر طبیعی به هیچ وجه، حدّ ثابتی ندارد.

هم چنین آزمایش های مختلف روی انسان ها و حیوان ها و گیاهان ثابت کرده است که عمر طولانی برای همه این صنوف، امکان پذیر بوده و هست و خواهد بود.

آنان که در این زمینه، دچار وسوسه می شوند، فقط کافی است در این باره به کتاب های علمی و تحقیقی مراجعه کرده و از کارشناسان فن جستجو نمایند.

درحالی که خود این افراد اشکال کننده، به طول عمر از اولیای خدا اعتراف دارند، حضرات خضر(۱) و الیاس و نوح ۲۳۰۰ که در روایتی از امام صادق علیه السلام آمده است ۸۵۰ سال پیش از بعثت خویش زیست و ۹۵۰ سال به پیام رسانی گذرانید و ۵۰۰ سال هم پس از طوفان و نابودی ستمکاران بود که از کشتی معروف خود فرود آمد، آب فروکش کرد و بنای شهرها و زندگی نوین رانهاد و فرزندان خویش را در شهرها سکونت داد(۲) و در روایت دیگری آمده است که «نوح علیه السلام ۲۵۰۰ سال (۳) و نیز به طول عمر شیطان تا یوم وقت معلوم و دجال

۱- امام رضا علیه السلام «خضر از آب حیات نوشید و اینک زنده است و تا روز رستاخیز ودمیده شدن صور، زنده خواهد بود او هرسال در مراسم حج حاضر می گردد، و در عرفه می ایستد و به دعای مردم آمین می گوید و خداوند به وسیله او تنهائی قائم ما را در دوران غیبتش بر طرف می کند و او به قائم ما می پیونددن اکمال الدین ج ۲ ص ۳۹۰ امام مهدی ص ۴۴۵ از آن.

۲- تفسیر برهان ذیل آیه شریفه و اکمال الدین ج ۲ ص ۵۲۳، امام مهدی: ص ۴۴۸ از آن.

۳- امام مهدی از ولادت تاهظهور: ص ۴۴۸.

ص: ۴۳

اعتراف دارند.

از حضرت صادق علیه السلام روایت آمده است که ... «اما بنده صالح خدا خضر خداوند عمر او را نه به خاطر رسالتش طولانی گردانید و نه بخاطر کتابی که به او نازل کند و نه به خاطر این که به وسیله او و شریعت او؛ شریعت پیامبران را نسخ کند و نه به خاطر امامتی که بندگانش به او اقتدانمایند و نه به خاطر طاعتی که خدا براو واجب ساخته بود، بلکه خدای جهان آفرین، بدان دلیل که اراده فرموده بود عمر گرامی قائم علیه السلام را در دوران غیبت او بسیار طولانی سازد و می دانست که بندگانش بر طول عمر او، ایراد و اشکال خواهند نمود؛ به همین جهت عمر این بنده صالح خویش «خضر» را طولانی ساخت که به آن استدلال شود و عمر قائم علیه السلام بدان تشبیه گردد و بدینوسیله اشکال و ایراد دشمنان و بداندیشان باطل گردد... (۱)

امام سجاد علیه السلام فرموده است: «فی القائم سنّه من نوح وهی طول العمر» در قائم خصلت و نشانی از نوح است و آن هم طول عمر می باشد. (۲)

قرآن کریم در باره حضرت یونس علیه السلام فرموده است «التقمه الحوت و هو ملیم، فلولا- کان من المسبّحین للبت فی بطنه الی یوم یبعثون» (۳) ماهی او را به کام خود فرو برد درحالی که مورد ملامت بود و اگر نه این بود که او از تسیح گویان بود، بی تردید در شکم ماهی تا روز قیامت می ماند.

در تفسیر کشاف گوید: ظاهر آیه شریفه «لَلْبِثِّ فِی بَطْنِهِ» ماندن به

- ۱- اکمال الدین: ج ۳ ص ۳۵۷، بلحار الانوار: ج ۵۱ ص ۲۲۲، امام مهدی: ۴۴۵ از آن.
- ۲- اکمال الدین: ج ۱ ص ۳۲۲ و ۵۲۴، معجم احادیث الامام المهدی علیه السلام ج ۳ ص ۱۹۲.
- ۳- صافّات: آیه ۱۴۴-۱۴۲.

ص: ۴۴

صورت زنده است تا روز رستاخیز است؛ و نظیر این را تفسیر بیضاوی دارد(۱)

و عوج بن عناق (از عمالقه) ۳۶۰۰ سال یا ۳۰۰۰ سال(۲)

ذومغ ۳۵۰۰ ساله،(۳) عناق دختر حضرت آدم علیه السلام ۳۰۰۰ سال، ریان ۱۷۰۰ ساله، بخت نصر ۱۵۰۷ ساله،(۴) صاحب مهرگان ۱۵۰۰ سال، ضحاک ماردوش ۱۲۰۰ ساله، فریدون بالای ۱۰۰۰ عمر و بن مزقییا ۸۰۰ جلهمه بن آدد بن زید و یحارب بن مالک هر کدام ۵۰۰ سال(۵) یوشالفرس بن کالب ۱۰۰۰ سال، افرادی جزاین ها از ۱۰۰۰ سال به پایین، از اشخاص عادی انسان ها زیاد است که به جهت روشنی آن، نیازی برای شمردن آن ها نیست.

لقمان بن عاد ۳۵۰۰ سال(۶)

«و لقمان حکیم ۴۰۰۰ سال و حضرت سلیمان ۹۳۰ شداد بن عاد ۹۰۰(۷) عمر بن عامر ۸۰۰ قس بن ساعده ۶۰۰ عزیز مصر ۷۰۰ ریان پدر عزیز مصر ۱۷۰۰(۸) حضرت آدم ۹۳۰ لوط ۷۳۲ شیث ۹۱۲

۱- کشف: ج ۳ ص ۳۱۱ چاپ دارالمعرفه بیروت؛ تفسیر بیضاوی: ج ۳ ص ۴۷۱ چاپ مؤسسه علمی- بیروت.

۲- مهدی منتظر ص ۱۰۵،

۳- سیمای جهان در عصر امام زمان (عج) ج ۱ ص ۲۱۸.

۴- سیمای جهان در عصر امام زمان (عج) ج ۱ ص ۲۱۸.

۵- بحار ۵۱ ص ۲۸۸ ببعده

۶- الغیبه شیخ طوسی ص ۱۱۳، موعود ادیان منتظری ص ۱۳۴ بنقل از آن. بحار ۵۱ ص ۲۸۸.

۷- بحار ۵۱ ص ۲۳۶

۸- (امام مهدی از ولادت تا ظهور) ص ۴۵۸ بنقل از (خورشید مغرب) ص ۲۴۰ تألیف محمد رضا حکیمی و (کتاب او خواهد آمد) ص ۸۹ و (امام مهدی حماسه ای از نور) شهید صدر و (نوید امن وامان) و (امامت و مهدویت) آیت الله صافی گلپایگانی (رهبر بزرگترین انقلاب جهان) حسن شجاعان و (طول عمر امام زمان) علی اکبر مهدی پورو (دیر زیستی حضرت مهدی) مهدی کامران (راز طول عمر) از سید احمد علم الهدی و (چند مقاله) از علامه طباطبائی و (اکمال دین) از صدوق و بحار ج ۵۱ ص ۲۲۵ ببعده» مسعودی در مروج الذهب آورده است

ص: ۴۵

کیومرث ۱۰۰۰ انوش ۹۶۰ میوشالح ۹۶۰ قینان ۹۲۰ عاد ۱۲۰۰ جمشید ۸۰۰ لمک ۷۹۰ عمر بن عامر ۸۰۰ و... (۱) مهلائل ۸۹۵ وبرد ۹۶۲ ادریس ۹۶۵ و متوشلح ۹۶۹ و لمک ۷۶۷ و سام ۶۰۰ سال عمر کرده اند و... (۲)

هم چنین به وجود درختان ۵۰۰۰ ساله با قطر تنه ۹۰ پا در اسکاتلند و ۶۰۰۰ ساله با طول قامت ۱۰۰ متر و قطر طرف پایین ۱۰ متر در کالیفرنیا و بیش از حدود ۵۰۰ سال درختان از نوع (عندم) یا به تعبیر دیگر (خون سیاوش) در جزایر کاناری و... (۳) اعتراف دارند، اما در مورد یک ذخیره الهی، دچار وسواس و شک شده اند.

در مناطق استوایی زمین درختانی وجود دارند با عمر جاویدان؛ یعنی مرتباً در حال ریشه زدن و جوانه زدن هستند و هیچ گاه عمرشان پایان نمی پذیرد.

در میان گیاهان و حلزون های باعمر چند هزارسال و کشف دانشمندان زیست شناس، ماهی هایی با عمر سه میلیون سال در میان

۱- دادگستر جهان ص ۱۹۹.

۲- بحار ۵۱ ص ۲۹۲ از توراه برای توضیح بیشتر در باره طول عمرها به کتاب اکمال الدین صدوق ج ۲ ص ۵۲۳ ببعد و بحارالانوار:

۵۱ ص ۲۲۵ ببعد مراجعه شود ۹۹.

۳- سیمای جهان در عصر امام زمان (عج) ج ۱ ص ۲۱۸.

ص: ۴۶

حیوانات خزننده و غیره را می پذیرند و به همه این مطالب، در جای خود اعتراف می کنند، اما شگفت آور است هنگامی که در مورد طول عمر حضرت مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه باعقیده شیعه روبرو می شوند، انگشت حیرت به دندان می گیرند و سرخود را به علامت انکار، تکان می دهند و لبخندهای تمسخرآمیز می زنند که آیا این گونه عقاید غیر عاقلانه و غیر منطقی نیست و می تواند پیروانی داشته باشد؟!

ولی همان گونه که می دانیم مسأله طول عمر با قطع نظر از اعتقادات مذهبی خداپرستان، درباره اعجاز و قدرت خداوند، اگر ما به راستی خود را از قید و بند پیش داوری ها، تعصب های خاص و عادات و رسوم که به آن خو گرفته ایم، رها سازیم و با حریت و آزادی کامل، تسلیم دلیل و منطق باشیم، با علوم طبیعی روز کاملاً مطابقت دارد؛

۱۳- س- بنابر این که برای آن حضرت این عمر طولانی امکان پذیر است پس این مدت را در کجا زندگی می کند؟!.

ج- برابر روایات وارده، حضرت در غیبت صغری در مدینه، در کوه «رضوی» اقامت داشت (۱) و «خواص» از مکان آن حضرت اطلاع داشتند، ولی بعد از غیبت کبری، دیگر برای آن حضرت مکانی معین نگردیده است و احدی از محلّ وی اطلاع ندارد یعنی آن حضرت در

۱- کوه «رضوی» در میان مکه و مدینه و در یک مرحله ای «ینبع» واقع شده است.

ص: ۴۷

محل معینی زندگی نمی‌کند بلکه به تمام زوایای کره زمین اشراف دارد «که در پاسخ معنای «غیبت» مشروحاً بیان خواهد شد.

۱- ابی حمزه از امام صادق علیه السلام روایت کرده است که آن حضرت فرمود: «به ناچار برای صاحب این امر، غیبتی و به ناچار در غیبتش، عزلتی خواهد بود و چه منزل خوبی است «طیبه» و با وجود سی (نفر) وحشتی نیست.» (۱)

۲- ابی بصیر از ابی جعفر علیه السلام فرمود: «به ناچار برای صاحب این امر عزلتی و به ناچار در عزلتش قوتی است و با سی نفر وحشتی نیست و چه خوب منزلی است طیبه.» (۲)

۳- عبد الأعلى مولا سام گفت: «همراه ابی عبد الله علیه السلام بیرون رفتم، وقتی که به «روحا» فرود آمدیم، به سوی کوهی در آن جا نظر انداخت و به آن دقت کرد، پس به من فرمود: این کوه را می‌بینی؟ این کوهی است به آن «رضوی» گویند، از کوه‌های فارس است، ما را دوست داشت، پس خداوند آن را برای ما انتقال داد.

آگاه باش در آن از همه درختان غذائی وجود دارد و چه امان خوبی است برای ترسنده‌ها.

آگاه باش! برای صاحب این امر در آن، دو غیبتی است، یکی کوتاه

۱- اصول کافی: ۱/ ۳۳۸ و ۳۴۰؛ غیبت نعمانی: ص ۹۹؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۱۵۷ ب ۲۳ ح ۲۰؛ غیبت طوسی: ص ۱۰۲.

۲- غیبت طوسی: ص ۱۱۱؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۱۵۳ ب ۲۳ ح ۶ با تغییر کمی کافی: ۱/ ۳۴۰؛

ص: ۴۸

و دیگری طولانی. (۱)

با توجه به روایات مختلف، چنین استفاده می شود که مکان زندگی آن حضرت در روزگاران غیبت:

۱- در مدینه است.

۲- در اطراف مکه است.

۳- در حوالی مکه و مدینه است.

۴- در همه جا هست و از دیده ها مستور می باشد.

ممکن است همه این روایات صحیح باشد و در کوه های مکه و مدینه منزل و مأوایی داشته و از نظرها غایب باشند، آن گونه که درباره بهشت شداد و سد فولادین اسکندر یا «جزایر خضراء» گفته می شود و یا در اماکن مختلف کره زمین استراحتگاه داشته باشند».

۱۴-س- آیا آن حضرت زن و فرزند دارد!؟.

ج- مسأله ازدواج و داشتن اولاد آن حضرت، از مسایلی است که ندانستن آن مشکلی را به بار نمی آورد؛ زیرا از مسایل عقیدتی و اعتقادی نیست و نیز در این باره به طور قطع و یقین، نمی توان اظهار نظر کرد، امّا آن چه می توان گفت، طبق روایات زیاد، آن حضرت تشابهی به انبیاء سلف دارد و به صورت طبیعی زندگی می کند و داشتن اهل و عیال و اولاد برای آن حضرت را قوت می بخشد؛ زیرا در زمان غیبت، ظاهر نبودن و شناخته نشدن آن حضرت منظور

۱- غیبت طوسی: ص ۱۱۲؛ بحار الأنوار: ۵۲/۱۵۳ ب ۲۳ ح ۷.

ص: ۴۹

است؛ نه بدون شناخت و حاضر نبودن. (شرح این جمله در معنای غیبت می آید).

پس با قطع نظر از جنبه ملکوتی وجود شریف امام، او یک بشر و یک انسان است و مانند آباء کرام و اجداد طاهرینش و مانند سایر انبیا و اولیا علیهم السلام غریزه انسانی دارد و هیچ انسانی مبرّأ از غریزه جنسی نیست و هم چنین ازدواج یک اصل مسلّم برای هر انسان است و این کار یک سنّت مؤکّد در شریعت و تبعیت از این سنّت را با آن همه تأکیدات و امتیازات، مورد تشویق قرار داده است و هم چنین «مجرّد» زیستن و «رهبانیت» پیشه ساختن را توبیخ و مذمت نموده است.

بنابراین به نظر صحیح نمی آید که حضرت قائم - عجل الله فرجه الشریف - این مدّت طولانی را بدون تأهل مانده باشد و عقل و شرع نیز، به ما حکم می کند که امام علیه السلام باید در عمل به شریعت اسلام، از همه پیش قدم تر باشد، اما این که اولاد و عیالاتش در کجا و چگونه و تحت چه شرایطی زندگی می کنند و به چه صورتی با مردم معاشرت دارند؟! سؤالاتی است که جوابش آسان نیست! امّا آن چه که به نظر قابل قبول می آید، این است که آن ها نیز با تربیت صحیح خانوادگی در بطن همین جامعه به زندگی خود ادامه می دهند.

علاوه بر این، دعاهایی که برای سلامتی وجود مبارک امام علیه السلام و ذریّه اش، به ما می آموزند که آن حضرت، مانند دیگر انبیا و رُسل، در پشت پرده غیبت زندگی طبیعی دارد و نباید با برداشت اخلاقی و عاطفی و با فکر عامیانه، به زندگی آن حضرت از این جهت، جنبه ملکوتی داده و از مواهب الهی بی نصیب کرد.

ص: ۵۰

با این استدلال و دلایل دیگر، به نظر عاقلانه می‌آید که عیال و اولاد داشتن «امام غایب عجل الله تعالی فرجه» را بپذیریم و هیچ مشکلی هم پیش نمی‌آید و هم چنین با مسایل و تکالیف غیبت هیچ گونه منافاتی ندارد و بعید نیست که حضرت به طور ناشناس ازدواج نموده و اولاد ناشناسی هم داشته باشد و هر گونه صلاح بدانند، عمل کند و بعید نیست پس از یکی دو پشت، مانند سادات دیگر به زندگیشان ادامه دهند بدون اینکه پدر یا پدر بزرگشان را آن گونه که هست بشناسند.

به روایت‌هایی که مشعر به داشتن اولاد آن حضرت است، توجه فرمایید.

۱- مفضل بن عمر از امام صادق علیه السلام نقل کرد که فرمود: «به محلّ او کسی مطلع نمی‌شود نه از «اولادش» و نه از دیگران، مگر خادمی که به کارهایش می‌رسد.»^(۱)

برابر این روایت آن حضرت در زمان غیبت، دارای اولاد می‌باشد ولیکن اولادش هم از محلّ استقرارش اطلاعی ندارند؛ زیرا ایشان نیز جزء این ائمتند و معنای غیبت شامل حال آن‌ها نیز می‌شود.

۲- ابی بصیر از ابی عبد الله علیه السلام فرمود: «همین اکنون می‌بینم نزول قائم عجل الله فرجه الشریف- را با اهل و عیالش در مسجد «سهله».

گفتم: آن جارا منزل خواهد نمود؟! فرمود: بلی.»^(۲)

- ۱- ... لا یطلع علی موضعه أحد من ولده ولا غیره إلا المولی الذی یلی أمره؛ غیبت طوسی: ص ۱۰۲؛ الأخبار الدخيلة ۱/ ۱۵۰؛ تاریخ الغیبه الکبری: ص ۶۹؛ النجم الثاقب: ص ۲۲۴؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۱۵۲، ب ۲۳، ح ۵ از غیبت طوسی و از غیبت نعمانی با تفاوت کمی.
- ۲- یا أبامحمّد! کأنی أری نزول القائم فی مسجد السهله بأهله و عیاله، قلت: یكون منزله؟ قال: نعم ...؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۱۷، ب ۲۷ ح ۱۳ از قصص الأنبياء و از مزار بعضی قدماء اصحاب با تغییر کمی.

ص: ۵۱

۳- صالح بن اسود گوید: پیش ابی عبد الله علیه السلام صحبتی از مسجد سهله به میان آمد، فرمود: «آگاه باش! زمانی مسجد سهله منزل صاحب ما است که با اهلش آید.»(۱)

از جمله های دو روایت فوق (بأهله و عیاله) در روایت اول و (بأهله) در روایت دوم، صراحت دارد بر این که آن حضرت، دارای اهل و عیال است که هنگام ظهور در مسجد سهله ساکن خواهد شد، و گرنه باید صحت روایت ها را مورد تردید قرار داد.

۴- در صلواتی که از ناحیه مقدسه صادر شده است، می فرماید:

«خدایا به او عطا فرما، در جانش و ذریه اش و شیعه اش و رعیتش و (دوستان) خاص و عامش و در (باره) دشمنانش و تمامی اهل دنیا، آنچه را که چشمان او را روشن سازد»(۲)

۵- یونس بن عبدالرحمن می گوید: امام رضا علیه السلام امر می فرمود، به دعا کردن از برای حضرت صاحب الامر علیه السلام با این دعا: «خدایا به او عطا فرما در خودش و اهلش و اولادش و ذریه اش و امت و جمیع رعیتش، آن چه را که با آن، چشمش را روشن و خودش را شاد نمایی...»(۳)

امام رضا علیه السلام در این دعای شریف با صراحت تمام به اهل و عیال

۱- فروع کافی: ۳/ ۴۹۵؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۳۱ ب ۲۷ ح ۵۴ از غیبت طوسی.

۲- مفاتیح الجنان؛ جزیره خضراء افسانه یا واقعت: ص ۲۱۹ از آن.

۳- اللهم أعطه فی نفسه وأهله وولده وذریته وأمته وجمیع رعیته ما تقرّ به عینه وتسرّ به نفسه...؛ جمال الأسبوع: ۵۱۶-۵۱۰؛ جزیره خضراء در ترازوی نقد: ۲۱۹ از آن؛ مفاتیح الجنان: امر چهارم در دعا برای امام زمان علیه السلام ص ۵۴۱ به نقل از مصباح شیخ طوسی قدس سره در اعمال روز جمعه.

ص: ۵۲

و اولاد و ذریه و تمام امت و رعیت امام زمان علیه السلام دعا می نمایند.

پرواضح است که این دعا برای اهل و عیالی که هنوز وجود ندارند و به دنیا نیامده اند، به نظر بی معنا و عبث و بیهوده می آید، پس به احتمال قوی در دوران غیبت، آنها وجود دارند که برای ایشان دستور دعا کردن صادر شده است.

بنابر نوشته کتاب جنات الخلود، یک زوجه دایمی دارد که نام و نشان او معلوم نیست و ایضاً معلوم نیست که از او فرزند دارد یا نه؟! و هم چنین تعداد اولاد آن حضرت و مکان ایشان معلوم نیست و محتمل است که اولاد بسیار به هم رسانیده و در اطراف عالم منتشر شده باشند؛ چرا که حضرت اربع و اقطار ربع مسکون را سیاحت می نماید، به دلیل این که در شریعت، ترک تأهل جایز نیست، مروی است که مادام هزار پسر رشید قابل سواری از او به هم نرسد، وفات نیابد. (۱)

ناگفته نماند ممکن است آن حضرت در سال های طولانی، دارای همسر یا همسرانی باشد که بر فرض آگاهی خود آن ها از شخصیت واقعی امام علیه السلام، کسی را از آن مطلع نساخته و موضوع را از فرزندانش پپوشاند و متناوباً با سپری شدن دوران یک نسل، مسأله برای نسل بعد به صورت عادی در آید. (۲)

۱- تلخیص از کتاب «الستره عن وجه الغیبه» ص ۱۴۱.

۲- مشروح پاسخ این مطلب در «سیمای جهان» بیان گردیده است که در اینجا مجال بیش از این نیست.

ص: ۵۳

۱۵- س- اگر امام عجل الله تعالی فرجه الشریف، وجود دارد پس چرا غایب شده و از منظر مردم، نامرئی گشته است اساساً غیبت چرا؟!!

ج- درباره علت غیبت «مهدی موعود علیه السلام» روایت های گوناگون آمده و علت های زیاد گفته شده است، از قبیل:

۱- نبودن بیعت کسی در ذمه اش

۲- ترس

۳- هر چه در امت های گذشته بوده مانند غیبت های انبیا، در این امت نیز پیش می آید که این غیبت هم یکی از آن وقایع است!

حدیث از شوق آن شه گوی و سرّ غیبتش کم جو*** که کس نگشود و نگشاید به حکمت این معمارا

چیست باعث برخفای مهدی آخر زمان*** زمین معماهیچ دانا درجهان آگاه نیست

مپرس سرّ نهان بودن امام ای فیض*** که کارهای خدارا سؤال بی ادیست

حدیث سرّ نهان که او چراست نهان*** دقیقه ایست که هیچ آفریده نگشادست

سبب غیبت مهدی زخرد جستم گفت*** فیض این قصه دراز است به قرآن که مپرس

مپرس فیض زمن سرّ غیبتش که در آن*** به هیچ جا سخن دل نشان نمی بینم (۱)

۱- برگزیده از کتاب «شوق مهدی» سروده علامه بزرگوار فیض کاشانی قدس سره بترتیب اشعار در صفحات متفرقه آن کتاب

۱۰۳-۱۱۲-۱۱۳-۱۱۴-۱۳۵-۱۴۲ موجود است. در این باره اشعار و سروده ها زیاد است به چند خط آن اکتفا گردید.

ص: ۵۴

*** پیرامون حکمت و علّت غیبت قائم - عجل الله فرجه الشریف - تا کنون نظریه ها و برداشت های زیادی اظهار و ابراز شده و در روایات وارده نیز در این باره سخن ها رفته است، امّا آن چه که معقول و مقبول است، این مسأله اختصاصاً مربوط به تشکیلات خداوند و حکمت آن نیز انحصاراً در اختیار آن تشکیلات است و ما هرچه گوییم، زاییده فکر و برداشت و دانش شخصی خود ما است و ره به جایی نمی بریم!

چنان که در سوره مبارکه کهف می خوانیم، حضرت موسی بن عمران علیه السلام با داشتن مقام رسالت و نبوت و بودن یکی از پیامبران اولوالعزم و صاحب شریعت، از سرّ و حکمت، کارهای حضرت خضر علیه السلام سر در نیاورد و بر او مکشوف نگردید مانند:

الف: شکستن و سوراخ نمودن کشتی که بر آن سوار بودند.

ب: کشتن بچه نابالغی که هنوز در حدّ تکلیف نبود.

ج: اصلاح دیوار کسانی که آن ها را به خانه هایشان، راه ندادند و مهمانشان نکردند.

و نهایتاً با اظهار عجز و ناتوانی از درک حکمت ها و کشف اسرار، از یکدیگر جدا شدند!!

پس زیر سؤال بردن چنین مسائلی، دور از منطق و ادب است، متأسفانه بعضی ها تا جایی پیش رفته و به خود جرأت داده است که به کار خدا چون و چرا کرده و به خیال خود، ایراد گرفته و اشکال تراشی

ص: ۵۵

می نماید.

با توجه به روایات ذیل، چشم پوشی از این گونه سؤالات، مقرون به صواب است و عاقلانه! چون جولان نمودن در این میدان وسیع، در صلاحیت ما نیست و درک حکمت آن نیز بیرون از حیطه دانش من و شما و به گُل نشاننده مَرکب فکر ما است.

۱- جابر از امام باقر علیه السلام از رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «کار و سرگذشت ما سخت و سخت تر است و برای درک آن متحیل نمی شود، مگر فرشته مقرب یا پیامبر مرسل و یا بنده ای که خداوند، دل او را با ایمان سنجیده و آزمایش کرده باشد.» (۱)

۲- امام باقر علیه السلام فرمود: «ای جابر! محققاً این غیبت قائم- عجل الله فرجه الشريف- امری است از کارهای خدا، و سرّی است از اسرار خدا، (فهمیدن حکمت آن) پیچیده شده (و دور) از (فهم) بندگان خداست، مبادا در آن شک نمایی، چون شک در کارهای خدا کفر است.» (۲)

۳- رسول خدا صلی الله علیه و آله در ضمن حدیثی به جابر بن عبدالله انصاری

۱- إن أمرنا (حدیثنا، خبرنا) صعب مستصعب، لا یحتمله إلا ملک مقرب، أو نبی مرسل، أو عبد امتحن الله قلبه بالإیمان؛ بصائر الدرجات: ص ۴۰؛ قرب الاسناد: ص ۲۱؛ اصول کافی: ۱/ ۴۰۱؛ الخصال: ص ۲۰۸؛ الأمالی: ص ۵۲؛ معانی الأخبار: ص ۱۸۸؛ روضه الواعظین: ص ۲۱۱؛ وسائل الشیعه: ۲۷/ ۹۳؛ بحار الأنوار: ۱۰/ ۱۰۲ شرح اصول کافی: ۶/ ۳۹۸. و ۲۰۰ کتاب دیگر که از فریقین در دسترس این حقیر است و با عبارت های متفاوت.

۲- یا جابر! إن هذا الأمر من أمر الله وسر من سرّ الله مطوی من عباد الله، فإياك والشکّ فيه، فإنّ الشکّ فی أمر الله عزّوجلّ کفر؛ منتخب الأثر: ص ۲۴۳؛ ینایع الموده: ص ۴۹۴ و در ص ۴۴۸ از فرائد السّمطین و در ص ۴۸۸؛ و در کتاب های دیگر از سنّی و شیعه این روایت را، آورده اند.

ص: ۵۶

فرمود: «از شیعیانش غایب می شود، به عقیده امامت او ثابت نمی ماند، مگر کسی که خداوند قلبش را با ایمان، امتحان کرده باشد ... این از مکنونات اسرار خدا، و گنجینه علم اوست، پس آن را پنهان بدار، مگر از اهلش.» (۱)

۴- سعید بن جبیر از عبدالله بن عباس از رسول خدا صلی الله علیه و آله در باره امام قایم علیه السلام بیاناتی فرمود: «پس جابر بن عبدالله انصاری برخاست و گفت: ای رسول خدا! برای قائم از اولاد تو غیبتی است؟ فرمود: بلی، به پروردگار قسم! «تا مؤمنان را برگزیند و کافران را محو نماید» ای جابر! محققاً این (غیبت) کاری است از کارهای خدا و سرّی است از اسرار خدا، پیچیده (و فوق فهم) بندگان خدا، مبدا در آن شک نمایی چون شک در کارهای خدا کفر است.» (۲)

۵- امام صادق علیه السلام به عبدالله بن فضل هاشمی فرمود: «ای فرزند فضل! این کار از کارهای خداست و سرّی است از اسرار خدا، و غیبی است از غیب های خدا، وقتی که می دانیم خدای عزّ و جلّ حکیم است و کارهایش از روی حکمت انجام می گیرد، تصدیق می کنیم همه کارهای

۱- یغیب عن شیعتہ، لا یثبت علی القول بامامته إلا من امتحن الله قلبه بالإیمان ... هذا من مکنون سرّ الله ومخزون علم الله، فاکتمه إلا عن أهله؛ الزام الناصب: ص ۱۹؛ يوم الخلاص: ص ۱۶۲؛ ینایع الموده: ۳ / ۱۷۰ ب ۹۴ از کتاب غایه المرام.

۲- فقام إليه جابر بن عبدالله الأنصاری فقال: یا رسول الله! وللقائم من ولدك غيبه؟ فقال: إی وربی (لیمحصّ الله الذین آمنوا ویمحقّ الکافرین) یا جابر! إن هذا الأمر من أمر الله وسرّ من سرّ الله مطوی من عباد الله، فإیّاک والشکّ فیهِ، فإنّ الشکّ فی أمر الله عزّوجلّ کفر؛ بحار الأنوار: ۵۱ / ۷۳ ب ۱ ح ۱۸ از کمال الدین. منتخب الأثر: ص ۲۴۳؛ ینایع الموده: ص ۴۹۴ و در ص ۴۴۸ از فرائد السمطين و در ص ۴۸۸؛ و در کتاب های دیگر از سنّی و شیعه این روایت را، آورده اند.

ص: ۵۷

او حکمت است، اگر چه سببش برای ما کشف «و روشن» نشود. (۱)

امّا آنچه که باید توجه داشت و وجود مبارک قائم - عجل الله فرجه الشریف - بر آن تأکید دارد، ترک پرس و جو کردن از علت «غیبت» است.

۶- امام حسن عسکری علیه السلام ضمن حدیثی به احمد بن اسحاق قمی فرمود: «ای احمد فرزند اسحاق این (غیبت) کاری است از کارهای خدا و سرّیست از اسرار خدا و غیبی است از غیبهای خدا، پس، بگیر آنچه را که به تو دادم و پنهانش دار و از شکرکنان باش تا فردا در مقام علین باشی». (۲)

۷- حضرت قائم علیه السلام در نامه ای به سفیرش محمد بن عثمان رضی الله عنه نوشت: «... پس درهای پرسش از آن چه را که برای شما فایده ندارد، ببندید و خود را به خاطر آن چه که از شما خواسته نشده است، به زحمت نیندازید و برای تعجیل فرج، زیاد دعا کنید، چون فرج شما در آن است». (۳)

۱- یا بن الفضل! إنّ هذا الأمر أمر من الله وسرّ من سرّ الله وغیب من غیب الله، ومتی علمنا أنه عزوجلّ حکیم، صدقنا بأنّ أفعاله کلّها حکمه، وإن کان وجهها غیر منکشف لنا؛ معجم أحادیث الإمام المهدي: ۳/ ۳۵۸ ح ۹۰۶.

۲- بحار الأنوار: ۵۲/ ۲۴ ب ۱۸ ح ۱۶ از کمال الدین.

۳- یا أيّها الدّین آمنوا لاتسألوا عن أشیاء إنّ تبدّلکم تسوؤکم (- مائده: ۱۰۴). فأغلقوا أبواب السؤال عمّا لا یعنیکم، ولا تتکلفوا علی ما قد کفیتهم، وأكثروا الدعاء بتعجیل الفرّج فإنّ ذلک فرجکم؛ ابن عصام، عن الكلینی مثله. بحار الأنوار: ۵۲/ ۹۲ ب ۲۰ ح ۷ و ۵۳/ ۱۸۲- ۱۸۱؛ الزام الناصب: ص ۱۳۰؛ منتخب الأثر: ص ۲۶۷؛ غیبت طوسی: ص ۱۷۷؛ اعلام الوری: ص ۴۲۴؛ کشف الغمّه: ۳/ ۳۲۲؛ کمال الدین: ۲/ ۱۶۲؛ احتجاج طبرسی: ص ۲۶۳.

۱۶- س- حجتی که غایب است و به درد جامعه نمی خورد؛ بود و نبودش چه فرقی دارد و اگر تولدش نزدیک ظهور انجام می گرفت و جامعه را رهبری می کرد چه می شد؟!.

ج- البته این یک بحث داغی است که فعلاً در میان مخالفین و بد خواهان شیعیان و گروهی از نادانان و یا کنجکاوان خود شیعه، در جریان و رواج پیدا کرده و طولانی شدن مدت غیبت نیز، این بحث را داغ تر کرده و زیاد مطرح می شود، امام و رهبری که در دسترس مردم نیست و یا خود او اداره کارها را مستقیماً به دست نمی گیرد، چه فایده ای برای مردم دارد؟! وو ..

در پاسخ باید دقیقاً به چند مطلب، توجه داشت.

۱- از پاسخ پرسش های گوناگون متوجه می شوید که، امام عجل الله تعالی فرجه از ما غائب نیست، بلکه ما در اثر اعمال سوء خود، از او غائبیم و شایستگی دیدار او را نداریم، نه این که او از ما غائب است.

۲- غیبت به معنای عدم ظهور است، نه عدم حضور، او، همیشه در بطن جامعه و در همه جای حوزه مأموریتش، که به وسعت تمامی کره زمین است، حضور دارد، نه ظهور، و در همه جا حاضر است نه ظاهر. (این مطالب بعداً مشروحاً بیان می شود).

۳- چون خداوند هرکاری را روی حکمت مخصوص خود انجام می دهد، روزی و روزگاری باید روی زمین، گلستان و پر از عدالت واقعی و امنیت فراگیر باشد ولی نه مردم و نه اوضاع و روند طبیعی زمین، هنوز آن آمادگی را پیدا نکرده است که، برنامه نهائی خداوند، پیاده شود و جهان از یوغ اسارت و نا بسامانی، ستمگران، نجات یافته

ص: ۵۹

و عدالت واقعی در روی زمین برقرار شود.

۴- اگر چه خود امام علیه السلام ظهور ندارد اما نمایندگان او با صفات و شرایط خاص تعیین شده،^(۱) برای اداره کشور، در هر عصری، حضور دارند و اگر مردم از برنامه های دینی آن نمایندگان، تبعیت نمایند، هیچگونه خللی به دین و امور دینی و مدیریت کشور وارد نمی شود، این مردمنده که باید راه خود را، بسنجند و پیدا کنند و ربطی به غیبت و عدم ظهور امام عجل الله تعالی فرجه ندارد.

و اما وجود امام علیه السلام در عصر عدم ظهور چه اثرات مثبت و منفی دارد.

می دانیم خورشید یک سلسله اشعه نامرئی دارد که از ترکیب آنها باهم هفت رنگ معروف پیدا می شود، و یک سلسله اشعه نامرئی که به نام (اشعه مافوق بنفش) و اشعه (مادون قرمز) نامیده می شود.

همچنین یک رهبر بزرگ آسمانی خواه «نبی» باشد یا «امام» علاوه بر تربیت تشریحی که از طریق گفتار و رفتار و تعلیم و تربیت عادی صورت می گیرد، یک نوع تربیت روحانی و از راه نفوذ معنوی بر دلها و فکرها دارد که، می توان آن را تربیت تکوینی نام گذاری کرد، در آنجا الفاظ و کلمات و گفتار و کردار، کار نمی کند بلکه تنها جاذبه و کشش درونی کار می کند.

۱- «وَأَمَّا الْحَوَادِثُ الْوَاقِعَةُ فَارْجِعُوا فِيهَا إِلَى رَوَاتِ أَحَادِيثِنَا (شیعتناخ ل) فَإِنَّهُمْ حَجَّتِي عَلَيْكُمْ وَ أَنَا حَجَّهَاللَّهُ» معجم أحاديث الإمام المهدي: ۴/ ۲۹۳ ح ۱۳۱۸؛ کمال الدین: ۲/ ۴۸۴ ب ۴۵ ح ۴ «وَأَمَّا مَنْ كَانَ مِنَ الْفُقَهَاءِ صَانِتًا لِنَفْسِهِ، حَافِظًا لِدِينِهِ، مُخَالَفًا لِهَوَاهُ، مُطِيعًا لِأَمْرِ مَوْلَاهُ، فَلِلْعَوَامِ أَنْ يَقْلُدُوهُ» احتجاج: ۲/ ۴۵۶؛ بحار الأنوار: ۲/ ۸۸ ب ۱۴ ح ۱۲؛ وسائل الشیعه: ۱۸/ ۹۵).

ص: ۶۰

در حالات بسیاری از پیشوایان بزرگ الهی می خوانیم که گاه بعضی از افراد منحرف و آلوده با یک تماس مختصر با آنها، به کلی تغییر مسیر می دادند، و سرنوشتشان یکباره دگرگون می شد، و به قول معروف با یک چرخش ۱۸۰ درجه، راه کاملاً تازه ای را انتخاب می کردند یک مرتبه، فردی پاک و مؤمن و فداکار، از آب در می آمدند که از بذل همه وجود خویش نیز: مضایقه نمی کردند.

این دگرگونی تند و سریع و همه جانبه، این انقلابهای جهش آسا و فراگیر، آن هم با یک تماس مختصر (البته برای آنهاست که در عین آلودگی، یک نوع آمادگی هدایت یافتن نیز داشتند) نمی تواند نتیجه تعلیم و تربیت عادی باشد، بلکه معلول یک سلسله اثرات روانی نامرئی و یک جاذبه ناخود آگاه است که گاهی از آن تعبیر به نفوذ شخصیت نیز می شود.

داستانهای «بشر حافی» و همسایه ابوبصیر و حرّ و زهیر و اسعد بن زراره و یا کنیز عشوه گر، که هارون برای به انحراف کشاندن امام هفتم علیه السلام، مأمور کرده بود و مانند آنها که در تاریخ فراوان آمده، شاهد و مؤید این مطلب است.

وجود امام علیه السلام در پشت ابرهای غیبت نیز این اثر را دارد که از اشعه نیرومند و پر دامنه نفوذ شخصیت خود، دل‌های آماده را در نزدیک و دور، تحت تأثیر جذبه مخصوص قرار داده و به تربیت و تکامل آنها می پردازد و از آنها انسانهای کامل می سازند.

قطب های مغناطیسی زمین را با چشم خود نمی بینیم ولی اثر آنها را روی عقربه های قطب نما که، در دریاها راهنمای کشتی ها، و در

ص: ۶۱

صحراها و آسمانها راهنمای هواپیماها و وسائل دیگر است، می بینیم؛

در سرتاسر زمین از برکت این امواج مغناطیسی، میلیونها مسافر راه خود را به سوی مقصد پیدا کرده، یا وسائل نقلیه بزرگ و کوچک، با فرمان همین عقربه های سرگردان، رهائی می یابند.

آیا تعجب دارد اگر وجود امام علیه السلام در زمان غیبت با امواج جاذبه معنوی خود، افکار و جانهای زیادی را که در دور و نزدیک قرار دارند، هدایت کرده و از سرگردانی رهائی بخشد.

ولی نمی توان و نباید فراموش کرد که همانگونه که امواج مغناطیسی زمین روی هر آهن پاره بی ارزش اثر نمی گذارد بلکه روی عقربه های ظریف و حساسی که آب مغناطیسی خورده اند و یک نوع سنخیت و شباهت با قطب فرستنده امواج مغناطیسی پیدا کرده اند اثر می گذارد، همان طور دلhائی که راهی با «امام» دارند و شباهتی را در خود ذخیره نموده اند، تحت تأثیر آن جاذبه غیر قابل توصیف روحانی قرار می گیرند.

با در نظر گرفتن آنچه در بالا گفتیم، یکی دیگر از آثار و فلسفه های وجودی امام علیه السلام در چنین دورانی آشکار می گردد.

پس علاوه به برکت وجودی امام علیه السلام در زمان غیبت، به تعدادی از اثرات مهم فراوان دیگر نیز، توجه فرمایید.

۱- اگر وجود حجت الهی در روی زمین نباشد، زمین و زمان استقرار نخواهد یافت «لولا الحجة لساخت الأرض» اگر حجت نباشد، زمین فرومی ریزد.

ص: ۶۲

۲- رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در جواب جابر بن عبدالله انصاری که از اثر وجودی امام، در زمان غیبت پرسید؟ فرمود «آری سوگند به خدائی که مرا به پیامبری، برانگیخته است، مردم از نور ولایتی (و رهبری تکوینی) او در دوران غیبتش بدانگونه بهره مند می شوند که در هوای ابری از آفتاب، بهره می برند. (۱)»

می دانیم که خورشید دو گونه نور افشانی و منافع دارد؛

الف: مستقیم و آشکار؛

ب: نور افشانی پنهانی و غیر مستقیم؛

در هر دو صورت اثرات و برکات خود را، در رشد و نموّ و ... انسانها و حیوانات و گیاهان می بخشد، به همان منوال است وجود امام و حجت زمان عجل الله تعالی فرجه.

در توفیق مبارک ناحیه مقدسه که در پاسخ اسحق بن یعقوب کلینی (برادر صاحب اصول کافی) به دست محمد بن عثمان (نائب خاص امام) که عین این پرسش را نموده بود، صادر گردیده است نوشت؛

۳- انتفاع از وجود من در زمان غیبت مانند انتفاع از خورشید است زمانی که ابر او را از چشمها پنهان می سازد. (۲)»

۱- ای والذی بعثنی بالنّبوه، إنهم ینتفعون (یستضیئون) بنور ولایتیه فی غیبتیه کانتفاع النّاس بالشّمس و ان جللها السّحاب» بحار الأنوار: ۹۲/۵۲ ب ۲۰ ح ۸ از کمال الدّین و امالی؛ الزام النّاصب: ص ۶۲ و ۹۲ و ۱۲۶ و ۱۲۸-۱۲۷؛ اعلام الوری: ص ۲۷۶؛ ینابیع الموده: ۷۸/۳ و ۱۴۸ و ۱۷۰ ب ۹۴ از کتاب غایبالمرام و غیره؛ منتخب الأثر: ص ۲۷۱ آخر روایت را از امام صادق علیه السلام الزام النّاصب: ۱/۴۲۹؛ گفتمان مهدویت: ص ۲۱۸ به نقل از آن.

۲- الإنّتفاع فی غیبتی فکالإنّتفاع بالشّمس اذا غیبتها عن الأبصار، السّحاب. بحار الأنوار: ۱۸۱/۵۳ توفیق شماره ۱۰ از احتجاج طبرسی.

ص: ۶۳

می شود گفت: ابر کنایه از مخفی بودن عنوان و شخصیت است و «خورشید» کنایه از تأثیر سود بخش آن حضرت در جامعه انسانی. (۱)

۴- سلیمان اعمش گوید: به امام صادق علیه السلام گفتم: مردم از وجود حجت غائب مستور، چگونه بهره مند می شوند؟ فرمود: «آنطور که از خورشید بهره مند می شوند هنگامی که ابر آن را می پوشاند. (۲)

وانگهی غیبت او مانع از ایفای وظیفه امامت و حجیت او نیست، بلکه هفته ای یک بار اعمال مردم به حضرتش عرضه می شود و بر آن نظارت دارد، خلاصه پاسخ کوتاه و مختصر به این گونه سؤالات این است، بنا به مثل مشهور «صلاح مملکت خویش خسروان داند» ما عبدیم و به اطاعت از مولا مأموریم و معذور!

ای مگس عرصه سیمرخ نه جولانگه توست***عرض خود می بری و زحمت ما می داری

۱۷]-س- لطفاً برای غیبت یک معنای صحیح ارائه نمایند که قابل قبول باشد؟

ج- مسئله غیبت و چگونگی آن، از مسایل پیچیده و پر گفت و گو است که:

۱- آیا امام علیه السلام در ایام غیبت در جای به خصوصی زندگی می کند و از هر چه غیر آن، چشم پوشیده و در گوشه انزوا نشسته است؟!

۲- آیا در همه جا هست و فقط از انظار غایب و با مردم و در جمع

۱- تاریخ الغیبه الکبری: ص ۵۱.

۲- بحار الأنوار: ۹۲ / ۵۲ ب ۲۰ ح ۶ از امالی؛ ینابیع الموده: ۱۴۳ / ۳ ط نجف منشورات مکتبه العرفان. از فرائد السمطين.

ص: ۶۴

مردم حضور دارد؟!

۳- آیا با مردم قطع رابطه کرده و در موارد ضروری ارتباط برقرار می کند؟!

پیش از پاسخ این آیها، ابتدا به یک مطلب توجه داشته باشید، در روایات مربوط به حضرت قائم علیه السلام سه کلمه «ظهور» و «خروج» و «قیام» زیاد به کار رفته است «که فرق این سه را در ج ۱ و ج ۲ کتاب «سیمای جهان در عصر امام زمان علیه السلام» مفصلاً توضیح داده ام برای اطلاع بیشتر به آنجا مراجعه شود.

امّا آن چه در این جا لازم است بدانیم، فرق دو کلمه ظهور و حضور است، ظهور یعنی وجود آشکاری که باید دیده شود، ولی حضور اعم از آن است.

می گوئیم حضرت غایب است و ظاهر نیست؛ یعنی ظهور فیزیکی ندارد، نه این که حضور عینی ندارد.

آن حضرت را غایب نامیده اند، چون ظاهر نیست، نه آن که حاضر نیست و غیبت به معنای حاضر نبودن، تهمت نارواست.

به عبارت دیگر، معنای غیبت او نامرئی بودن او نیست و نباید چنین تصوّر شود که حضرت در تمام مدّت غیبت تا وقت ظهور، یک وجود نامرئی است و دیده نمی شود، بلکه از روایات زیاد استفاده می شود، امام در میان کوچه و بازار، در رفت و آمد، است و در مجالس مؤمنان و مردم شرکت می کند و به روی فرش های آن ها قدم می گذارد، ولی شناخته نمی شود، نه این که به طور کلی از میان مردم خارج و در

گوشه ای از زمین زندگی می کند و از جامعه بریده است. (۱)

مگر او «امام زمان» نیست و نباید از اوضاع دنیا اطلاع داشته باشد، درست است که هنوز به او ظهور و عمل به رهبریت ظاهری اجازه داده نشده است، اما رهبری باطنی و تکوینی اش که تعطیل نشده است!!

پس، آن حضرت تا زمان ظهور در میان مردم به طور ناشناس، زندگی و رفت و آمد می کند و به وظایف محوله ولایی و تکوینی خود عمل می نماید و در میان جماعت حضور دارد و همه را می بیند و می شناسد و مردم او را می بینند، ولی نمی شناسند، مگر عاشقانی که دایم در آتش عشق او می سوزند و خاکستر می شوند و تا روز وصل، شوق دیدار او را در دل می پروراند، از منظر او دور است؟!.

شاهد تفسیر و توضیح بالا که امام علیه السلام در میان جمع حضور دارد و ظهور ندارد، معنا و مفهوم و مضمون احادیث ذیل است.

۱- حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام در ضمن حدیث طولانی که در آن، آیات و نشانه های رسالت رسول خدا صلی الله علیه و آله را بیان داشته است، فرمود: «و (یکی) از این آیات است که امّ جمیل زن ابولهب (۲) بعد از

۱- (بنفسی أنت من مغیب، لم یخل منّا بنفسی أنت من نازح مانزح عنّا) جانم فدای تو باد که از ما بی خبر (دور) نیستی، جانم فدای آن کوچ کننده (دوری گزیده ای که) از ما دور نگشته است. (دعای ندبه).

۲- علی بن ابراهیم قمی قدس سره در تفسیر «وامرأته حمّاله الحطب» گوید: امّ جمیل دختر صخر (خواهر ابی سفیان و عمه معاویه) سخن چینی می کرد هرچه از رسول خدا: صلی الله علیه و آله می دید به کفار سخن چینی می کرد (و خبر می داد و از اسرار رسول خدا آگاه می کرد!!).

ص: ۶۶

نزول سوره تبت با عصبانیت تمام، در حالی که سنگی در دست داشت، به سوی رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و ابوبکر بن ابی قحافه نیز با او بود، ابوبکر گفت: ای رسول خدا! ام جمیل است و با عصبانیت، به دنبال تو می گردد و می خواهد تو را بزند؟!

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: او مرا نمی بیند!! (ام جمیل آمد و کنار رسول خدا صلی الله علیه و آله ایستاد و) به ابی بکر گفت: رفیقت کجاست؟!

گفت: هر جا که خدا خواهد.

گفت: اگر او را می دیدم، این سنگ را به سوی او پرتاب می کردم، او مرا هجو کرده (و بد گفته) است. قسم به لات و عزری! من هم شاعرم (او را هجو می کنم).

ابوبکر (با تعجب) گفت: ای رسول خدا! او تو را ندید؟!

فرمود: نه، خداوند میان من و او حجاب زد (وپرده کشید). (۱)

۲- ابوبصیر گوید: همراه امام باقر علیه السلام به مسجد پیامبر صلی الله علیه و آله وارد شدیم، در حالی که مردم به مسجد رفت و آمد می کردند. حضرت به من فرمود: از مردم، حضور مرا بپرس، آیا مرا می بینند یا نه؟! من از هر کس می پرسیدم، آیا امام باقر علیه السلام را دیدی؟! می گفت: نه، در حالی که

۱- قرب الأسناد: ص ۴۰؛ تفسیر المیزان: ۵۴۲/۲۰ از قرب الأسناد؛ کنز الدقائق: ۵۹۲/۱۱؛ نور الثقلین: ۵/۶۹۸؛ تفسیر کبیر فخر الرازی: ۳۰/۳۵۴ تفسیر روح المعانی: ۳/۲۶۴؛ تفسیر مجمع البیان: تفسیر سوره تبت؛ و تفسیر الدر المنثور: و تفسیر ابوالفتوح رازی و تفسیر فی ظلال القرآن در تفسیر سوره تبت؛ تاریخ الکامل ابن اثیر: ۲/۶۰؛ مشابه این حدیث را در تفسیر المیزان: ۱۳/۱۳۰ در تفسیر آیه ۴۵ أسری؛ ا؛ و إِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَّشْتُورًا E نیز آورده است و در بحار الأنوار هم این جریان را از امام رضا از پدران بزرگوارش علیهم السلام نقل کرده است.

ایشان همان جا ایستاده بود؛ تا این که ابوهارون مکفوف (نابینا) وارد شد، حضرت فرمود: از او هم پرس. من گفتم: (ای ابا هارون) آیا اباجعفر را دیدی؟! او گفت: مگر این جا نایستاده است! گفتم: از کجا فهمیدی؟! گفت: چگونه ندانم در حالی که نوری است درخشان، درست است که من چشم ظاهری ام را از دست داده ام، اما چشم دلم باز است. (۱)

پس با توجه به این روایات، روشن می شود که ما از او غایبیم، نه او از ما، ما شایستگی دیدارش را نداریم، ولی او با ما و مراقب اعمال ماست، زیرا حجت الهی زمان ما اوست، هر چند ظهور فیزیکی ندارد، اما حضور دارد و از اعمال ما بی خبر نیست!

۳- امام صادق علیه السلام فرمود: به تحقیق، یوسف پادشاه مصر بود و میان او و پدرش هیجده روز راه بود، اگر می خواست جای خود را به پدر نشان دهد، می توانست! به خدا سوگند! یعقوب با فرزندانش پس از مژده (پیدا شدن یوسف) نه روزه خود را به مصر رسانید، پس چرا این امت، منکر آن هستند که خداوند به حجت خود، قائم- عَجَلُ اللَّهِ فرجه الشریف- آن کند که به یوسف کرد و این که صاحب مظلوم و انکار حق شده شما (یعنی) صاحب این امر، مانند یوسف باشد، در میان آن ها تردد کند و در بازارهایشان راه رود و روی فرش هایشان قدم زند، ولی او را نشناسند تا روزی که خداوند اجازه دهد خود را بشناساند، هم چنان که به یوسف اجازه داد و برادرانش که او را فراموش کرده بودند، بعد از آن که یوسف خود را به آن ها نشان داد، گفتند: آیا تو یوسفی؟! گفت: من یوسفم. (۲)

۱- مکیال المکارم: ۱/ ۵۰۰: یوم وقت معلوم: ص ۵۵ از آن.

۲- اصول کافی: ۲/ ۱۳۴ ح ۴ مشابه این روایت کمی کوتاهتر را از سدید صیرفی آورده است او گوید: شنیدم امام صادق علیه السلام فرمود: ... غیبت نعمانی: ص ۸۴؛ کافی: ۱/ ۳۳۷؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۱۵۴ ب ۲۳ ح ۹ از دلائل الإمامه ..

امام صادق علیه السلام ایشان را به یوسف یعقوب تشبیه می کند که برادرانش او را می دیدند، ولی نمی شناختند، یوسف زهرا علیها السلام نیز برادران دینی گناهکارش او را می بینند، ولی نمی شناسند.

امام باقر علیه السلام نیز ظهورش را به درست شدن کار یوسف با خواب دیدن پادشاه مصر، تشبیه می نماید. (۱)

۴- امام صادق علیه السلام فرمود: اما آن چه که از سنت های انبیا گذشته در مورد غیبت هایشان، به وقوع پیوسته است، همانا درباره قائم ما اهل بیت: اجرا خواهد شد. (۲)

۵- در روایت دیگر از امیر آزادگان، علی علیه السلام چنین آمده است:

«سوگند به خدای علی! حجت زمین، در روی زمین وجود دارد، در راه های آن، راه می رود، به خانه ها و قصرهای زمین داخل می شود و در شرق و غرب زمین می چرخد، گفتار مردم را می شنود و بر ایشان سلام می کند و آن ها را می بیند.» (۳)

بنابراین او در همه جا حاضر است، اما بر نامحرمان ظاهر نیست، نور دهنده و شمع جمع است، اما جمع از او غایب هستند! (۴)

۱- کمال الدین: ۱/ ۳۲۹ ح ۱۲.

۲- کمال الدین: ۲/ ۳۴۵.

۳- «فورب علی، ان حجتها علیها قائمه، ماشیه فی طرقاتها، داخله فی دورها و قصورها، جواله فی شرق الأرض و غربها، تسمع الکلام و تسلّم علی الجماعه،...» غیبت نعمانی: ص ۷۲؛ یوم الخلاص: ص ۱۱۱ و ترجمه آن، روزگار رهایی: ۱/ ۲۲۳.

۴- طالبین به کتاب سیمای جهان در عصر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف ج ۱ از ص ۱۶۷ تا ۲۳۳. (فصل «عدم ظهور چرا» و «حضور در میان مردم» مراجعه نمایند).

ص: ۶۹

در کتاب های فراوان؛ مانند مکیال المکارم و غیره جهات مختلف شباهت امام به انبیا و ائمه علیهم السلام را به ترتیب از آدم تا حضرت سید الشهداء علیه السلام با استفاده از روایات، دسته بندی کرده و مرتب نموده و بیان کرده است.

۱۸- س- آیا خود امام عجل الله تعالی فرجه الشریف وقت ظهور را دقیقاً می داند؟!.

ج- درباره این که خود حضرت مهدی موعود علیه السلام وقت ظهور را می داند یا نه؛ دو نظریه وجود دارد

۱- به استناد روایات وارده فراوان در باره حجج الهی بر اینکه خداوند علم «ماکان و ما یکون» را، در اختیار آنان قرار داده است و امتیازات زیادی برایشان، اختصاص داده است.

پس وقت ظهور را هم به آنان روشن ساخته است

و در بعضی روایات از لحن جمله ها و تعبیرهای: «ما برای احدی وقت نگفته ایم.»^(۱)

و «ما براین امر وقت گذاری نمی کنیم.»^(۲) «ما اهل بیتی نیستیم که وقت گذاری کنیم.»^(۳)

و جز آن ها شایبه دانستن امامان وقت ظهور را می رساند، منتهی روی مصالحی که خود می دانند از تعیین دقیق وقت آن، خود داری

۱- معجم أحادیث الإمام المهدی: ۳/ ۳۷۷ ح ۹۲۷؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۱۰۴ ب ۲۱ ح ۸.

۲- همان مدرک: ۳/ ۳۷۸ ح ۹۲۸؛ غیبت نعمانی: ص ۱۹۵.

۳- همان مدرک: ۳/ ۳۷۸ ح ۹۲۸؛ بحار الأنوار: ۱۹/ ۳۲۰ ب ۱۰ ح ۷۵ و ۵۲/ ۱۱۸ ب ۲۱ ح ۴۴ از غیبت نعمانی و از کتاب های دیگر با تغییراتی؛ اصول کافی: ۱/ ۴۱۵ ح ۴/ ۹۳۶.

ص: ۷۰

نموده اند.

۲- به استناد روایات وارده در این مورد استفاده می شود، امام علیه السلام (وقت ظهور را) دقیقاً نمی داند، چون امامان پیشین و خود آن حضرت، زمانی که در برابر این سؤال قرار می گرفتند، اظهار بی اطلاعی می کردند، ولی علایم نزدیک ظهور را بیان می فرمودند.

۱- آیاتی که درباره «ساعه» مانند (يَسْتَأْذِنُكَ عَنِ السَّاعَةِ) (۱) و (فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ) (۲) و (عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ) (۳) و (اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ) (۴) و (مَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ) (۵) و (يَسْتَعْجَلُ بِهَا) (۶) و (إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ) (۷) و جز آن ها را، در روایات به حالات و ظهور امام مهدی علیه السلام تأویل و معنا کرده اند. (۸)

فرمود: او (یعنی قائم) آن «ساعتی» است که خداوند در قرآن فرموده:

از تو از وقت ساعت سؤال کنند، بگو علم آن نزد خداست (۹) چون «علم الساعه» را فقط خدا می داند، پس علم ظهور هم مخصوص خداست.

۲- اخبار و احادیثی که فرموده است مسأله غیبت، سرّی از اسرار و ...

خداست. برای اطلاع تفصیلی در این مورد به پاسخ سؤال ۱۵ گذشته و کتاب «سیمای جهان در عصر امام زمان (عج)» ج ۱ ص ۲۰۹ ببعد، مراجعه شود.

۱- اعراف / ۱۸۶، و نازعات / ۴۲.

۲- زخرف: ۶۶ و محمد / ۱۸.

۳- لقمان / ۳۴ و زخرف ۶۱.

۴- قمر: ۱.

۵- احزاب / ۶۳.

۶- شوری: ۱۸-۱۷.

۷- سوره شوری، آیه ۱۸.

۸- بحار الأنوار: ۵۳ / ۱ ب ۲۵ ح ۱؛ المحجّه فیما نزل فی القائم الحجه: ذیل آیات.

۹- اعراف: ۱۸۶؛ مختصر بصائر الدرجات: ص ۱۷۹؛ بحار الأنوار: ۵۳ / ۱-۳ ب ۲۵.

ص: ۷۱

۳- خود آن حضرت همیشه برای تعجیل فرج دعا می کند و شیعیان را نیز بر دعا کردن دستور می دهد و ثواب های بی شماری برای منتظران و دعاکنندگان بر تعجیل فرج، بیان و وارد شده است. بنابراین اگر وقت دقیق ظهور را بدانند، این دعاها اثری نداشته و عبث و بی معنا خواهد بود، مگر این که بگوییم، این دعاها با توجه به اصل «بداء» برای جلو کشیدن وقت ظهور باشد، ولی اگر وقت دقیق برایش مشخص شود، این مسأله از جمله امور حتمیه و تغییرناپذیر می شود.

باز در این صورت عبث بودن دعاها پیش می آید، مگر این که وقت دقیق را ندانند و دعا به تعجیل شود.

۴- با دقت به لحن روایات از لعن و تکذیب توقیت کنندگان و بیزاری از آن ها وو ... مطلب مقصداری برای ما روشن می شود و ما را از بلا تکلیفی در می آورد.

۵- ... ولی از آن روز و ساعت غیر از پدر هیچ کس اطلاع ندارد، نه فرشتگان در آسمان و نه پسر هم، پس برحذر باشید و بیدار شده دعا کنید؛ زیرا نمی دانید که آن وقت کی می شود. (۱)

امامان علیهم السلام طبق علایم حتمیه قریبه، وقت ظهور را تخمین می زدند، نه به طور دقیق تعیین نمایند.

صعصعه بن صوحان (یکی از اصحاب بزرگوار) از امیرمؤمنان علیه السلام از وقت خروج دجال که مقارن ظهور آن حضرت خواهد بود سؤال نمود، آن حضرت فرمود: «والله ما المسؤول بأعلم من السائل...» (۲) به

۱- انجیل مرقس: فصل ۱۳- جمله های ۲۶- ۲۷- ۳۱- ۳۳.

۲- «الزوال بن سبره قال: خطبنا علی بن ابی طالب فحمد الله وأثنى عليه، ثم قال: سلوني أيها الناس قبل أن تفقدوني- ثلاثاً- فقام إليه صعصعه بن صوحان فقال: يا أمير المؤمنين! متى يخرج الدجال؟ فقال له علي عليه السلام: اعد فقد سمع الله كلامك وعلم ما أردت، والله ما المسؤول عنه بأعلم من السائل، ولكن لذلك علامات وهيئات يتبع بعضها بعضاً كحذو النعل بالنعل وإن شئت أنبأتك بها؟! قال: نعم يا أمير المؤمنين!...» معجم أحاديث الإمام المهدي: ۳ / ۱۳۱ ح ۶۷۰؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۱۹۲- ۱۹۵ ب ۲۵ ح ۲۶.

ص: ۷۲

خدا قسم (در این مورد) سؤال شونده داناتر از سؤال کننده نیست.» ولکن برای آن نشانه ها و جریان هائی است که بعضی در پی بعضی مانند جای نعل پای اسب با همدیگر، (مترادفاً) خواهد آمد اگر بخواهی آن علامت هارا به تو خبر می دهم ...

امام علیه السلام در این حدیث به تعدادی از آن علامت ها اشاره می کند و لی از تعیین دقیق وقت خروج دجال خود داری می نماید چون طبق سوگندی که یاد کرد خودش نیز وقت معین آن را نمی دانست. (طالبین تفصیل به کتاب «سیمای جهان در عصر امام زمان عج» و جز آن مراجعه نمایند).

۱۹- س- آیا اساساً برای پیغمبر صلی الله علیه و آله و ائمه علیهم السلام وقتی برای ظهور او تعیین شده و دقیقاً وقت آن را می دانستند یا نه؟

ج- این سؤال مانند سؤال قبل و جوابش هم مشابه آن است ولی از روایات فراوان استفاده می شود که علم آن مانند روز قیامت مخصوص خداست و از بشر مخفی نگهداشته شده است.

دلیل:

۱- فضیل گوید: به امام باقر علیه السلام گفتم: «جعلت فداک! فمتی یکون ذلک؟!»

ص: ۷۳

قال: أما إنه لم يوقت لنا فيه وقت، ولكن إذا حدّثناكم بشيء فکان كما نقول، فقولوا: صدق الله ورسوله. وإن کان بخلاف ذلك، فقولوا: صدق الله ورسوله، توجروا مرتين؛ (۱) فدایت شوم! این (قضایا) کی خواهد آمد؟!

فرمود: آگاه باش! (در این مورد) برای ما وقتی تعیین نشده است، ولكن هر وقت به شما حدیثی گفتیم و درست در آمد، بگوئید: خدا و رسولش راست گفته اند و اگر برخلاف آن پیش آمد، باز بگوئید: خدا و رسولش درست گفته اند، (تا این که در برابر این تسلیم) دو بار اجر ببرید... (۲)

۲- ابراهیم بن مهزم از پدرش نقل می کند: در خدمت امام صادق علیه السلام سخن از پادشاهان فلان خاندان به میان آمد، فرمود: مردم از بس برای این کار شتاب زدگی کردند هلاک شدند، خداوند با شتاب بندگان عجله نمی کند، همانا این کار را پایانی هست که باید به آن برسد، همین که به آن مرحله رسید، نه یک ساعت جلو می افتد و نه یک ساعت عقب. (۳)

۳- مفضل پرسید: آیا برای مهدی، آن مأمور منتظر وقت معینی هست که مردم آن را بدانند؟!

فرمود: «حاش لله که وقت معینی باشد که شیعه ما بدانند»

گفت: چرا ای آقای من! فرمود: چون او، آن «ساعتی» است که خداوند

۱- بحار الأنوار: ۱۸۵/۵۲ ب ۲۵ ح ۹ از تفسیر علی بن ابراهیم؛ مشابه این روایت از محمد بن حنفیه ۲ در ص ۲۴۶ ب ۲۵ ح ۱۲۷ از غیبت نعمانی و در ص ۲۷۰ ب ۲۵ ح ۱۶۱ از کتاب سرور الایمان نقل کرده است.

۲- مشروح روایت در فصل (فرج شما کی خواهد بود) گذشت.

۳- غیبت نعمانی: باب ۱۶ نهی از تعیین وقت ص ۲۴۹؛ مقصود از اولاد فلان خاندان، عباسیان و مقصود از هلاکت مردم در شتاب زدگی، جمعی مانند زید بن علی و بنی حسن که می خواستند پیش از پایان دوران حکومت باطل، آن را سرنگون نمایند که خود کشته شدند.

ص: ۷۴

در قرآن فرموده: از تو از وقت ساعت سؤال کنند، بگو علم آن نزد خداست (۱).

سپس حضرت چند آیه درباره انحصار علم ساعت که برای خداست را تلاوت نمود.

دوباره مفضل عرض کرد: آیا هیچ تعیین وقتی بر آن امکان پذیر نیست!

فرمود: «ای مفضل! من برای آن تعیین وقت نمی کنم و هیچ وقتی هم برای آن گذاشته نمی شود، به تحقیق، هر کس برای مهدی ما وقتی معین کند، پس او خود را در علم خدا شریک قرار داده و ادعا می کند که بر سر خدا ظفر یافته است.» (۲)

۴- آن حضرت در توفیق مبارک صادر شده به اسحاق بن یعقوب فرمود: «و ظهور فرج، پس (علم) این امر، تحقیقاً برای خداست و کذب الوقاوتون؛ وقت گذارندگان دروغ می گویند.» (۳)

۵- به محمد بن مسلم فرمود: «هر کس برای تو (در مورد قائم - عجل الله

۱- اعراف: ۱۸۶.

۲- مختصر بصائر الدرجات: ص ۱۷۹؛ بحار الأنوار: ۵۳ / ۱-۳ ب ۲۵.

۳- معجم أحادیث الإمام المهدي: ۴ / ۲۹۴ ح ۱۳۱۸؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۱۱۱ ب ۲۱ ح ۱۹ در این مورد روایات قریب المضمین زیاد آمده است از جمله (- معجم أحادیث الإمام المهدي: ۳ / ۳۷۷ ح ۹۲۷؛ غیبت طوسی: ص ۴۲۶ ح ۴۱۲؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۱۰۳ ب ۲۱ ح ۶). (- معجم أحادیث الإمام المهدي: ۳ / ۳۷۹ ح ۹۳۰؛ غیبت طوسی: ص ۴۲۶ ح ۴۱۳؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۱۰۴-۱۰۳ ب ۲۱ ح ۷؛ غیبت نعمانی: باب ۱۶ باب نهی از تعیین وقت ص ۳۴۶؛ و کتاب الامامه و التبصره). (- همان مدرک: ۳ / ۴۷۲ ح ۱۰۳۶؛ اثبات الهداه: ۳ / ۴۷۷ ب ۳۲ ح ۴۰ منتخب الأثر: ص ۵۵۹ ف ۶ ب ۵ ح ۳؛ اصول کافی: ۱ / ۴۱۵ ح ۳ / ۹۳۵؛ کمال الدین: ص ۳۳۳). (- همان مدرک: ۳ / ۲۶۰ ح ۷۸۷؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۱۰۳ ب ۲۱ ح ۵ از غیبت طوسی؛ اصول کافی: ۱ / ۴۱۶ ح ۵ / ۹۳۷).

ص: ۷۵

فرجه الشریف-) وقت معین کند، نترس او را تکذیب کن؛ چون ما برای احدی وقت نگفته ایم»(۱).

۶- امام صادق علیه السلام فرمود: «من وقت لمهدینا فقد شارك الله في علمه وادعى أنه ظهر على سره»(۲) هر کس به مهدی ما وقت تعیین نماید، به تحقیق در علم خدا مشارکت کرده و ادعا نموده است که به سر خدا دست یافته است.»

۷- حضرت رضا در روایت مفصّلی به دلیل خزاعی فرمود: «حدیث کرد مرا پدرم از آباء خود از امیرمؤمنان: شخصی، از پیغمبر صلی الله علیه و آله سؤال کرد: «ای رسول خدا صلی الله علیه و آله چه وقت قائم خروج خواهد کرد؟ فرمود: مثل او، مانند ساعت قیامت) است که خدا فرموده: «لا- يُجَلِّئُهَا لَوْفِئِهَا إِلَّا هُوَ تَقُلْتُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَعْتَهُ»(۳) پرده از روی وقت آن بر نمی دارد مگر او (خدا)، قضیه وقت در آسمان ها و زمین سنگین است، نمی آید برای شما مگر ناگهان.»

از تمام این روایات نتیجه گیری می شود که علم قیام قائم- عجل الله فرجه

۱- معجم احادیث الإمام المهدی: ۳/ ۳۷۷ ح ۹۲۷؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۱۰۴ ب ۲۱ ح ۸- معجم احادیث الإمام المهدی: ۳/ ۳۷۸ ح ۹۲۸؛ غیبت نعمانی: ص ۱۹۵).

۲- بحار الأنوار: ۵۳/ ۳ ب ۲۵ ح ۱؛ يوم الخلاص: ص ۱۴۴ از آن در این مضامین در- (كشف الغمّه: ص ۳/ ۲۵۹؛ غیبت طوسی: ص ۱۴۲؛ ۳/ ۳۷ و ۱۱۳؛ يوم الخلاص: ص ۱۴۲).- همان مدرک: ۳/ ۳۷۸ ح ۹۲۸؛ بحار الأنوار: ۱۹/ ۳۲۰ ب ۱۰ ح ۷۵ و ۵۲/ ۱۱۸ ب ۲۱ ح ۴۴ از غیبت نعمانی و از کتاب های دیگر با تغییراتی؛ اصول کافی: ۱/ ۴۱۵ ح ۹۳۶/ ۴).

۳- آیه در سوره مبارکه اعراف: ۱۸۷؛ معجم احادیث الإمام المهدی: ۱/ ۲۶۰ ح ۱۶۲؛ کمال الدین: ۲/ ۳۷۳ ب ۳۵ ح ۶؛ اثبألهاده: ۳/ ۴۵۷؛ بحار الأنوار: ۵۱/ ۱۵۴ ب ۸ ح ۴.

الشریف- مخصوص خداوند است و جز او، کسی از آن اطلاع ندارد و نتیجه آن، این است که اگر امام اطلاع داشت، اصحاب، از کنجکاوی دست بر نمی داشتند یا اگر مدّتی معین می شد و یا شاید در لوح محو اثبات تغییری پیش می آمد، مردم از دین برمی گشتند، مانند وقت معین کردن حضرت موسی علیه السلام ۳۰ روز به ۴۰ روز تغییر کرد که سبب شد بسیاری از قومش برگشتند و سایر مصالح دیگر که از ما و بر ما، پوشیده است.

۲۰]- س- چرا امام ظهور نمی کند آیا این همه مدت برای غیبت کافی نیست!؟.

ج- اولاً باید زمینه ظهور فراهم شود و جامعه برای پذیرش آن حضرت، آمادگی پیدا کند.

و ثانیاً در مورد زمینه ظهور نیز سخن فراوان است، که به سه مورد آن متذکر می شویم.

۱- وجود مقدّس مهدی موعود علیه السلام ذخیره الهی است و ظهورش صرفاً به مشیّت و خواست خداوندی بستگی دارد، هر وقت خود مصلحت دید، اجازه ظهور را صادر می فرماید (صلاح مملکت خویش خسروان دانند).

۲- هر گاه با گذشت زمان، استعداد و روحیات و اخلاقیات جوامع و انسان ها از جهت فکری و روحی، به گونه ای ترقی یافت و به کمال رسید که شایستگی قبول و لیاقت پذیرش حضرت بقیّه اللّٰه الأعظم- روحی وأرواح العالمین لتراب مقدمه الفداء- را داشته باشد، اجازه ظهور و پیاده کردن قوانین آسمانی در روی زمین داده می شود.

ص: ۷۷

زیرا تا زمانی که انسان تحمّل و برداشت و ظرفیت پذیرفتن برنامه‌ها و آورده‌های مترقیانه حجّت الهی را نداشته باشد و راه درک حقایق و دریافت دانش پیشرفته دولت حقّ را بر خود هموار نکند، هنوز زمینه ظهور فراهم نشده است و ظهور نیز به تأخیر خواهد افتاد!

۳- تا زمانی که روی زمین را فساد و ظلم و جور فرانگیرد و جوامع بشری در انحطاط فکری قرارنگیرد و در باتلاق شهوات و تجاوز فرو نرود و درلجن زار تباهی غرق نشود، هنوز زمینه ظهور فراهم نشده و باید منتظر هم چون روزی بود و به انتظار چنین زمانی نشست!

گروه‌هایی از گفتار سه گانه بالا، نظریه شماره ۳ را انتخاب کرده اند و روی آن تبلیغ می کنند.

و می گویند: تا روی زمین، پر از ظلم و ستم و .. نشود (آقا امام زمان- عجل الله فرجه الشریف-) ظهور نخواهد کرد، پس بهتر است که هر چه زودتر فساد روی زمین را فراگیرد، تا ظهور «آقا» نیز نزدیکتر شود! و امثال این حرف‌ها.

این برداشت ناهموار از چند جهت مردود است.

۱- اگر بنا باشد ظهور حضرت مهدی موعود- عجل الله فرجه الشریف- به رهایی و آزادی مردم از بند اوامر و نواهی الهی و فرو رفتن در منجلاّب فحشاء و فساد منکرات حیوانی، بستگی داشته باشد، باید در وظایف «امر به معروف و نهی از منکر» را که از ضروریات دین است، بست و آیات و روایات بی شمار آن را، از صفحات قرآن کریم و کتب معتبر مذهب محو و نابود ساخت! و باید آن همه تشویق و تحریص بزرگان و دانشمندان دین، به خصوص امامان بزرگوار علیهم السلام را، برای تبلیغ

و تعلیم و تربیت، که از بزرگ ترین تکالیف و وظایف دینی بشمار آورده و تنبلی و کسالت در این مورد را، مذمت و نکوهش نموده اند، باید نادیده گرفت و روی آن ها قلم سرخ کشید و دور ریخت، زیرا دیگر نیازی به این کار نیست و ظهور را نباید به تأخیر انداخت!!

۲- یا گفته شود که از زمان غیبت به بعد، شهدا و علما و صلحا و مؤمنین، همگی به بیراهه رفته اند و ره افسانه زده و معنا و مفهوم زمینه سازی «ظهور» را نفهمیده و تشخیص نداده اند! و باید آنان را زیر ضربات توهین و سب و شتم قرار داد و زیر سؤال بُرد که چرا با فداکاری و زندان رفتن و شکنجه دیدن و صد هاسایل دیگر، ظهور امام را به تأخیر انداخته اند!!

کدام عاقل با وجدانی به خود اجازه می دهد که چنین فکری را از مخیله خود گذرانده و در مغز خویش بیوراند.

پس منظور روایات فراوانی که پیرامون عباراتی هم چون «یملأ الأرض قسطاً و عدلاً كما ملئت ظلماً وجوراً» آمده است؛ چیست؟

البته واضح و روشن است که باید به وظایف شرعی و اخلاقی خود عمل کنیم و در به کار بستن «امر به معروف و نهی از منکر» کوشا باشیم و هرچه در توان داریم، در پیش برد فرامین دین و قرآن، از تلاش و کوشش خود، دست برد نداشته و عقب نشینی نکنیم (گو این که با گذشت زمان و در عین اینکه استعداد پذیرش و تشخیص و درک مردم بالا می رود، ولی آن فساد و ستم هاپیش خواهد آمد)؛ اما برای «زمینه سازی ظهور» تنها راه منحصر به آن نیست که این گروه تشخیص داده اند، بلکه «راه دومی» نیز وجود دارد و آن، اصلاح خود و جامعه

و عمل به دستورات قرآن و اسلام است، نه دوری جستن و دست برداشتن و کنار گذاشتن آن پس در مورد زمینه سازی ظهور از خود آن حضرت، الهام گرفته و از راه «مثبت» و رحمانی پیش برویم، نه از راه «منفی» و شیطانی (به مطالب بعد توجه نمائید).

۱- خود قائم- عجل الله فرجه الشریف- در نامه مفصلی به شیخ مفید رضی الله عنه نوشت:

«... اگر شیعیان ما که خداوند به اطاعت خود موقّقشان بدارد، با اجتماع دل ها به عهد قدیم، وفادار بودند، برکت دیدن ما از آن ها به تأخیر نمی افتاد، و البته سعادت مشاهده ما به خاطر حقّ معرفت و راستگویی آن ها، برای آن ها شتاب می کرد (و رو می آورد) پس حبس نمی کند ما را از آنها مگر اعمالی که از آن ها به ما می رسد که دوست نداریم و از آن ها انتظار نداریم و خدا کمک کننده است و برای ما بس است و چه نیکو و کیلی است خدا.»(۱)

۲- در جریان مفصّل تشرف علی بن مهزیار اهوازی رضی الله عنه به حضور مبارک مقام ولایت عظام، نکات مهمّ و جالبی را می بینیم.

الف- او گوید مأمور قائم- عجل الله فرجه الشریف- که برای بردن من به حضور مبارک امام علیه السلام آمده بود: «سپس مرا در آغوش گرفت و گفت:

ای ابالحسن چه می خواهی؟! گفتم: دیدار امامی که از عالم محجوب مانده است.

گفت: او از شما پنهان نیست، بلکه اعمال بد شما، او را از شما پنهان

۱- بحار الأنوار: ۵۳/ ۱۷۷؛ الزام الناصب: ص ۱۳۶؛ یوم الخلاص: ص ۱۶۱.

ص: ۸۰

نموده است. (۱)

ب- وقتی که به حضور حضرت رسید، به او فرمود: «ای ابالحسن! ماشب و روز انتظار تو را داشتیم! سبب تأخیر چه بود که دیر آمدی؟!»

عرض کردم: ای آقای من! من تا کنون کسی را نیافته بودم که مرا راهنمایی کند.

(با تعجب) به من فرمود: کسی را نیافته بودی راهنمایی ات کند؟!

سپس در حالی که با انگشت خود به زمین خط می کشید، فرمود: هر گز، ولکن اموالتان را زیاد کردید و بر ناتوانان مؤمنان ستم نمودید و رَحمی که در میانتان بود را قطع کردید، پس حال چه عذری دارید؟! عرض کردم، توبه توبه در گذرید در گذرید... (۲)

ج- سپس فرمود: «ای پسر مهزیار، اگر نبود استغفار شما برای همدیگر، جز خواص شیعه که - سخنانشان شبیه افعالشان است - هر که روی زمین است هلاک می شد.» (۳)

سه فراز بالا- گویای این مطلب است که توجّه دقیق امام علیه السلام به اعمال خوب و مثبت مردم است، نه اعمال بد و منفی، چنان که فرمود: اگر استغفار خوبان بعضی از شما نبود، در اثر اعمال بدِ بدان، همه مردم روی زمین به هلاکت می رسیدند.

با توجّه به مراتب بالا، امام عجل الله تعالی فرجه به زمینه مثبت ظهور بیشتر علاقه مند است تا زمینه منفی آن و اگر زمینه منفی را مدّ نظر قرار

۱- دلائل الإمامه: ص ۲۹۶؛ المحجّه فیما نزل فی القائم الحجّه: ص ۱۱۸.

۲- دلائل الإمامه: ص ۲۹۶؛ المحجّه فیما نزل فی القائم الحجّه: ص ۱۱۸.

۳- همان مدرک: ص ۲۹۶؛ المحجّه فیما نزل فی القائم الحجّه: ص ۱۱۸.

ص: ۸۱

دهیم، باز از حیطة فکر ما بیرون است که کی و چه وقت انجام خواهد گرفت!

۲۱- س- آیا امام وقتی که ظهور نمود، دست به کشتار بی‌امان، خواهد زد یا مسئله چیز دیگری است؟!.

ج- این مطلب را همه می‌دانیم که خدای مهربان سنگ بنای جهان آفرینش را روی «رحمت و محبت» قرار داده، چنان که در آیات مکرر قرآن کریم با بیان «رحمت (و بخشش) را به خود حتم کرده است» (۱) «و رحمتم همه چیز را فرا گرفته است» (۲) و «اگر کلمه ای (تمام حجت، یا وسعت رحمت) از خدا سبقت نمی‌گرفت (مهلت داده نمی‌شد)» (۳)

«ای خدایی که رحمتش بر غضبش پیشی گرفته است» (۴) مسئله را روشن نموده است آن گونه که در زندگی مادّی، اصل را بر طهارت و پاکی بنا نهاده است؛

خدای تبارک و تعالی، خاتم الانبیا صلی الله علیه و آله (۵) و خاتم الأوصیا علیه السلام (۶) را با آخرین درجه رحمت و رأفت و نهایی‌ترین رتبه کمال، مفتخر نموده

۱- ا) كَتَبَ عَلَي نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ \ E؛ انعام: ۱۲ و ۵۴.

۲- ا) وَ رَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ \ E؛ اعراف: ۱۵۵.

۳- ا) وَ لَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ \ E؛ هود: ۱۱۰؛ طه: ۱۲۹؛ حم سجده: ۴۵؛ شوری: ۱۴.

۴- یا من سبقت رحمته غضبه؛ از دعاهاست.

۵- ا) وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ \ E ما تو را جز برای رحمت جهانیان نفرستادیم (انبیاء: ۱۰۷).

۶- «ثُمَّ أَكْمَلَ ذَلِكَ بِإِبْنِهِ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ» سپس آن «دینم» را با پسر رحمة للعالمینش، به کمال می‌رسانم!! (کافی: ۱/ ۵۲۷؛ بحار الأنوار: ۱۴۳/ ۵۲ ب ۲۲ ح ۵۹ و ج ۳۶/ ۱۹۵).

ص: ۸۲

و به اوج عظمت ارتقا داده است.

پس حضرت مهدی موعود- عَجَلُ اللَّهِ فرجه الشریف- را مانند جدّ بزرگوارش رسول خدا صلی الله علیه و آله «رحمت عالمیان» قرار داده و این مقام خاص را به او عطا فرموده است.

برای توضیح بیشتر به پاسخ سؤال بعدی نیز توجه نمایید.

۲۲]- س- آیا آن حضرت با مردم جهان چه رفتار و چگونه برخوردی خواهند داشت؟

ج- در مورد رفتار «قائم آل محمد» علیهم السلام بعد از ظهور و خروج، با مردم روی زمین، روایات و نظرهای متفاوت به دست ما رسیده است.

۱- اهل سنت معتقدند به اندازه پر پشه خون ریزی نخواهد شد و کل روی زمین، بدون مقاومت و سرکشی به امام و ارتش او تسلیم خواهند شد.

۲- گروهی بر این باورند که امام علیه السلام ستمگران و کافران و ... را بدون سؤال و جواب از دم تیغ شرر بار خواهد گذراند و کافر و خارج از اسلام، با آتش قهر امام که آتش قهر خداست، سوخته و نابود خواهند گردید.

دلیل اعتقاد این گروه، تأویل بعضی از آیات و روایات و عباراتی؛ مثل «أین قاصم شوکه الجبارین وأین هادم أبنيه الشرك والنفاق» و مانند این است که مورد استناد خود قرار داده اند و از آن فرزند «رحمة للعالمین» نعوذ بالله، چهره سفاک، خونریز، خشن و بدون گذشت ساخته اند، اما آن چه تأویل آیات، و صراحت اخبار و منطوق احادیث فراوان

و هم چنین عقل سلیم، وجدان سالم و منطق صحیح حکم می کند و عدلی که امام- عَجَلُ اللَّهِ فرجه الشریف- در روی زمین برقرار خواهد ساخت و درایت کشور داری و سیرت مدیریتی که خلاصه انبیا و چکیده اولیا، آن را داراست، می گوید: راه سومی وجود دارد که جز آن دو راه است و درخور شأن مقام ولایت و بر گرفته شده از صفات خداوندی می باشد.

۳- امام رحمت عالمیان برای جلوگیری از تلفات و نابودی و خونریزی زیاد با اتمام حجت و تفهیم راه درست و صحیح به وسیله رسانه های گروهی پیشرفته آن روزگاران و در نهایت با ایجاد رعب و وحشت تلاش خواهد کرد که بندگان خدا را، به خدا متوجه نموده و به راه او برگرداند و آرامش کامل را برقرار سازد؛ مخصوصاً بانزول حضرت عیسی علیه السلام و پخش کیفیت تسلیم و خواندن نماز پشت سر آن حضرت، اکثریت نصارا و دیگر فرقه ها، از آن حضرت اطاعت خواهند کرد و ... در غیر این صورت است که دستورات دشمن شکن «با آن ها بجنگید تا فتنه (کفر) برچیده شود و تمامی دین (روی زمین) برای خدا باشد» (۱) و «هرکجا پیدا کردید آن ها را بکشید (اعدام کنید)» (۲) و

«هرجا آن ها را یافتید بگیرید (اسیر کنید و) بکشید ..» (۳). و حکمی همانند این آیات، پس از طی مراحل تبلیغ و ایجاد رعب و وحشت و غیره، بدون گذشت و دلسوزی بادست قهار آن قهر الهی به اجرا در آمده، ریشه ظلم و فساد سوخته و جهان روی خوشبختی را دیده و طعم

۱- اَوْ قَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَ يَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ؛ بقره: ۱۹۳؛ و انفال: ۳۹.

۲- بقره: ۱۹۱.

۳- نساء: ۸۹.

ص: ۸۴

زندگی درست را خواهد چشید.

البته کسانی که از اخبار و روایات ظهور و قیام و خروج حضرت «مهدی» موعود علیه السلام آگاهند، می دانند که بعد از قیام «قائم» علیه السلام مردم، نه به صورت دست بسته و در بست تسلیم خواهند شد و نه با خواهش و تمنا، چون از ارتش سفیانی گرفته تا مکیان و اهل مدینه و خروجیان مسجد و زیدی ها و بُتریه ها و متمرّدين بازار «تَمّارین» کوفه و بصریان متکبر و ... در سراسر روی زمین، در برابر امام- عَجَلُ اللّٰهِ فرجه الشریف- ایستادگی و مقاومت خواهند کرد.

امّا آن گونه نخواهد شد که امام- عَجَلُ اللّٰهِ فرجه الشریف- قهر سوزان الهی باشد و همه مخالفین خود را بی چون و چرا، به قتل عام رسانده و همه را یک جا بسوزاند و خاکستر کند، بلکه با همان راه سوم که در بالا گفته شد، پیش خواهد رفت.

۲۳- س- آیا پیش از ظهور آن حضرت، در اوضاع جهان دگرگونی و تحول اساسی پیش خواهد آمد؟.

ج- از اوضاع عمومی جهان و پیشرفت اختراعات خطرناک و مسابقه تسلیحاتی قدرت ها و تنزل اخلاق بشریت، چنین به نظر می رسد که در طول زمان، دولت های بزرگ به یکدیگر یورش خواهند برد و با سلاح های مخرب و مرگ بار همدیگر را در هم خواهند کوبید و بسیاری از اقطار و اقشار را به خاک و خون خواهند کشید و گروهی نیز در اثر این جنگ ها، به امراض گوناگون از جمله طاعون مبتلا شده و جان خود را از دست خواهند داد.

ص: ۸۵

علاوه بر آن، زلزله های مخرب، جهان را فرا خواهد گرفت، به طوری که مردم آرزوی مرگ خواهند نمود و بر سر قبرها آمده و می گویند:

کاش من به جای تو بودم!

در این زمان است که اوضاع جهان بهم ریخته و خواسته و ناخواسته، گرفتار جنگ های ویران گر خواهد بود و زندگی به حدی بر مردم فشار خواهد آورد که همه مستأصل خواهند شد و دست به دعا برداشته و از خداوند راه نجات و رهایی خواهند خواست و زمینه برای پذیرش یک مصلح دلسوز و ارتش او فراهم خواهد شد به طوری که با یک دعوت به او لبتیک گفته و تسلیم خواهند شد.

در این موقعیت استثنایی است که ندای آسمانی بلند شود که «ای اهل عالم! مهدی آل محمد: ظهور کرد، با او بیعت نمایید» و این ندا در سراسر گیتی طنین انداز می شود مرد و زن، کوچک و بزرگ، ایستاده و نشسته، خوابیده و بیدار و حتی زنان پشت پرده، این ندا را می شنوند و آماده پذیرش و پاسخ دادن خواهند شد. (۱)

۱- علی بن محمد اودی از پدرش، از جدش نقل می کند: امیرمؤمنان علیه السلام فرمود: «بین یدی القائم موت أحمر وموت أبيض وجراد فی حینه وجراد فی غیر حینه أحمر كألوان الدم، فأما الموت الأحمر فالسيف، وأما الموت الأبيض فالطاعون؛ (۲) پیشاپیش قائم عجل الله فرجه الشریف-

۱- البته چون بنای ما بر اختصار است و در مورد فتنه های قبل از ظهور روایات زیادی با تعبیرها و الفاظ گوناگون آمده برای اطلاعات بیشتر به «سیمای جهان» و کتاب های مربوطه مراجعه شود.

۲- عقد الدرر: ص ۵۶؛ غیبت طوسی: ص ۲۶۷؛ غیبت نعمانی: ۲۷۸؛ امام مهدی از ولادت تا ظهور ص ۴۳۵ به نقل از فصول المهمه، بشاره الإسلام: ص ۵۰ و ۵۱ و ص ۸۰ و ۱۲۳ با لفظ دیگر از امام صادق علیه السلام و ص ۱۷۶ و مانند آن در الزام الناصب ص ۱۸۴ و ص ۱۸۵ و الإمام المهدی ص ۲۱۸؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۲۱۱ ب ۲۵ ح ۵۹ از غیبت طوسی و ارشاد و غیبت نعمانی.

ص: ۸۶

مرگ سرخ و مرگ سفید و ملخ سرخ به رنگ خون، وقت و بی وقت خواهد بود، اما مرگ سرخ شمشیر و مرگ سفید طاعون است.»

۲- ابی بصیر گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

ای ابامحمد! به ناچار پیش از ظهور دو گونه طاعون سفید و سرخ خواهد بود!

گفتم: فدایت شوم، طاعون سفید و سرخ چیست؟!

فرمود: طاعون سفید مرگ همگانی و سریع و طاعون سرخ مرگ با شمشیر می باشد. (۱)

این روایت، جنگ جهانی ویران گری که دو سوّم مردم را از بین خواهد برد و پی آمد آن جنگ، از قبیل بروز طاعون و هجوم همگانی به موقع و بی موقع ملخ قبل یا بعد از جنگ قحطی و مرگ سرخ را تشریح می کند. (۲)

۳- امام صادق علیه السلام فرمود:

«ترس، اهل عراق و بغداد را فرا می گیرد، مرگ و میر شایع می شود، نقص اموال جان ها و ثمرات پیش می آید» (۳)

۴- بزنتی گوید: شنیدم امام رضا علیه السلام فرمود: «پیش از این امر (ظهور) مرگ بیوح خواهد بود. من معنای بیوح را ندانستم تا این که به حج مشرف شدم و شنیدم یک اعرابی می گفت: امروز روز بیوح است!

۱- غیبت نعمانی: ص ۱۵۶؛ بحار الأنوار: ۱۱۹ / ۵۲ ب ۲۱ ح ۴۸ به نقل از آن.

۲- بشاره الإسلام ص ۷۸؛ ینابیع الموده: ۱۱۰ / ۳؛ یوم الخلاص: ص ۴۳۱.

۳- غیبت نعمانی: ص ۱۵۶؛ بحار الأنوار: ۱۱۹ / ۵۲ ب ۲۱ ح ۴۸ به نقل از آن.

ص: ۸۷

گفتم: بیوح چیست؟ گفت: گرمای شدید.» (۱)

۵- حسن بن محبوب از عبد الله بن سنان نقل می کند که شنیدم امام صادق علیه السلام فرمود: «مردم را مرگ و کشته شدن فراگیرد تا این که به حرم پناهنده شوند و منادی از شدت کشتار ندا کند چرا کشت و کشتار؟! صاحب شما فلانی است.» (۲)

۶- امام صادق علیه السلام فرمود: «و در آن هنگام اختلاف سال ها به وجود می آید و (شروع) سلطنت و ریاست از اول روز و قتل و خلع (کشتن و برداشتن) در آخر روز خواهد بود!» (۳)

کشتار سه میلیونی

۱- محمد بن مسلم و ابوبصیر هر دو گفتند: شنیدیم امام صادق علیه السلام فرمود: «پس در آن روز سه میلیون نفر بین مغرب و مشرق کشته می شوند، آن ها یکدیگر را می کشند و در آن روز تأویل این آیه ظاهر می شود؛ همواره سخن ایشان این بود تا آن گاه که آنان را درو شده و خاموش گردانیدیم.» (۴)

کشتار یک سوم

۱- نعیم بن حماد سنی در کتاب «الملاحم والفتن» روایاتی درباره امام

۱- بحار الأنوار: ۲۴۲ / ۵۲ ب ۲۴ ح ۱۱۳ از غیبت نعمانی در روایت دیگر حضرت بیوح را به دائم و بلاانقطاع معنا نم. ده است بحار الأنوار: ۱۸۲ / ۵۲ ب ۲۴ ح ۶ از قرب الأسناد.

۲- همان مدرک: ۲۹۷ / ۵۲ ب ۲۶ ح ۵۳ از غیبت نعمانی.

۳- همان مدرک: ص ۲۸؛ یوم الخلاص: ص ۴۳۴ از آن.

۴- أنبیاء: ۱۵؛ بحار الأنوار: ۲۷۴ / ۵۲ ب ۲۵ ح ۱۶۷؛ از کتاب سرور الإیمان.

ص: ۸۸

«مهدی» علیه السلام نقل کرده است از جمله آن که با سند خود از ابن عباس روایت نموده، این است که از حضرت علی علیه السلام شنیدم، فرمود:

«لا یخرج- المهدیّ حتّی یقتل ثلث ویموت ثلث ویبقی ثلث؛ مهدی ظهور نمی کند تا این که یک سوم (اهل زمین) کشته شوند و یک سوم (با طاعون و امراض دیگر) بمیرند و یک سوم باقی بماند.»

۲- کیسان رواش از قول مولایش گوید: از حضرت علی علیه السلام شنیدم، فرمود: «مهدی» علیه السلام قیام نخواهد کرد تا آن که یک سوم مردم کشته شوند و یک سوم مرده و یک سوم آن ها زنده بماند. (۱)

کشتار دو سوم

۱- محمد بن مسلم و ابی بصیر گفتند: شنیدیم اباعبد الله علیه السلام فرمود: «این امر تحقق نمی یابد تا دو سوم مردم از بین بروند! گفتیم: اگر دو سوم مردم از بین بروند پس چه کسی می ماند؟ فرمود: آیا راضی نیستید در یک سوم باقیمانده باشید؟!» (۲)

مرگ پنج- هفتم

۱- سلیمان بن خالد گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: «پیش از قیام قائم- عجل الله فرجه الشریف- دو مرگ واقع خواهد شد؛ یکی مرگ سرخ و دیگری مرگ سفید تا از هر هفت نفر، پنج نفر (از بین) برود، مرگ

۱- برهان المتقی: ص ۱۱۱؛ ملاحم ابن طاووس: ص ۵۸ الملاحم و الفتن: ص ۱۹۸ ب ۴ ف ۲ ح ۴؛ پاسخ به شبهات احمد الکاتب: ۴/۴۴۶؛ این روایت را در منتخب الأثر: ص ۵۶۰ ف ۶ ب ۵ از البرهان فی علامات مهدی آخر الزمان ب ۴ و کشف الأستار و بشاره الإسلام و عقد الدرر از علی علیه السلام نقل کرده است.

۲- منتخب الأثر: ص ۵۵۸ ف ۶ ب ۵؛ بحار الأنوار: ۱۱۳/۵۲ ب ۲۱ ح ۳۷ از غیبت طوسی و ص ۲۰۷ ب ۲۵ ح ۴۴ از کمال الدین.

ص: ۸۹

سرخ کشته شدن است مرگ سفید به وسیله طاعون خواهد بود.»(۱)

کشتار هفت نهم

ابن شوذب از قول ابن سیرین گوید: «لا یخرج- المهدی حتی یقتل من کلّ تسعه سبعه؛(۲) مهدی خروج نمی کند تا هفت نفر از نه نفر کشته شوند!»

کشتار نه دهم مردم

۱- حسن بن محبوب از هشام بن سالم، از زراره گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: «آیا ندای آسمانی حقّ است؟ فرمود: بله، به خدا قسم! تا همه گروه ها (آن ندا را) با گوش خود بشنوند و این نخواهد شد تا نه دهم مردم از بین بروند.»(۳)

از مجموع این روایات نتیجه گرفته می شود که پیش از ظهور تحولات خونین زیاد پیش خواهد آمد و بشریت گرفتار نابسامانی های خانمانسوز خواهد شد.

۲۴- س- آیا ظهور حضرت در این گیر و دار ها خواهد بود یا بعد از آرامش؟.

ج- از جواب سؤال های قبل پاسخ این پرسش مشخص است زیرا

۱- (۱) اثبألهاده: ۴۰۱ / ۷؛ کمال الدین: ۶۵۵ / ۲؛ بحار الأنوار: ۲۰۷ / ۵۲؛ ب ۲۵ ح ۴۲ از آن؛ امام مهدی: ص ۴۳؛ داد گستر جهان: ص ۳۱۴.

۲- منتخب الأثر: ص ۵۶۰ ف ۶ ب ۵ ح ۵ از الملاحم و الفتن ب ۱۷۳.

۳- الزام النَّاصب: ص ۱۷۸؛ بشارها لإسلام: ص ۱۲۶؛ یوم الخلاص: ص ۴۹۰؛ غیبت نعمانی: ص ۲۳۰؛ پاسخ به شبّهات ۴ / ۴۳۶؛ بحار الأنوار: ۲۴۴ / ۵۲؛ ب ۲۵ ح ۱۲۰؛ داد گستر جهان: ص ۳۱۴؛ برهان المتقی ص ۱۱۱؛ ملاحم ابن طوس: ص ۵۸؛ این روایت را نیز کیسان رواش از امیرمؤمنان علیه السلام آورده است عقد الدرر گوید: این حدیث را نعیم بن حماد استاد بخاری در کتاب فتن و مقری در سنن خود آورده است.

ظهور آن امام همام، هنگامی خواهد بود که روی زمین را فساد، فرا گیرد و مردم از نا امنی ها مستأصل شوند، در این موقعیت، با این که دنیا از نظر مسائل مادی و صنایع و .. به حد کمال، نزدیک می شوند، حضرت هم به ظهور مأموریت یافته و با برقراری آرامش و امنیت کامل، جهان را به سوی کمال معنوی و دنیوی، سوق داده و رهنمون خواهد بود به روایات ذیل توجه نمایید.

۱- ابو سعید خدری گوید: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «مهدی را به شما مژده می دهم در ائمت من زمانی مبعوث می شود که اختلاف و زلزله مردم را فرا گیرد!...» (۱)

۲- هم چنین سه بار فرمود: «مژده باد به شما «مهدی» که در حال اختلاف مردم و زلزله شدید خروج می نماید...» (۲)

۳- امام باقر علیه السلام فرمود: «ای اباحمزه! قائم قیام نمی کند مگر در هنگام فراگیری ترس و زلزله و فتنه و بلایی که به مردم می رسد، پیش از آن نیز طاعون و شمشیر بزان است. میان عرب اختلاف شدید افتد. پراکندگی در میان مردم رخ دهد. هم چنین در دینشان و تغییراتی در حالشان به وجود آید که مردم در میان گرفتاری ها و خوردن مردم همدیگر را صبح و شام مرگ را آرزو می کنند و خروج او (قائم- عَجَلُ اللَّهِ فرجه الشریف-) هنگام یأس و نومیدی خواهد شد! ای خوشا به حال آنان که او را درک نمایند و از یاران او باشند! وای بر کسی که با او مخالفت کند و به او

۱- همان مدرک: ۵۱/۷۴ ب ۱ ح ۲۳ از غیبت طوسی.

۲- بحارالأنوار: ۵۱/۷۴ ب ۱ ح ۲۴ از غیبت طوسی.

ص: ۹۱

دشمنی ورزد! (۱)

پیش از ظهور حضرت، نابسامانی و کشتارهای طاقت فرسا به گونه‌ای خواهد بود که هر کس کنار قبری می‌رسد، می‌گوید: کاش من جای تو بودم!

۱- امام صادق علیه السلام ضمن حدیثی فرمود: «تا آرزو کننده‌ای از گرفتاری‌های مردم، صبح و شام مرگ را آرزو می‌کند.» (۲)

۲- «و در آن هنگام آرزوی مرگ کند و به قبرستان می‌رود و خود را بر روی قبر می‌افکند و مانند چارپایان در خاک می‌غلطد و می‌گوید: ای کاش من به جای تو بودم!» (۳)

۳- «و می‌گوید: نجات یافتی و نجات یافتی، کاش من به جای تو بودم! تا این که نماند خانه‌ای مگر این که فتنه داخل آن شود و نماند هیچ مسلمانی مگر این که آسیبی به او می‌رسد تا این که مردی از عترت من خروج کند.» (۴)

۲۵- س- شنیده ایم در آن زمان در برابر یک مرد پنجاه زن خواهد بود که در

- ۱- همان مدرک: ۲۳۱ / ۵۲ ب ۲۵ ح ۹۶ و ص ۳۴۸ ب ۲۶ ح ۹۹ از غیبت نعمانی؛ بشاره المصطفی: ص ۱۰۵؛ یاد مهدی: ص ۱۷۰.
- ۲- (یقال دفعت عنک «کلب» فلان بالتحریک- ای آذاه و شرّه). غیبت نعمانی: ص ۱۲۳ و ۱۳۵؛ منتخب الأثر: ص ۴۳۴؛ الزام التائب: ص ۱۸۸ و ۲۲۷؛ المهدی: ص ۱۸۹ جز آخرش؛ بشاره‌الاسلام: ص ۹۲ و ۱۰۹ و ۱۱۰ و ۱۱۵؛ الإمام المهدی: ص ۲۲۹-۲۲۸؛ بحار الأنوار: ۲۳۱ / ۵۲ ب ۲۵ ح ۹۶ و ص ۳۴۸ ب ۲۶ ح ۹۹ از غیبت نعمانی.
- ۳- التشریف بالمنن: ص ۷۲ ب ۱۳ ح ۱۳-۱۴.
- ۴- معجم أحادیث الإمام المهدی: ۱ / ۸۱ ح ۴۳؛ منتخب الأثر: ص ۵۴۸ ف ۶ ب ۳ ح ۱۷؛ التشریف بالمنن: ص ۷۰ ب ۹ ح ۹.

ص: ۹۲

خواست سرپستی خواهند نمود آیا این گفتار صحیح است؟.

ج- طبیعی است نزدیک ظهور که آن همه کشتارهای فجیع، توسط حکومت ها و دولت های خود کامه آن زمان پیش خواهد آمد، علاوه بر این قحطی ها و طاعون ها و مرگ سرخ و سفید که مردم را مستأصل نموده و تا از بین رفتن دو سوم یا پنج هفتم و یا نه دهم مردم منجر خواهد شد، اکثریت زنده ها را بانوان تشکیل خواهند داد که در نتیجه به سر پرست و چرخش دهنده زندگیشان نیاز مبرم پیدا خواهند کرد.

۱- حذیفه گوید: «شنیدم از رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: خداوند جدا می کند اولیا و اصفیای خود را تا این که زمین را پاک گرداند از منافقین و گمراهان و گمراه زادگان که در اثر کشته شدن مردان، پنجاه زن به یک مرد می رسد. زمانی که زنان به مردی می رسند، یکی می گوید: ای بنده خدا! مرا بخر و دیگری می گوید بنده خدا! برای من جا و پناه بده.» (۱)

۲- رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «علم برداشته می شود و جهل آشکار می گردد و شراب خورده می شود و زنا شیوع پیدا می نماید مردها کم و زنان بیشتر می شود میان پنجاه زن، یک مرد وجود خواهد داشت.» (۲)

۲۶- س- لطفاً در باره کسانی که در مناطق قطبی زندگی می کنند و از همه جا بی خبرند توضیح دهید که تکلیفشان چه خواهد شد؟!.

۱- بحار الأنوار: ۲۲۵ / ۵۲ ب ۲۵ ح ۸۸؛ أمالی مفید: ص ۱۴۴ مجلس ۱۱ ح ۲؛ بشاره‌الاسلام: ص ۲۲؛ الملاحم و الفتن: ص ۱۳۰ و ۲۳۱؛ یوم الخلاص: ص ۴۷۹.

۲- نهج الفصاحه: ۱ / ۱۸۴؛ بشاره‌الاسلام: ۲۵؛ صحیح مسلم: ۵۸ / ۸؛ منتخب الأثر: ص ۴۲۵؛ کش ۳ / ۳۲۴ مختصراً.

ص: ۹۳

ج- اولاً: تا ظهور امام- عجل الله فرجه الشریف- در روی زمین با آن رسانه های گروهی پیشرفته، منطقه ای وجود نخواهد داشت که از دنیا و جریانات مذهبی آن بی‌خبر بماند؛

و ثانیاً: آن هایی که در آخرین نقطه قطب شمال یا قطب جنوب و یا در بیابان های سرزمین سیبری و امثال آن، زندگی می‌کنند، از اسلام چیزی نشنیده اند و با روال عادی دین پدران و اجدادشان به وسیله پدران و مادران، به آن ها انتقال یافته و یا اساساً معتقد به دینی نیستند، بدون اتمام حجّت، و راههای انسانی دیگر، برخورد نامناسب نخواهد شد بلکه با مهربانی و رأفت اسلامی و ولایتی، روبرو گشته و تا آنجا که ممکن است از خشونت و کشتار جلوگیری خواهد شد.

و برای جلوگیری از خونریزی بیشتر و مهار کردن افسار گسیختگان روی زمین، با ایجاد «رُعب و وحشت» به وسیله رعد و برق و باد و شاید با شکستن دیوار صوتی و بلکه با تجهیزات مافوق آن که از فاصله یک ماه راه جلوتر از خود، حرکت خواهد کرد. روح تکبر متکبران را شکسته و روحیه عموم مردم را متزلزل می‌نماید تا از تسلیم و انقیاد سرپیچی نکرده و با اظهار اطاعت و فرمانبرداری با «قائم»- عجل الله فرجه الشریف- روبرو شوند و از پایمال شدن زیر سم اسبان و یا تانک و زره پوش های ارتش پیروز «امام» علیه السلام مصون بمانند.

بنابراین حضرت «مهدی» موعود علیه السلام بدون اتمام حجّت و پیش از آن که از ایمان و هدایت مردم مأیوس شود، به جنگ و خونریزی اقدام نخواهد کرد، مگر این که راهی غیر از آن پیدا نکند.

۲۷- س- آیا امام برای فصل کردن و انتقام جوئی می آید یا وصل کردن و مهربانی که خواسته تمام شرایع آسمانی است؟!.

ج- آن حضرت، فرزند رحمة للعالمین است، او سلاله کرم و بخشش و صاحب عفو و گذشت است. او برای وصل کردن می آید، نه برای فصل کردن، او می آید صفات کمال را در جامعه پیاده نماید و خُلق و خوی انسانی را به اجرا درآورد. او با اعمال اسلامی خود، به جوامع بشری، درس سیادت و آقایی و اعمال مثبت، خواهد آموخت، نه درنده خویی و کینه توزی و انتقام جویی و کردار زشت و اعمال منفی.

او کشور خود را روی پایه الفت و آرامش و نوع دوستی و هزاران کمالات انسانی بنا خواهد کرد و شالوده جاذبه را خواهد ریخت، نه دافعه و گریز از مرکز را.

اوست که سه بار با یاغیان مکه و اعدام فرماندارش مواجه خواهد شد، اما باز خود برای مجازات و برانداختن آن ها نخواهد رفت، بلکه «لشکری» از ارتش خویش را می فرستد و می فرماید: «رحمت خدا همه موجودات را شامل است و من همان رحمت نمی خواهم خودم برای تسویه آن ها بروم».

امام رضا علیه السلام فرمود: «او برای مردم از خودشان سزاوارتر و از پدران و مادرانشان مهربان تر و در برابر خداوند از همه متواضع تر است. آن چه به مردم فرمان می دهد، خود بیش از دیگران به آن عمل می کند و از

ص: ۹۵

آن چه مردم را نهی کند، خود بیش از همگان از آن پرهیز می کند.»(۱)

۲۸- س- آیا امام با چه سیرتی پیش خواهد رفت؟!.

ج- آن حضرت با سیرت جدّ بزرگوارش رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم، رفتار خواهد نمود، و در جنگ ها مانند او سمت فرماندهی خواهد داشت زیرا او مانند جدش رحمه للعالمین است، برای توضیح بیشتر به روایات ذیل توجه نمایید.

۱- امام صادق علیه السلام فرمود: «در میان آن ها با سیره رسول خدا صلی الله علیه و آله رفتار می کند و در میان آن ها راه و روش او را (پیاده می کند و) عمل نماید.»(۲)

۲- امام صادق علیه السلام فرمود: «از سیره رسول خدا صلی الله علیه و آله پیروی می کند و شیوه زندگی اش هم چون امیرالمؤمنین علیه السلام (در سطح پائین) خواهد بود.»(۳)

۳- عبدالله بن عطا گوید: از بزرگ فقها، یعنی امام صادق علیه السلام از سیرت مهدی سؤال کردم که چگونه خواهد شد؟

فرمود: «کاری را می کند که رسول خدا صلی الله علیه و آله پیش از او می کرد، ویران می کند آن را که پیش از او بود (از بدعتها و بناهای حرام) و اسلام را از نو می سازد.»(۴)

۱- الزام الناصب: ص ۱۰.

۲- یسیر فیهم بسیره رسول الله و یعمل بینهم بعمله؛ ارشاد مفید: ص ۳۹۱؛ سفینه البحار: ۲/ ۷۰۵؛ روزگار رهائی: ۱/ ۲۶۴.

۳- غیبت شیخ طوسی: ص ۲۷۷؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۵۴.

۴- بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۵۲ ب ۲۷ ح ۱۰۸ از غیبت نعمانی.

۵- رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «مهدی علیه السلام روش مرا دنبال می کند و هرگز از روش من خطا نمی کند.» (۱)

۲۹- س- آیا زندگی امام به چه صورتی خواهد بود، مانند مردم عادی و فقیرانه و یا طاغوتی و متکبرانه!؟

ج- از روایات متعدد چنین استفاده می شود که ائمه علیهم السلام در دوران حکومت و زمامداری خود تکلیف خاص دارند، یکی از آن ها تطبیق دادن زندگی خود با فقیرترین افراد کشورش می باشد تا این قشر از جامعه از صبر بیرون نروند، چنان که امیر آزادگان علی علیه السلام در پاسخ عاصم بن زیاد بصری که گفت: شما این گونه (فقیرانه) زندگی می کنید پس باید ما از دنیا دست بکشیم؟! فرمود: شما مانند ما نیستید! ما در ایام حکومت مکلف به تطبیق زندگی خود با کمترین فرد مملکت هستیم.

امیرمؤمنان علیه السلام فرمود: «خداوند مرا برای خلق خود امام قرار داد و بر من واجب گردانیده است که در نفس و خوراک و نوشیدنی و پوشاک خود مانند ضعیفان مردم تقدیر (و تطبیق) نمایم تا که فقیر به فقر من اقتدا کند و ثروت غنی او را به طغیان و ندارد.» (۲)

روش امام زمان- عجل الله فرجه الشریف- نیز در زندگی حکومتی، همان روش رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیرمؤمنان علیه السلام «الفقر فخری» خواهد بود، غذای خشک و سخت و لباس زبر و خشن.

۱- منتخب الأثر: ص ۴۹۱.

۲- اصول کافی: ۱/ ۴۶۶ ح ۱۰۷۳/ ۱.

ص: ۹۷

۱- معلی بن خنیس به امام صادق علیه السلام عرض کرد: اگر امر دست شما بود هر آینه با شما زندگی خوشی داشتیم؟

فرمود: قسم به خدا! اگر این امر (حکومت) به دست ما آید، نخواهد بود مگر خوراکِ خشن و پوشاکِ درشت. (۱)

۲- به مفضل فرمود: نخواهد بود مگر زندگی پیغمبر صلی الله علیه و آله و روش امیر مؤمنان علیه السلام. (۲)

۳- حماد بن عثمان گوید که حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: علی بن ابی طالب علیه السلام آن لباس را در آن زمان می پوشید، بر او خرده نمی گرفتند و اگر امروز آن لباس را بپوشد، لباس شهرت خواهد بود، بهترین لباس هر زمان لباس مردم آن زمان است.

اما «قائم» ما اهل بیت: زمانی که ظهور می کند، لباس علی علیه السلام را می پوشد و به شیوه آن حضرت عمل می کند. (۳)

۳۰- س- آیا خانه مسکونی امام در کجا خواهد بود؟

ج- از روایات استفاده می شود که محل سکونت آن حضرت «مسجد سهله» که در کنار کوفه است، خواهد بود.

دلیل:

۱- امام صادق علیه السلام فرمود: «ای ابا محمد! گویا می بینم نزول «قائم عجل»

۱- غیبت نعمانی: ص ۱۹۳؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۴۰ ب ۲۷ ح ۸۸ از دعوات راوندی؛ در این مضمون روایات آمده است از جمله در-

معجم أحادیث الإمام المهدی: ۴ / ۱۶۴ ح ۱۲۲۴؛ غیبت نعمانی: باب ۱۵ ص ۱۹۲؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۵۸ ب ۲۷ ح ۱۲۶).

۲- بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۴۰ ب ۲۷ ح ۸۸.

۳- اصول کافی: ۱ / ۴۱۱؛ بحار الأنوار: ۴۰ / ۳۳۶.

ص: ۹۸

اللَّهُ فرجه الشریف- را با اهل و عیالش در مسجد «سهله». گفتیم: منزلش آن جاست؟ فرمود: بلی! آن منزل ادریس علیه السلام است و پیغمبری مبعوث نشده مگر این که در آن جا نماز خوانده است، اقامت کننده در آن مانند مقیم در چادر رسول خدا صلی الله علیه و آله است و مؤمن و مؤمنه ای نیست، مگر این که دلش به سوی آن پَر می زند، شب و روزی نیست، مگر این که فرشته ها رو به سوی آن مسجد می آورند و در آن جا به عبادت خدا مشغول می شوند. ای ابا محمد! آگاه باش! اگر من به آن مسجد نزدیک بودم، نمازی نمی خواندم، مگر در آن، زمانی که «قائم» ما قیام کرد، برای خدا و رسولش و برای ما انتقام می گیرد.» (۱)

۲- هم چنین فرمود: «گویا می بینم نزول «قائم علیه السلام را با اهل و عیال خود در مسجد سهله.

ابوبصیر عرض کرد: فدای تو شوم! آیا منزل او در مسجد سهله خواهد بود؟

فرمود: بلی! منزل ادریس و ابراهیم خلیل علیهما السلام در آن بوده و هیچ پیغمبری را خداوند نفرستاده، مگر این که در آن نماز خوانده بود و

۱- بحارالانوار: ۳۱۷/۵۲ ب ۲۷ ح ۱۳ و ۳۷۶ ب ۲۷ ح ۱۷۷ از قصص الأنبياء و از مزار بعضی قدماء اصحاب باتغییر کمی؛ بشاره‌الاسلام: ص ۲۵۷؛ در مورد بودن آن مسجد منزل قائم علیه السلام روایاتی اما آنکه منزل صاحبنا إذا قدم بأهله؛ درارشاد: ص ۳۴۲؛ الزام النَّاصب: ص ۲۲۲؛ بحارالأنوار: ۳۳۱/۵۲ ب ۲۷ ح ۵۴ از غیبت طوسی. معجم احادیث الامام المهدي ۳۷/۵۰۲ ح ۱۰۷۴؛ فروع کافی: ۳/۴۹۵ ح ۳، غیبت طوسی: ص ۴۷۱ ف ۸ ح ۴۸۸؛ منتخب الانوار المضيئه ص ۳۳۴ ف ۱۲؛ امیر مؤمنان فرمود: (کأننی به قد عبر من وادی السلام إلى مسیل السهله علی فرس محجل له شمراخ یزهر، الزام النَّاصب: ۲/۳۰۶؛ بحارالأنوار: ۵۲/۳۹۱ ب ۲۷ ح ۲۱۴ از العدد؛ معجم احادیث الإمام المهدي ۷: ۳/۱۱۲ ح ۶۵۲ م م/۳۵۷).

ص: ۹۹

آن جا مسکن خضر علیه السلام است، اقامت کننده در آن مانند اقامت کننده در خیمه پیغمبر صلی الله علیه و آله است و هیچ مؤمن و مؤمنه ای نیست، مگر این که قلب او میل کند به سوی آن و هیچ روز و شبی نیست، مگر این که ملایکه در آن مسجد وارد می شوند، در آن عبادت خدا می کنند.

ای ابا محمد! اگر من در قرب شما بودم، هیچ جا نماز نمی خواندم، مگر در آن جا

عرض کرد: فدای تو شوم! قائم علیه السلام همواره در آن جا خواهد بود؟

فرمود: بلی! عرض کرد: پس حال کسانی که بعد از وی باشند، (یعنی در رجعت) چگونه خواهد بود؟ فرمود: هر کس تابع او باشد، چنین خواهد بود تا انقضای خلق.

گفت: آن گاه تکلیف اهل ذمه چه خواهد شد؟! فرمود: با آن ها مانند رسول خدا صلی الله علیه و آله مسالمت خواهد کرد و با حال حقارت دودستی جزیه پرداخت می کنند.

گفتم: حال دشمنان شما چگونه است؟ فرمود: نه، ای ابا محمد! هر کس با ما مخالفت نماید، در دولت ما جایگاهی نخواهد داشت.

خداوند در زمان «قائم علیه السلام» (ریختن) خون آن ها را به ما حلال کرده است، اما امروز خون آن ها برای ما و شما حرام است، کسی شما را نفریبد. زمانی «قائم علیه السلام» ما قیام کرد، خداوند انتقام ما و مؤمنان را از آن ها می گیرد. (۱)

۱- معجم احادیث الامام المهدي ۳۷/۵۰۳ ح ۱۰۷۵، بشاره الاسلام: ص ۲۹۹-۳۰۰ ح ۴۹، بحار الأنوار: ۳۱۷/۵۲ ب ۲۷ ح ۱۳ با تفاوت- و ص ۳۷۶ ب ۲۷ ح ۱۷۷ برای اطلاع بیشتر به «سیمای جهان» مراجعه شود.

ص: ۱۰۰

[۳۱]- س- آیا خانه امامان رجعت کننده بعد از او، کجا خواهد بود؟.

ج- منزل امامان و پیشوایان بعد از او نیز همان «مسجد سهله» خواهد بود.

دلیل:

۱- ابی بصیر گوید به امام صادق علیه السلام «گفتم: فدایت شوم! قائم علیه السلام» همیشه در آن جا خواهد بود؟! فرمود: بلی! گفتم: بعدی ها چه؟ فرمود:

به همین منوال خواهد بود تا انقضای خلق. (۱)

۲- امام باقر و امام صادق علیهما السلام در یادی از کوفه فرمودند: «در آن جا مسجد سهیل (۲) است که خداوند پیغمبری را مبعوث نکرده، مگر این که در آن نماز خوانده است و در آن «قائم عجل الله فرجه الشریف» و قائم های بعد از او ساکن خواهند شد و آن است منزل های پیغمبران و اوصیا و صالحین.» (۳)

[۳۲]- س- آیا پایتخت امام کجا و در کدام شهر خواهد بود؟.

ج- روایات وارده از ائمه علیهم السلام بدون استثنا «کوفه» را پایتخت «قائم علیه السلام» تعیین نموده اند

۱- قلت: جعلت فداک؟ لا- یزال القائم فیہ أبداً؟ قال: نعم، قلت: فمن بعده؟ قال: هكذا من بعده إلى انقضاء الخلق؛ معجم احادیث الامام المهدی ۳۷ / ۵۰۳ ح ۱۰۷۵، بشاره الاسلام: ص ۲۹۹-۳۰۰ ح ۴۹، بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۱۷ ب ۲۷ ح ۱۳ و ۳۷۶ ح ۱۷۷ از کتاب مزار بعضی از قدماء اصحاب و ص ۳۸۱ ح از مزار کبیر ۱۹۱.

۲- منظور همان مسجد سهله است.

۳- بحار الأنوار: ۵۳ / ۱۴۸ ب ۳۰ ح ۸ از کامل الزیارة.

ص: ۱۰۱

دلیل:

- ۱- جابر جعفی گوید که امام باقر علیه السلام فرمود: «سپس به سوی کوفه روی می آورد، پس منزلش در آن خواهد بود.» (۱)
 - ۲- ابی بصیر گوید: «سپس به کوفه متوجه می شود و خانه اش در آن است و خون هفتاد قبیله از قبایل عرب را می ریزد.» (۲)
 - بنا به روایات فروان دارالملک امام، کوفه و مسجد جامع آن مجلس حکم او خواهد بود. (۳)
 - ۳- امام حسن عسکری علیه السلام فرمود: «خوش بخت ترین مردم در زمان ظهور، مردم کوفه است.» (۴)
 - ۴- حضرت باقر علیه السلام فرمود: هرگاه داخل کوفه شود هیچ مؤمنی نخواهد بود، مگر این که در آن حضور خواهد داشت. (۵)
- در زمان های پیشین نجف اشرف در یک فرسخی کوفه قرار داشت، در سال ۱۳۳۴ شمسی مطابق با ۱۳۷۴ قمری به بعد، زمانی که این حقیر تحصیلات خود را در جوار حرم ملکوتی مولای متقیان و امیر آزادگان علی علیه السلام، در شهر نجف اشرف می گذراندم، میان کوفه و نجف بیابان
-
- ۱- تفسیر عیاشی: ۱ / ۶۶؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۲۲۴ ب ۲۵ ح ۸۷.
 - ۲- بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۳۳ ب ۲۷ ح ۶۱ از غیبت طوسی.
 - ۳- الزام النَّاصب: ۲ / ۲۶۱؛ انوار النعمانیة: ۲ / ۸۵؛ بحار: ۵۳ / ۱۱ ب ۲۵؛ م / ۳۵۹.
 - ۴- معجم احادیث الامام المهدي: ۱ / ۳۰۴ - ۳۰۵ ح ۱۹۶ - ۱۹۷ (رسول خدا صلی الله علیه و آله) بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۹۰ ب ۲۷ ح ۲۱۲ (امام باقر علیه السلام)؛ یوم الخلاص: ۳۷۴.
 - ۵- همان مدرک: ۳۷ / ۳۰۰ ح ۸۳۷، بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۳۰ ب ۲۷ ح ۵۱ - ص ۳۸۵ ب ۲۷ ح ۱۹۷، بشاره الاسلام: ص ۲۹۱ ح ۲۴ غیبت طوسی: ص ۲۸۵؛ معجم الملاحم والفتن: ۴ / ۷.

ص: ۱۰۲

شن زاری بود و مزار حضرت کمیل بن زیاد بالای تلی از ریگ و شن قرار داشت و از دور منظره زیبایی را مجسم می نمود، ولی در سال های ۱۳۸۱ شمسی مطابق با ۱۴۲۳ قمری در زمان حکومت صدام حسین دیکتاتور عراق، و در سال ۱۳۸۳، پس از اشغال عراق توسط آمریکا، و در سال های بعد مکرر همراه خانواده که برای زیارت عتبات عالیات مشرف شدم، مشاهده نمودم با زمان تحصیلم، خیلی فرق دارد و هر سال هم بزرگ تر می شود؛ زیرا الان کوفه به نجف اشرف متصل شده و یک شهر حساب می شود، بنابراین طبق روایات پایتخت حضرت «قائم علیه السلام» کوفه و نجف می باشد و در زمان ظهور آن حضرت کوفه به کربلا و حیره متصل و شهر عظیم و بزرگی را تشکیل داده و محل پایتخت و مقر فرماندهی آن حضرت قرار خواهد گرفت.

۳۳- س- در روایات آمده است که امام عجل الله تعالی فرجه الشریف در اماکن مقدسه تغییراتی خواهد داد، در کجا و چرا؟!۱

ج- بلی در مکه مکرمه و مدینه منوره و مسجد کوفه و سایر اماکن، تغییراتی خواهد داد زیرا روشن است که تا ظهور امام علیه السلام اوضاع و کیفیت ساختمان ها از نظر ساخت و ساز و مشرف بودن به حریم دیگران، بلند و مزاحم تغییر یافته و دگرگون خواهد شد، به خصوص در مساجد و اماکن مذهبی، محراب ها و سمت و سوی قبله ها تغییرات اساسی داده شده و احتمال دارد بر خلاف مقررات بنا شود.

بنابراین امام علیه السلام به ناچار طبق دستور شریعت اقدام به تخریب و نوسازی

ص: ۱۰۳

کرده و تغییراتی در آن‌ها خواهد داد و گرنه مساجد و امکنه ای که بدعتی در آن به کار نرفته و از مال حرام بنا نشده و اشکال شرعی در آن نبوده و عنوان مسجد «ضرار» رویش نیامده باشد، لزومی ندارد که امام علیه السلام امر به تخریب آن نماید و یا مرتکب تضييع اموال عمومی و اسراف کاری شود.

۱- عبدالله بن عطا گوید: از شیخ الفقهاء (یعنی امام صادق علیه السلام) از سیره «قائم علیه السلام» سؤال کردند، فرمود: «کاری را انجام می‌دهد که رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌داد و ویران می‌نماید، آن گونه که رسول خدا صلی الله علیه و آله کارهای جاهلیت را تخریب کرد و اسلام را از نو بنیاد کند.» (۱)

مراد از تخریب در این روایت و سایر روایات در این زمینه، ویران ساختن آن چه که از سنت‌های بد و عادت‌های زشت و قواعد باطل و قانون‌های ناقص و ظالم که در آخرالزمان ظاهر خواهد شد، می‌باشد و اسلام را تجدید می‌کند؛ یعنی مردم را دعوت می‌کند به اعتراف و عمل به آن چه که از شرایع اسلام کهنه شده است. (۲)

۲- در «دعای ندبه» فرازهایی در طول دعا وجود دارد که همگی به محو آثار ستمگران و ... برمی‌گردد؛ «(أَيْنَ هَادُمُ أُنْبِيَةِ الشَّرِكِ وَالنَّفَاقِ ... أَيْنَ طَامَسُ أَثَارِ الزَّيْفِ الْأَهْوَاءِ؟) (۳) کجاست ویران کننده بناهای شرک و نفاق ... محو کننده آثار منحرفان و هواپرستان کجاست.»

-
- ۱- منتخب الأثر: ص ۳۷۶ ف ۲ ب ۴۱ ح ۱ بنقل از غیبت نعمانی؛ اثباها الهداه: ۳ / ۵۳۹ ب ۳۲ ف ۲۷ ح ۴۹۹، بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۵۲
ب ۲۷ ح ۱۰۸ معجم احادیث الإمام المهدي: ۴ / ۵۱ ح ۱۱۲۳.
۲- منتخب الأثر: ص ۳۷۶ ف ۲ ب ۴۱ قسمت پاورقی.
۳- مفاتيح الجنان: ص ۵۳۵.

ص: ۱۰۴

۳۴]- س- در روایات آمده است که امام علیه السلام سقف مساجد را بر میدارد در این صورت آیا تکلیف مردم مناطق سرد سیری بیش از ۳۰ درجه زیر صفر یا گرمای بالای ۵۰ درجه چه خواهد شد؟ لطفاً در این باره بیشتر توضیح دهید تا از شبهه بیرون آئیم.

ج- در پاسخ پرسش قبل گفتیم: مسئله هدم مساجد آن طور که از جمع بندی روایات استفاده می شود، شامل مساجدی است که از مال حرام و غصبی و ربا و به طور کلی نامشروع ساخته شده باشد و یا از شکل مسجد بودن بیرون رفته و به شکل های غیر اسلامی در آید، یا آن قسمت هایی که از مستحدثات و بدعت های بعد از رسول خداست، را از بین می برد؛ زیرا مأموریتش آن است که از بدعت جلوگیری نماید و گرنه مساجدی که از راه مشروع و از مال حلال و مطابق شرع انور ساخته شده است، متعرض آن ها نخواهد شد، به این روایات دقت نمائید.

۱- امام باقر علیه السلام فرمود: «زمانی که «قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف» قیام کرد، با چه سیرتی با مردم رفتار خواهد کرد؟ باز فرمود: بناهای (حرام) پیش از خود را خراب می نماید، همان طور که رسول خدا صلی الله علیه و آله کرد و اسلام را از نو می سازد.» (۱)

۲- حضرت صادق علیه السلام فرمود: آثار ظالمین را در مکه و مدینه و عراق و سایر اقالیم تخریب و نابود کند و قصر عتیق کوفه را ویران نماید. (۲)

۱- غیبت نعمانی: ص ۲۳۲؛ معجم الملاحم والفتن: ۱۰ / ۴.

۲- أنوار التعماتیه: ۸۴ / ۲؛ بشاره الإسلام: ص ۳۱۵ ح ۷۱ الزام النَّاصب فی اثبات الحَجَّه الغائب: ۲ / ۲۶۰؛ بحار الأنوار: ۵۳ / ۱۱ ب ۲۵ ح ۱.

ص: ۱۰۵

۳- امیرمؤمنان علی علیه السلام در حدیث طولانی، مواد پیمانی را که هنگام بیعت امام «مهدی» از مردم خواهد گرفت، مشروحاً بیان فرموده است که در ماده ۱۱ آن پیمان نامه از اقشار مختلف مردم تعهد می گیرد که «مسجدی را خراب نکنند» (۱).

۴- ابی هاشم جعفری گوید: نزد امام حسن عسکری علیه السلام بودم که فرمود: «وقتی که «قائم علیه السلام» قیام کرد، دستور می دهد تمام مناره ها و جایگاه های مخصوص امام جماعت را در مساجد تخریب کنند. گفتم:

برای چه این کار را می کنند؟! رو به من کرد و فرمود: معنایش این است که آن ها نو ظهور و بدعت است، نه پیغمبری و نه حجّتی آن ها را بنا کرد» (۲).

۵- «مسجدهای بلند را تخریب کرده و سایبانی مانند سایبان موسی علیه السلام قرار می دهد» (۳).

البته در این مضمون روایات دیگر نیز آمده است و این در صورتی امکان پذیر است که:

الف: در اثر پیشرفت های علمی آن روز، برای گرمایش و سرمایش مردم وسایلی اختراع شود که نیازی به وسایل نگهدارنده امروز نباشد.

۱- منتخب الأثر: ص ۴۶۹؛ یوم الخلاص؛ حدیث ۵۶۴؛ زندگانی امام زمان علیه السلام ص ۱۵۴، قسمتی از پیمان نامه را در ج ۱ «سیمای جهان» آورده ام.

۲- معجم أحادیث الإمام المهدی: ۴ / ۲۷۱ ح ۱۳۰۲؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۲۳ ب ۲۷ ح ۳۲ از غیبت طوسی؛ بیان الأئمه: ۳ / ۲۰۲ از العوالم صدوق؛ نوائب الدهور: ۳ / ۳۳۶؛ معجم الملاحم والفتن: ۴ / ۹.

۳- بیان الأئمه: ۳ / ۲۰۳ از العوالم.

ص: ۱۰۶

ب: ممکن است در مناطق معتدل این دستور اجرا شود و گرنه در جاهایی که مردم در گرمای بالاتر ۵۰ درجه و سرمای ۳۰ درجه زیر صفر زندگی می کنند، عاقلانه نیست که امام سقف ها را بردارد و مردم را در هوای باز زیر گرما و سرما به امان خدا رها سازد؟!!

ج: این که تا آن روز افق ها به گونه ای تغییر یابد که هوا معتدل شود و برای عموم قابل زیست باشد و یا بدن ها مقاوم شود و سرما خوردگی و امراض گوناگون در بدن ها مؤثر نبوده و در سایه دانش کامل آن روز و پیشگیری از بیماری ها، نیازی به تشریفات کنونی نباشد، و گرنه در هوای سرد و گرم طاقت فرسای امروزی مناطق مختلف، به دیوار و سقف و وسایل گرما و سرما نیاز مبرم می باشد که در آن صورت تخریب آنها معنائی نخواهد داشت مگر اینکه نوسازی شود.

۳۵- س- آیا اساساً این کارها اسراف و به هدر دادن بیت المال نیست؟!.

ج- در طول این مباحث یک نکته را فراموش نفرمائید وقتی که امام با سیره رسول خدا پیش خواهد رفت و خود نیز حجت خدا و امام زمان است، کاری که انجام می دهد، حق آن است و موافق شریعت؛ پس هر کاری را انجام دهد رضای خدا در آن است؛ زیرا حفظ بیت المال را او عهده دار است و درس اسلامیت را او خواهد داد.

ص: ۱۰۷

بنابراین امام- عجل الله فرجه الشریف- به ناچار طبق دستور شریعت اقدام به تخریب و نوسازی کرده و تغییراتی در آن ها خواهد داد و گرنه مساجد و امکنه ای که بدعتی در آن به کار نرفته و از مال حرام بنا نشده و اشکال شرعی در آن نبوده لزومی ندارد که امام- عجل الله فرجه الشریف- امر به تخریب آن نماید و یا مرتکب تضييع اموال عمومی و اسراف کاری شود.

۳۶- س- آیا مساجد نقش دار که بنا می شود، آن حضرت تخریب خواهد نمود؟!

ج- بلی مسجدی که از صورت سجده گاه بودن خارج شود را تخریب و به صورت مسجد و محل سجده واقعی در خواهد آورد.
«عمر بن جمیع گوید: از امام باقر علیه السلام درباره نماز خواندن در مسجدهایی که در آن نقاشی و تصویر شده است، سؤال کردم. فرمود:

من خوش ندارم ولیکن امروز برای شما ضرر ندارد و اگر (امام) عدل قیام کند، خواهید دید چگونه رفتار خواهد کرد.»^(۱)

۳۷- س- آیا در مقام ابراهیم علیه السلام تغییری خواهد داد؟!

ج- بلی زیرا

۱- مقام ابراهیم همان سنگی بود که موقع بنای کعبه، حضرت ابراهیم و اسماعیل آن را زیر پایشان می گذاشتند و گل و سنگ به دیوار بلند

۱- تهذیب الأحکام: ۳/ ۲۵۹ ب ۲۵ ح ۴۶/ ۷۲۶؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۷۴ ب ۲۷ ح ۱۷۱؛ فروع کافی: ۳/ ۳۶۹ باب بناء المساجد ح ۶.

ص: ۱۰۸

می کردند و به کعبه چسبیده بود، اعراب آن را بعدها به مقام فعلی گذاشتند. وقتی که رسول خدا صلی الله علیه و آله مبعوث شد، آن را به جای اولی برگردانید (و به بیت چسبانید) در زمان پیامبر و ابوبکر به بیت چسبیده ماند، وقتی عمر به سر کار آمد، باز آن را به محلّ فعلی برگردانید. (۱)

۲- امام صادق علیه السلام فرمود: «و یردّ مقام ابراهیم إلى موضعه الأول من موضعه الآن الّذی وضعه عمر و یضع البدع و یقیم السنّه؛ (۲) قائم عجل الله تعالی فرجه، مقام ابراهیم را از مکان فعلی که پس از رحلت رسول خدا صلی الله علیه و آله عمر آن را در آن جا قرار داد، به محلّ اولش برمی گرداند و بدعت ها را از بین می برد و سنّت را اقامه می کند.»

ابن اجیر گوید: مقام ابراهیم علیه السلام آن سنگی است که برای بنای کعبه روی آن ایستاده بود، یا برای اعلان حج روی آن ایستاد. (از دیگران)

اما علوی و ابن جماعه گویند: آن زمان که برای ندا کردن مأموریت یافت، روی آن سنگ ایستاد و سنگ مانند بلندترین کوه های عالم شد و ندای (دعوت به حج را) سرداد.

۱- از مباحثه تا عاشورا: ص ۲۷۵ بنقل از طبقات ابن سعد: ۳/ ۲۰۴؛ سیوطی در تاریخ الخلفاء ص ۵۲؛ شرح نهج البلاغه ع ابن ابی الحدید: ۳/ ۱۱۳؛ حیاها الحیوان دمیری: ۱/ ۳۶۶ ماده «دیک»؛ ابن جوزی: ۱/ ۶۰ النّصّ و الإجتهداد: ص ۱۷۰؛ باز روایاتی با کمی تفاوت در مدارک دیگر آمده است؛ تهذیب الأحکام: ۵/ ۴۵۴ ح ۱۵۸۶؛ (بیان الأئمه: ۳/ ۲۰۳ از العوالم).

۲- بحار الأنوار: ۵۲/ ۲۲۵ ب ۲۵ ح ۸۸؛ أمالی مفید: ص ۱۴۴ مجلس ۱۱ ح ۲؛ بیان الأئمه: ۳/ ۲۰۳ از العوالم (البدع جمع بدعه و هو ادخال ماليس من الدین فی الدین و السنن جمع سنّه و هی فی الصناعه طریقہ النّبیّ صلی الله علیه و آله قولاً و فعلاً و تقریراً أصله أو نیابه).

ص: ۱۰۹

ابن عباس گوید: وقتی که ابراهیم علیه السلام برای پیدا کردن پسرش اسماعیل آمد و او را پیدا نکرد (در خانه اش نبود) زن اسماعیل (عروسش) گفت: پیاده شو (اسماعیل نیست، خانه اش که هست) پیاده نشد. او گفت: پس اجازه ده سرت را بشویم. ابراهیم علیه السلام را کنار آن سنگ آورد، او در حالی که سواره بود یک پایش را روی سنگ گذاشت و یک طرف سرش را شست. پس او را بلند کرد (دید) پایش به سنگ فرو رفته و پای دیگرش را برای شستن طرف دیگر سرش روی سنگ گذاشت، دوباره آن یکی پایش نیز به سنگ فرو رفت و خداوند آن سنگ را از شعایر (حج) قرار داد. (۱)

[۳۸]- س- آیا در خود کعبه و مسجدالحرام تغییراتی خواهد داد یا نه؟.

ج- بلی تغییرات اساسی هم در خود کعبه و هم در مسجدالحرام انجام خواهد داد زیرا از روایت بعدی، معلوم می شود تا آن روز در این امکنه مقدسه تغییرات کلی پیش آمده و انجام می گیرد آن گونه که الان می بینیم.

۱- امام صادق علیه السلام فرمود: «و کعبه را تخریب می کند و آن را بر اساس ابراهیم و اسماعیل بنا می نماید و مسجدالحرام و مسجد رسول خدا صلی الله علیه و آله را خراب می کند و آن دو را به صورتی که در زمان پیغمبر بود می سازد و مقام ابراهیم را از محلّ فعلی که عمر گذاشته به محلّ اولش برمی گرداند و بدعت ها را می نهد و سنت ها را اقامه می نماید.» (۲)

۱- جواهر الکلام: ۲۹۵ / ۱۹.

۲- بیان الأئمه: ۲۰۳ / ۳ از العوالم محتضر: باز در این مورد روایات متفاوت و قریب المضمون در منابع دیگر وجود دارد؛- أنوار التعماتیه: ۸۴ / ۲؛ بحار الأنوار: ۵۳ / ۱۱ ب ۲۵؛ بشاره الإسلام ص ۳۱۵ ح (۷۱).- غیبت طوسی: ص ۲۸۲؛ ارشاد: ص ۳۴۳؛ الزام النَّاصب: ص ۲۲۳ و ۲۳۹ از امام باقر علیه السلام بالفظ دیگر؛ وسائل الشّیعه: ۳۵۶ / ۲- ۳۵۳ احادیث زیاد؛ یوم الخلاص: ص ۲۷۵؛ اعلام الوری: ص ۴۳۱؛ غیبت نعمانی: ص ۱۶۵ جز اولش؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۳۲ ب ۲۷ ح ۵۷ از غیبت طوسی؛ الإمام المهدی: ص ۲۷۴).- امام مهدی: ص ۵۵۸ بنقل از ارشاد. (بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۳۸ ب ۲۷ ح ۸۰ از ارشاد.)

ص: ۱۱۰

۲- مفضل گفت: ای آقای من، با خانه (یعنی کعبه) چه می کند؟!

فرمود: خراب می کند و جز قواعد و پایه ها که خداوند فرموده: (إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا) (۱) چیزی باقی نمی گذارد، آن گونه که در عهد آدم بود و آن چه را که ابراهیم و اسماعیل بالا بردند، اما آن چه که بعد از آن دو بنا شده و پیغمبر یا وصی پیغمبری بنا نکرده است، سپس آن را آن گونه که خدا خواسته بنا می نماید. (۲)

۳- ابی بصیر گوید که امام صادق علیه السلام فرمود: «قائم علیه السلام» مسجدالحرام را منهدم می کند و به اساس اولیه اش برمی گرداند و مسجد رسول صلی الله علیه و آله را تا بر اساسش و کعبه را به محلش برمی گرداند و بر اساس نخستین آن بنا می نماید و دست های بنی شیبه، دزدان خانه خدا را قطع می کند و به کعبه می آویزد. (۳)

۴- امام صادق علیه السلام فرمود: زمانی که «قائم» قیام کند، ساختمان مسجدالحرام را خراب کند تا به صورت اولیه اش برگردد و مقام ابراهیم

۱- آل عمران: ۹۶.

۲- أنوارالنعمانیه: ۸۴ / ۲؛ بحارالأنوار: ۵۳ / ۱۱ ب ۲۵؛ بشاره الإسلام ص ۳۱۵ ح ۷۱.

۳- غیبت طوسی: ص ۲۸۲؛ ارشاد: ص ۳۴۳؛ الزام الناصب: ص ۲۲۳ و ۲۳۹ از امام باقر علیه السلام بالفظ دیگر؛ وسائل الشیعه: ۲ / ۳۵۶-۳۵۳ احادیث زیاد؛ یوم الخلاص: ص ۲۷۵؛ اعلام الوری: ص ۴۳۱؛ غیبت نعمانی: ص ۱۶۵ جز اولش؛ بحارالأنوار: ۵۲ / ۳۳۲ ب ۲۷ ح ۵۷ از غیبت طوسی؛ الإمام المهدی: ص ۲۷۴.

ص: ۱۱۱

را نیز به محلی که قبلاً بوده، برمی گرداند. (۱)

۵- ابو بصیر گوید که امام صادق علیه السلام فرمود: زمانی که «قائم» قیام کرد، مسجدالحرام را خراب نموده و به اساس نخست برمی گرداند و مقام را به محلی که بود، تغییر می دهد و دستان بنی شیبه را بریده به درِ کعبه می آویزد و بر آن می نویسد: اینان دزدان کعبه هستند. (۲)

۳۹- س- آیا برای مسجد مدینه هم تغییراتی خواهد داد؟.

ج- بلی زیرا می بینیم که هرچند مدتی اضافاتی بر آن مسجد انجام می گیرد و خواهد گرفت، پس به این خاطر آن حضرت به حالت زمان رسول خدا صلی الله علیه و آله می آورد زیرا

۱- امام صادق علیه السلام فرمود: «و یهدم مسجدالحرام و مسجد رسول الله صلی الله علیه و آله و یصنعهما علی ماکانا علیه فی زمن النبی صلی الله علیه و آله؛ (۳) و مسجدالحرام و مسجد رسول خدا صلی الله علیه و آله را خراب می کند و آن ها را می سازد، آن طور که در زمان پیامبر صلی الله علیه و آله بود.»

۲- امام صادق علیه السلام فرمود: مسجد النبی را درهم شکنند، سپس فرمود:

پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود: «عریش کعریش موسی؛ سایه بانی باشد مانند سایبان موسی علیه السلام.» (۴)

۱- امام مهدی: ص ۵۵۸ بنقل از ارشاد.

۲- بحار الأنوار: ۳۳۸ / ۵۲ ب ۲۷ ح ۸۰ از ارشاد؛ راجع به حدود مسجد الحرام که بزرگتر از فعلی بوده است به «سیمای جهان» ج ۲ ص ۳۲۷ که روایات و تحقیقات مفید دارد، مراجعه نمائید.

۳- بیان الأئمة: ۲۰۳ / ۳ از العوالم.

۴- بحار الأنوار: ۳۸۶ / ۵۲ ب ۲۷ ح ۲۰۰.

۴۰-س- آیا برای مسجد کوفه، مانند مکه و مدینه دگر گونی هائی انجام خواهد داد؟!.

ج- بلی در این مسجد نیز تغییراتی خواهد داد زیرا در این مسجد اضافات هست و یا خواهد بود که بادت حضرت اصلاح خواهد شد البته در نظر داشته باشید این تغییرات مساجد مانع از آن نخواهد بود که حضرت مساجد خیلی بزرگتر از اینها را برای مردم در هر شهر و حتی در پایتخت مسجدهای پانصد و هزار و دوازده هزار دری که ظرفیت آن همه جمعیت پایتخت داشته باشد، بسازد.

۱- حبه عُرنی از قول امیرمؤمنین علیه السلام فرمود: مثل این که به شیعیان خودمان نگاه می‌کنم که در مسجد کوفه چادرها زده و قرآن را آن گونه که نازل شده، آموزش می‌دهند. هرگاه «قائم علیه السلام» ما قیام کند، مسجد کوفه را درهم شکنند و قبله آن را راست گردانند. (۱)

۲- هم چنین فرمود: صدیق اکبر با پرچم هدایت و شمشیر ذوالفقار می‌رود، در حالی که تازیانه در دست، دوبار به زمین هجرت که کوفه است، فرود آید و خانه‌های جبابره را که در اطراف مسجد است، خراب نماید. (۲)

۳- اصبع بن نباته گوید: آن وقت که مسجد کوفه با گِل و کوزه شکسته و ظروف بنا شده بود، امیرمؤمنان علیه السلام به آن رو کرد و فرمود: وای بر

۱- معجم احادیث امام المهدی: ۳/ ۱۲۶ ح ۶۶۴؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۶۴ ب ۲۷ ح ۱۳۹.

۲- معجم احادیث امام المهدی: ۵/ ۸۲ ح ۱۵۰۴؛ مختصر بصائر الدرجات: ص ۲۰۱ بحار الأنوار: ۵۳/ ۸۵ ب ۲۹ ح ۸۶ س ۱۰.

ص: ۱۱۳

آن کس که تو را خراب کند و وای بر آن کس که تو را با آجر پخته بنا کند! قبله نوح را تغییر خواهد داد؛ خوشا به حال آن کس که خراب کردن تو را با «قائم» اهل بیت علیهم السلام من مشاهده کند! آنان اختیار امتند با ابرار عترت. (۱)

۴- حضرت صادق علیه السلام فرمود: مسجد کوفه را خراب کند و بر بنیان اول بنا کند. (۲)

علاوه بر مسجد اعظم کوفه چندین مسجد دیگر را در کوفه ویران خواهد نمود.

۵- ابی بصیر در ضمن حدیثی گوید: «زمانی که «قائم علیه السلام» قیام نمود، وارد کوفه می شود و دستور تخریب چهار (۳) مسجد را صادر می فرماید

۱- معجم أحادیث امام المهدی: ۳ / ۱۱۱ ح ۶۵۰؛ غیبت طوسی: ص ۴۷۳ ف ۸ ح ۴۹۵؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۳۲ ب ۲۷ ح ۶۰.

۲- أنوار التعماتیه: ۲ / ۸۴؛ بشاره الإسلام: ص ۳۱۵؛ إلزام النَّاصب: ۲ / ۲۶۰؛ بحار الأنوار: ۵۳ / ۱۱ ح ۱ س ۸.

۳- منظور از این مساجد ممکن است مسجد کوفه و سهله و مسجد زید بن صوحان و صعصعه بن صوحان باشد؛ وقتی که این ها تخریب شد آن ها را؛ مانند عریش موسی علیه السلام قرار می دهد (عریش خیمه ماندی است که به طور سایه بان زده می شود و یا ستون های چوبی است که روی آن ها را با لیف خرما بپوشانند) بدون این که دیوار بلند و یا مناره داشته باشد آن گونه که در زمان رسول خدا صلی الله علیه و آله بود چنان که در حدیث آمده است: *إن المساجد لا تشرف تُبنى جماء ای لا تشرف جدرانها؛ مساجد بدون مشرف ساخته می شود.* یا ممکن است منظور مسجد چهارگانه ای باشد که به شکرانه شهادت امام حسین علیه السلام بنا شده بود را تخریب نماید و منظور از محلّ مرتفع مساجد، قسمت های بلند آن ها که در داخل مسجد برای طبقه اشراف بنا می کنند و به آن ها «شاه نشین» گویند را تخریب نماید تا اختلافات طبقاتی از بین برود.

ص: ۱۱۴

تا به اساس برسد و آن‌ها را مانند عریش موسی قرار دهد و همه مساجد همانند زمان رسول خدا صلی الله علیه و آله بدون مشرف و دیوار بلند خواهد بود. (۱)

۴۱]- س- با مأنوس بودن مسلمانها به این امکنه آیا این تغییرات ضرورت خواهد داشت!؟

ج- مسلمان‌ها با خیلی از اعمال نامشروع خو گرفته و عادت کرده و خواهند کرد، امام برای برچیدن بدعت‌ها و پایان دادن به نامشروع‌ها، می‌آید، مشرکین خود و نیاکانشان به بت پرستی عادت داشتند. عادت مردم، مانع از ریشه کن ساختن آن عادت‌ها و بدعت‌ها و پیاده کردن اسلام واقعی نخواهد بود.

۴۲]- س- شنیده ایم که در وسط مسجد کوفه چشمه‌های آب و نفت وجود دارد و در زمان آن حضرت بیرون می‌آید آیا این مطلب صحت دارد یا نه!؟

ج- بلی روایاتی مانند روایت‌های ذیل در این مورد، آمده است.

۱- امام صادق علیه السلام فرمود: جدم امیرمؤمنان علیه السلام در وصف مسجد کوفه می‌فرماید: «فی وسطه عین من دهن و عین من ماء شراب للمؤمنین و عین من ماء طهور للمؤمنین؛ در وسط مسجد چشمه‌ای از روغن

۱- معجم الملا-حم و الفتن: ۴/ ۱۰؛ بیان الأئمه: ۳/ ۲۰۳ از العوالم؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۳۳ ب ۲۷ ح ۶۱ از غیبت طوسی. مشابه این روایت در- بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۳۹ ب ۲۷ ح ۸۴ از ارشاد از امام باقر علیه السلام.

ص: ۱۱۵

و چشمه ای از شیر و چشمه ای از آب برای نوشیدن مؤمنان و چشمه ای از آب برای شستشوی مؤمنان وجود دارد.» (۱)

۲- امام صادق علیه السلام فرمود: «ویظهر فی مسجد الکوفه عین من دهن وعین من ماء للطهور وعین من ماء للشرب؛ (۲) و ظاهر می شود (یامی کند) در مسجد کوفه، چشمه ای از روغن و چشمه ای برای شستشو و دیگری برای شرب (نوشیدنی).»

چشمه های چهار گانه مذکور در مطالب فوق از دست آوردهای مهم حضرت «قائم» می باشد و هر کدام از آن ها فراوان و جواب گوی نفوس پایتخت به آن عظمت را خواهد داشت.

۳- امام حسین علیه السلام در حدیث طولانی به اصحابش فرمود: «ثم إن الله يخرج - من مسجد الکوفه عیناً من دهن وعیناً من ماء وعیناً من لبن؛ (۳) سپس خداوند از مسجد کوفه چشمه ای از روغن و چشمه ای از آب و چشمه ای از شیر بیرون می آورد.»

پس اگر این گونه روایت ها از نظر فنی اشکال نداشته باشد، می دانیم که عراق سرشار از معدن نفت است که با حفاری های گوناگون به مرور زمان آن را کشف کرده و مورد استفاده قرار می دهند، از این رو هیچ بُعدی ندارد که در وسط مسجد کوفه هم «دری» از انبارهای طبیعی نفت وجود داشته باشد که بعد از ظهور «قائم علیه السلام» با دست آن

۱- تهذیب الأحکام: ۱/ ۳۲۵؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۷۴ ب ۲۷ ح ۱۷۲ از اصول کافی؛ بیان الأئمه: ۳/ ۲۵۶ از کتاب المبین.

۲- بیان الأئمه: ۳/ ۲۵۶ از صدوق.

۳- بحار الأنوار: ۵۳/ ۶۱ ب ۲۹ ح ۵۲ از الخراج.

ص: ۱۱۶

حضرت کشف گردد.

«عین من دهن» (چشمه ای از روغن) را به نفت معنا کرده اند؛ چون نفت روغن معدنی و قابل احتراق سریع است و به آن طلای سیاه نیز گفته می شود و در بعضی روایات «الکبریت والنفط» تعبیر شده است. (۱)

۴۳- س- آیا در دولت کریمه نسبت به اماکن خصوصی یا عمومی اصلاحاتی انجام خواهد گرفت؟!.

ج- بلی روایات بسیاری پیرامون اصلاحات عمومی که توسط مقام ولایت کبرای الهی انجام خواهد گرفت، آمده است و بزرگانی مانند شیخ طوسی رضی الله عنه در کتاب غیبت و نیز نعمانی قدس سره در کتاب غیبت خود، شیخ حرّ عاملی قدس سره در وسایل الشّیعه و مرحوم مجلسی قدس سره در بحارالانوار و سایر بزرگان در کتب خود آورده اند که به پاره ای از آن ها اشاره می کنیم.

خیابان کشی ها و بزرگراه ها

یکی از عوامل پیشرفت و آبادانی کشور، وجود راه ها و بزرگراه ها و خیابان های وسیع و تحرّک وسایل نقلیه و رفت و آمد و تردّد زیاد است. کارشناسان محیط زیست آن ها را به شریان و رگ های بدن تشبیه کرده اند، آن گونه که «رگ ها» تأمین کننده وسایل «حیات» ساختمان بدن و خون رسانی به ریشه های ریز و درشت آن است،

۱- بیان الأئمه: ۳/ ۲۵۷.

ص: ۱۱۷

همان گونه بزرگراه‌ها و خیابان‌های آباد و کوچه‌های گشاد و وسیع، عهده دار عمران و آبادانی کشور می‌باشد.

در زمان «دولت کریمه» مسؤولین و گردانندگان کشور و در رأس آن مقام عظمای ولایت حضرت بقیه الله الأعظم - روحی و ارواح العالمین لتراب مقدمه الفداء- به اجرای پروژه‌های مهم ارتباطات زمینی و هوایی اقدام خواهد کرد، تا بندگان خدا که به آن‌ها «عیال الله» گفته می‌شود، در رفاه و آسایش و با خاطر آسوده زندگی کنند.

ابی بصیر گوید که امام باقر علیه السلام فرمود: «و یوسع الطريق الأعظم؛ (۱) و بزرگ راه‌ها را توسعه می‌دهد.»

رفع موانع از سر راه‌ها

«ویهدم کلّ مسجد فی الطريق؛ (۲) و هر مسجدی که در مسیر راه قرار گرفته است خراب می‌نماید (چون جایی که سد راه نماید، صلاحیت مسجد شدن را ندارد و خواندن نماز در مسیر مردم و سدّ معبر و ایجاد مزاحمت جایز نیست).»

پنجره‌های مشرف به راه

پنجره‌های مشرف بر گذرگاه‌ها نقش بزرگی در فساد و خیانت‌های جنسی و نظایر آن دارد که وجود آن‌ها سبب می‌شود هرچه در درون خانه‌ها می‌گذرد، به بیرون انتقال یابد، به خصوص در تابستان‌ها

۱- بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۳۹ ب ۲۷ ح ۸۴ از ارشاد.

۲- وسائل الشیعه: ۱۸۴ / ۲ ب ۹۷ ح ۲۵۳۷۸. مهدی منتظر: ۴۲۴؛ معجم الملاحم و الفتن: ۴ / ۱۰ حار الأنوار: ۵۲ / ۳۳۳ ب ۲۷ ح ۶۷ از غیبت طوسی

ص: ۱۱۸

و روزهای گرم سال که در معرض دید قرار می گیرد.

«و یسّد کلّ کوّه إلى الطریق؛ (۱) قائم علیه السلام در پیچه ها و پنجره های باز شده به خیابان ها و کوچه ها را مسدود می کند (ایجاد پنجره های جدید را به شوارع ممنوع اعلام می دارد).»

برچیده شدن بالکن ها و ناودان ها

۱- «و یسّد کلّ جناح و کنیف و میزاب إلى الطریق؛ (۲) تمامی بالکن ها و فاضلاب ها و ناودان هایی که مشرف و یا واقع در راه هاست را می بندد.

(زیرا فضای باز خیابان ها و کوچه ها حقّ مسلم عموم است و این کارها تجاوز به حقّ عمومی است).»

۲- «و یخرب کلّ رازونه و جناح إلى الطریق و کذا المیازیب؛ (۳) و همه روزنه ها و ایوان ها را تخریب می نماید، هم چنین ناودان ها (زیرا وجود این عملیات باعث آلودگی محیط زیست و سبب لغزندگی و افتادن افراد سالخورده و زنان هنگام بارندگی و ده ها مسایل دیگر می شود).»

۳- ابی بصیر گوید که امام باقر علیه السلام فرمود: «و کسر کلّ جناح خارج- عن الطریق؛ (۴) تمام بالکن های مزاحم بر راه ها را می شکنند.»

۴- ابی بصیر گوید که امام باقر علیه السلام فرمود: «و أبطل الکنیف و المیازیب إلى

۱- تهذیب الأحکام: ۳۱۴/۱۰ ح ۱۱۶۹؛ وسائل الشّیعه: ۱۸۱/۱۹؛ معجم الملاحم و الفتن: ۸/۴ بحار الأنوار: ۳۳۳/۵۲ ب ۲۷ ح ۶۱ از غیبت طوسی.

۲- وسائل الشّیعه: ۱۸۴/۲ ب ۹۷ ح ۲۵۳۷۸. مهدی منتظر: ۴۲۴؛ معجم الملاحم و الفتن: ۱۰/۴ بحار الأنوار: ۳۳۳/۵۲ ب ۲۷ ح ۶۱ از غیبت طوسی.

۳- وسائل الشّیعه: ۱۸۴/۲ ب ۹۷ ح ۲۵۳۷۸. مهدی منتظر: ۴۲۴؛ معجم الملاحم و الفتن: ۱۰/۴.

۴- بحار الأنوار: ۳۳۹/۵۲ ب ۲۷ ح ۸۴ از ارشاد.

ص: ۱۱۹

الطرقات و لا یتروک بدعه إلا أزالها ولا سنه إلا أقامها؛(۱) فاضلاب و ناودان های مشرف بر راه ها را نابود می کند و بدعتی نمی گذارد، مگر این که آن را زایل می گرداند و سنت (تعطیل شده ای) نماند، مگر این که آن را پایدار سازد.»

تخریب خانه های مشرف به همسایه

۱- «والبیوت الّتی تشرع إلی الجوار؛(۲) و خانه هایی که مشرف به (حریم) همسایه است را مسدود و یا تخریب می نماید.»

۴۴- س- آیا در دولت کریمه قوانین راهنمایی و رانندگی فواید بود، در صورت مثبت بودن جواب، به چه صورتی در فواید آمد؟!

ج- بلی قوانین راهنمایی یکی از عوامل ایجاد امنیت اجتماعی و زندگی همگانی است، هر دولتی باید این قوانین را داشته باشد و گرنه نظم بهم می خورد و عبور و مرور با مشکلات زیاد، روبرو می گردد، حکومت امام هم از این قانون مستثنی نخواهد بود، به روایت بعد توجه نمائید.

سواره ها از وسط و پیاده ها از کنار

۱- علی بن سوید گوید: که امام موسی بن جعفر علیهما السلام فرمود: زمانی که «قائم ما» قیام کند، می فرماید: ای گروه سواره ها! از وسط راه (خیابان یا جاده ها) حرکت کنید و ای گروه پیاده ها! از کنار دو طرف راه (پیاده روها) عبور و مرور نمائید.

۱- همان مدرک: ۵۲ / ۳۳۹ ب ۲۷ ح ۸۴ از ارشاد.

۲- همان

ص: ۱۲۰

پس هر سواره ای از پیاده رو برود و کسی را معیوب کند، به پرداخت دیه الزام می‌کنم و هر پیاده ای از وسط راه (سواره رو) ادامه مسیر دهد و عیبی به او برسد، (تصادف کند) برای او دیه پرداخت نمی‌شود. (۱)

۲- در اثبات الهداه از قول امام کاظم علیه السلام نقل می‌کند که فرمود: هرگاه قائم قیام نماید، بگوید: ای سواره‌ها! از وسط جاده و ای پیادگان! از هر دو طرف جاده (از پیاده روها) بروید. (۲)

آقایان از میانه راه و بانوان از کنار

۱- امام کاظم علیه السلام فرمود: «لا ینبغی للمراه أن تمشی فی وسط الطریق ولکنها تمشی إلی جانب الحائط؛ (۳) شایسته نیست زنان از وسط راه بروند و لکن آن‌ها از (کنار جاده) بغل دیوار رهسپار شوند (تا با مردان در راه تلاقی نداشته باشند).»

۲- ولید بن صبیح گوید که امام صادق علیه السلام از قول رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «لیس للنساء من سرات الطریق شیء تمشی فی جانب الحائط والطریق؛ (۴) بانوان حق ندارند از وسط راه‌ها بروند، بلکه از کنار

۱- تهذیب الأحکام: ۱۰/۳۱۴ ح ۱۱۶۹؛ وسائل الشیعه: ۱۹/۱۸۱؛ معجم الملاحم والفتن: ۴/۸.

۲- معجم أحادیث الإمام المهدی: ۴/۱۳۶ ح ۱۱۹۵؛ اثبات الهداه: ۳/۴۵۵ ب ۳۲ ف ۲ ح ۸۱؛ تهذیب الأحکام: ۱۰/۳۱۴ ب ۲۸ ح ۱۱۶۹.

۳- من لایحضره الفقیه: ۳/۳۶۶ ح ۱۷۴۱؛ معانی الأخبار: ۱/۱۵۶؛ وسائل الشیعه: ۲۰/۱۸۴ ب ۹۷ ح ۲۵۳۷۸.

۴- اصول کافی: ۵/۵۱۸ ح ۱؛ وسائل الشیعه: ۲۰/۱۸۳ ح ۲۵۳۷۶. سرات الریق ای ظهر الطریق و وسطه (مجمع البحرین: ۲/۳۶۸)؛ مختار الصیاح: ص ۱۶؛ لسان العرب: ۱۴/۳۷۹؛ الفائق فی غریب الحدیث: ۲/۱۲۵ با تغییر کمی سرات - سیروات ج: پشت بالابر آمدگی روز میانه راه و جای بلند. (المنجد لغت سرراه). مشابه این روایت در (- اصول کافی: ۵/۵۱۹ ح ۴؛ وسائل الشیعه: ۲۰/۱۸۳ ح ۲۵۳۷۷. شیخ صدوق قدس سره نیز این روایت را در کتاب معانی الأخبار: ۱/۱۵۶ آورده است.) از امام صادق علیه السلام از رسول خدا صلی الله علیه و آله و (- وسائل الشیعه: ۲۰/۲۲۱ شماره ۱۲۳ باب (جمله من الأحکام المختصه بالنساء از خصال صدوق. از امام باقر علیه السلام)

ص: ۱۲۱

دیوار و راه رهسپار شوند.»

[۴۵]- س- آیا درست است که امام عجل الله تعالی فرجه الشریف برای مستحبی ها اجازه طواف مستحبی نخواهد داد؟!.

ج-- بلی، زیرا می دانیم که ادای یک عمل واجب، هزاران مرتبه از عمل مستحبی مهم تر است؛ چون به جا نیوردن واجبات مسؤولیت شرعی دارد و در ذمه فرد می ماند، اما انجام ندادن مستحب هیچ گونه مسؤولیت و گناه شرعی ندارد. در زمان «قائم» کره زمین یکپارچه کشور واحد اسلامی خواهد بود و مسلمان ها موظف به انجام مناسک حج، بدون تشریفات گذرنامه و گمرک و غیره خواهند شد؛ در نتیجه محل طواف هر چه هم توسعه یابد، مقام ابراهیم از وسط برداشته شده و به محل اصلی (به بیت) چسبیده شود، باز هم جا تنگ و ظرفیت آن همه جمعیت حجاج را نخواهد داشت، پس اگر بنا باشد آنهایی که با انجام اعمال مستحبی مطاف را اشغال کنند، واجبی ها از بجا آوردن اعمال واجب، ناتوان مانده و موفق نخواهند شد، در این صورت ضرورت ایجاب خواهد کرد آن حضرت مستحبی هارا از اشغال جای واجبی ها، منع نماید. به این جهت از دستورهای اولیه «قائم علیه السلام» آن می باشد، کسانی که عمل واجب را به پایان رسانیده اند، محل را به نفع آن هایی که عمل واجب را تمام نکرده اند، ترک نمایند

و با مستحبات جا را اشغال نکنند تا مسلمان های دیگر به اعمال واجب خود برسند.

امام صادق علیه السلام فرمود: «أول ما يظهر القائم عليه السلام من العدل (من الغد) أن ينادى مناديه أن يسلم صاحب النافله لصاحب الفريضة الحجر الأسود والطواف (وللطواف)؛(۱) اولین قانون عدل که از فردای روز ظهور اعلام می شود، این است که صاحبان اعمال مستحبی در حج، حجرالاسود و محلّ طواف را به صاحبان اعمال واجب واگذارند و مزاحم آن ها نشوند.»

۴۶] - س - روایات در بیان تسلیحات نظامی امام در جنگ ها و پیکارها که کلاً با کلمه «سیف و سیوف»؛ یعنی شمشیر و شمشیرها، آمده است § مانند این روایت؛ امام صادق علیه السلام فرمود: «زمانی که «قائم علیه السلام» قیام کرد، شمشیرهای جنگ، نازل می شود و بر هر شمشیر، نام و نام پدر صاحبش، نوشته خواهد شد. غیبت نعمانی: ص ۲۴۴ ح ۴۵؛ معجم الملاحم والفتن: ۴ / ۱۱ §. آیا همان شمشیرهای قدیم و عهد عتیق است و ارتش آن حضرت در برابر تسلیحات پیشرفته و فوق مدرن جهان با اعجاز پیش روی خواهد کرد یا بگونه ای دیگر، لطفاً این را روشن و شفاف بیان فرمائید؟.

ج- ابتدا به یک نکته توجه نمائید، در محاورات روز مره مثل هائی هست که می گویند: در برابر فلان موضوع سر تسلیم فرود نیاورید-

۱- کافی: ۴/۴۲۷؛ من لا يحضره الفقيه: ۱/۱۶۱؛ معجم أحاديث الإمام المهدي: ۴/۶۴ ح ۱۱۳۷، بحار الأنوار: ۵۲/۳۷۴ ب ۲۷ ح ۱۶۹. بیان الأئمة: ۳/۲۰۳ از العوالم؛ الزام النَّاصب: ص ۲۲۳.

حواله شما باشمشیر است- و یا به زور شمشیر، حق خود را می گیرم- یا از قدیم معروف بود، کشور با دو چیز اداره می شود، قلم و شمشیر- همه این تعبیرها جنبه سمبولیک دارند و مفهوم آن تکیه بر قدرت و استفاده از نیروی نظامی است.

ضرب المثل های بسیاری امروز در این زمینه در دست است، مثلاً می گویند: «فلان کس شمشیر را از رو بسته» یعنی آشکارا قدرت نمایی می کند یا این که «شمشیر میان ما و شما حکومت خواهد کرد» اشاره دارد بر این که جز از راه جنگ مسأله حل نمی شود یا این که «شمشیرها را غلاف نمی کنیم تا به هدف برسیم» کنایه از این است که مبارزه را تا آخر ادامه می دهیم، یا این که «فلان کس شمشیرش را غلاف کرده» یعنی دست از پیکار برداشته است، یا «فلان کس شمشیر دو دم است» یعنی از دو سو مبارزه می کند. تمام این تعبیرات از شمشیر، کنایه از قدرت و مبارزه است.

در روایات اسلامی نیز می خوانیم «الجنّه تحت ظلال السّیوف» بهشت زیر سایه شمشیرها است؛ «السّیوف مقالید الجنّه» شمشیرها کلیدهای بهشتند؛ همه این عبارات اشاره به جهاد و جانبازی و استفاده از قدرت است و این گونه تعبیرات سمبولیک از «شمشیر» یا «قلم» در زبان های مختلف فراوان است.

از این جا روشن می شود که منظور از قیام مهدی علیه السلام با شمشیر، همان اتکا به قدرت است.

در این گونه تعبیرها دو نوع معنا نهفته است.

۱- چون در زمان ائمه معصومین علیهم السلام، أسلحه کلاسیک و مدرن امروز

وجود نداشت، برای تفهیم مردم ناچاراً، از همان اسلحه مألوف و معهود، نام می بردند چون راهی دیگر وجود نداشت، در این صورت می توان گفت، که حضرت از تسلیحات نظامی روز، استفاده خواهد کرد؛ و کلمه «سیف» به عنوان «سمبلیک» آورده شده است، چون هیچ مانعی در کار نیست، بلکه به طور قطع و یقین خداوند دانش تمامی علوم بالأخص علم تسلیحات مدرن و مترقی، تا آن روز را به حضرت مهدی- عجل الله فرجه الشریف- عطا فرماید و با تعلیم آن به متخصصین فن، در مقابل تمام سلاح های مدرن آن روز ایستادگی کرده و با قدرت سریع و قوی و برتر، عملیات آن ها را از دور و نزدیک، خنثی کرده و تباہ سازد؛ وانگهی مگر امیرمومنان علیه السلام به کمیل فرمود که از ۲۷ حرف علم فقط ۲ حرف آن تا زمان قائم تفسیر و در عهد او ۲۵ حرف دیگر تفسیر خواهد شد و نیز فرمود: من در علم را باز کردم و مهدی آن را کامل خواهد کرد(۱)

پس کمال علم با وجود او و تمام فرمول های انواع علوم؛ از جمله تسلیحات نظامی، در اختیار او قرار خواهد گرفت.

۲- جهان گرفتار جنگ خانمان سوز (جنگ سوم جهانی یا بالاتر) خواهد شد که در اثر این تسلیحات مدرن و فوق مدرن؛ از قبیل «اتم» و غیر آن، زیر و زبر شده و همه این تکنولوژی ها محو و نابود خواهد شد و بشریت دوباره با آن تسلیحات ابتدایی و قدیمی، سر و کار خواهند داشت.

۱- و مانند این روایات که در بخش آموزش و پرورش سیمای جهان آورده ام به آنجا مراجعه شود و ضمن پرسشهای آتی نیز چند حدیث خواهد آمد.

ص: ۱۲۵

در این صورت کلمه «سیف» مصداق صحیح خود را باز خواهد یافت و امام علیه السلام نیز طبق اوضاع زمان خود، برای فراگیری و برقراری دین حق، از آلات و ادوات جنگی آن روز استفاده خواهد نمود.

به خاطر داشته باشید

که زمان هیچ وقت، عقب گرد نخواهد داشت و تسلیحات فعلی و فورمول های آن، نابود نخواهد شد پس منظور از کلمه «سیف» در روایات، همان جریان سمبلیک بودن میباشد.

پس این که همواره گفته شده است «مهدی- عجل الله فرجه الشریف-» با شمشیر قیام می کند، چه بسا مراد، اقدام آن حضرت از موضع قدرت و قیام مسلحانه باشد، نه در خصوص خود شمشیر، و همچنین بعد از اتمام حجتها و تبلیغات گوناگون و ارباب و غیره، اگر تسلیم نشدند، دیگر با مماشات و گذشت رفتار نخواهد کرد چون بیش از دو راه برای انسان ها باقی نمی ماند؛ ایمان آورده و تسلیم شوند یا ایمان نیاورده و نابود گردند؛ زیرا برای همه اتمام حجت خواهد شد، و چنین مقدر است که جهان باید روزی روی خوشی و خرمی و بسط عدالت و امتیت فراگیر و جز آن را ببیند و لمس نماید.

۴۷- س- آیا امام (عج) در مدت طولانی کره زمین را تسخیر خواهد نمود یا کوتاه مدت؟!.

ج- درباره مدت جنگ حضرت «قائم- عجل الله تعالی فرجه الشریف-» و تصفیه جوامع بشری و برگشتن به حالت عادی، روایات گوناگون

ص: ۱۲۶

و متفاوت، از ۸ ماه (۱) و ۵ سال به بالا، نقل شده است ولی با در نظر گرفتن قدرت فوق مدرن آسمانی و زمینی و انسی و جنی و جمادی و حیوانی و نظایر آن‌ها، کیفیت تسخیر کره زمین در کمترین مدت ممکن روشن می‌شود چون حرکت ارتش با «باد» و «طی الأرض» (یا هوا پیمای مافوق سرعت صوت و بلکه چندین برابر بیشتر که تا آن روز پیشرفت خواهد کرد یا با وسایل سرعت سیر نور) انجام خواهد یافت و دستور العمل فرماندهان، هر وقت نیاز داشتند، در کف دستشان نوشته خواهد شد و چون امام علیه السلام به پشت و سینه آن‌ها دست کشیده و احتیاجات آن‌ها را برایشان روشن و شفاف ساخته و به هر سوی کره زمین اعزام می‌کند، تردیدی باقی نمی‌ماند که در کل روی زمین صدای دلنواز حق و حقیقت «أشهد أن لا إله إلا الله وأشهد أن محمداً رسول الله و...» در کمترین مدت و زمان پیش بینی شده در گفتارهای حجج الهی، طنین افکننده و جای جای دور و نزدیک این کره خاکی را فرا خواهد گرفت.

پس همان مدت ۸ ماه، معقول و قابل قبول است؛ زیرا این ترقیات و تکامل روز افزون در ابعاد مختلف و هم چنین تکامل رشد فکری انسان‌ها و قدرت نظامی و نیروی تهاجمی و واکنش سریع و وسعت تبلیغاتی امام علیه السلام و تسلط کامل آن حضرت به زوایای اسرار آمیز گیتی و بلوغ افکار بشریت و ... نشانگر آن است که، همان مدت ۸ ماه، برای تسخیر و تصرف کره زمین و پیاده کردن حکومت «الله» کفایت می‌کند.

۱- معجم احادیث الامام المهدي عجل الله تعالى فرجه: ۳/ ۳۸۷ ح ۹۴۰، غیبت نعمانی: ص ۲۰۹ بحار الانوار ج ۵۲ / ۳۶۰ ب ۲۷ ح ۱۲۹ م ص ۳۵۶.

ص: ۱۲۷

مگر این که با پیش آمد غیر مترقبه و ناگهانی، این همه تشکیلات و ترقیات و پیشرفت های بشریت از جوامع جهانی رخت بر بسته و نابود شود و دوباره به عصر «حجر» برگشته و با آهن پاره هایی بنام شمشیر و نیزه، جنگ و ستیز و پیکار شروع شود که در آن صورت، مدت زیاد لازم خواهد بود.

ولی آن طور که قبلاً نیز گفتیم: این عقب گرد و از بین رفتن تمامی فورمول های پیشرفته بشر، نه از جهت علمی قابل قبول است و نه عقل آن را می پذیرد.

۱- در چند حدیث از امام باقر علیه السلام آمده است فرمود: هشت ماه شمشیر بر دوش می گذارد و آشوب گران و فتنه جویان را می کشد و همواره دشمنان خدا را نابود می سازد تا خدا راضی شود ابوبصیر عرض کرد چگونه می فهمد که خدا راضی شد؟! فرمود: در دل او رحمت می افکند. (۱)

۴۸- س- اساساً کیفیت پیشروی و تسخیر کره زمین و تسلیم قدرت های جهان در برابر ارتش آن حضرت به چه صورتی خواهد بود؟.

۱- معجم احادیث الإمام المهدی: ۳ / ۲۴۰ ح ۷۶۹، کمال الدین: ۱ / ۳۲۹ ب ۳۲ ح ۱۱، بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۴۷ ب ۲۷ ح ۹۷ و مشابه این حدیث (از حضرت امیر مؤمنان) در معجم احادیث الإمام المهدی: ۳ / ۱۱۹ ح ۶۵۸ و ۵ / ۳۵۰ ح ۱۷۸۶؛ منتخب الأثر: ص ۲۹۸ ف ۲ ب ۲۲). واز سید الشهداء و امام زین العابدین علیهم السلام- «يجزّد السيف على عاتقه ثمانية أشهر هرجاً (أى قتلاً) حتى يرضى الله؛ معجم احادیث الإمام المهدی: ۳ / ۱۸۰ ح ۷۰۲؛ بحار الأنوار: ۵۱ / ۱۳۳-۱۳۴ ب ۳ ح ۳۶؛ الزام الناصب: ص ۱۸۹؛ غیبت نعمانی: ص ۱۶۵؛ بشاره الاسلام: ص ۱۹۹؛ يوم الخلاص: ص ۲۵۰).

ص: ۱۲۸

ج- امام- عَجَلُ اللَّهِ فرجه الشریف- علاوه بر تسلیحات روز (طبق گفته روایات) از نیروهای دیگر نیز برخوردار خواهد بود؛ مانند ابر و باد و رعد و برق و سایر وسایل رُعب آور طبیعی و هم چنین از نیروهای ماوراء الطبیعه (متافیزیکی)؛ مانند نامرئی ها و اُجنّه و یا از عوامل آسمانی و نیروی غیبی؛ مانند فرشتگان و برگشت کنندگان مُردگان مؤمن و خورشید و ماه در اختیار اوست و رُعب به مسافت مدت یک ماه پیشاپیش و در عقب او، حرکت می کند شمشیرها برای اصحاب او که نام هر کس روی آن نوشته شده است، از آسمان فرود آید، اگر دشمن و کافری در میان درخت و یا سنگی، پنهان شود آن درخت یا سنگ ندا کند: این دشمن خدا در من مخفی شده، آب زیر فرمان او! و حیوانات نیز در طاعت اوست و عصای موسی که دریا را با آن شکافت و در دست او ازدها گردید، با اوست! و اصحاب او، بر کف پای خود چیزی بنویسند و بر روی آب حرکت می کنند،

این ها همه اسلحه تهاجمی جنگی و نیروهای نظامی او را تشکیل می دهد.

در روایات متعدّد آمده است که حضرت با عصای موسی علیه السلام و انگشتر سلیمان علیه السلام و تابوت سکینه و سایر ودایع انبیاء علیهم السلام می آید که هر یک از این ها، از اسلحه های قوی نبوت و رسالت است که امثال فرعون را، محو و نابود ساخت مخصوصاً در تعریف «تابوت سکینه» گفته شده است که یکی از اسرار الهی است که آن را به هر شهری بفرستند، تمام شهر را طعمه حریق می سازد، به هر طرف آن را ارسال کنند، آن کشور را از صفحه تاریخ بر می دارد، درست؛ مانند

ص: ۱۲۹

بمب های اتمی و هیدروژنی و نیترونی امروز و قوی تر از آن ها و بدینسان خداوند حجت خود را با این تسلیحات مسلح می سازد که تسلیحات مجهز قرن حاضر، در برابر آن ها از هر واکنشی ناتوان است! (۱)

خلاصه با ایجاد رعب و وحشت در بین دشمنان پیش می رود تا کشتار و خونریزی و تلفات کم باشد.

هنگام حرکت به منطقه ای یک ماه جلوتر، از وسایل ارتباط جمعی فوق مدرن که در اختیار خواهد داشت، تبلیغات شروع می شود، نیروی زمینی و آسمانی اش (تمامی فرشته های آسمانی است که نازل شده به یاری انبیاء علیهم السلام از آدم تا خاتم) و نیروهای مختلف جنیان عموماً، به یاری او خواهند شتافت،

باوزیدن بادهای ترسناک و با صدای وحشتناک رعد و برق و شاید با شکستن دیوار صوتی و ما فوق صوت و غیره، ایجاد ترس و وحشت نموده و مردم را آماده تسلیم و پذیرش سلطنت امامت می نماید و تلفات و خونریزی را، به حد اقل ممکن، می رساند، پر واضح است که هیچ نیرویی و لو با قدرت نجومی و فوق مدرن، در برابر این ارتش مقتدر مطلق الهی، یارای مقاومت و پایداری نخواهد داشت.

به مضمون روایات ذیل دقت نمائید.

۱- امام صادق علیه السلام فرمود: «قائم» ما یاری شده است باسپاه ترس و تأیید شده با کمک (خدا) است و زمین برای او، در هم پیچیده شود

۱- تلخیص از روزگار رهائی (ترجمه کتاب یوم الخلاص): ۱/ ۵۲۰؛ ظهور حضرت مهدی علیه السلام: ص ۴۲۷ از آن.

ص: ۱۳۰

و تمام گنجینه های خود را بر او آشکار سازد خداوند به دست او دینش را بر تمام ادیان برتری بخشد، هرچند مشرکان کراهت داشته باشند. (۱)

۲- عبدالله بن سنان گوید که امام صادق علیه السلام فرمود: و رعب از پیش و راست و چپ او در مسیر یک ماه راه حرکت کند.... (۲)

۳- امام باقر علیه السلام فرمود: «قائم» ما به وسیله ترسی که از او در دل دشمنان می افتد، یاری می شود و با کمک و نصرت الهی پیروز گردد و زمین در برابر اراده او خاضع شود و گنجهایش را در مقابل او ظاهر سازد و تسلطش بر شرق و غرب گسترش یابد... (۳)

۴- «خداوند هر سختی را برای او آسان نماید.» (۴)

۵- در حدیث معراج خداوند به پیامبر علیهم السلام فرمود: «... بادهارا مسخر وی (حضرت قائم علیه السلام) گردانم و ابرهای سخت را برای او رام می کنم و او را به همه اسباب، ترقی دهم.» (۵)

۱- الامام المهدی ص ۵۹۳، به نقل از اثباه الوصیه و مشابه آن روایت در (- بحار الأنوار: ۱۶ / ۳۲۴ به نقل از امالی شیخ). (- بحار الأنوار: ۱۶ / ۱۷۹ به نقل از مناقب آل ابی طالب). (- منتخب الأثر: ۳۶۱ ف ۲ ب ۳۵ ح ۱ از کمال الدین؛ اثباه الهداه: ۳ / ۵۳۲). وینصره بالرعب؛ منتخب الأثر: ۳۶۱ ف ۲ ب ۳۵ ح ۱ از کمال الدین. از امام باقر علیه السلام.

۲- معجم احادیث الامام المهدی علیه السلام: ۳ / ۳۸۷ ح ۹۴۰، غیبت نعمانی: ص ۲۰۹ بحار الانوار ج ۵۲ / ۳۶۰ ب ۲۷ ح ۱۲۹ م ص ۳۵۶.

۳- کمال الدین: ۳۳۱ قسمتی از حدیث ۱۶؛ یوم وقت معلوم: ص ۷۱ به نقل از آن.

۴- منتخب الأثر: ۲۹۹ ف ۲ ب ۲۲ ح ۳ کمال الدین: ۳۶۸؛ کفایه الأثر: ص ۳۲۳؛ المحجه: ص ۴۵۲ (-) ویدلّل له کلّ صعب؛ منتخب الأثر: ص ۳۵۳ ف ۲ ب ۳۲ ح ۱ به نقل از کفایه الأثر.

۵- کمال الدین: ۱ / ۲۵۶ ب ۲۳ ح ۴؛ علل الشرائع: ۱ / ۷ ب ۷ ح ۱؛ عیون أخبار الرضاء: ۱ / ۲۶۴ ب ۲۶ حدیث ۲۲؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۱۲ ب ۲۷ ح ۵؛ مهدی منتظر: ص ۴۲۱.

ص: ۱۳۱

۶- امام موسی بن جعفر علیهما السلام در تفسیر آیه «وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً» (۱) فرمود: «و تمام سرکش ها را به او ذلیل (رام) می کند.» (۲)

۷- عیسی مسیح علیه السلام: خداوند روی حکمتی که خود می داند، عیسی علیه السلام را به آسمان برده و ذخیره نمود تا در روز موعود به زمین فرود آید و پشت سر «مهدی موعود علیه السلام» اقتدا کرده نماز بخواند و در رسانه های گروهی آن روز پخش گردد و مردم آگاهی یابند، در این صورت است که، تمامی پیروان او که بیشترین افراد روی زمین از نظر تعداد و مذهب خواهند بود، با دیدن این منظره و با بیان خود عیسی علیه السلام تسلیم امام خواهند شد.

و یهود نیز با خواندن و بیرون آوردن تورات و بیان احکام آن تسلیم شده و پیرامون امام را خواهند گرفت.

۴۹- س- آیا برای شناخته شدن کشور یک پارچه کره زمین، پرچم مخصوص خواهد بود

ج- «پرچم» که در عربی آن را «عَلَم» گویند، نشانه هویت، استقلال، ارزش اجتماعی و شناسنامه هر ملت، قوم و قبیله و کشوری است که در آن زندگی می کنند.

در اسلام نیز با به اهتزاز در آوردن پرچم، استقلال و حضور خود را

۱- لقمان: ۲۰.

۲- منتخب الأثر: ۲۹۹ ف ۲ ب ۲۲ ح ۳؛ کفایه الأثرص ۳۲۳؛ کمال الدین: ص ۳۶۸؛ المحجّه فی ما نزل فی القائم الحجّه: ص ۴۵۲؛
(- منتخب الأثر: ص ۳۵۳ ف ۲ ب ۳۲ ح ۱ به نقل از کفایه الأثر).

ص: ۱۳۲

اعلام می دارد.

در هنگام ظهور و خروج قائم علیه السلام پرچم بهشتی شناخته شده رسول خدا صلی الله علیه و آله برافراشته خواهد شد، با این تفاوت که در آن زمان پرچم متعدد وجود نخواهد داشت، بلکه در سراسر گیتی، یک کشور و یک پرچم وجود خواهد داشت.

پیرامون علم و پرچم «مهدی موعود علیه السلام» به روایات ذیل توجه فرمایید.

۱- امام صادق علیه السلام فرمود: «به درستی که برای ما اهل بیت پرچمی است، هر کس از آن جلوتر رود، دزدیده شود و هر کس از آن تأخیر کند، نابود شود و هر کس پیرو او باشد (به مقصد) می رسد...» (۱)

۲- امام صادق علیه السلام فرمود: «هرگاه پرچم را به اهتزاز در آورد، مابین مشرق و مغرب زمین روشن می شود و خداوند دستان مهدی علیه السلام را به سر بندگان می گذارد و او را بر آن ها مسلط می نماید، پس با ایمانی نماند، مگر این که دل او از پاره های آهن سخت تر می شود و نیروی چهل مرد به او عطا شود.» (۲)

۳- ابی بصیر گوید که امام صادق علیه السلام فرمود: «هنگامی که امیرمؤمنان علیه السلام با اهل بصره به هم رسیدند، آن حضرت پرچم رسول خدا صلی الله علیه و آله را برافراشت و (مردم بادیدن آن) قدم هایشان لرزید و هنوز

۱- الملاحم و الفتن: ص ۵۵ و ۱۳۵؛ ینابیع الموده: ۳/ ۹۲؛ المهدی: ص ۹۷؛ الحاوی للفتاوی: ۲/ ۱۵۰؛ بشاره‌الاسلام: ص ۲۰۲ جز آخرش؛ منتخب الأثر: ص ۳۱۹.

۲- منتخب الأثر: ص ۱۸۶؛ اعلام الوری: ص ۴۳۵؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۲۸ و ۳۹۱؛ بشاره‌الاسلام: ص ۱۹۹ با لفظ دیگر و ص ۲۰۱؛ الزام الناصب: ص ۱۳۹ بعضی از آن یوم الخلاص: ص ۲۴۱.

ص: ۱۳۳

شعاع آفتاب زرد نشده بود، گفتند: ای پسر ابوطالب! ایمان آوردیم. در این هنگام بود که حضرت دستور داد اسیران را نکشند، کار زخمی‌ها را یکسره نکنند و آن را که از میدان جنگ فرار کرده اند، دنبال نکنند و هر کس اسلحه به زمین گذاشت، در امان است و هر کس در خانه اش را ببندد، در امان است.

چون روز صفین فرا رسید، از حضرت خواستند که دوباره آن پرچم را بگشاید، حضرت نپذیرفت. حسن و حسین علیهما السلام و عمار رضی الله عنه را واسطه قرار دادند، امیرمؤمنان علیه السلام به حسن علیه السلام فرمود: فرزندم برای مردم مدتی معین شده است، که به آن خواهند رسید و این پرچم پرچمی است که بعد از من کسی آن را جز امام قائم علیه السلام نخواهد گشود. (۱)

۱۵۰- س- آیا رنگ و جنس پرچم آن حضرت چگونه خواهد بود؟.

ج- برای حضرت قائم علیه السلام، پرچم‌های زرد و سفید و سیاه خواهد بود.

۱- امیرمؤمنان علیه السلام فرمود: «پرچم او از مخمل ندرخته سیاه، چهارگوشی است که در آن گشادگی هست، از روزی که رسول خدا صلی الله علیه و آله وفات

۱- غیبت نعمانی: ص ۱۶۵؛ بحار الأنوار: ۳۶۷/۵۲ ب ۲۷ ح ۱۵۱؛ در باره پرچم روایات زیاد است از جمله (- غیبت نعمانی: ص ۱۶۶؛ بحار الأنوار: ۳۶۲/۵۲ ب ۲۷ ح ۱۳۰ و ص ۳۲۸ ح ۴۱ مختصراً از کمال الدین و ص ۳۳۰ ح ۴۸ مفصلاً از کامل الزیارة). (- غیبت نعمانی: ص ۱۶۲ باب ما جاء فی رایه رسول الله: صلی الله علیه و آله). (- معجم احادیث الامام المهدي علیه السلام: ۴/۱۶ ح ۱۹۰۶، غیبت نعمانی: ص ۲۱۰، بحار الأنوار ج ۵۲/۳۲۸ ب ۲۷ ح ۴۸ از کامل الزیارة. طالبین تفصیل «به سیمای جهان» مراجعه نمایند).

ص: ۱۳۴

کرده، گشوده نشده است و باز نمی شود تا مهدی علیه السلام خروج نماید، خداوند او را با سه هزار فرشته مدد می کند که به صورت دشمنانش می کوبند و آن ها را نابود سازند» (۱).

۲- امام صادق علیه السلام فرمود: «و آن پرچم رسول خدا صلی الله علیه و آله است که در روز «بدر» جبرئیل با آن فرود آمد و با آن سیر نمود سپس فرمود: ای ابا محمد (یعنی ابی بصیر) به خدا قسم! آن پرچم نه از پنبه و کتان است و نه قز و حریر.

گفتم: از چیست؟ فرمود: از برگ بهشتی است....» (۲).

[۵۱]- س- آیا پرچم آن حضرت آرم بخصوصی هم خواهد داشت؟

ج- بلی در روایتی از نوف بکالی و صدوق قدس سره آمده است، در پرچم مهدی نوشته شده است: «البيعه لله» (۳).

در روایتی دیگر «الرفعه لله» و یا «- الرفعه لله عزوجل -» آمده است.

در (اثبات الهداه) از فضل بن شاذان آمده است که در روایت مهدی علیه السلام نوشته شده است: «اسمعوا واطيعوا» (۴).

۱- الحاوی للفتاوی: ۱۷۴/۲؛ عیون أخبار الرضاء: ۱/۲۳۳؛ الزام الناصب: ص ۲۵۹ از البیان؛ الملا-حم و الفتن: ص ۵۹-۵۸؛ یوم الخلاص: ص ۲۴۱.

۲- بحار الأنوار: ۵۲/۳۶۱ ب ۲۷ ح ۱۲۹ از غیبت نعمانی.

۳- معجم احادیث الامام المهدی علیه السلام: ۱/۲۲۱ ح ۱۳۴؛ منتخب الاثر ص ۳۹۳ ف ۲ ب ۴۹ ح ۱؛ و مشابه آن در اسناد گوناگون مانند (- الملا-حم ابن طاوس: ص ۶۸؛ عقد الدرر: ص ۲۱۶؛ تاریخ زندگانی حضرت مهدی علیه السلام ص ۱۸۳)- الملا-حم و الفتن: ص ۵۵ و ۱۳۵؛ ینابیع الموده: ۳/۹۲؛ المهدی: ص ۹۷؛ الحاوی للفتاوی: ۲/۱۵۰؛ بشاره الاسلام: ص ۲۰۲ جز آخرش؛ منتخب الأثر: ص ۳۱۹).

۴- معجم احادیث الامام المهدی علیه السلام: ۱/۲۲۳ ح ۱۳۵، اثبات الهداه: ۳/۵۸۲ ب ۳۷ ف ۵۹ ح ۷۶۹، منتخب الاثر: ص ۳۹۳ ف ۲ ب ۴۹ ح ۳، بحار الانوار ج ۵۲/۳۰۵ ب ۲۶ ح ۷۷، م م ۳۵۷.

ص: ۱۳۵

۵۲- س- آیا دنیای امروز با پیش کشیدن جنگ اتمی (چنان که برخی پیش بینی کرده اند) آن چنان درهم کوبیده خواهد شد که چاره ای جز باز گشت به گذشته نخواهند داشت یا با این منوال، به مسابقه تسلیحاتی خود ادامه خواهند داد که سرانجام آن معلوم نخواهد بود؟!

ج- کراراً گفته ایم دلیلی ندارد، پیشرفت و ترقی جامعه انسانی که به سوی حق و عدالت پیش می رود، ناگهان متوقف گردد و یاقب گردد نماید؛ زیرا عقب نشینی و گذشته گرایی با جهش و پیشرفت هیچ گونه تناسبی ندارد.

بنابراین قیام مصلح بزرگ برای استقرار عدل و آزادی در سراسر جهان، هیچ گاه سبب نمی شود که جنبش صنعتی و ماشینی در شکل سالم و مفیدش برچیده و متوقف گردد.

فراموش نشود صنایع کنونی، نه تنها بسیاری از گره ها را از زندگی انسان ها گشوده است، بلکه یکی از پایه های استقرار حکومت واحد جهانی؛ از قبیل نزدیکی و به هم پیوستگی دنیا از نظر وسایل ارتباطی و پیوندهای اجتماعی است و این موضوع بدون تکامل صنعتی ممکن نیست، ولی شکی نیست که این جنبش صنعتی و تکامل تکنولوژی، باید از صافی دقیق بگذرد تا جنبه های ناسالم و زیان بخش آن حذف گردد و سرانجام در مسیر منافع انسان ها و صلح

ص: ۱۳۶

و عدالت بسیج شود و روزی یک حکومت طرفدار حق و عدالت این کار را خواهد کرد، این مطلب در مورد اصل پیشرفت صنعت و تکنولوژی است.

۵۳] - س - آیا رهبر این نهضت بزرگ، برای تحقق بخشیدن به آرمان های انبیا و پیروزی ارتش حق، از سلاح های سنتی اعصار پیشین (از اسلحه سرد) استفاده خواهد کرد یا با سلاحی مدرن تر از آن چه که امروز در اختیار بشریت در پیشرفته ترین کشورهای صنعتی قرار دارد، دست به مبارزه می زند؟!

ج- درباره تسلیحات آن حضرت قبلا- هم سؤالاتی بود و جواب دادیم علاوه بر آنها، در این باره باید گفت، حضرت که برای استقرار چنان حکومتی، باید حکومت های خود کامه و بیدادگر را از صحنه گیتی برچیند.

پس برای نابودی آن ها در شرایط آن زمان، «سلاح برتری» لازم است که شاید تصورش امروز برای ما ممکن نیست، ولی آیا این سلاح چیزی همانند «اشعه لیزری یا ماوراء بنفش یا مادون قرمز و یا یک اشعه مرموز و مجهول» است که کاربرد آن ماورای سلاح های کنونی است و می تواند همه آن ها را خنثی کند و نقشه استفاده ابر قدرت ها را از آن عقیم بگذارد؟ یا یک نوع تأثیر مرموز روانی و از کار انداختن دستگاه های فکری آن ها حتی از راه های دور است که نتوانند هیچ گونه فکری برای به کار انداختن سلاح های مخرب کنونی بنمایند؟ و یا چیزی از قبیل احساس یک نوع ترس و وحشت فوق العاده که مانع هرگونه تصمیم گیری در این زمینه شود؟! و یا چیز دیگر...؟! نمی دانیم و نمی توانیم نوع این سلاح را، نه از نظر مادی یا روانی بودن و نه از جهات دیگر تعیین کنیم؛ همین اندازه اجمالاً

ص: ۱۳۷

می توانیم بگوییم که سلاح حضرت در آن زمان برتر خواهد بود و نیز می دانیم آن سلاح، سلاحی نیست که گناهکار و بی گناه را با هم نابود نماید و پایه های عدالت آینده را بر ظلم و ستم امروز بگذارد.

۵۴- س- آیا آن حضرت مانند بعضی از انبیاء عظام علیهم السلام با فرشتگان یاری خواهد شد؟.

ج- بلی طبق روایات وارده، تمامی فرشتگان یاری کننده به پیامبران گذشته همگی یاری کننده آن حضرت نیز خواهند بود، در این باره روایات زیاد آمده است که برای نمونه به چندتای آن اکتفاء می نمائیم یکی از کنیزان امام حسن عسکری علیه السلام گوید: بعد از تولد آن حضرت (مهدی علیه السلام) پرندگان از آسمان می آمدند و بال های خود را به سر و صورت و سایر بدن او می مالیدند و پرواز می کردند. جریان را به امام عسکری علیه السلام گفتم: فرمود: آن ها فرشته های آسمانی اند که خود را متبرک می سازند و در هنگام خروج یاوران او خواهند بود. (۱)

۱- عبد الرحمان بن کثیر گوید: که امام صادق علیه السلام درباره آیه (أَتَى أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ) فرمود: منظور امر ما است. خدای عز و جل امر نموده که برای تحقق آن شتاب به خرج ندهیم، (خداوند) آن را با سه لشکر یاری خواهد کرد، ملائکه و مؤمنین و «رُعب» و خروج او مانند خروج رسول خدا صلی الله علیه و آله خواهد بود و این است منظور از گفته خدای عز و جل «كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ.....» (۲)

۱- معجم أحادیث الإمام المهدی: ۴/ ۳۷۲ ح ۱۳۵۴، بحار الأنوار: ۵۱/ ۵ ب ۱ ح ۱۰.

۲- نحل: ۱؛ انفال: ۵؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۵۶ ب ۲۷ ح ۱۱۹ از غیبت نعمانی.

ص: ۱۳۸

۲- بطائنی گفت: امام صادق علیه السلام فرمود: زمانی که «قائم علیه السلام» قیام نمود، فرشته‌ها فرود آیند با سی صد و سیزده نفر، یک سوّم سوار بر اسبان سفید آمیخته به نقطه‌های سیاه و یک سوّم بر اسبان با پای سفید و سیاه یا به رنگ سیاه و سفید و یک سوّم بر اسبان سرخ رنگ.» (۱)

۴- امام باقر علیه السلام فرمود: گویا می بینم او را که از مکه به سوی کوفه حرکت کرده با پنج هزار ملائکه، جبرئیل از راست و میکائیل از چپ و مؤمنین در جلوی او و لشکر خود را در شهرها پراکنده می سازد. (۲)

۵- امام صادق علیه السلام فرمود: وقتی که «قائم علیه السلام» قیام نماید، فرشتگان بدر فرود خواهند آمد که (تعدادشان) پنج هزار نفرند. (۳)

۶- ملائکه مُنزَلین سه هزار (۴)، ملائکه کزوبیین (۵) ملائکه مقرّبین (۶) خواهند بود. (برای دو قسم آخر تعداد بیان نشده است.) و

۱- غیبت نعمانی: ۱۲۸؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۵۶ ب ۲۷ ح ۱۲۰ و حدیث معراج (- کمال الدین: ۱ / ۳۶۹ - ۳۶۶؛ علل الشرایع: ۱ / ۷ - ۵؛ عیون أخبار الرضا: ۱ / ۲۶۴ - ۲۶۲؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۱۲۰ ب ۲۷ ح ۵ در مورد یاوران فرشته آن حضرت روایات کوتاه و مفصل زیاد آمده است از جمله (- عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲۱ / ۶۳ ب ۶ ح ۲۹؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۱۱ ب ۲۷ ح ۴) (- همان مدرک: ۳ / ۲۰۱ ح ۷۲۳؛ بحار الأنوار: ۵۱ / ۱۳۵ ب ۴ ح ۳؛ مهدی منتظر: ص ۳۱۷) (- معجم أحادیث الإمام المهدي: ۳ / ۲۰۰ ح ۷۲۳ و ۲۹۶ ح ۸۳۱ و ۲۹۹ ح ۸۳۶؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۰۷ ب ۲۶ ح ۸۱ و ۳۳۷ ب ۲۷ ح ۷۵ و ۳۴۳ ب ۲۷ ح ۹۱) (- غیبت نعمانی: ص ۱۵۴ - ۱۵۵؛ إلیزام النَّاصب: ۲ / ۳۰۳؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۴۸ ب ۲۷ ح ۹۹).

۲- بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۳۶ ب ۲۷ ح ۵ و ح ۷۴؛ معجم أحادیث الإمام المهدي: ۳ / ۲۹۹ ح ۸۳۶.

۳- غیبت نعمانی: ص ۲۴۳.

۴- غیبت نعمانی: ص ۱۵۲ امام باقر و صادق علیهما السلام.

۵- غیبت نعمانی: ص ۱۵۴؛ إلیزام النَّاصب: ۲ / ۳۰۳؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۴۸ ب ۲۷ ح ۹۹.

۶- معجم أحادیث الإمام المهدي: ۴ / ۳۷۲ ح ۱۳۵۴؛ بحار الأنوار: ۵۱ / ۵ ب ۱ ح ۱۰.

ص: ۱۳۹

این ها سیرخیلان فرشته ها، وفرماندهان ملائکه و همه اینها تحت فرمان امام علیه السلام خواهند بود، اما تعداد کل ملک ها از مرز چهل و شش هزار نفر خواهد گذشت.

۷- امام صادق علیه السلام فرمود: عدد انصار او از ملائکه چهل و شش هزار خواهد بود. (۱)

این تعداد ملائکه در طول تاریخ، برای انبیا و امامان علیهم السلام تا موقع تولد خود امام علیه السلام که از آسمان نازل شده اند، می باشند. (۲)

در روایتی، مجموع این چند مورد، طبق فرموده امام صادق علیه السلام به سیزده هزار و سی صد و سیزده تن خواهد بود. (۳)

با این حساب، خداوند نیروهایی که برای همه انبیا داده بود؛ از قبیل تسخیر باد برای سلیمان و طوفان نوح و عصای موسی علیهم السلام و .. همه را یکجا در اختیار آخرین حجّت خود قرار خواهد داد.

۵۵- س- آیا امام عجل الله تعالی فرجه الشریف از جنیان نیز کمک خواهد گرفت یا نه؟

ج- بلی امام علیه السلام چون امام جنیان و پریان نیز هست، آنها هم به آن حضرت یاری می رسانند و در خدمت او قرار می گیرند.
دلیل:

یگان پریان و جنیان

۱- إلزام النَّاصِب: ۲/ ۲۶۴؛ بحار الأنوار: ۵۳/ ۱۱ ب ۲۵ ح ۱؛ مهدی منتظر: ص ۳۱۸.

۲- معجم أحاديث الإمام المهدي: ۴/ ۱۶ ح ۱۰۹۶؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۲۶ ب ۲۷ ح ۴۰؛ از امام صادق علیه السلام.

۳- غیبت نعمانی: ص ۱۶۶؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۲۸ ب ۲۷ ح ۴۸ از کمال الدین و ۵۲/ ۳۲۵ ب ۲۷ ح ۴۰؛ إلزام النَّاصِب: ۲/ ۲۹۷؛ معجم أحاديث الإمام المهدي: ۴/ ۱۶ ح ۱۰۹۶؛ مهدی منتظر: ص ۳۱۹.

ص: ۱۴۰

امام صادق علیه السلام به مفضل بن عمر فرمود: مؤمنین جن او را یاری خواهند نمود، عرض کرد: آیا ملائکه و جن برای مردم ظاهر می شوند؟! فرمود: بلی، به خدا قسم! با ایشان گفت و گو می کنند، مانند این که شخصی با اهل و عیال و حواشی خود صحبت می نماید.

پرسید: همراه او می روند؟ فرمود: بلی، واللّه، ای مفضل! ایشان به ارض هجرت مابین کوفه و نجف فرود می آیند و تعداد اصحابش از ملائکه چهل و شش هزار و از جنیان شش هزار است

و در روایت دیگر فرمود: «ومثلها من الجنّ وبهم ینصر الله ویفتح علی یدیة» (۱) عدد ایشان، به تعداد فرشته ها، چهل و شش هزار خواهد بود، به وسیله آن ها به او کمک می کند و با دست او فتح می نماید.»

۵۶- س- لطفاً مقداری از کیفیت و کمیت کمک های انسیان برای ما توضیح دهید متشکریم

ج- بدانکه، یاران امام علیه السلام از انسیان، بی شمار است؛ مانند یمانی با لشکرش و خراسانی با سپاهش و سید حسنی با یارانش و گیلانی با اعوانش و جعفری با جمعیتش و شعیب بن صالح با بیرق های سپاهش (۲) و ده هزار نفر اهل عقد (۳) و هفتاد هزار نفر صدیق

۱- إلزام التّاصّب: ۲/ ۲۶۴؛ بحار الأنوار: ۵۳/ ۱۰ ب ۲۵ ح ۱ طولانی.

۲- معجم أحادیث امام المهدی: ۱/ ۴۰۱ ح ۲۶۱؛ التّشرف بالمنن: ص ۲۷۲ ب ۶۰ ح ۳۹۴.

۳- معجم أحادیث الإمام المهدی: ۵/ ۳۹ ح ۱۴۶۰؛ بحار الأنوار: ۵۱/ ۱۵۷ ب ۹ ح ۴ و ۵۲/ ۲۸۳ ب ۲۶ ح ۱۰؛ مهدی منتظر: ص ۳۲۷؛

(- کمال الدّین: ص ۳۷۷؛ منتخب الأثر: ص ۳۵۳ ف ۲ ب ۳۲ ح ۱ به نقل از کفایه الأثر.) (- معجم أحادیث الإمام المهدی: ۳/ ۳۸۶

ح ۹۴۰؛ کمال الدّین: ۲/ ۶۵۴ ب ۵۷ ح ۲۰؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۶۸ ب ۲۷ ح ۱۵۲.) (- اثباه الهداه: ۳/ ۴۹۱ ب ۳۲ ف ۵ ح ۲۴؛ کمال

الدّین: ۲/ ۶۵۴ ب ۵۷ ح ۲۰؛ معجم أحادیث الإمام المهدی: ۴/ ۵ ح ۱۰۷۸؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۲۳ ب ۲۷ ح ۳۳.) (- معجم أحادیث

امام المهدی: ۵/ ۱۷۵ ح ۱۶۰۱؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۱۹۲ ب ۲۵ ح ۲۴.)

ص: ۱۴۱

برانگیخته شده از پشت کوفه (وادی السلام) (۱) و نجبا از مصر و ابدال از شام و دسته های عراق بیرون می آیند، راهبان شب، شیران روزند. همانا دل های آن ها، پاره های آهن است، بین رکن و مقام با او بیعت می نمایند و دوازده هزار از موالی از عجم (۲) و خزاین و مردانی از طالقان که دل هایشان مانند پاره های آهن است، در شناختن خدا شکی بر دل هایشان راه پیدا نمی کند و از سنگ سخت تر است، اگر به کوه ها حمله کنند، از جا می گنند، با پرچم هایشان به شهری رو نمی آورند، مگر این که آن را ویران سازند، نشستن آن ها بر اسبانشان، مثل این که روی عقاب (شاهین ها) نشسته اند، (از شدت محبتشان) خود را به زین امام می مالند، با این کار طلب برکت می نمایند. (۳) و

«می آید پرچم های سیاه از سوی مشرق، گویی دل هایشان از آهن است، هر کس آمدن آن ها را بشنود، به سوی آنان برود، اگرچه با چهار

۱- بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۹۰؛ معجم الملاحم والفتن: ۷ / ۴؛ (- همان مدرک: ۵۳ / ۱۰۴ ب ۲۹ ذیل ح ۱۳۰).

۲- بحار ۵۲ / ۳۷۷ ب ۲۷ ح ۱۷۹؛ معجم احادیث الامام امهدی ۳۷ / ۱۱۸ ح ۶۵۷ / ۴ ح ۱۱۱۳؛ م م: ۳۵۹؛ معجم الملاحم والفتن: ۴ / ۹.

۳- بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۰۸ ب ۲۶ ح ۸۲.

ص: ۱۴۲

دست و پا باشد» (۱) و سر به زین گذاران امام صادق علیه السلام به ابی بصیر در مورد حضور واحدی از خراسان فرمود: «با پایت به زمین بزنی، ناگهان دریای آن زمین را می بینی که اطرافش را سوارانی گرفته اند که گردن‌ها (سرهايشان) را بر زینهایشان گذاشته اند! آن‌ها از یاران مهدی هستند» (۲) و سایر احزاب شیعه که در آن سال قیام خواهند کرد و یا آنان که بعد از خروج به لشکرش ملحق می شوند، ولی آن چه که لازم به ذکر است، یاران خاص او است که در هنگام ظهور و بیعت و خروج همراه امام علیه السلام خواهند بود.

پس یاران در مراحل اولیه بر دو قسمند؛ یکی خاصّ الخاص که سی صد و سیزده نفرند و خاص که ده هزار نفرند. (۳)

۱- عبدالعظیم حسنی گوید امام محمد تقی علیه السلام در ضمن خبری فرمود: «فإذا كمل له العقد (العدد) وهو عشرة آلاف رجل خرج - يا ذن الله فلا يزال يقتل أعداء الله حتى يرضى الله تعالى، قال عبدالعظیم: قلت له: يا سيدي! وكيف يعلم أن الله رضى؟ قال: يلقي الله على قلبه الرحمة؛ پس وقتی که عقد تکمیل شد (یعنی عدد معهود) و آن ده هزار است، با اذن خدا، خروج کند پیوسته دشمنان خدا را می کشد تا خدا راضی شود عبدالعظیم گفت: ای آقای من از کجا می داند که خدا راضی شده است؟! فرمود: به دلش مهربانی می اندازد (الهام می شود)» (۴)

۱- ینابیع المودّه: ۳/ ۱۶۶ ب ۹۴ از غایه المرام.

۲- الإختصاص: ص ۳۲۵؛ یوم الخلاص: ص ۲۲۲ از آن.

۳- بحار الأنوار: ۵۱/ ۱۵۷/ باب ۹ ح ۴ و منابع دیگر.

۴- کمال الدین: ص ۳۷۷؛ منتخب الأثر: ص ۳۵۳ ف ۲ ب ۳۲ ح ۱ به نقل از کفایه الأثر. معجم أحادیث الإمام المهدي: ۵/ ۳۹ ح ۱۴۶۰؛ بحار الأنوار: ۵۱/ ۱۵۷ ب ۹ ح ۴ و ۵۲/ ۲۸۳ ب ۲۶ ح ۱۰؛ مهدی منتظر: ص ۳۲۷.

ص: ۱۴۳

۲- مردی از اهل کوفه از امام صادق علیه السلام پرسید: با «قائم»، چه تعدادی خروج خواهند نمود، مردم می گویند به تعداد اهل بدر ۳۱۳ تن؟ فرمود: خروج نمی کند مگر با اولی القوه (صاحبان قدرت) کم تر از ده هزار نیستند. (۱)

۳- نیز فرمود: «خروج نمی کند تا این که حلقه تمام شود» ابوبصیر پرسید: حلقه چقدر است؟ فرمود: «ده هزار». (۲)

۴- حضرت باقر علیه السلام فرمود: «هرگاه خروج کند به کعبه، تکیه دهد و سیصد و سیزده تن بر او جمع شوند، اول کلمه ای که می گوید: «بقیه الله خیر لکم إن کنتم مؤمنین» (۳) پس می گوید: منم «بقیه الله»، و قتی به سوی او (عقد) گرد آید و آن ده هزار نفر است، خروج نماید.» (۴)

فرق این دو قسم از چند جهت است.

۱- دسته اول از طرف امام علیه السلام در نواحی مختلف زمین در هنگام خروج و جنگ، فرمانداران و امرا (حکام و علمدار) خواهند بود «... یارانش سی صد و سیزده نفر برای او آماده می شوند، آنان پرچمدارانند» (۵).

اما دسته دوم، تا زمانی که گروه اول در مکه گرد هم نیایند، خود را

۱- اثابه الهداه: ۳ / ۴۹۱ ب ۳۲ ف ۵ ح ۲۴؛ کمال الدین: ۲ / ۶۵۴ ب ۵۷ ح ۲۰؛ معجم أحادیث الإمام المهدي: ۴ / ۵ ح ۱۰۷۸؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۲۳ ب ۲۷ ح ۳۳.

۲- معجم أحادیث الإمام المهدي: ۳ / ۳۸۶ ح ۹۴۰؛ کمال الدین: ۲ / ۶۵۴ ب ۵۷ ح ۲۰؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۶۸ ب ۲۷ ح ۱۵۲.

۳- هود: ۸۶.

۴- معجم أحادیث امام المهدي: ۵ / ۱۷۵ ح ۱۶۰۱؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۱۹۲ ب ۲۵ ح ۲۴.

۵- ترجمه غیبت نعمانی: باب ۲۰ ص ۳۶۸.

ص: ۱۴۴

ظاهر و آشکار نمی کنند و در مسجدالحرام برای اخذ بیعت حاضر نمی شوند، ظهور و بیعت بر اجتماع دسته اول خواهد شد، اما دسته دوم این گونه نخواهد بود.

پس پیش از بیعت همگانی، از عده ای از گروه اول بیعت خصوصی اخذ خواهد شد و آن ها اطراف امام علیه السلام را خواهند گرفت و از او دفاع خواهند نمود، اما گروه دوم در بیعت عمومی و یا بعد از آن جمع خواهند شد.

البته هر دو گروه اشخاص معینی هستند که نام و پدرانشان و نام محلهایشان در کتابی مسطور و در نزد آن حضرت و ائمه اطهار علیهم السلام مانند اصحاب سید الشهداء علیه السلام محفوظ است.

به عبارت دیگر امتیاز آن ها در این است که باید سی صد و سیزده تن جمع شوند تا حضرت خود را آشکار سازد و آن ها فرماندهان و پرچمدارانند و ده هزار نفر هم باید باشند تا از مکه بیرون شده و خروج نماید و آن ها برگزیدگان سری دوم هستند، نه این که انصار و یاران امام، منحصر به این افراد است و نه وجود سی صد و سیزده تن در اصل ظهور آن حضرت مدخلیت داشته باشد، بلکه اجتماع آن ها در بروز و ظهور مدخلیت دارد؛ چون ظهور آن حضرت، به انقضای مدت معین و سرآمد حکمت و تحقق شرایط و ظهور علامات بستگی دارد؛ زیرا برای غیبت مدتی و برای حجاب مصلحتی و ظهور را شرایطی هست.

۵۷- س- آیا در دولت کریمه آن حضرت وزیر یا حاکم ایرانی وجود خواهد

ص: ۱۴۵

داشت؟.

ج- بلی در اخبار و احادیث مربوط به حضرت «مهدی موعود علیه السلام» از زبان مبارک رسول خدا صلی الله علیه و آله و ائمه معصومین علیهم السلام تعاریف و توصیفاتی درباره عجم ها و به خصوص فارس بیان شده است که اگر بخواهیم در این رابطه، وارد تحقیق و بررسی شویم، از مطالب اصلی دور می شویم.

بنابراین به طور گذرا به آوردن چند روایت اکتفا نموده و تفصیل آن را به کتاب های مربوطه ارجاع می دهیم.

۱- حافظ ابونعیم از قول ابن عباس گوید: که «در پیش رسول خدا صلی الله علیه و آله سخنی از فارس به میان آمد آن حضرت فرمود: فارس گروه ما و قدرت ما اهل بیت هستند.» (۱)

۲- امیرمؤمنان علیه السلام فرمود: «وزیران مهدی علیه السلام از عجم هاست، در میان آن ها عربی نباشد، اما با عربی صحبت می کنند، در حالی که آن ها خالص ترین وزرا و بافضیلت ترین وزیرانند.» (۲)

۳- موسی آبار گوید که امام صادق علیه السلام فرمود: «هوای عرب را داشته باش، برای آن ها خبر بدی است، بدان که یک نفر از عرب ها با قائم علیه السلام خروج نخواهند کرد.» (۳)

۴- «وقتی پرچم های سیاه آمدند، فرس (ایرانیان) را اکرام نمایید،

۱- عصر الظهور: ص ۱۵۹. به نقل از حافظ ابونعیم.

۲- ینابیع الموده: ۳/ ۱۳۳؛ اسعاف الرّاعین: ص ۱۴۴ الإمام المهدی: ص؛ ۳۴۴؛ یوم الخلاص: ص ۳۰۵.

۳- بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۳۳ ب ۲۷ ح ۶۲ از غیبت طوسی (الابار: سازنده و فروشنده سوزن ها).

ص: ۱۴۶

همانا دولت شما با آنان است.»(۱)

۵۸- س- آیا در میان فرماندهان ارتش آن حضرت، از ایرانی ها هم خواهند بود؟

ج- بلی اسامی و یاران درجه یک آن حضرت که به دست ما رسیده است، بیشترشان ایرانی هستند(۲)

امیران ایرانی ارتش امام عجل الله تعالی فرجه

روایاتی که درباره سی صد و سیزده تن یاران خاص الخاص حضرت «قائم علیه السلام» وارد شده، همگی گواه بر این است که آن ها حاکمان و والیان و امیران ارتش حضرت «مهدی موعود علیه السلام» هستند و همه آن ها از عجم ها خواهند بود.

ابی الجارود گوید که امام باقر علیه السلام فرمود: یاران «قائم علیه السلام» سی صد و سیزده مرد از فرزندان عجم خواهند بود که بعضی از آن ها در روز در میان ابر حمل می شود و به نام خود و به نام پدرش با خصوصیاتش معروف است و بعضی از آنان در بستر به خواب باشند و بدون قرار قبلی در مکه (با امام علیه السلام) دیدار کنند.(۳)

۵۹- س- آیا نام های یاران خاص و خاص الخاص امام علیه السلام مانند یاران امام حسین علیه السلام قبلاً برای آن حضرت مشخص است یا نه؟

۱- زندگانی امام زمان، ص ۱۷۷ به نقل از راموز الأحادیث ص ۳۳.

۲- به اسامی یاوران حضرت در جلد دوم «سیمای جهان» ص ۶۳ توجه شود تا مطلب روشن گردد.

۳- ترجمه غیبت نعمانی: باب ۲۰ ص ۳۷۰.

ص: ۱۴۷

ج- بلی نه تنها به امام زمان عجل الله تعالی فرجه بلکه به سایر امامان هم روشن بود که در بعضی از روایات اسماء آنها را با ذکر مشخصات محل زندگی و غیره بیان نموده اند (و ما در کتاب «سیمای جهان در عصر امام زمان (عج)» مشروح آن را آورده ایم).
دلیل:

۱- رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «با «قائم علیه السلام» صحیفه مهر شده ای است که در آن تعداد و نام و شهرها و طبیعت ها و زینت ها و کنیه هایشان نوشته شده است، آنان هجوم برنده (به سوی دشمن و) تلاش کننده در طاعت خدا و طاعت او هستند. (۱).

۲- رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: من نام آن ها و پدرانشان و نام اسبانشان را می شناسم، آن ها بهترین سواران روی زمین یا از بهترین سواران بر روی زمین هستند. (۲).

۳- ابی بصیر گوید: شنیدم امام صادق علیه السلام از قول امیرمؤمنان علیه السلام فرمود:

«مردم دایم در ناقص شدن (دینشان رو به رو) هستند، تا جایی که «الله» هم گفته نمی شود، پس وقتی که این گونه پیش آمد، پادشاه دین خود را محکم کند. در این حال، خداوند قومی را از اطراف زمین بر انگیزاند و می آیند مانند پاره های ابرهای متفرق پاییز.

به خدا قسم! من آن ها را می شناسم، نام و نام قبیله هایشان و نام امیرشان را می دانم و آن ها گروهی هستند که خداوند هر طور بخواهد آن ها را حمل می کند، از قبیله ای یک و دو نفر تا به نه نفر برسد و از

۱- بشارها لاسلام: ص ۹؛ الزام التناصب: ص ۶۳؛ یوم الخلاص: ص ۲۱۳.

۲- الزام التناصب: ص ۱۷۸؛ یوم الخلاص: ص ۲۱۳؛ و مشابه این روایت با کمی تغییر در (- عیون أخبار الرضا: ۱/ ۶۳ ب ۶ ح ۲۹؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۱۰-۳۱۱ ب ۲۷ ح ۴).

ص: ۱۴۸

آفاق، سی صد و سیزده نفر به تعداد اهل بدر به هم می پیوندند و آن است منظور از فرمایش خداوند (أَئِنَّ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ) حتی مرد جامه اش را می بندد و آن را نمی گشاید تا خداوند او را (به مکه) برساند. (۱)

ابی بصیر وقتی که حدیث امیرمؤمنان علیه السلام را از حضرت شنید، از امام صادق علیه السلام سؤال نمود: فدایت شوم! آیا امیرمؤمنان علیه السلام هم، نام های اصحاب «قائم علیه السلام» را آن گونه که تعدادشان را می دانست، می شناخت؟!

فرمود: به تحقیق نام های آن ها و پدرانشان را می شناخت. (۲)

اضافه کرد هر آن چه را که امیرمؤمنان علیه السلام شناخته بود، (امام) حسن علیه السلام نیز می شناخت (و همه امامان پشت سر هم) می شناختند و صاحب شما (یعنی امام صادق علیه السلام) هم می دانست.

ابی بصیر پرسید: نوشته شده است؟! امام صادق علیه السلام فرمود: در کتابی که محفوظ در قلب است و ثبت شده در ذکر و فراموش شدنی نیست، نوشته شده است. (۳)

۶۰- س- لطفاً درباره اوصاف و مشخصه های خاص یاوران و فرماندهان وارثیان

۱- غیبت طوسی: ص ۲۹۹؛ بحار الأنوار: ۵۲/۳۳۴ ب ۲۷ ح ۶۵ و در این مضمون روایاتی از (- بحار الأنوار: ۵۲/۳۱۰ ب ۲۷ ح ۴؛ بشاره الاسلام: ص ۹؛ الملاحم و الفتن: ص ۵۰ قسمتی از آن؛ الزام النَّاصِب: ص ۶۳).

۲- غیبت طوسی: ۲۸۵ بعضی از آن؛ بشاره الاسلام: ص ۲۰۸؛ الزام النَّاصِب: ص ۱۹۹؛ یوم الخلاص: ص ۲۱۳.

۳- بشاره الاسلام: ص ۲۰۸؛ یوم الخلاص: ص ۲۱۳.

ص: ۱۴۹

امام عجل الله تعالی فرجه برای ما بیشتر توضیح دهید تا از این جهت نیز آگاهی داشته باشیم.

ج- بلی کمی از اوصاف زیاد مورد سؤال را بیان می کنیم و مشروح آن را به کتاب «سیمای جهان در عصر امام زمان عجل الله تعالی فرجه» ارجاع می دهیم.

چنان که می دانیم، شرط مهم پیروزی بر دشمن، برتری نیروهاست و این نیروها تنها شامل نیروهای نظامی نمی شود، بلکه برتری از نظر روحی و ایمان و استحکام پایه های اقتصادی و اجتماعی نیز نقش اساسی دارند.

ارتش حضرت مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه علیه السلام را علاوه بر ملائکه و جن و حیوانات، اعم از چرنده و پرنده و خزنده و همچنین از جمادات، کوه و دشت و بیابان که با مقام تکوینی و ولایی خود در اختیار خواهد داشت، انسیان زنده و مرده نیز تشکیل خواهند داد.

۱- فرمانده کلّ در زره رسول خدا صلی الله علیه و آله

فرمانده کلّ ارتش روی زمین (یعنی قائم عجل الله تعالی فرجه) هنگام ورود به پایتختش (کوفه)، در میان یاران با زره رسول خدا صلی الله علیه و آله ظاهر شده و ارتش را فرماندهی و رهبری خواهد نمود؛ زیرا خَلق و خُلُق و منطق او شبیه رسول خدا صلی الله علیه و آله است و در روایت آمده است:

«وخروجه کخروج- رسول الله؛ خروج او مانند خروج رسول خداست.»

ابان بن تغلب گوید: که امام صادق علیه السلام فرمود: گویی قائم رامی بینم که چون به پشت نجف برسد، زره سفید رسول خدا صلی الله علیه و آله را می پوشد، بدن او به آن زره قالب می گردد، به طوری که تمام بدن را فرا می گیرد، پس

ص: ۱۵۰

جامه ای از حریر بهشتی زره را می پوشاند... (۱)

۲- شعار یاران

۱- امام باقر علیه السلام فرمود: «شعار الأنصار: أَمِثْ، أَمِثْ. (۲) شعار یاوران، اَمْت، اَمْت، خواهد بود.»

۲- امام صادق علیه السلام در توصیف نیروهای طالقان فرمود: «شعارهم یالثارات الحسین... (۳) شعار آن ها یالثارات الحسین است.»

۳- صفات یاران و ارتشیان

در معرّفی واحدها و یگان های ارتش امام علیه السلام از نظر مشخصه های جسمی و روحی و شناساندن کمالات وجودی آن ها، روایت های فراوان وارد شده است که تعدادی از آن ها را در جواب سؤال های گذشته گفتم و برای اطلاع بیشتر عزیزان، تعداد دیگری را نیز می آوریم.

۱- امام صادق علیه السلام فرمود: شیعیان ما در دولت «قائم علیه السلام» ارکان بزرگ (یا کوهان) زمین و حکام آن هستند، به هر مردی، نیروی چهل مرد داده می شود

۲- امام باقر علیه السلام فرمود: ألقى الرّعب فی قلوب شیعتنا من عدونا، فاذا وقع أمرنا و خرج مهدینا کان أحدهم أجرى من اللیث و أمضى من السنان،

۱- غیبت نعمانی: ص ۱۶۶-۱۶۱.

۲- منتخب الأثر: ص ۴۸۶؛ الملاحم و الفتن: ص ۵۲؛ الإمام المهدی: ۲۲۶؛ يوم الخلاص: ص ۲۰۷ به نقل از منابع مذکور.

۳- بحار الأنوار: ۳۰۸/۵۲ ب ۲۶ ح ۸۳؛ بشارها لإسلام: ص ۲۲۵؛ الزام الناصب: ص ۲۲۷؛ يوم الخلاص: ص ۲۲۳.

بطاً عدوًنا بقدمیه و یقتله بکفیه. (۱)

(پیش از ظهور) ترس از دشمنان ما به دل های شیعیان ما انداخته می شود، (ولی) وقتی که امر ما واقع شد و مهدی ما خروج کرد، هر یک از آن ها بی باک تر از شیر و تیزتر از نیزه می شوند، دشمنان ما را با دو پایش (لگد مال) می کند و با دستانش می کشد.

۳- امام باقر علیه السلام فرمود: گویا اصحاب «قائم علیه السلام» را می بینم. در حالتی که مابین مشرق و مغرب را احاطه کرده اند و هیچ چیز نیست مگر این که مطیع ایشان شده است، حتی درندگان زمین و درندگان پرنده (هوا)، همه چیز طالب رضای ایشانند، حتی این که زمین بر زمین فخر می کند و می گوید: امروز مردی از اصحاب «قائم علیه السلام» از روی من عبور کرد. (۲)

۴- حضرت صادق علیه السلام فرمود: «لوط علیه السلام که می گفت: (لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ) (۳) ای کاش من بر شما نیرویی داشتم یا به رکن استواری، پناهنده می شدم؛ این را نمی گفت، مگر قوت و قدرت «قائم علیه السلام» را آرزو می کرد و اصحاب (قدرتمند) او را تمنا می نمود، چون بر هر مردی از آن ها قوت چهل مرد داده می شود و قلب او سخت تر

۱- اثبات الهداه: ۳/ ۵۵۶ ب ۳۲ ف ۳۳ ح ۶۰۳؛ معجم احادیث امام المهدی: ۴/ ۶ ح ۱۰۸۱؛ مهدی منتظر: ص ۳۳۲. بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۷۲ ب ۲۷ ح ۱۶۴ از اختصاص؛ روایات دیگر در آدرس های ذیل قریب به این مضمون آمده است (بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۳۶ ب ۲۷ ح ۷۰ از الخرائج). (بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۷۰ ب ۲۷ ح ۱۶۱ از كشف الغمّه؛ منتخب الأثر: ص ۶۱۳ از ج ۳ حلیه الأولیاء؛ ینابیع الموده: ۳/ ۱۰۹ ب ۷۸ از فرائد السمطین). (همان مدرک: ۳/ ۲۸۵ ح ۸۲۲؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۱۸ ب ۲۷ ح ۱۷).

۲- معجم احادیث امام المهدی: ۳/ ۲۸۲ ح ۸۱۸؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۲۷ ب ۲۷ ح ۴۳.

۳- هود: ۸۰.

ص: ۱۵۲

از پاره آهن است، اگر به کوه های آهنین گذر کنند، آن ها را پاره پاره می نمایند، شمشیرهای خود را باز نگیرند تا خداوند عزّ و جلّ راضی شود. (۱)

۵- امام زین العابدین علیه السلام فرمود: وقتی که «قائم علیه السلام» قیام کند، خداوند از شیعیان آفت و مرض را ببرد و دل های ایشان را مانند پاره های آهن سازد و به هر مردی از آن ها قوتّ چهل مرد دهد و حکام زمین و بلند رتبه ها خواهند بود. (۲)

۶- سعد گوید که امام باقر علیه السلام فرمود: سرگذشت ما سخت و سخت تر است، آن را تحمّل نکنند، مگر ملک مقرب یا نبی مرسل یا بنده ای که از امتحان در آمده یا شهری دارای دژ محکم باشد، پس زمانی که امر ما واقع شد و مهدی علیه السلام ما آمد، هر مردی از شیعیان ما بی باک تر از شیر و با نفوذتر از نیزه می شود و دشمن ما را لگد کوب کند و با دستانش می زند و این قضایا هنگام نزول رحمت خدا و گشایشش بر بندگان خواهد شد. (۳)

اخبار فراوان دیگر است که به همین تعداد اکتفا می شود، این اخبار شامل حال همه یاران، بلکه همه شیعیان، حتی بعد از انقضای جنگ هم می شود.

-
- ۱- معجم أحادیث امام المهدی: ۵/ ۱۷۲ ح ۱۵۹۸؛ منتخب الأثر: ص ۶۱۳ ف ۸ ب ۲ ح ۱؛ ینابیع الموده: ۳/ ۲۴۱ ب ۷۱ ح ۲۱؛ کمال الدّین: ۲/ ۶۷۳ ب ۵۸ ح ۲۶ اثبات الهداه: ۳/ ۴۹۴ ب ۳۲ ف ۵ ح ۲۴۹؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۲۷ ب ۲۷ ح ۴۴؛ مهدی منتظر: ص ۳۳۱.
 - ۲- همان مدرک: ۳/ ۱۹۲ ح ۷۱۳؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۱۷ ب ۲۷ ح ۱۲.
 - ۳- بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۱۸ ب ۲۷ ح ۱۷ از بصائر الدّرجات.

ص: ۱۵۳

۴- شب زنده داران

۱- فضیل بن یسار گوید که امام صادق علیه السلام فرمود: «مردانی که شب‌ها نمی‌خوابند، زمزمه‌شان در نماز مانند زمزمه زنبوران عسل است و شب تا صبح روی پایشان می‌ایستند و سوار بر اسبان به صبح می‌رسانند، راهبان شب و شیران روزند.» (۱)

۲- طارق بن شهاب از حدیث نقل می‌کند: شنیدم رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «... پس نجبا از مصر و ابدال از شام و دسته‌های عراق بیرون می‌آیند، راهبان شب، شیران روزند...» (۲)

۵- جان نثاران روز

۱- فضیل بن یسار گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که فرمود: «در جنگ‌ها به دور او می‌پیچند (اطراف او را می‌گیرند و حلقه می‌زنند) و با جانشان از او نگهداری می‌کنند و هرچه از آن‌ها بخواهد، کفایت می‌کنند (و برآورده می‌سازند) آن‌ها نسبت به او از کنیزان برده نسبت به آقا (صاحبانشان) فرمانبردارترند...» (۳)

۶- دل‌های فروزان دارند و آرزویشان شهادت

۱- فضیل بن یسار گوید که امام صادق علیه السلام فرمود: «مانند چراغ‌های فروزان در قلب‌هایشان مانند قندیل‌ها آویزان است و آن‌ها از ترس خدا حیرانند و برای شهادت دعا می‌کنند و آرزویشان کشته شدن در راه

۱- همان مدرک: ۵۲/۳۰۸ ب ۲۶ ح ۸۲.

۲- الإختصاص: ص ۲۰۸؛ بحار الأنوار: ۵۲/۳۰۴ ب ۲۶ ح ۷۳ از اختصاص؛ الملاحم و الفتن: ص ۵۰ و ۵۲؛ یوم الخلاص: ص ۲۰۸.

۳- بحار الأنوار: ۵۲/۳۰۸ ب ۲۶ ح ۸۲.

ص: ۱۵۴

خداست، شعارشان «یا ثارات الحسین» است، زمانی که سیر می کنند «رعب» در مسافت یک ماه راه در جلوی شان در حرکت است و به سوی مولا می روند، رفتنی (عاشقانه)، خداوند به وسیله آن ها امام حق را نصرت دهد. (۱)

۷- ارتش جوان

۱- امام باقر و امیرمؤمنان علیهما السلام فرمودند: اصحاب مهدی جوان ها هستند که پیر و کامل در میان آن ها مانند سرمه در چشم و یا نمک در طعام است و نمک در طعام کم ترین چیزی است. (۲)

۲- امام باقر و صادق علیهما السلام فرمودند: «در حالی که جوانان شیعه در پشت بام های خود در خوابند، ناگهان در یک شب بدون مواعده قبلی در مکه نزد صاحب خود جمع می شوند مانند ابر پاییزی از قبیله ها. (۳)

۸- ارتش غضب

۱- ابی جمیله، از جابر روایت کرده است که گفت: برایم حدیث کرد کسی که مسیب بن نجبه را دیده بود او گفت: «مردی پیش امیرمؤمنان علیه السلام آمد و کسی (را دستگیر کرده و) آورده بود که به او فرزند سیاه

۱- همان مدرک: ۵۲/۳۰۸ ب ۲۶ ح ۸۲.

۲- معجم احادیث امام المهدی: ۳/۱۰۲ ح ۶۴۴؛ غیبت نعمانی: باب ۲۰ ص ۲۱۵؛ غیبت طوسی ص ۴۷۶ ف ۸ ح ۵۰۱؛ منتخب الأثر: ص ۴۸۴؛ ۲۰۷-۲۰۶؛ ینابیع الموده: ۳/۶۶ بالفظ دیگر؛ الملاحم و الفتن: ص ۱۱۸ اول روایت؛ بحار الأنوار: ۵۲/۳۳۴ ب ۲۷ ح ۶۳؛ ملاحم ابن طاووس: ۱۴۴.

۳- غیبت نعمانی: باب ۲۰/۱۷۰؛ معجم احادیث امام المهدی: ۳/۱۹۹ ح ۷۱۹؛ بحار الأنوار: ۵۲/۲۳۹ و ۲۸۸ و ۳۰۶ ب ۲۶ ح ۷۹ جز اولش و ۳۷۰ جز آخرش؛ الزام الناصب: ص ۲۲۳؛ بشاره الاسلام: ص ۱۰۳ و ۲۰۵ و ۲۰۷؛ الإمام المهدی: ص ۲۲۶؛ يوم الخلاص: ص ۲۱۸.

ص: ۱۵۵

می گفتند. پس به امیرمؤمنان علیه السلام عرض کرد: ای امیرمؤمنان علیه السلام! این مرد به خدا و رسولش دروغ می بندد و تو را نیز به دروغش شاهد می گیرد.

امیرمؤمنان علیه السلام فرمود: سخن عریض و طویل گفته (یعنی حرف زیادی زده است که او را تکذیب می کنی) چه می گوید؟! گفت: درباره «جیش الغضب»؛ یعنی ارتش غضب حرف می زند! حضرت فرمود:

رهایش کنید! آن ها (یعنی ارتش غضب) قومی هستند که در آخرالزمان می آیند مانند ابرهای پاییزی، یکی، دوتا و سه تا در هر قبیله ای تا جمع شوند و به نه نفر برسند، آگاه باش، به خدا قسم! من امیر آن ها و اسم و محلّ خوابیدن مرکب هایشان را می شناسم. سپس حضرت بلند شده و فرمود: باقراً، باقراً، باقراً و فرمود: او مردی است از ذریّه من، حدیث (علم) را می شکافد، چه شکافتنی. (۱)

۲- احنف بن قیس گوید: «برای حاجتی به خدمت علی علیه السلام رسیدم، پس ابن کوّا و شبت بن ربیع آمدند و اجازه ورود خواستند.

حضرت به من فرمود: تو به گفتن حاجت ابتدا کردی (نوبت اول تویی) می خواهی تو اجازه بده! عرض کردم: ای امیرمؤمنان علیه السلام (از طرف من مانعی نیست) اجازه بدهید، پس داخل شدند. حضرت به آن ها فرمود: چه باعث شد شما در «حرورا» به من خروج کردید؟!

گفتند: دوست داشتیم تو از «غضب» باشی! فرمود: وای بر شما آیا در

۱- بیان: لقد أعرض وأطول: أي قال لك قولاً عريضاً طويلاً تنسبه إلى الكذب فيه و يحتمل أن يكون المعنى إنَّ السائل أعرض و أطول في السؤال. غيبت نعماني: ص ۱۶۸؛ بشارها لإسلام: ص ۴۲؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۲۴۷ ب ۲۵ ح ۱۲۸.

ص: ۱۵۶

ولایت من غضب هست؟! (۱)

از مفاد دو روایت فوق، معلوم می شود که مسأله «جیش غضب» در آن زمان جا افتاده بوده است و در روایت دوم آن دو نفر از بزرگان خوارج نهروان هم آرزو داشتند که جزء جیش غضب باشند که امیرمؤمنان علیه السلام آن ها را آگاه ساخت که هنوز شرایطش موجود نیست، باید امتحان ها پیش آید تا ارتش غضب پیرامون فرماندهشان گرد آیند.

پس یک «واحد» از ارتش «قائم علیه السلام» جیش الغضب خواهد بود یا همان سی صد و سیزده نفرند که در روایات بسیاری آمده است. واللّه العالم.

۹- در زمین ناشناخته و در آسمان معروفند

۱- امیرمؤمنان علیه السلام فرمود: «پدر و مادرم فدای کسانی باد که تعداد (و نام هایشان) در آسمان معروف و در زمین مجهول است!» (۲)

۲- هم چنین فرمود: «با کفار می جنگند قومی که نزد متکبران ذلیلند، در زمین ناشناخته و در آسمان شناخته شدگانند.» (۳)

۱۰- در نما شبیه همدیگرند

۱- امیرمؤمنان علیه السلام فرمود: «گویا من به آن ها می نگرم در حالی که شکل و قد و جمال و لباس یکی است، مانند این است در جستجوی گمشده ای

۱- بحار الأنوار: ۵۲/ ۲۴۸ ب ۲۵ ح ۱۲۹ از غیبت نعمانی ص ۱۶۸ ببعده.

۲- نهج البلاغه: ۲/ ۱۲۶؛ بشاره‌الاسلام: ص ۸۳؛ منتخب الأثر: ص ۲۳۹ و ۳۱۴؛ ینابیع الموده: ۳/ ۹۴؛ یوم الخلاص: ص ۲۱۴.

۳- همان مدرک: ۱/ ۱۹۶؛ ینابیع الموده: ۳/ ۹۵؛ یوم الخلاص: ص ۲۱۴.

ص: ۱۵۷

هستند (در طلب چیزی اند که گم کرده اند)، پس آن‌ها در کارشان متحیرند تا این که در آخر روز از زیر استار کعبه بیرون می‌آید مردی که شبیه‌ترین خلق است به رسول خدا صلی الله علیه و آله از جهت آفرینش و اخلاق و زیبایی و جمال، پس می‌پرسند: مهدی تویی؟! جواب می‌دهد: منم مهدی، بیعت کنید! (۱)

[۶]- س- آیا هزینه ارتش قوی امام از کجا تأمین و با چه وسیله ای حرکت خواهند نمود؟.

ج- با دقت در مفاد روایات ذیل، معلوم می‌شود مشکلات، آذوقه ارتش امام- عجل الله فرجه الشریف- حل شده است و هیچ گونه کمبودی در لشکریان امام مشاهده نخواهد شد و زحمتی برای حمل وسایل سنگین آشپزخانه و خورد و خوراک و علوفه، نخواهد بود، و در پشت کوفه پایتخت و مقر سلطنتی امام- عجل الله فرجه الشریف- از سنگ حضرت موسی علیه السلام که با آن حضرت است آب و شیر دائماً جریان خواهد داشت.

۱- ابی الجارود می‌گوید که امام باقر علیه السلام فرمود: «زمانی که «قائم» ظهور کرد با پرچم رسول خدا صلی الله علیه و آله و انگشتر سلیمان و سنگ و عصای موسی، ظهور می‌نماید سپس منادی را امر می‌کند که اعلان نماید، آگاه شوید! هیچ کس آب و غذا و علوفه، با خود بر ندارد، اصحابش می‌گویند:

او می‌خواهد ما و حیواناتمان را از گرسنگی و تشنگی نابود سازد! پس

۱- الملاحم والفتن: ص ۱۲۲؛ یوم الخلاص: ص ۲۱۵.

ص: ۱۵۸

می رود و می روند تا به منزل اول که رسیدند، فرود می آیند و سنگ را (به زمین گذاشته) و ضربتی به آن می زند، از آن غذا، آب و علف، می جوشد و می خورند و می نوشند و حیوانات را، سیر می کنند تا در پشت کوفه، به نجف فرود آیند.» (۱)

۲- ابی سعید خراسانی گوید که جعفر بن محمد از قول پدرش علیهما السلام فرمود:

«زمانی که «قائم» در مکه، قیام نمود و خواست متوجه کوفه شود، منادی اش ندا کند، آگاه باشید، هیچ کس، با خود آب و طعام بر ندارد و سنگ موسی بن عمران علیه السلام که از آن (در آن زمان) دوازده چشمه (برای ۱۲ قبیله جوشیده بود) را برمی دارد، پس در هر منزلی فرود آمدند، آن را نصب می کند و چشمه ها از آن می جوشد، پس هر کس گرسنه باشد، سیر شود و تشنه باشد، سیراب شود، این توشه آن ها است، تا در کنار کوفه به نجف وارد شود، آن جا که نزول کردند، از آن سنگ، به طور دائم، آب و شیر می جوشد، هر کس از آن بخورد، سیر

۱- غیبت نعمانی: باب ۳ حدیث ۲۷ ص ۲۳۸؛ معجم الملاحم والفتن: ۷/۴؛ بحار الأنوار: ۵۲/۳۵۱ ب ۲۷ ح ۱۰۵ و ۳۲۴-۳۲۵ و ۳۳۵ و نصف اول و ۳۳۸ تمام خبر؛ ارشاد: ص ۳۴۳؛ اصول کافی: ۱/۲۳۱؛ الزام الناصب: ص ۷ و ۱۴۰ و ۲۲۳ نصف آخر؛ منتخب الأثر: ص ۳۱۲ اول آن را؛ اعلام الوری: ص ۴۳۰؛ الامام المهدي: ص ۲۲۷؛ بشارها لإسلام: ص ۲۳۲-۲۳۱ و ۲۴۴ جز آخرش و ۲۴۶؛ یوم الخلاص: ص ۲۵۵ از قسمتی از منابع فوق. روایت مشابه این روایت با کمی تفاوت از امام باقر و صادق علیهما السلام در کمال الدین: ۲/۳۸۷ باب نوادر الكتاب؛ غیبت نعمانی: ص ۲۳۸؛ اصول کافی: ۱/۲۳۱؛ بحار الأنوار: ۵۲/۳۲۴ ب ۲۷ ح ۳۷). معجم أحادیث الإمام المهدي: ۳/۲۴۷ ح ۷۷۷؛ بحار الأنوار: ۵۲/۳۲۴ ب ۲۷ ح ۳۷؛ منتخب الأنوار المضيئه: ص ۳۴۹-۳۵۰ ف ۱۲.

ص: ۱۵۹

و سیراب می شود. (۱)

۶۲- س- آیا فرماندهان و یاوران درجه یک حضرت که در آن زمان هریک درگوشه ای از جهان خواهد بود، چگونه گردهم خواهند آمد؟.

ج- مانند ابرهای پائیزی، گردهم آیند

۱- امام صادق علیه السلام فرمود: «پس خداوند ۳۱۳ نفر اصحابش را بدون قرار قبلی؛ مانند ابر پائیزی، جمع می کند و سپس این آیه را تلاوت فرمود: «أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا» هر جا باشید، خداوند شما را دسته جمعی می آورد.

پس در میان رکن و مقام با او بیعت می کنند و با اوست «عهد» رسول خدا صلی الله علیه و آله بر آن عهد (گفتارهای) پدران (ما) متواتر است و اگر (درباره قبول آن عهد) مشکلی پیش آید، از صوت آسمانی که (یقیناً) با نام و نام پدرش ندا شود که، مشکلی پیش نمی آید. (۲)

۲- جابر جعفی گوید که امام باقر علیه السلام فرمود: «و به خدا قسم می آید سیصد و چند ده نفر مرد و در میان آن ها ۵۰ نفر زن خواهد بود و بدون قرار قبلی در مکه جمع شوند؛ مانند پاره های ابر پائیزی» چه زیبا است تعریف «قرعاً کقزع الخریف» در عصری که سفرهای آسمانی از فکر متفکرترین شخصیت های بشر هم، خطور نمی کرد و به ذهنشان نمی آمد. گردهم آئی با این شرایط، یابا پیشرفته ترین وسایل مسافرتی آن زمان، خواهد بود و یا از طریق قدرت مافوق بشری؛ مانند آوردن آصف بن برخیا تخت سلطنت بلقیس را در یک چشم به هم زدن، صورت خواهد پذیرفت. (به فصل بعد دقت کنید!). (۳)

۱- الخرائج و الجرایح: ۲/ ۶۹۰؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۳۵ ب ۲۷ ح ۶۷ از الخرائج. (روایت دیگر مشابه این روایت در همان مدرک: ۳/ ۲۴۷ ح ۷۷۷؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۲۴ ب ۲۷ ح ۳۷؛ منتخب الأنوار المضية: ص ۳۴۹- ۳۵۰ ف ۱۲).

۲- بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۰۶ ب ۲۶ ح ۷۸ مشابه و هم مضمون این حدیث در- (روضه الکافی: ص ۳۱۳؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۲۸۸ ب ۲۶ ح ۲۶ و ص ۳۶۸ ح ۱۵۳ و ۱۵۴ با کمی تغییر.) (منتخب الأثر: ص ۵۹۷ از تاریخ ابن عساکر: ۱/ ۶۲ از علی علیه السلام؛ الصیواعق المحرقة: ص ۱۶۳؛ غیبت نعمانی: ص ۱۵۰ با اختلاف کمی؛ المهدی ص ۲۱۶ از امیر مؤمنان علیه السلام؛ ینابیع الموده: ۳/ ۹۰؛ بشاره الاسلام: ص ۶۳ و ۲۰۴ مقداری از آن؛ و مانند آن در الزام الناصب: ص ۱۷۶ و ۲۲۶ از امام صادق علیه السلام؛ يوم الخلاص: ص ص ۲۰۹.)- (كشف الغمّة: ص ۳/ ۲۶۹؛ المهدی: ص ۲۱۷؛ الحاوی للفتاوی: ۲/ ۱۳۷ بعلاوه توصیف قدرت آن ها و ص ۱۴۵.)- (الحاوی للفتاوی: ۲/ ۱۴۵؛ الزام الناصب: ص ۲۲۶ با لفظ دیگر يوم الخلاص: ص ۲۱۷؛ منتخب الأثر: ص ۵۹۵ ز ینابیع الموده ص ۴۲۴).

۳- بحار الأنوار: ۵۲/ ۲۲۳ ب ۲۵ ح ۸۷ از تفسیر عیاشی؛ الزام الناصب: ص ۱۷۶؛ غیبت نعمانی: ص ۱۵۰ با اختلاف کمی؛ يوم الخلاص: ص ۲۲۰؛ منتخب الأثر: ص ۵۹۴ تا ۵۹۶ روایات متعدد از مصادر گوناگون.

ص: ۱۶۰

۲- در یک چشم به هم زدن

۱- مفضل گوید که امام صادق علیه السلام فرمود: «و به سوی آن می آیند و بر آن ها کم تر از یک چشم به هم زدن نمی گذرد
مگر همگی در برابر امام علیه السلام بین رکن و مقام می باشند (حضور به هم می رسانند).»

۲- رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «خداوند آن ها را از مشرق زمین تا مغربش، در کم تر از دو چشم به هم زدن، نزد بیت
الله حرام، دورهم جمع می نماید.» (۱) (مانند این روایت از امیرمؤمنان علیه السلام نیز آمده است).

۱- الملاحم و الفتن: ص ۱۲۱؛ الزام النَّاصب: ص ۲۰۰ و ۲۰۱ با اختلاف کمی؛ یوم الخلاص: ص ۲۱۰ در این مضمون روایات در-
بحار الأنوار: ۷/۵۳ ب ۱ ح ۱؛ مختصر بصائر الدرجات: ص ۱۸۲؛ غیبت طوسی: ص ۲۸۴؛ الزام النَّاصب: ص ۱۸۸؛ بشارها للإسلام: ص
۲۰۶؛ یوم الخلاص: ص ۲۲۱ از سه منبع اخیر).

ص: ۱۶۱

اگر به عبارات اولیه روایت دقت شود خیلی واضح و روشن در ۱۴ قرن پیش، گرد آمدن یاران «قائم علیه السلام» را از مشرق تا مغرب در یک چشم به هم زدن یا باطنی الارض و یا مانند آمدن تخت بلقیس از سبا به اصطخر در یک چشم بهم زدن، با وسایل فضایی مدرن یا با هواپیماهای فوق مدرن و مافوق سرعت صوت، هزاران کیلو متر را طی کرده و سریعاً در نزد امام علیه السلام حضور به هم می رسانند!

۳- بدون وعده قبلی

۱- ابی جارود می گوید امام باقر علیه السلام فرمود: «اصحاب قائم ۳۱۳ مرد از اولاد عجم هستند، بعضی ها در روز روشن، با ابر حمل می شود نام و نام پدرش و نسبش و آرایشش، شناخته می شود، بعضی ها، در رختخوابشان خوابیده اند و خود را بدون وعده قبلی، در مکه می بینند.» (۱)

۶۳- س- آیا از همدیگر چگونه مطلع می شوند و آیا آنها از نظر درجات ایمانی در یک سطح هستند یا متفاوت؟!.

ج- هر کسی در رختخوابش می خوابد و صبح بلند شد می بیند زیر سرش نوشته ای ایست «فرمانبرداری آشکار» از این رمز می فهمند که امام عجل الله تعالی فرجه ظهورش فرا رسیده است و درجه ایمانشان نیز متفاوت است.

۱- الزام التیاصب: ص ۲۲۳؛ بشارها لاسلام: ص ۲۰۵ و ۱۰۳ اول آن؛ غیبت نعمانی: ص ۱۷۰؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۷۰ ب ۲۷ ح ۱۵۷
با کمی تغییر در (بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۷۰ ب ۲۷ ح ۱۵۹ از غیبت نعمانی.) و مقداری متفاوت در (- بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۴۱ ب ۲۷ ح ۹۱ از تفسیر عیاشی.).

ص: ۱۶۲

دلیل:

۱- عبدالله بن عجلان گفت: نزد امام صادق علیه السلام یادی از خروج قائم علیه السلام پیش آمد، به او گفتم: ما چگونه خواهیم دانست؟ فرمود: «هر کسی از شما صبح بیدار شود زیر سرش صحیفه ای است که در آن نوشته شده: طاعه معروفه.» (۱)

۲- محمد بن سنان از مفضل بن عمر گفت: امام صادق علیه السلام فرمود: «این آیه «اینما تکونوا» درباره گم شدگان (از رختخواب) از اصحاب «قائم علیه السلام» نازل شده است که شب از رختخواب گم می شوند و صبح در مکه حضور یابند و بعضی ها روز با ابر حاضر می شوند، نام و نام پدر و شمایل و نام خانوادگی شان، شناخته می شود. گفتم: فدایت شوم کدام یک از آن ها ایمانش بزرگ تر است (گم شدگان، یا با ابر آیندگان)؟! فرمود: آن هایی که در روز با ابر آیند.» (۲)

[۶۴]- س- لطفاً اوصاف اوتاد و ابدال را برای ما توضیح دهید؟.

ج- در جواب سؤال های قبل مقداری از صفات آنان بیان گردید علاوه بر آن.

شیخ ابراهیم کفعمی در حاشیه جنه الواقیه در دعای امّ داود در آن جا که می فرماید، بعد از صلوات بر اوصیا و سعدا و شهدا و ائمه هدی:

۱- نور: ۵۳؛ کمال الدین: ۲/ ۳۶۹؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۲۴ ب ۲۷ ح ۳۵ و ۳۰۵ ب ۲۶ ح ۷۶؛ منتخب الأثر: ص ۴۴.

۲- کمال الدین: ۲/ ۳۸۹، بحار الأنوار: ۵۲/ ۲۸۶ ب ۲۶ ح ۲۱ و ص ۳۶۸ ح ۱۵۳ و ۱۵۴ با کمی تغییر.

ص: ۱۶۳

«اللهم صلّ علی الابدال و الاوتاد السیاح و العباد و المخلصین و الزهاد و اهل الجدّ والاجتهاد» که گفته شده که زمین خالی نیست از قطب و چهار اوتاد و چهل ابدال و هفتاد نجیب و سی صد و شصت صالح. پس قطب مهدی علیه السلام است و اوتاد کمتر از چهار نمی شود.

زیرا که دنیا مانند خیمه است و مهدی- صلوات الله علیه- مانند عمود است و این چهار نفر طناب های آن خیمه اند و گاه می شود که اوتاد بیشتر از چهاراند و ابدال بیشتر از چهل و نجبا بیشتر از هفتاد و صلحا بیشتر از سی صد و شصت.

ظاهر این است که خضر و الیاس از اوتادند، پس ایشان دائم با دایره قطب حضور دارند.

و اما صفت اوتاد: پس ایشان قومی هستند که غفلت نمی کنند از پروردگار خودشان طرفه العینی و جمع نمی کنند از دنیا مگر قوت روز و صادر نمی شود از ایشان لغزش های بد و شرط نیست در ایشان عصمت از سهو و نسیان. بلکه همان عصمت از فعل قبیح و شرط است این، یعنی عصمت از سهو و نسیان در قطب.

و اما ابدال: پس مقامشان پست تر از ایشانند در مراقبت و گاهی صادر می شود از ایشان غفلت. پس تدارک می کنند آن را با تذکر و عمداً معصیتی نمی کنند.

و اما نجبا: پس مقام ایشان پست تر از ابدال اند.

و اما صلحا: ایشان پرهیزگارانند که موصوفند به عدالت و گاهی صادر می شود از ایشان معصیت. پس تدارک می کنند آن را به استغفار و

ص: ۱۶۴

پشیمانی. والله العالم (۱).

[۶۵]- س- آیا اعلان ظهور در کجا و چگونه خواهد بود؟

ج- مفضل گوید: که امام صادق علیه السلام در حدیث طولانی فرمود: «میان رکن و مقام می ایستد، با صدای بلند می گوید: ای دسته نقیبان من و ای اهل مخصوص من و ای کسانی که خداوند پیش از ظهور من، آن ها را در روی زمین برای یاری من ذخیره نموده است!، با (اختیار و) اطاعت، به سوی من آید. پس صدای او به همه آن ها می رسد در حالی که آن ها در محراب ها و روی فرشهایشان در شرق و غرب زمین هستند، پس آن ها، آن صدا را در گوش هر فرد و فرد با یک آهنگ (و نُت و تُن واحد)، می شنوند و به سوی آن می آیند و بر آن ها کم تر از یک چشم به هم زدن نمی گذرد مگر همگی در برابر امام علیه السلام بین رکن و مقام می باشند (و حضور به هم می رسانند). پس خدای عزّ و جلّ امر می کند «نور» را از زمین تا آسمان به صورت عمود در آید و هر مؤمنی در روی زمین است از آن نور روشنایی می گیرند و به خانه اش می تابد و با (دیدن) آن نور همه خوشحال می شوند در حالی که آن ها (هنوز) از ظهور «قائم» ما اهل بیت، بی اطلاعند ولی بامداد خود را در رکاب او ایستاده می بینند و (تعداد) آن ها ۳۱۳ نفر به تعداد اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله در روز بدر می باشند!» (۲) توضیح این که جمله «فیسمعونه فی صیحه واحده فی اذن»

۱- (۱) جنه الواقیه: ص ۵۳۴-۵۳۵ با تلخیص؛ (- نجم الثاقب: ۲/ ۸۶۹. از آن).

۲- بحار الأنوار: ۷/۵۳ ب ۱ ح ۱؛ مختصر بصائر الدرجات: ص ۱۸۲؛ غیبت طوسی: ص ۲۸۴؛ الزام الناصب: ص ۱۸۸؛ بشارها لإسلام: ص ۲۰۶؛ یوم الخلاص: ص ۲۲۱ از سه منبع اخیر.

کل رجل؛ پس آن‌ها آن صدا را در گوش هر فرد فرد با یک آهنگ (نُت و تُن واحد)، می‌شنوند.» نشان می‌دهد حضرت «قائم علیه السلام» از رسانه‌های پیشرفته آن روز استفاده می‌کند و نیازی به اظهار اعجاز نخواهد داشت.

۶۶- س- آیا اداره کشوری به وسعت کره زمین، به چه صورتی خواهد بود؟.

ج- پیشرفت‌های روز افزون جهان در همه زمینه‌ها، نشان می‌دهد که در زمان امام اداره کشوری به وسعت کره زمین، مشکلی پیش نخواهد آورد، زیرا وقتی که امام علیه السلام به کار گزارانش دستور خواهد داد «هر وقت به مشکلی برخوردید که حکم آن را ندانید، به کف دستتان نگاه کنید!» (۱) خواهند دید که تکلیف چیست و وظیفه کدام، و جریانات اعجاز آمیز فراوان دیگر، پس کوچک‌ترین مشکلی در مدیریت و اداره کشور، باقی نخواهد ماند.

۶۷- س- آیا در زمان امام قسمت فرهنگی کشور به چه صورتی در خواهد آمد؟!.

ج- پر واضح است که در زندگی بشر مسأله آموزش و پرورش از

۱- غیبت نعمانی: ۲۱۹ اثبألهاده: ۵۷۳/۳ ب ۳۲ ف ۴۲ ح ۷۱۲ الزام الثیاب: ۲۸۷/۲ بحار الأنوار: ۵۲/۳۶۵ ب ۲۷ ح ۱۴۴؛ و احادیث مشابه در(- همان مدرک: ۵۲/۳۳۶ ب ۲۷ ح ۷۲).(- بحار الأنوار: ۵۲/۳۴۵ ب ۲۷ ح ۹۱ مجم احادیث الإمام المهدی: ۵/۲۹ ح ۱۴۵۳).(- غیبت نعمانی: ص ۲۱۴؛ بحار الأنوار: ۵۲/۲۸۶ ب ۲۶ ح ۱۹؛ معجم أحادیث امام المهدی: ۴/۱۱ ح ۱۰۹۰).

مسایل کلیدی و قابل اهمیت است؛ زیرا علم و تربیت است که کشور را دگرگون می سازد.

در کشور و جامعه ای که آموزش و پرورش ضعیف باشد، آن کشور قابلیت زندگی را ندارد، چون انسانیت و وجدان و در رأس آن دین و ایمان در چنین جامعه ای مفهومی نخواهد داشت.

عیار هر مجموعه ای با میزان دانش و تربیت آن سنجیده می شود و بهای هر فرد و یا اجتماع با میزان آموزش و پرورش آن تعیین می گردد.

در زمان حضرت قائم - عجل الله فرجه الشریف - تعلیم و تربیت به کمال مطلق و به حدّ اعلاّی خود خواهد رسید و در زوایای علم و تربیت چیزی مبهم و یا ناشناخته نخواهد ماند که اسرار آن گشوده نشود چون تمامی بخش های ۲۷ گانه علم با دست او تفسیر خواهد شد و تمامی فرمول های مربوط به جهان آفرینش در زمان او و تحت نظر آن حضرت تعریف و توضیح داده می شود و همه رؤیاهای دانشمندان در آن زمان تعبیر شده و به حقیقت خواهد پیوست، زیرا هیچ برنامه انقلابی بدون یک جهش فکری و فرهنگی، پویا نشده و تحقق نیافته و بدون آن به رشد و تکامل لازم خود نخواهد رسید.

لذا نخستین گام در تحقق بخشیدن به چنین هدفی اقدام به یک انقلاب فرهنگی است که افکار را از دو سو به حرکت در آورد.

الف: در زمینه علوم و دانش هایی که مورد نیاز یک جامعه آباد، آزاد و سالم از نظر مادّی و رو بنایی است.

ب: در زمینه آگاهی به اصول یک زندگی صحیح انسانی آمیخته با

ایمان در جهت معنوی و زیر بنایی است.

در توضیح مطلب فوق، به نمونه هایی از روایات پیشوایان توجه نمایید.

۱- امیرمؤمنان علیه السلام فرمود: علم بیست و هفت حرف است، تمام آن چه پیغمبران آورده اند دو حرف است (یعنی از جهت عدم استعداد و آمادگی مردم بیش از این نگفته اند، نه این که بلد نبودند؛ چون باید «كَلِّمُوا النَّاسَ عَلٰی قَدْرِ عَقُولِهِمْ» (۱) رعایت شود، ولی در زمان قائم علیه السلام استعدادها شکوفا می شود و مردم توانایی حمل هر گونه علم را خواهند داشت و مردم تا امروز، هنوز بیش از دو حرف آن را نشناخته اند و چون قائم -عجل الله فرجه الشریف- ما قیام کند، بیست و پنج حرف دیگر را بیرون آورد و آن دو حرف را به آن ها اضافه می کند تا این که تمام بیست و هفت حرف را نشر دهد. (۲)

۲- امیرمؤمنان علیه السلام به کمیل بن زیاد نخعی فرمود: ای کمیل! هیچ علمی نیست، مگر این که من آن را می گشایم و هیچ چیزی نیست، مگر این که «قائم -عجل الله فرجه الشریف-» آن را ختم می کند. (۳)

۱- رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «نحن معاشر الأنبياء أمرنا أن نُكَلِّمَ النَّاسَ عَلٰی قَدْرِ عَقُولِهِمْ» «ما گروه پیامبران مأمور هستیم که با مردم به اندازه عقل آن ها حرف بزنیم.» (اصول کافی: ۱/ ۳۸-۳۹ کتابالعقل والجهل ح ۱۵؛ روضه الکافی: ص ۲۱۳-۲۱۴ ح ۳۹۴؛ تفسیر البصائر: ۳۸/ ۳۶۷-۳۶۸).

۲- مختصر بصائر الدرجات: ص ۱۱۷ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۳۶ ب ۲۷ ح ۷۳ از الخرائج؛ منتخب الأنوار المضيئه ص ۳۵۳ ف ۱۲. بیان الأئمه: ۳/ ۲۱۰ از کتاب مکیال المکارم: از امام صادق علیه السلام.

۳- یا کمیل! ما من علم إلّا وأنا أفتحه ما من شیء إلّا والقائم یختمه؛ اثباها الهداه: ۳/ ۵۲۹ ب ۳۲ ف ۲۳ ح ۴۴۷؛ بیان الأئمه: ۳/ ۲۱۰ از کتاب دارالسلام.

ص: ۱۶۸

۳- هم چنین فرمود: «ای کمیل! نیست علمی، مگر این که من گشاینده آنم و سزای نیست، مگر این که «قائم علیه السلام» کاشف آن خواهد بود.» (۱)

۴- هم چنین فرمود: علم را در دل های مؤمنان می اندازد پس هیچ مؤمنی به برادر خود در هیچ علمی نیاز نخواهد داشت و در آن روز تأویل این آیه ظاهر می شود (يُغْنِي اللَّهُ كُلًّا مِنْ سَيِّئَتِهِ)؛ (۲) خداوند هر کس را از وسعت (و گشایش نعمت) خود بی نیاز می سازد. (۳)

۵- فرمود: «در زمان او حکمت داده خواهید شد، حتی این که زن در خانه خود به کتاب خدا و سنت رسول صلی الله علیه و آله قضاوت می کند.» (۴)

۶- در سؤالات راهب از امام کاظم علیه السلام از هشت حرفی که از آسمان نازل شده، چهار حرف آن در زمین ظاهر شد و چهار حرف دیگر در هوا (معلق) می ماند، آن ها بر چه کسی فرود آید و چگونه تفسیر خواهد کرد؟

فرمود: «قائم علیه السلام» ما خداوند آن ها را بر او نازل می نماید و او تفسیر خواهد کرد و چیزی را به او فرو فرستد که بر هیچ یک از صدیقان و رسولان و هدایت شوندگان نازل نکرده است.... (۵)

۷- امام صادق از پدر خود علیهما السلام فرمود: هر گاه «قائم» عجل الله فرجه

۱- یا کمیل! ما من علم إلا وأنا فاتحه وما من سر إلا والقائم يكشفه.

۲- نساء: ۱۳۰.

۳- مختصر بصائر الدرجات: ص ۲۰۱ معجم احادیث الإمام المهدي: ۵/ ۸۳ ح ۱۵۰۴.

۴- وتوتون الحکمه فی زمانه حتی إن المرأه لتقضى فی بیتها بکتاب الله تعالی وسنه رسوله ۹؛ غیبت نعمانی: ص ۱۵۸ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۵۲ ب ۲۷ ح ۱۰۶؛ بیان الأئمه: ۳/ ۲۱۰ از کتاب مکیال المکارم.

۵- منتهی الامال حالات امام کاظم علیه السلام در اواخر فصل دوم.

ص: ۱۶۹

الشریف-» قیام کند، در هر اقلیمی از اقلیم زمین مردی را می فرستد و می گوید: عهد تو در کف دست تو است، هر گاه چیزی برای تو پیش آید که حکم آن را نمی دانی، به کف دست نگاه کن و به آن چه در آن است عمل کن. (۱)

این احادیث به روشنی جهش علمی فوق العاده عصر پر برکت امام مهدی- عجل الله فرجه الشریف- را در هر زمینه ای مشخص می سازد که تحوّل به میزان بیش از دوازده برابر نسبت به تمام علوم و دانش هایی که در عصر همه پیامبران راستین تا به آن روز به بشریت اعطا شده، پیش می آید و درهای همه شاخه های علوم مفید و سازنده به روی انسان ها گشوده می شود و راهی را که بشر طی هزاران سال پیموده، به میزان دوازده برابر در دوران آن امام علیه السلام می پیماید، چه جهشی از این سریع تر و بالاتر و چه پیشرفتی از این برتر و بالاتر؟!

۶۸- س- می گویند در زمان آن حضرت بیماری ها برچیده خواهد شد و مرضی وجود نخواهد داشت آیا این گفتارها درست است؟!.

ج- پر واضح است با پیش رفت محیرالعقول روزانه، تکنیک ها و علوم مختلف جامعه تا زمان آن حضرت به گونه ای خواهد بود و به مقامی

۱- غیبت نعمانی: ۲۱۹ اثباهالهده: ۵۷۳/۳ ب ۳۲ ف ۴۲ ح ۷۱۲ الزام النیاصب: ۲۸۷/۲ بحار الأنوار: ۳۶۵/۵۲ ب ۲۷ ح ۱۴۴؛ و احادیث مشابه در(- همان مدرک: ۳۳۶/۵۲ ب ۲۷ ح ۷۲).(- بحار الأنوار: ۳۴۵/۵۲ ب ۲۷ ح ۹۱ مجم احادیث الإمام المهدی: ۵/۲۹ ح ۱۴۵۳).(- غیبت نعمانی: ص ۲۱۴؛ بحار الأنوار: ۲۸۶/۵۲ ب ۲۶ ح ۱۹؛ معجم أحادیث امام المهدی: ۴/۱۱ ح ۱۰۹۰).

ص: ۱۷۰

می رسد که عامه مردم، از زن و مرد و پیر و جوان و کوچک و بزرگ، از نظر حفظ بهداشت و سایر مسائل طبی برای پیش گیری و معالجه، خود کفا شده و نیازی به پزشک نخواهند داشت!

۱- امام زین العابدین علیه السلام فرمود: «هر گاه «قائم علیه السلام» قیام کند، خداوند از تمامی مؤمنان آفت و مرض را می برد و نیروی (از دست رفته) را به او برمی گرداند.»(۱)

۲- ابی بکر حضرمی گوید که امام باقر علیه السلام فرمود: «هر صاحب نقاهت (بیماری) یا ناتوانی، «قائم علیه السلام» اهل بیت علیهم السلام مرا درک کند، بهبود یافته و توانا می شود.»(۲)

۳- امام سجاد علیه السلام فرمود: زمانی که «قائم علیه السلام» ما قیام نمود، خدای - عزّ و جلّ - از شیعیان ما بیماری را می برد و دل های آنان را مانند پاره های آهن قرار می دهد و به هر یک از آن ها قدرت چهل مرد می دهد و فرمانروایان زمین و ارکان آن می شوند.(۳)

۴- امام حسین علیه السلام در تشریح رجعت خود بعد از «قائم علیه السلام» به

۱- إذا قام القائم أذهب الله عن كل مؤمن العاهه ورد إليه قوته؛ غیبت نعمانی: ص ۳۱۷ ح ۲؛ معجم الملاحم والفتن: ۹ / ۴؛ بحار الأنوار: ۳۶۴ / ۵۲ ب ۲۷ ح ۱۳۸ و ۳۱۷ ب ۲۷ ح ۱۲ از الخصال با تغییری.

۲- (-) عن أبي جعفر عليه السلام قال: «من أدرك قائم من أهل بيتي من ذی عاهه برأ و من ذی ضعف قوی» بحار الأنوار: ۳۳۵ / ۵۲ ب ۲۷ ح ۶۸ از الخرايج و الجرایح؛ المهدي: ص ۱۹۷؛ بشارها لإسلام: ص ۲۴۳؛ يوم الخلاص: ص ۲۱۹.

۳- ثوير بن أبي فاخته از برادرش از علی بن الحسين عليهما السلام قال: إذا قام قائمنا أذهب الله عزّ و جلّ عن شيعتنا العاهه وجعل قلوبهم كزبر الحديد وجعل قوه الرجل منهم قوه أربعين رجلا ويكونون حكام الارض وسنامها. معجم أحاديث الإمام المهدي: ۱۹۳ / ۳ ذیل ح ۷۱۳؛ بحار الأنوار: ۳۱۷ / ۵۲ ب ۲۷ ح ۱۲ از خصال؛ مهدي منتظر: ص ۳۳۱.

ص: ۱۷۱

اصحاب خود در شب عاشورا فرمود: «و باقی نمی ماند در روی زمین ناینایی و زمین گیری و گرفتاری، مگر این که خداوند بلا را به خاطر ما اهل بیت علیهم السلام از او برمی دارد...» (۱)

۶۹- س- آیا در کشوری به وسعت کره زمین، ملاقات با آن حضرت چگونه خواهد بود؟!.

ج- از نظر علمی و تجربه، ثابت شده است که در زندگی طبیعی، دو عنصر زمان و مکان، به وجود ما حکومت دارد، یعنی بشر هیچ وقت نمی تواند، در آن واحد و در یک چشم به هم زدن، بدون دخالت زمان و مکان، در فاصله دور یا نزدیک حضور، یابد؛

اما اگر کسی در اثر عبودیت و بندگی و در سایه سلوک الی الله، خود را به جانی و مقامی برساند که حاکم به آن دو عنصر باشد و زمان و مکان را تحت سیطره خود در آورد، دیگر مسئله برایش حل شده است چون این گونه اشخاص می توانند در آن واحد، در همه جا حاضر شده و در برابر دید انسان ها قرار گیرند، که نمونه هائی از آن در قرآن کریم بیان شده است، مانند حاضر کردن آصف بن برخیا تخت عظیم بلقیس ملکه سبا را در یک چشم به هم زدن، از مسافت دوماه راه، در نزد حضرت سلیمان علیه السلام و امثال این خارق العادات ها، چون خداوند متعال در حدیث قدسی فرموده است «عبدی أطعنی حتی أجعلك مثلی

۱- ولایبقی علی وجه الأرض أعمی ولا مقعد ولا مبتلی إلاًکشف الله عنه بلائه بنا أهل البيت...؛ بحار الأنوار: ۵۳ / ۶۱ ب ۲۹ ح ۵۲ از الخراج؛ تمام حدیث در فصل رجعت و حکومت امامان علیهم السلام «سیمای جهان».

ص: ۱۷۲

بنده من مرا فرمان بر، تا ترا همانند خود قرار دهم».

علاوه بر این، در روایات زیاد برای تقریب ذهن و تفهیم مطالبی که برای اهل آن زمان قابل فهم نبود، کلمات و تعبیرهایی بیان شده است که در ذهن آن‌ها جا بگیرد و برای آیندگان نقل کنند تا گذشت زمان پرده از روی اسرار آن بردارد و به حقیقت پیوندد، مثلاً از فضا پیمایا و وسایل کیهان نورد با عبارت اسباب سماوات و ابر غرش کنان و سخت و ... بیان می فرمودند.

در این جا نیز مرکبی را که امام- عجل الله فرجه الشریف- سوار می شود با توصیف ابلق و ادهم که میان دو چشمش سفیدی است و اسبش را حرکت می دهد، همه بلاد او را می بینند و چیزی می پوشد که قالب بدنش می شود و حرکتی می کند که اهل همه شهرها او را مشاهده می کنند و امثال این تعبیرها، که می خواهد چیزی را به ما و انسان‌های پیش از ما و بشریت بعد از ما بفهماند.

این مرکب سواری امام از چه جنسی خواهد بود و چگونه ترکیب می شود که با یک حرکت تمامی مردم دنیا او را خواهند دید و آن زره یا پوشاک چیست که با پوشیدن آن، آن همه نیرو و تحولات پیش می آید؟!!

خیلی دقت می خواهد که برای فهم این گونه روایت‌ها از چه منبع و تکنیکی استفاده کرده و با پیشرفت علوم تطبیق نموده و معنا کنیم و گرنه آن تعبیرهای عجیب و غریب چه لزومی داشت، آن هم برای زمانی که تمام علوم ۲۷ حرف در روی زمین پیاده خواهد شد و دانش روز، تمام فرمول‌های پنهانی را تفسیر و آشکار خواهد ساخت!.

ص: ۱۷۳

۱- امام صادق علیه السلام فرمود: «به مرکب سیاه و سفید که میان دو چشمش سفیدی هست سوار می شود، پس حرکتی می کند که اهل شهری نمی ماند، مگر این که او را می بینند که با آن هاست.» (۱)

۲- ابان بن تغلب گوید که امام صادق علیه السلام فرمود: «گویی «قائم علیه السلام» رامی بینم که چون بر پشت نجف برسد، زره سفید رسول خدا صلی الله علیه و آله را بپوشد و بدن او به آن زره قالب آید، به طوری که تمام بدن را فراگیرد.

پس جامه ای از حریر بهشتی آن زره را می پوشانند و اسب سیاه و سفیدی که او راست و در میان دو چشمش سفیدی است سوار می شود و با آن اسب چنان گردش کند که اهل هیچ شهری نمی ماند، مگر این که می بینند حضرت با آن هاست و در شهر آن ها و پرچم رسول خدا صلی الله علیه و آله را می گشاید که عمودش از عمودهای عرش خداست و بقیه اش نصرت خداست.» (۲)

۳- حضرت صادق علیه السلام فرمود: هرگاه امور به صاحب این امر منتهی شود، خداوند برای او هر پستی را بلند و هر بلند را پست کند تا این که دنیا در نزد او به منزله کف دست او باشد، پس کدام یک از شما اگر در کف دست او مویی باشد، او را نمی بیند (۳)

۱- غیبت نعمانی: ص ۱۶۶؛ أدهم الأسود و أبلق الذی فیہ سواد و بیاض و شمراخ غزه الفرس یا رأس الجبل.

۲- همان مدرک: ص ۱۶۶؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۲۸ ب ۲۷ ح ۴۸ از کمال الدین.

۳- معجم احادیث الامام المهدي علیه السلام: ۴ / ۵۶ ح ۱۱۲۹ کمال الدین: ۲ / ۶۷۴ ب ۵۸ ح ۲۹ بحار الانوار ج ۵۲ / ۳۲۸ ب ۲۷ ح

۴۶ منتخب الانوار المضيئه: ص ۳۵۰ ف ۱۲ م م ۴۱۵

ص: ۱۷۴

[۷۰]- س- آیا وضع اجتماعی مردم در آن زمان چگونه خواهد بود؟

ج-

کی آید آن زمان که در زیر سایه ات***گرگ درنده را زعطوفت شبان کنی

دنیا در انتظار قدوم شریف تو است***پس کی گذر به مجمع دل خستگان کنی

اصلاح عالمی نبود کار هیچ کس***کاری که هیچ کس نتواند تو آن کنی

مقداری از وضع اجتماعی آن زمان، در پاسخ پرسش های قبلی بیان گردید، علاوه بر آن، ارزش انسان ها و صفات پسندیده آن آشکار و به واقعیت خواهد رسید از قبیل، امنیت کامل و فراوانی و حسن همجواری، اعتماد به همدیگر، احترام متقابل، زندگی سالم، دستگیری از یکدیگر، شکوفائی تمام ابعاد و زوایای دوست داشتنی زندگی و هزاران مسایل دیگر؛

برای توضیح بیشتر به این مطلب توجه نمائید، امنیت و آرامش در هر جامعه ای حرف اول را می زند. اگر در منطقه یا ولایتی این دو از بین برود، هیچ چیز روی پای خود بند نمی شود و عزت و شرافت و وجدان سالم از آن اجتماع رخت بریندد.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود: «نعمتان مجهولتان الصحه والأمان؛ دو نعمت مجهول القدر است «صحت بدن» و «امنیت» تا هر یک از این ها از بین نرود، ارزش و قیمتش معلوم نمی شود. پس جامعه بدون امنیت، ارزش و بها ندارد و مردن بهتر از زنده بودن است.

فقدان امنیت نیز به یکی از عوامل زیر برمی گردد.

۱- محرومیت و فقر: این عامل باعث می شود که شخص به دزدی

ص: ۱۷۵

و امثال آن مرتکب شود؛ زیرا فقیر محروم همیشه در تلاش است که با هر وسیله ای از راه مشروع و نامشروع برای خود و خانواده اش زندگی فراهم آورد.

۲- ضعف ایمان: این عامل ممکن است در بعض موارد «فقر» سبب دزدی نباشد، اما ضعف ایمان و پلیدی روح و زیادی حرص و طمع او را وادار می کند که به کارهای خلاف و ناشایست دست بزند.

۳- ضعف دولت: وقتی که دولت از تعقیب مجرمان و مجازات گروه های بدکار عاجز بماند، ناامنی و جرم و جنایت و ده ها اقدامات انحرافی همه جا را فرا می گیرد و زندگی را ناممکن می سازد.

در زمان حکومت حضرت «قائم علیه السلام» این عوامل به کلی از بین می رود، دیگر موردی برای این گونه جرم و جنایت باقی نمی ماند، علاوه بر این مردم نیز به مرحله والای تکامل نفسی و علو روانی و شرافت وجدانی می رسند، به طوری که خود را بالاتر از آن می بینند که خویشان را به انواع گناه ها آلوده نمایند.

با توجه به مراتب فوق چگونگی تحقق امنیت و آرامش را در عهد امامت در می یابیم.

آرامش در آن روز مقطعی و آمیخته با خوف و هراس نیست، مانند امنیتی که گاهی اوقات در جهان امروز پیدا می شود و زاییده ترس از سلاح های مخوف و وحشت زای طرف مقابل است، این تعادل وحشت است نه امنیت و این آرامش ناشی از خوف عظیم از عواقب دردناک جنگ است، نه آرامش واقعی؛ لذا هر روز تعادل وحشت به هم بخورد، پایه های امنیت و آرامش کاذب نیز فرو خواهد نشست.

ص: ۱۷۶

ترسی وجود نخواهد داشت!

۱- امام باقر علیه السلام فرمود: «یقاتلون واللّه حتی یوحّد اللّه ولا یشرک به شیئی وحتى یخرج- العجوز من المشرق ترید المغرب ولا ینهاها أحد؛(۱) به خدا قسم! می جنگند تا مردم خدا را به یگانگی بپذیرند و برای او شریک قرار ندهند و حتی پیرزنی از مشرق بیرون می رود که به مغرب برود (بدون خوف و ترس می رود) و کسی مانع او نمی شود.

۲- زراره گوید که امام باقر علیه السلام فرمود: «یقاتلون حتی یوحّدو اللّه ولا یشرک به شیئاً وتخرج- العجوزة الضعیفه من المشرق ترید المغرب لا یؤذیها أحد؛(۲) (لشکریان قائم علیه السلام) جنگ می کنند تا (طرف مقابل) خدا را به به یگانگی بپذیرند و چیزی را شریک او قرار ندهند و زن پیرناتوان از مشرق بیرون می رود و تا مغرب برود، کسی او را اذیت نمی کند.»

۳- «تمشی المرأه بین العراق إلى الشام لا تضع قدمیها إلا علی النبات وعلی رأسها زئیلها لا یهیجها سبّ ولا تخافه؛(۳) زنی بین عراق و شام را (بدون ترس از انسان و حیوان) می پیماید و قدم هایش را نمی گذارد، مگر روی سبزی ها و زنبیلش در سر و درنده ای او را به وحشت نمی آورد و

۱- بشارها لاسلام: ص ۲۳۰؛ الزام التناصب: ص ۱۳۹ با عبارت دیگر؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۴۵ ب ۲۷ ح ۹۱ بنقل از تفسیر عتاشی: ۲ / ۵۶-۶۱.

۲- منتخب الأثر: ص ۳۷۹ ف ب ۴۳ بنقل از ینابیع الموده ص ۴۲۳ کتاب المحجّه البیضاء: ۴ / ۳۴۴؛ یوم الخلاص: ص ۳۲۱ از مصادر فراوان دیگر؛ و روایت مشابه دیگر بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۳۱ ب ۲۷ ح ۵۳ از غیبت طوسی.

۳- بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۱۶ ب ۲۷ ح ۱۱ از خصال.

ص: ۱۷۷

نمی ترساند.»

۴- امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: «تا جایی که زن (تنها) میان عراق و شام را می پیماید و در این مسیر جز بر روی گیاهان گام نخواهد نهاد و زیورآلاتش همراه اوست. نه درنده ای او را ناراحت نماید و نه از درنده ای می ترسد. (۱)»

۵- امام صادق علیه السلام فرمود: «یطفی یء به الفتنة الصماء وتأمّن الأرض حتی أنّ المرثه لتحج- فی خمس نسوه ما معهنّ رجل لا یتقینّ إلّا الله؛ (۲) (خداوند) به وسیله او فتنه سخت را خاموش می نماید و زمین امن می شود تا جایی که زن با پنج زن دیگر حج به جا می آورند و مردی با آن ها نیست و غیر از خدا از کسی هراس نمی کنند.»

درنده خوئی از درندگان برداشته شود

۱- ابن عباس گوید: تا این که گرگ و میش، گاو و شیر و انسان و مار از یکدیگر در امان باشند، به گونه ای که موش به انبان صدمه نمی زند و سوراخ نمی نماید و تا این که جزیه برداشته شود و صلیب شکسته شود و خوک کشته شود. (۳)»

۱- همان مدرک: ۳۱۹ / ۵۲ از خصال صدوق.

۲- الملاحم و الفتن: ص ۵۵؛ بشاره‌الاسلام: ص ۱۸۵؛ الحاوی للفتاوی: ۱۵۳ / ۲؛ یوم الخلاص: ص ۳۳۲.

۳- معجم أحادیث الإمام المهدي: ۱۴۸ / ۵ ح ۱۵۷۱؛ و ۴۱۸ ح ۱۸۵۵؛ منتخب الأثر: ص ۳۶۳ ف ۲ ب ۳۵ ح ۱۰؛ المحججه فیما نزل فی القائم الحججه علیه السلام ص ۸۶-۸۷؛ بحار الأنوار: ۵۱ / ۶۱ ب ۵ ح ۵۹؛ بشاره‌الاسلام: ص ۲۷۹.

ص: ۱۷۸

۲- نه درنده ای کسی را آزار رساند و نه او از درنده بترسد. (۱)

۳- وحشی ها ایمن باشند تا این که در همه اطراف زمین، مانند چارپایان می چرند. (۲)

۴- درندگان با بهایم صلح کنند تا این که زن از عراق تا شام برود، قدم خود را نگذارد، مگر بر گیاه و زینت او بر بالای سرش باشد. نه درنده ای کسی را آزار کند و نه او از درنده بترسد. (۳)

وحشی با اهلی دوست شوند

۱- امام مجتبی علیه السلام فرمود: «و تصطلح فی ملکه السباع؛ (۴) در فرمانروایی او درنده ها با هم از در دوستی در آیند.»

۲- امام صادق علیه السلام فرمود: «و تأمن وحوشها وسباعها؛ (۵) وحشی ها و درندگانش در امنیت خواهند بود.»

۳- امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: «و اصطلحت السباع والبهائم» درندگان با اهلی ها هماهنگ می شوند.»

۱- خصال ۲ / ۷۶۱ حدیث اربعمأه بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۱۶ ب ۲۷ ح ۱۱؛ معجم أحادیث الإمام المهدي: ۳ / ۵۹ ذیل ح ۶۱۰؛ منتخب الأنوار المضيئه: ص ۳۵۶ ف ۱۷.

۲- مختصر بصائر الدرجات: ص ۲۰۱؛ معجم أحادیث الإمام المهدي: ۵ / ۸۲ ح ۱۵۰۴ بحار الأنوار: ۵۳ / ۸۵- ب ۲۹ ح ۸۶.

۳- منتخب الأثر: ص ۴۷۴؛ خصال ۲ / ۷۶۱ حدیث اربعمأه بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۱۶ ب ۲۷ ح ۱۱؛ معجم أحادیث الإمام المهدي: ۳ / ۵۹ ذیل ح ۶۱۰؛ منتخب الأنوار المضيئه: ص ۳۵۶ ف ۱۷.

۴- احتجاج طبرسی: ۲۹۱؛ قادتنا: ۷ / ۳۲۱ ب ۳۹ ح ۱۲؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۲۸۰؛ بشارها للإسلام: ص ۱۹۷ و ۷۱ از امیرالمؤمنین علیه السلام و همچنین ص ۲۴۷ و ۲۶۱؛ من ۴۸۷؛ ینایع الموده: ۳ / ۱۳۶ بعضی ر از اسعاف الرّاعین؛ الإمام المهدي: ص ۹۸ از ابن عباس؛ الزام النّاصب: ص ۱۷۹؛ منتخب الأثر: ص ۶۱۷ از من الرحمان: ۲ / ۴۲.

۵- بحار الأنوار: ۵۱ / ۱۴۶ ب ۶ ح ۱۶ از غیبت طوسی.

ص: ۱۷۹

۴- هم چنین مولی الموحّدین علی علیه السلام فرمود: میش و گرگ در یک محل می چرند و کودکان با مار و عقرب ها بازی می کنند و این گزندگان به آنان آسیبی نمی رسانند. بدی از بین رفته و نیکی باقی خواهد

ماند. (۱)

در دوران او ستمگری برداشته شود

۱- امام صادق علیه السلام فرمود: «وارتفع فی آیامه الجور وأمنت السبل؛ (۲) و در روزگار او ستم ها برداشته شود و راه ها امن گردد.

امنیت کامل

۱- و در آن زمان امانت را به زمین فرو می ریزم، پس هیچ شیئی به شیئی ضرر نمی رساند و چیزی از چیزی نمی ترسد و درندگان و چارپایان بین مردم می باشند. پس بعضی بعض دیگر را اذیت نمی کند و درنده خویی را از درنده می گیرم و سم همه گزندگان را

۱- منتخب الأثر: ص ۴۷۴؛ الزام النَّاصب: ص ۱۳۹ و ۱۴۰ و ۲۰۲ و ۲۲۷ با لفظ دیگر و تفصیلاً و ۲۳۹ ۲۲۸؛ یوم الخلاص: ص ۳۱۷؛ الحاوی للفتاوی: ۲ / ۱۷۲؛ المهدی: ص ۲۳۱؛ عقد الدرر: باب ۷ ص ۱۵۹.

۲- بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۳۸؛ الملا-حم و الفتن: ص ۵۵؛ الإمام المهدی: ص ۲۶۵ و ۲۲۷؛ اعلام الوری: ۴۳۲؛ الزام النَّاصب: ص ۱۳۹ و ۲۲۲؛ ارشاد: ص ۳۴۳؛ منتخب الأثر: ص ۳۰۸ بشارها للإسلام: ص ۷۱ و ۲۳۴.

ص: ۱۸۰

می برم (۱).

۲- حضرت صادق علیه السلام فرمود: «إذا قام حکم بالعدل وارتفع فی آیامه الجور وأمنت السبل؛ (۲) وقتی که «قائم علیه السلام» قیام نماید، به عدل حکم و در ایام او جور برداشته شود و راه ها امن گردد.»

اکنون سؤالی به ذهن خطور می کند که چگونه در حال صلح درندگان با یکدیگر به سر می برند با این که غریزه و سرشت آن ها درنده خوبی است؟!

پاسخ: ۱- آن خدایی که هنگام سرازیری قهرمان توحید حضرت ابراهیم علیه السلام به سوی آتش با یک فرمان (یا نَارُ کُونِی بَرْدًا وَ سَلَامًا عَلٰی اِبْرَاهِیْمَ) (۳) ای آتش! سرد و سالم باش برای ابراهیم، خاصیت سوزندگی را از آتش گرفت، (۴) خو و سرشت حیوانات موزی را نیز با یک فرمان از آن ها می گیرد.

۲- این صفات در این گفتارها یا در واقع حقیقت پیدا خواهد کرد و یا در اثر برکت وجود امام علیه السلام درنده خوبی از بین رفته و به این حالت درمی آیند. این حدیث و امثال آن در مقام بیان شدت امنیت که با ظهور «مهدی موعود علیه السلام» در جهان حکم فرما خواهد شد را ارایه می دهد.

۱- بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۸۴ ب ۲۷ ح ۱۹۴.

۲- ارشاد مفید: ۲ / ۳۵۹ ب ۴۰ ح ۷؛ إلزام النَّاصِب: ۲ / ۲۸۱ - ۲۸۲؛ منتخب الأثر ص ۳۰۸ بحار الأنوار: ج ۵۲ / ۳۳۸ ب ۲۷ ح ۸۳ از ارشاد.

۳- سوره انبیاء، آیه ۶۹.

۴- حتی در روایات آمده است اگر کلمه «و سلاماً» در پی «کونی برداً» نمی آمد، ابراهیم در میان آتش از سرما تلف می شد.

ص: ۱۸۱

در هر دو صورت، آن زمان جامعه در امنیت قرار می‌گیرد و گرگ صفتان خون خوار نخواهند توانست از وجود مستضعفان جامعه بهره‌کشی نمایند و در این گونه احادیث اشاره به برقراری عدالت کامل در جهان و تغییر روش گرگ صفتان خون خوار است که در طول تاریخ در سایه سازش با حکومت‌های جبار، قرن‌ها به خوردن خون قشرهای مستضعف جامعه انسانی ادامه داده‌اند. اما لحن روایات و تصریحات آن، گویای به حقیقت پیوستن این تغییرات خواهد بود که حیوانات وحشی و درنده اهلی شده و خواص طبع آن‌ها دگرگون خواهد شد و حیوانات گوشت خوار سبزه خوار خواهند شد و از نعمت‌های دیگر خداوند استفاده خواهند نمود. بچه‌ها با مارهای سمی بازی می‌کنند و مارها به آن‌ها ضرر نمی‌رسانند.

سختی‌ها برچیده شود

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «یفرج- الله بالمهدی عن الأُمَّه یملاً قلوب العبد عباداً ویسعهم عدله به یمحق الله الکذب ویذهب الزمان الکلب؛ (۱) خداوند با «مهدی علیه السلام» امت را نجات دهد و دل‌های مردم از عبادت پر شود و عدالتش همه را فرا گیرد و با او دروغ از بین رود و با وجود او زمان سختی برچیده شود.

اشرار نابود شود

۱- رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «و تهلك الأشرار و تبقى الأخیار؛ (۲) (در آن

۱- بحار الأنوار: ۷۵/۵۱؛ الملاحم و الفتن: ص ۵۶؛ غیبت طوسی: ۱۱۴.

۲- منتخب الأثر: ص ۴۷۴؛ الزام الناصب: ص ۲۲۸ در این مضمون؛ الملاحم و الفتن: ص ۵۴؛ يوم الخلاص: ص ۳۰۶.

ص: ۱۸۲

زمان) اشرار به هلاکت می رسند (اجتماع از شرّ آنان رهایی یابد) و خوبان باقی می ماند.»

۲- امام صادق علیه السلام فرمود: «و یدهب الشرّ و یبقی الخیر؛ (۱) شر می رود و خیر می ماند.»

۳- رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «و تعدم الفتن و الغارات و یكثر الخیر و البرکات؛ (۲) و فتنه و غارتگری ها معدوم می شود و خیر و برکت ها بیشتر می شود.»

ادای امانات

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «و یقبل الناس علی العبادات و تؤدی الأمانات؛ (۳) مردم به عبادت رو می آورند و امانت ها به صاحبانش داده می شود.»

زنا و شراب و ربا ازین رود

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «و یدهب الزنی و شرب الخمر و یدهب الربا؛ (۴) و زنا و شراب خواری نابود شده و ربا نابود می گردد.»

کینه از دل ها زدوده می شود

۱- مولای متقیان علی علیه السلام فرمود: زمانی که «قائم علیه السلام» ما قیام کند، بغض و کینه از دل های بندگان زدوده شود و چارپایان و درندگان در

۱- المهدی: ص ۲۲۱ از عقد الدرر؛ الحاوی للفتاوی: ۲ / ۱۶۰؛ الزام النَّاصِب: ص ۲۲۸؛ مسند احمد: ۳ / ۵۳۰؛ یوم الخلاص: ص ۳۳۲.
 ۲- منتخب الأثر: ص ۱۵۸ با لفظ دیگر؛ الزام النَّاصِب: ص ۲۲؛ ینابیع الموده: ۳ / ۷۸ و ۱۳۲؛ الإمام المهدی: ۴۲-۴۱؛ یوم الخلاص: ص ۳۰۷ از آن ها.

۳- منتخب الأثر: ص ۴۷۴؛ الزام النَّاصِب: ص ۲۲۸ در این مضمون؛ الملاحم و الفتن: ص ۵۴؛ یوم الخلاص: ص ۳۰۶.

۴- همان مدرک: ص ۴۷۴؛ الزام النَّاصِب: ص ۲۲۸ در این مضمون؛ الملاحم و الفتن: ص ۵۴؛ یوم الخلاص: ص ۳۰۶.

ص: ۱۸۳

حال صلح با یکدیگر به سر خواهند برد. (۱)

۲- امام صادق علیه السلام فرمود: «وتذهب الشحناء من قلوب العباد؛ (۲) کینه‌ها از دل بندگان نابود می‌شود.

حق را به حق دار رساند

در صورت امکان احیای حقوق پایمال شده دیگران، یکی از وظایف انسانیت و دیانت است و نیز برای هر شخص با وجدان که صاحب غیرت است، در از بین رفتن حق ناتوانان و بیچارگان جلوگیری کرده و از لگدمال شدن آن‌ها ممانعت به عمل آورد که در آن زمان این وظیفه با همه ابعاد آن به طور کامل به اجرا در می‌آید.

۱- اگر حق کسی زیر دندان دیگری باشد، از زیر دندان انسان متجاوز و غاصب بیرون کشد و به صاحب حق باز گرداند. (۳)

۲- امام صادق علیه السلام فرمود: «و ردّ کلّ حقّ إلی أهله؛ (۴) و تمام حق را به صاحبانش برمی‌گرداند.»

دروغ محو گردد!

رسول خدا علیه السلام (در حدیثی طولانی) فرمود: پس در این هنگام خروج «مهدی علیه السلام» خواهد شد و او مردی است از فرزندان این (به علی علیه السلام اشاره نمود) خداوند به برکت «مهدی علیه السلام» دروغ را نابود

۱- بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۱۹ از خصال شیخ.

۲- المهدی: ص ۲۲۱ از عقد الدرر؛ الحاوی للفتاوی: ۲ / ۱۶۰؛ الزام الناصب: ص ۲۲۸؛ مسند احمد: ۳ / ۵۳۰؛ یوم الخلاص: ص ۳۳۲.

۳- المهدی الموعود ... ۱ / ۲۷۹ و ۲۸۳ - ۲۸۲.

۴- همان مدرک: ص ۲۲۱ از عقد الدرر؛ الحاوی للفتاوی: ۲ / ۱۶۰؛ الزام الناصب: ص ۲۲۸؛ مسند احمد: ۳ / ۵۳۰؛ یوم الخلاص: ص

۳۳۲.

می کند و فشار زمان و گاز گیرندگی آن را محو می نماید و به سبب او ذلت را از گردن های شما برمی دارد. (۱)

۱- خداوند در ضمن جواب ابلیس می فرماید: «وَأَلْقَى فِي تِلْكَ الزَّمَانِ الْأَمَانَةَ عَلَى الْأَرْضِ فَلَا يُضَرُّ شَيْءٌ شَيْئاً وَلَا يَخَافُ شَيْءٌ مِنْ شَيْءٍ... وَأَلْقَى الرَّأْفَةَ وَالرَّحْمَةَ بَيْنَهُمْ فَيَتَوَاسَوْنَ وَيُقْتَسِمُونَ بِالسُّوْبَةِ فَيَسْتَعْنِي الْفَقِيرُ وَالْيَعْلُو بِعَضْمِهِمْ بَعْضاً وَيَرْحَمُ الْكَبِيرُ الصَّغِيرَ وَيُوقِرُ الصَّغِيرَ الْكَبِيرَ وَيَدِينُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ وَيَحْكُمُونَ أَوْلِيَاءَهُمْ؛ (۲) و در آن زمان امانت و امنیت را به زمین می اندازم، پس هیچ چیز به چیز دیگر ضرر نمی رساند و هیچ چیزی از دیگری نمی ترسد.... و مهربانی و محبت را در میان آن ها قرار می دهم، پس به همدیگر مواسات می کنند و به طور مساوی تقسیم می کنند، پس فقیر غنی می شود و به همدیگر فخر فروشی نمی کنند و بزرگ به کوچک رحم و کوچک به بزرگ احترام می نماید و پیرو دین حق می شوند و با آن معتدل می شوند و حکم می کنند، آن ها ایند دوستان من.»

دشمنی و کینه و حسد نابود شود

۱- «وَلْتَذْهَبِ الشَّحْنَاءُ وَالتَّبَاغُضُ وَالتَّحَاسُدُ؛ (۳) دشمنی و کینه و حسد از بین می رود.»

با توجه به روایات و مطالب فوق در زمان دولت کریمه امام زمان روحی

۱- «فَعِنْدَ ذَلِكَ خُرُوجَ الْمَهْدِيِّ وَهُوَ رَجُلٌ مِنْ وَلَدِ هَذَا وَأَشَارَ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ بِهَيْمَحِقِ اللَّهِ الْكُذْبَ وَيَزْهَبُ الزَّمَانُ الْكَلْبُ بِهَيْمَحِقِ ذَلِكَ الرَّقِّ مِنْ أَعْنَاقِكُمْ» معجم أحاديث الإمام المهدي: ۱/ ۵۱۷ ذیل ح ۳۵۵؛ غیبت طوسی: ص ۱۸۵ ف ۱ ح ۱۴۴؛ بحار الأنوار: ۵۱/ ۷۵ ب ۱ ح ۲۹.

۲- بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۸۴ ب ۲۷ ح ۱۹۴ از کتاب سعد السعود سید بن طاووس.

۳- (۳) بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۸۴ ب ۲۷ ح ۱۹۳ از سعد السعود.

لتراب مقدمه الفداء تمام صفات رذیله و ناپسند، رخت بر بسته و برچیده خواهد شد مانند؛ ستمگری، دروغ، شرارت، تجاوز به حق دیگران، و زنا و شراب و ربا و صدها صفات زشت و دوست نداشتنی دیگر.

۷۱-س- آیا در آن زمان ارتباطات مردم با امام به چه صورتی خواهد بود؟

ج- درباره ارتباطات احادیث به ما می گوید:

۱- امام صادق علیه السلام: فرمود: «آگاه باش! همانا امام در بطن مادر می شنود پس زمانی که امر ولایت و امامت به او تفویض گردید، خداوند برای او عمودی از نور قرار می دهد که اعمال شهرها را به او نشان می دهد!» (۱)

۲- امیرمؤمنان علیه السلام فرمود: «و برای او اسطوانه ای از نور نصب می شود از زمین تا آسمان، تمام اعمال بندگان در آن منعکس و همه آن ها را خواهد دید.» (۲)

۳- امام صادق علیه السلام فرمود: «از ما مؤمنی در شرق و غرب عالم پنهان نمی ماند.» (۳)

۱- ألا إن الإمام لیسع من بطن أمه فإذا وُلِدَ خُطَّ بين كتفي هـ (و تَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مَبْدَلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) فَإِذَا صَارَ الْأَمْرُ إِلَيْهِ (أَى الْوِلَايَةِ عَلَى النَّاسِ بَعْدَ أَبِيهِ) جَعَلَ اللَّهُ لَهُ عَمُودًا مِنْ نُورٍ يَبْصُرُ بِهَا مَا يَعْمَلُ أَهْلُ كُلِّ بَلَدٍ؛ انعام: ۱۱۵؛ اصول کافی: ۱ / ۲۲۰ - ۲۱۹؛ با تفصیل زیاد و ص ۳۸۷؛ ینابیع الموده: ۳ / ۱۲۵؛ با اضافه « ینظر فیہ الخلاق و أعمالهم و سرائرهم »؛ مثیرالأحزان: ۲۹۷؛ عیون أخبار الرضاء: ۱ / ۱۶۹.

۲- وینصب له عمود من نورٍ من الأرض إلى السماء يرى فيه أعمال العباد ...؛ الزام التائب: ص ۱۰؛ يوم الخلاص: ص ۳۳۶.

۳- لیس یغیب عَنَّا مؤمن فی شرق الأرض ولا فی غربها ...؛ الزام التائب: ص ۶؛ يوم الخلاص: ص ۳۳۷.

ص: ۱۸۶

۴- ابن بکیر به امام موسی بن جعفر علیهما السلام عرض کرد: قربانت شوم! خلق بیش از این است (که یک نفر بر آن‌ها مسلط شود و اداره نماید).

فرمود: «هرگاه خداوند اراده کند، زیاد را کم و کم را زیاد می‌نماید» (۱) (یعنی اداره یک کشور به وسعت زمین مانند کف دست او است و برقراری ارتباط با همه جای زمین بر او مانند یک سینی در برابر چشم یک فرد عادی خواهد بود).

کوچکترین اعمال بندگان از دوربین‌ها و ماهواره‌های تمام عیار دولت او، مخفی‌نمانده و همه عمل‌های ریز و درشت انسان‌ها، به تصویر کشیده می‌شود.

۵- امام باقر علیه السلام فرمود: «آسمان‌ها و زمین نزد امام، مانند کف دست اوست. ظاهرش را از باطنش می‌شناسد و بدکاران را از نیکوکاران تشخیص می‌دهد.» (۲)

۶- امام باقر علیه السلام فرمود: «همانا دنیا برای امام «قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف» به اندازه گردو جلوه می‌کند، پس از نظر او هیچ چیز مخفی نمی‌ماند و به اطراف زمین دسترسی دارد، مانند دسترسی یکی از شما به سفره خود، هر گونه که دل بخواه اوست.» (۳)

۷- مفضل بن عمر از ابی بصیر روایت می‌کند که امام صادق علیه السلام فرمود:

۱- معجم أحادیث الإمام المهدي: ۵/ ۶۰ ح ۱۴۸۳؛ تفسیر عیاشی: ۱/ ۲۰۷ ح ۸۲؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۴۰ ب ۲۷ ح ۹۰.

۲- الزام النَّاصب: ص ۶؛ یوم الخلاص: ص ۳۳۷.

۳- الاختصاص: ص ۲۱۷؛ یوم الخلاص: ص ۳۲۳ از آن.

«همانا زمانی که کارها به صاحب این امر منتهی شود خدای تبارک و تعالی برای او هر پستی را بلند و هر بلندی را پست خواهد کرد تا این که دنیا نزد او، مانند کف دستش خواهد بود، کدام یک از شما اگر مویی در کف دستش باشد آن را نمی بیند.»(۱)

آن‌هایی که اهل فنّ و متخصصان دانش‌های جدید هستند، می‌دانند که پستی و بلندی زمین در خیلی از رسانه‌ها و وسایل مخابراتی و ارتباطات و ... اثر کلیدی دارد، در زمان «قائم علیه السلام» این مسایل به گونه‌ای حل می‌شود که دیگر کوچک‌ترین مشکلی باقی نمی‌ماند، به خصوص از نظر رسانه‌ای ماهواره‌های مخابراتی و اطلاعاتی و نظامی و ... به طوری دقیق خواهد بود که کوچک‌ترین حرکتی به اندازه سر مویی از آن‌ها پنهان نمی‌ماند.

این دستگاه‌ها با پیشرفته‌ترین و مجهزترین نوع خود زیر نظر مستقیم امام- عجل الله تعالی فرجه الشریف- قرار می‌گیرد که در زبان روایات به سینی یا مجموعه و گردو و .. تشبیه شده است که در جلوی همه امامان گذاشته شده باشد. در این روایت به ظریف‌تر و کوچک‌تر از آن، یعنی به «کف دست» تشبیه شده و گویای آن است که حضرت به تمامی زوایا و گوشه‌های پنهان و آشکار مناطق کلّ کره زمین با اشعه‌های حرارتی «مادون قرمز» و فوق آن شب و روز نظارت مستقیم خواهد داشت.

در این زمینه سخن زیاد است و بیرون از تخصص ما، تفسیر و توضیح

۱- بحار الأنوار: ۵۲/۳۲۸ ب ۲۷ ح ۴۶ از کمال الدین؛ بشاره‌الاسلام: ص ۲۴۳؛ یوم الخلاص: ص ۳۲۵.

ص: ۱۸۸

این روایت و امثال آن را که در کتاب های مفصل روایی کم نیست، به متخصصین فن و دانشمندان مربوطه واگذار می کنیم. (۱)

۷۲- س- آیا کشور امام از نظر اقتصادی، به چه صورتی در می آید و چه فورمولهائی پیاده می شود؟!.

ج- کره زمینی که ما در آن زندگی می کنیم، امکانات فراوان برای ما و نسل آینده و جمعیتی بسیار زیادتر از جمعیت کنونی دارد، اما عدم آگاهی کافی به منابع موجود و منابع بالقوه آن از یک سو و عدم وجود یک نظام صحیح برای تقسیم ثروت زمین از سوی دیگر، از جنبه های مختلف، سبب احساس کمبودی می شود، تا آن جا که در عصر ما همه روزه گروهی از انسان های گرفتار، از گرسنگی می میرند.

زیرا نظام حاکم بر اقتصاد جهان امروز، یک نظام استعماری است که در کنار خود یک نظام جنگی ظالمانه را هم پرورش می دهد که قسمت مهمی از نیروهای فکری و انسانی را که می بایست به طور مداوم و پویا در جست و جوی منابع جدید برای بهسازی زندگی انسان ها به تلاش برخیزند، می بلعد و نابود می کند.

اما هنگامی که این نظام و نظام جنبی آن دگرگون شود، نیروها برای استخراج منابع بی شمار زمین به کار گرفته می شود و علم و دانش پیشرو در اختیار این برنامه قرار می گیرد و به سرعت منابع جدیدی کشف می گردد و شکوفایی خاصی به اقتصاد بشریت می بخشد.

۱- می توانید به کتاب «سیمای جهان» در بخش اجتماعی به فصل اطلاعات و ارتباطات و فصل «همواری زمین» با توضیحات دیگر مراجعه نمایید.

ص: ۱۸۹

لذا در روایات مربوط به حکومت آن «مصلح بزرگ» اشاره‌های پر معنایی به این توسعه اقتصادی دیده می شود که از هرگونه توضیح بی نیاز است. (۱)

براستی باید چنین شود؛ زیرا ویرانی‌های زمین، نه به خاطر کمبود نیروی انسانی است و نه کمبود مالی، بلکه مولود ویرانگری انسان‌ها و صرف بیهوده منابع مالی و انسانی و عدم احساس مسئولیت است و هنگامی که این‌ها در پناه یک نظام صحیح اجتماعی برطرف گردد، آبادانی گفته شده محقق و حتمی خواهد شد، به خصوص که از پشتوانه منابع جدید فوق العاده‌ای نیز برخوردار خواهد بود.

پس مشکل اقتصادی و مسایل جنبی آن از گرفتاری‌های روزمره و سنگین جوامع بشری است که همیشه بشریت با آن دست و پنجه نرم می کند و از حل کامل این معضل، ناتوان و عاجز مانده است و هر طرح و برنامه‌ای ریخته می شود، باز مشکل دیگری به صورت دیگری خودنمایی می کند.

بی کاری، فقر، گرانی، تورّم، به هم خوردن تعادل تجاری و کمی تولید و زیادی تقاضا و حتی مسأله ازدواج و پیامدهای آن و ده‌ها مسایل دیگر از مشکلات حل نشدنی جامعه است.

ولی در زمان حکومت امام- عجل الله تعالی فرجه الشریف- محدودیت‌های تجاری و اقتصادی و ... از بین می رود و میدان‌های فعالیت‌های

۱- حکومت او شرق و غرب جهان را فرا می گیرد و گنج‌های زمین برای او ظاهر می گردد و در سرتاسر جهان جای ویرانی باقی نخواهد ماند، مگر این که آباد خواهد ساخت. اسعاف الزّاعین: باب دوم ص ۱۴۱-۱۴۰.

ص: ۱۹۰

خصوصی باز می گردد و بهره برداری از مواهب و برکات زمین آزاد می شود، خیرات و برکات بر مردم فرو باریده و همه اقشار را در برمی گیرد.

محرومیت و گرسنگی و نداری و نگرانی از آینده وو ... از میان مردم برچیده می شود و به طور معمول جرایمی که هر روزه در جهان بر اثر نداری و محرومیت و بی کاری پیش می آید، ریشه کن شده و سوزانده خواهد شد.

احادیث در این زمینه فراوان است که در اثر تقسیم عادلانه و مساوی ثروت و در ماه دوبار شهریّه و عطای عمومی امام که دو مرتبه در سال است و نزول خیرات و برکات آسمانی و به بیرون انداختن زمین خزاین خود را و ... مردم در بی نیازی و بی احتیاجی کامل به سر خواهند برد و هیچ کس برای زکات و مصرف وجوه شرعی مستحقّی پیدا نخواهد کرد، هم چنین از طرف مقام عظمای ولایت، منادی ندا می دهد که هر کس به مالی نیاز دارد بیاید و تحویل بگیرد، کسی نخواهد آمد، فقط یک نفر که آن هم پشیمان شده و مال را برمی گرداند، اما خزینه دار هم نمی پذیرد و پس نمی گیرد. (۱)

اگر کسی از امام چیزی بخواهد و بگوید: ای مهدی به من بده (سه بار) تکرار کند، امام علیه السلام بر دامنش آن قدر می ریزد که توان حمل آن را نخواهد داشت. (۲)

۱- الصّواعق المحرّقه ص ۱۰۳؛ امام مهدی: ص ۶۳۰.

۲- امام مهدی: ص ۶۳۰ بنقل از ینابیع الموده.

۷۳- س- آیا وضع معیشتی و بطور کلی وضع زندگی مردم چگونه خواهد بود؟

ج- یکی از برنامه های اولیه حضرت «قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف» رفع سریع نیاز فقرا و ریشه کن ساختن فقر از جامعه حکومت علوی و فاطمی خواهد بود، هر ماه دو مرتبه حقوق برای عموم پرداخت خواهد شد و مردم در بی نیازی مطلق مادی زندگی می کنند؛ به نوعی که صاحبان وجوهات و صدقات بدهی های خود را در دست می گیرند و در شهر می چرخند، اما مستحقّی پیدا نمی کنند که دین خود را ادا نمایند.

خزاین دولتی به طور آزاد در اختیار همگان است و سکه های طلا و نقره و زر و سیم در دسترس عموم قرار می گیرد و هر کس به اندازه احتیاج خود استفاده می کند و اعلان می شود برداشت از آن ها برای عموم آزاد است. در این صورت ذخیره سازی و انباشتن ثروت و زر اندوزی معنا و مفهوم خود را از دست خواهد داد؛ چون شب و روز هزینه زندگی دلخواه را مدام در اختیار دارد، دیگر دلیلی ندارد که جای خودش را تنگ نماید.

از آن سو تعلیم و تربیت و فرهنگ مردم نیز به نوعی بالا می رود که کسی پیدا نمی شود بیش از احتیاج و نیاز خود از خزاین دولتی برداشت کند. آخر برای چه زحمت نگهداری و حمل و نقل مال و منال را به خود روا دارد؟! به امید آن روز، انشاء الله تعالی!

۱- حسین بن مسعود در کتاب شرح السنّه با سندهای خود از رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل کرده است که آن حضرت فرمود: «قائم- عجل الله تعالی

ص: ۱۹۲

فرجه الشریف-

مردم را به سوی برداشتن مال فرا می خواند اما کسی نمی پذیرد.»(۱)

۲- از سوی «مهدی- عجل الله تعالی فرجه الشریف-» در میان مردم ندا می دهند: «من له حاجة الی، فما یأتیه أحد إلأرجل واحد» کیست که (از نظر مالی) به من احتیاج دارد؟ کسی نمی آید، مگر یک نفر که از حضرت درخواست (مالی) می کند و حضرت می فرماید: برو پیش خزینه دار تا به تو دهد.

او نیز پیش خزینه دار می آید و می گوید: من فرستاده «مهدی علیه السلام» هستم تا به من مالی بدهی! می گوید: (هر قدر دلت می خواهد) بر دار.

آن قدر (از جواهرات و سکه های امام علیه السلام) جمع کند که توان حمل ندارد، مقداری می ریزد و برمی دارد و در راه به خود می گوید: من آزمندترین امت محمّدم! نفس من طمع زیاد دارد. همه امت را فرا خواندند از این جواهرات بردارند جز من کسی نیامد و سپس پشیمان می شود و جواهرات را برمی گرداند و آن حضرت قبول نمی کند می فرماید: ما چیزی را که دادیم پس نمی گیریم.»(۲)

۱- ولیدعون إلی المال فلا یقبله أحد؛ رواه مسلم وهکذا رواه البخاری فی صحیحه ج ۲ ص ۲۵۶. بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۸۴ ب ۲۷ ح ۱۹۳.

۲- منتخب الأثر: ص ۱۴۷؛ کشف الغمّه: ص ۳ / ۲۷۳؛ البیان: ص ۸۴؛ الإمام المهدی: ص ۶۲ و ۱۱۰ از مسند احمد: ۳ / ۳۷؛ الصّواعق المحرّقه: ص ۱۶۴ از رسول خدا صلی الله علیه و آله؛ الفتن: ص ۱۲۴ و ۵۷ و ۱۳۶؛ ینابیع الموده: ۳ / ۱۳۵ از اسعاف الزّاغیین؛ یوم الخلاص: ص ۳۳۳؛ الزام الثّیاب: ص ۲۵۷؛ الحاوی للفتاوی: ۲ / ۱۲۵-۱۲۳ و ۱۵۳ مختصراً؛ نورالأبصار: ص العرف الوردی فی أخبارالمهدی: در ضمن مجموعه فتاوی ۲ / ص ۱۲۴؛ قادتنا: ۷ / ۳۱۸ ب ۳۹ ح ۵.

ص: ۱۹۳

۳- مال را بدون شمارش تقسیم می نماید.»(۱)

۴- «مال را فراوان می دهد و بی حساب می ریزد و بی شمار می دهد.»(۲)

۵- ابی سعید خدری گوید که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «در آخر الزمان خلیفه ای خروج می کند که مال را بی شمار می دهد.»(۳)

۷۴- س- آیا در کشور امام عجل الله تعالی فرجه الشریف قسمت قضائی به چه حالتی در می آید؟.

ج- یکی از ارکان تأمین امنیت و آرامش زندگی هر جامعه، تشکیلات قضایی قوی و اجرای صحیح قوانین آن جامعه یا کشور است.

شکی نیست که در آن عصر، آموزش های اخلاقی با وسایل ارتباط جمعی فوق العاده پیشرفته، آن چنان وسعت می گیرد که اکثریت قاطع مردم جهان را برای یک زندگی صحیح انسانی آمیخته با پاکی و عدالت اجتماعی آماده می سازد.

مولی الموحّدین علی علیه السلام فرمود: «... میس و گرگ در یک محل

۱- «و یقسّم المال ولا یعدّه؛ صحیح مسلم به شرح النووی: ۳۹ / ۱۸.

۲- فیض المال فیضاً و یحثو المال حثواً ولا یعدّد عدداً؛ البیان: ص ۸۴؛ منتخب الأثر: ص ۱۵۹؛ صحیح مسلم: ۱۸۵ / ۸؛ الإمام المهدی: ص ۲۹۶.

۳- یرج فی آخر الزمان خلیفه یعطی المال بغير عدد؛ بحار الأنوار: ۱۰۵ / ۵۱ ب ۱ ح ۳۹ از کشف الغمّه از محمّد بن طلحه هذا حدیث صحیح أخرجه مسلم؛ برای اطلاعات بیشتر و فراوان در این موارد، به کتاب «سیمای جهان در عصر امام زمان علیه السلام» مراجعه نمایید ..

ص: ۱۹۴

می چرند و کودکان با مار و عقرب ها بازی می کنند و این گزندگان به آنان آسیبی نخواهند رسانید، بدی از بین رفته و نیکی باقی خواهد ماند.»(۱)

در توضیح این مطلب می توان گفت که در اثر برکت وجود امام علیه السلام؛ با یک فرمان، درنده خوبی از بین رفته و نابود خواهد شد، مانند از بین رفتن حرارت آتش با یک دستور الهی «یا نار کونی برداً و سلاماً علی ابراهیم» گرگ های بیابان تغییر ماهیت می دهند و میش ها از حالت کنونی درمی آیند و مردم در اثر تربیت و تعلیم صحیح و آشنائی با قوانین شرعی خود، در صورت داشتن جرمی، خود را به مراکز قضائی، معرفی می نمایند و این مراکز، آن اندازه گسترده خواهد شد که حتی بانوان در خانه های خود به قضاوت درست و حل کردن امور قضایی خواهند نشست؛ دیگر نیازی به این دستگاههای عریض و طویل و پرهزینه نخواهد بود؛ در هر صورت، جامعه در امنیت کامل به سر می برند و گرگ صفتان خون خوار، وجود نخواهند داشت تا از وجود مستضعفان جامعه بهره کشی نمایند و در پرتو برقراری عدالت واقعی در جهان، جامعه روی سعادت و رفاه و آسایش و آرامش را، خواهند دید. آن ها در پناه نظام جدید یا به کلی تغییر روحیه می دهند؛ چرا که گرگ صفتی هیچ وقت جزء سرشتش نبوده و نیست و از نهادهای عَرَضی قابل تغییر است، و یا حد اقل بر سر جای خود می نشینند و به جای خوردن منافع دیگران در کنار آن ها از مواهب

۱- عقد الدرر: باب ۷ ص ۱۵۹ برای اطلاع بیشتر در این مورد به بخش اجتماعی فصل «امنیت فراگیر» کتاب «سیمای جهان» مراجعه شود.

ص: ۱۹۵

الهی، به طور عادلانه بهره می گیرند، همان گونه که گرگ در کنار میش بر سیر یک چشمه آب می نوشند، در غیر این صورت مشمول تصفیه می شوند و وجودشان از میان برداشته خواهد شد و به خاطر مراقبت های شدید، حتی مجرمان (اگر وجود داشته باشند) در محیط خانه خود نیز در امان نخواهند بود، چرا که ممکن است با وسایل پیشرفته ای که در اختیار خواهند داشت، تحت کنترل باشند و حتی امواج صوتی آن ها بر روی دیوار قابل کنترل گردد که این خود اشاره دیگری به وسعت ابعاد مبارزه با فساد در عصر حکومت اوست.

قضاوت او بر طبق قانون دادرسی «داودی علیه السلام» است، بلکه از طرق روانی و علمی برای کشف مجرمان اصلی آن چنان که از عصر داود علیه السلام نقل شده است، اقدام می کند نه تنها با گواه و شاهد، به علاوه در عصر امام علیه السلام به موازات پیشرفت علوم و دانش ها و تکنیک و صنعت، آن قدر وسایل کشف جرم تکامل می یابد که هیچ مجرمی نمی تواند ردپایی که با آن شناخته می شود، و از خود به جا می گذارد، از دست قانون گریخته و رهائی یابد.

در یکی از مطبوعات خبری پیرامون شگفتی های مغز آدمی نوشته بود که مغز انسان امواجی برابر اعتقادات درونی بیرون می فرستد که با اندازه گیری آن می توان به راستگویی و دروغگویی افراد در اظهاراتشان پی برد. به طور مسلم این وسایل تکامل می یابد و وسایل دیگری نیز اختراع می گردد و با استفاده از روش های پیشرفته روانی، مجرمان کاملاً مهار می شوند، هر چند مجرم در چنین جامعه ای اصولاً کم است (ولی همان کم نیز مهم است).

ص: ۱۹۶

باز یادآور می شویم این اشتباه است که ما تصوّر کنیم در عصر حکومت او همه این مسایل از طریق اعجاز حل شود؛ چرا که اعجاز، حکم یک استثنا را دارد و برای مواقع ضروری به خصوص اثبات حقانیت دعوت پیامبر صلی الله علیه و آله یا امام علیه السلام است، نه برای تنظیم زندگی روزمره و جریان عادی که هیچ پیامبری برای این مقصد از معجزه استفاده نکرده است.

بنابراین؛ مسیر حکومت جهانی او از همان نمونه است که اشاره نمودیم، نه از نمونه اعجاز.

به هر حال آن چنان امنیتی در سایه حکومت او، جهان را فرا می گیرد که طبق روایتی یک زن تنها می تواند از شرق جهان به غرب عالم برود، بدون این که کسی مزاحم او شود.

اگر مسأله ساده زیستن امام- عجل الله تعالی فرجه الشریف- که طبق روایات آمده، بر آن بیفزاییم، باز مسأله از این روشن تر می گردد؛ چرا که عمل او سرمشق و الگویی می شود برای مردمی که تحت حکومت وی قرار دارند؛ یعنی برای مردم جهان، جهانی که همه زیر لوای اسلام به سرپرستی حجت های الهی خواهد بود.

با توجه به این که قسمت مهمی از جرایم و جنایات و مفسدات اجتماعی از تجمل پرستی و پرزرق و برق شدن زندگی و تشریفات بیهوده و پر خرج کمر شکن سرچشمه می گیرد، یکی دیگر از دلایل برچیده شدن مفسدات در دوران حکومت او روشن می شود. (۱)

۱- در کتاب «سیمای جهان» به بخش قضائی و فصل (خوراک و پوشاک آن حضرت) مراجعه شود.

۱۷۵- س- آیا در زمان امام زنان دارای مقام و یا مصدر کاری خواهند شد!؟

ج- در باره اشتغال زنان در آن زمان، روایت مشروح به دست نرسیده است تنها موردی که به نظر حقیر رسیده، مسئله قضاوت زنان است، مسأله مهم قضاوت و حکم سریع در دوران حکومت ولایت به گونه ای فراگیر و گسترده خواهد شد که حتی بانوان در خانه هایشان برای قضاوت و صدور حکم قطعی مجاز خواهند بود.

در اثر این سرعت و وسعت، هیچ کس درباره دریافت نتیجه داوری و غیره کوچک ترین نگرانی و ناراحتی از نظر مدّت و احیای حق خود نخواهد داشت.

قضاوت بانوان در عصر امام- عجل الله تعالی فرجه الشریف- به خصوص در خانه خود برای بانوان یکی از مسایل رایج خواهد بود.

دلیل:

۱- پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «حتی زنان در خانه ها با کتاب خدا و سنت پیامبر قضاوت می کنند.»(۱)

۲- حمران از امام باقر علیه السلام روایت کرده است: «و در زمان او به شما حکمت (علم) داده می شود، به طوری که زن ها در خانه هایشان با کتاب خدا و سنت رسول خدا صلی الله علیه و آله قضاوت می نمایند.»(۲)

۱- حتی انّ المرأه لتقضى فی بیتها بکتاب الله تعالی وسنه رسول الله بحارالانوار: ۵۲ / ۳۵۲ ب ۲۷ ح ۱۰۶ از غیبت نعمانی.

۲- وتوتون الحکمه فی زمانه حتی انّ المرأه لتقضى فی بیتها بکتاب الله تعالی وسنه رسول الله ۹. بحارالانوار: ۵۲ / ۳۵۲ ب ۲۷ ح ۱۰۶ از غیبت نعمانی؛ بیان الأئمه: ۳ / ۲۱۰ از مکیال المکارم.

ص: ۱۹۸

۱۷۶- س- آیا در دولت امام عجل الله تعالی فرجه الشریف عوامل نفوذی از منافقین و کفار، می توانند خود را جا زند و با نقاب دوستی وارد دستگاه شوند؟!

ج- بلی وجود خواهد داشت، دلیل:

۱- سعدان بن مسلم از بعضی از رجالش روایت می کند که امام صادق علیه السلام فرمود: «در حالی که مردی بالای سر «قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف» او را امر و نهی می کند (حضرت او را به کارهایی و او می دارد) ناگهان دستور می دهد که او را بچرخانید و می چرخانند به طرف جلوی او و امر می کند که گردنش را بزنند. پس در شرق و غرب کسی نماند، مگر این که از امام می ترسد (و حساب می برد)» (۱)

۲- ابی بصیر گوید که امام باقر علیه السلام فرمود: « «قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف» با قضایایی حکم می کند، بعضی از اصحابش که در جلوی او شمشیر زده، آن را انکار می کند. دستور می دهد که او را به قتل برسانند در حالی که آن حکم قضاوت آدم علیه السلام است. هم چنین در مرتبه دوم قضاوتی می کند، باز عده دیگری از کسانی که در جلوی او شمشیر می زنند، آن را انکار می کنند. باز گردن زده می شوند در حالی که آن قضاوت داود علیه السلام بود و در مرتبه سوم نیز حکم می کند باز دسته دیگر انکار نمایند، باز گردن زده می شوند با این که آن حکم قضاوت ابراهیم علیه السلام بود. در مرتبه چهارم حکم می کند و آن هم قضاوت محمد

۱- غیبت نعمانی: ص ۱۲۶؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۵۵ ب ۲۷ ح ۱۱۷.

(رسول خدا صلی الله علیه و آله) است، دیگر کسی (از ترس) انکار و اعتراض نمی کند.»(۱)

لحن و سیاق روایت فوق نشان می دهد که آن منکرین و معترضین به حکم امام از اشخاص نفوذی خواهند بود که خود را به صورت دوست جا زده اند و امام علیه السلام با آن ها مدارا می کرده است، اما وقتی که ماهیت خود را در موقعیت مناسب آشکار کردند و به حکم و قضاوت امام علیه السلام اعتراض کردند با این که حکم یکی از انبیا بود و آن حضرت نیز چون از باطن آن ها مطلع بود و ماندنشان در ارتش و جامعه غیر از کارشکنی و به هم زدن آرامش مردم سودی نخواهد داشت، یا به علت نزدیک بودنشان با امام در صدد صدمه زدن ناگهانی به امام علیه السلام در می آیند، دستور می دهد که همه آن ها را قلع و قمع نمایند، چون راه دیگری وجود نخواهد داشت.

۳- جابر گوید که امام باقر علیه السلام فرمود: «وی را «مهدی علیه السلام» نامیدند، چرا که به امر پنهان هدایت می شود، حتی او کسی را می فرستد به سوی مردی که مردم برای او گناهی نمی دانند، پس او را می کشد (بعد از آن دیگر کسی از ترسش) در خانه خود حرف نمی زند؛ زیرا می ترسد دیوار علیه او شهادت دهد.»(۲)

۴- امام صادق علیه السلام فرمود: «و از کسی غیر از اسلام دینی را نمی پذیرد،

۱- معجم احادیث الامام المهدی علیه السلام: ۳/ ۳۰۹ ح ۸۴۸ اثبات الهداه: ۳/ ۵۸۵ ب ۳۲ ف ۵۹ ح ۷۹۶ بحار الانوار ج ۵۲/ ۳۸۹ ب ۲۷ ح ۲۰۷ م ۴۱۶ از کتاب الغیبه.

۲- بشارها لاسلام: ص ۱۲۶؛ یوم الخلاص: ص ۳۳۶؛ بحار الانوار: ۵۲/ ۳۹۰ ب ۲۷ ح ۲۱۲ از کتاب الغیبه سید علی بن عبدالحمید. معجم احادیث الامام المهدی علیه السلام: ۳/ ۲۲۵ ح ۷۴۸ اثبات الهداه: ص ۵۸۴ ب ۳۲ ف ۵۹ ح ۷۸۶.

ص: ۲۰۰

ای بسا مردی بالای سر «مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف» ایستاده و منتظر امتثال امر و نهی اوست. پس به او نگاه می کند و «مهدی» دستور می دهد که گردن او را بزنند، برای این که عمل زشتی (کفر یا ترور امام علیه السلام یا عملی که خونش را هدر کند) را در دلش پنهان ساخته است.»(۱)

[۷۷]- س- آیا در زمان آن حضرت قانون اساسی بخصوصی وضع و تنظیم خواهد شد؟.

ج- اصول اساسی دولت کریمه: قرآن کریم و سنت رسول خدا صلی الله علیه و آله، بدون هیچ کم و زیاد خواهد بود.

در توضیح مطلب می گوئیم قوانین بر دو گونه است.

۱- قوانین ثابت و همگانی و تغییر ناپذیر و به اصطلاح ابدی که دگرگونی به آن ها راه ندارد.

مثلاً هر انسانی با قطع نظر از شرایط مختلف مکانی و زمانی، دارای یک سلسله غرایز و روحیات و خواسته های درونی است که معرف وجود او بوده و او را از حیوانات جدا می سازد و این غرایز (فطری) جزء حقیقت وجود او است و با گذشت زمان هرگز تغییر نمی یابد.

مانند اجتماعی بودن انسان، هم چنین او در زندگی خود به تشکیل خانواده نیاز دارد این دو اصل جزء حقیقت وجود او است و هرگز از او جدا نمی گردد.

۱- بیان الأئمه: ۳/ ۲۰۶ از العوالم.

ص: ۲۰۱

هم چنین زندگی انسان بر اساس قانون تکامل نهاده شده است، بنابراین قوانین مربوط به اصول اجتماعی بودن و تکامل اجتماع باید همیشه ثابت باشند.

علاقه پدر و مادر به فرزندان، یک علاقه فطری و طبیعی است و حقوقی که بر این اساس؛ مانند ارث و تربیت وضع می گردد، باید ثابت و ابدی باشند.

در این موارد نمونه های فراوان دیگری وجود دارد

یک سلسله اموری هم هست که برای مصالح و مفاسد فردی و اجتماعی ثابت و پایدارند و باگذشت زمان تغییر نمی یابد و طبعاً باید قوانین ثابت داشته باشند؛ مثلاً دروغ، خیانت، هرزگی، بی بند و باری، همواره زشت و تباه کننده اجتماع بوده و خواهد بود. از این نظر باید تحریم و ممنوعیت آن ها ابدی و دایمی باشد؛ زیرا اگر چه قیافه اجتماع عوض می شود، ولی زیان این اعمال، همان است که بوده.

هم چنین قوانین مربوط به تهذیب نفس و فضایل اخلاقی و سجایای انسانی؛ مانند وظیفه شناسی، نوع دوستی و رعایت عدالت و ده ها مانند این مسایل، باید همیشگی و دایمی باشد و تغییر و تبدیل در آن ها راه پیدا نکند.

اسلام به همین دلیل در این موارد برای اجتماع، اصول حقوق افراد، روابط عمومی مردم، روابط خانوادگی، ازدواج، تجارت، مسایل مالی، و مانند آن ها قوانین ثابتی وضع نموده است.

۲- اصول و مقررات متغیر و متحول که با تغییر شرایط و مقتضیات

ص: ۲۰۲

زمان، تغییر و تبدیل پیدا می‌کند و آن چه مهم است، بیان ملاک قوانین ثابت و مقررات متغیر و تشخیص این دو نوع از یکدیگر است.

انسان علاوه بر غرایز ثابت و تغییر ناپذیر دارای سلسله شرایط زمانی و مکانی است که با دگرگونی آن‌ها وضع او نیز تغییر خواهد نمود، در این صورت کلیه مقررات مربوط به این موضوع باید در حال تغییر بوده باشد. از این نظر در اسلام برای این نوع موضوعات، احکام خاصی وضع نشده است و همواره تابع شرایطی است که پیرامون آن‌ها وجود دارد.

البته تغییر و تحول در این موضوعات به آن معنی نیست که تحت هیچ قانونی داخل نباشد، بلکه این قسم مقررات باید با توجه به یک سلسله اصول کلی ثابت، استنباط و اجرا گردند. برای توضیح روشن تر این نوع مقررات به مثال‌های زیر توجه نمایید.

حکومت اسلامی درباره مناسبات خود با اجانب نمی‌تواند برای ابد نظر واحدی اتخاذ کند. گاهی شرایط ایجاب می‌کند که از در دوستی وارد گردد و مناسبات دوستانه‌ای برقرار سازد و روابط تجاری وسیعی به وجود آورد و گاهی شرایط ایجاب می‌کند که شدت عمل به خرج داده و روابط خود را قطع کند و روابط تجاری را تا مدتی تحریم یا محدود نماید. موضوع معروف تحریم تنباکو که به وسیله یکی از مراجع بزرگ پیشین در برابر یک دولت انحصار طلب استعماری یکی از همین مواردی است که در تاریخ معاصر رخ داده است.

اسلام در مسایل دفاعی و نوع اسلحه جنگی و نحوه حفظ استقلال و تمامیت ارضی و جلوگیری از نفوذ دشمنان، احکام خاصی ندارد،

ص: ۲۰۳

بلکه با در نظر گرفتن اوضاع و احوال موجود، مقررات و احکامی از طرف حکومت اسلامی در نظر گرفته شود و از راهی که به حفظ مقاصد اسلام کمک کند، اقدام گردد.

از این نظر اسلام در تقویت بنیه دفاعی به وضع یک اصل کلی دست زده و مصداق و نوع سلاح و تاکتیک را معین نمی کند و می فرماید:

(وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسِيَّتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ) (۱) «هر نیرویی می توانید برای مقابله با آن ها (دشمنان) آماده سازید» و اگر در ذیل آیه فرموده است که اسبان نیرومندی تهیه نمایید، برای بیان مصداق رایج آن زمان بوده؛ زیرا نیرومندترین وسیله نقل و انتقال در آن زمان، اسب بوده است.

هم چنین در مسایل مربوط به فرهنگ و توسعه علوم و غیره حفظ امنیت داخلی و برقراری نظم و آرامش و ... مقررات خاصی وضع نکرده است و تمام این امور را به نظر حکومت اسلامی و مقامی که از نظر قوانین اسلام صلاحیت حکومت را دارد، موکول نموده است.

اسلام فقط به تحصیل دانش های مفید دعوت نموده و توسعه و گسترش فرهنگ اسلامی و انسانی را خواستار شده است. مسلم است که وسایل گسترش و نحوه تحصیل نسبت به شرایط مکانی و زمانی تغییر می یابد و دگرگون می گردد و هم چنین موضوع برقراری نظم و حفظ آرامش و ...

البته باید توجه نمود که تشخیص احکام ثابت، از مقررات متغیر در صلاحیت مراجع عالی شرع است و هیچ شخص و مقامی نمی تواند

ص: ۲۰۴

بدون مراجعه و تصدیق این مقامات عالی شرع در این موارد اظهار نظر کند.

۷۸- س- آیا تکلیف آنهایی که سالیان طولانی در انتظار ظهور آن حضرت بودند و از دنیا رفتند، چه خواهد شد؟

ج- بلی آنها را برای زنده شدن و در رکاب آن حضرت قرار گرفتن دعوت می نمایند هر کس دوست داشت زنده شده و بر می گردد.

۱- مفضل می گوید: روزی نزد حضرت صادق علیه السلام از «قائم علیه السلام» و کسانی که به انتظار مُردند، یادی کردیم آن حضرت فرمود: «هرگاه «قائم» قیام کند به نزد قبر مؤمن می آیند و به او می گویند: ای فلانی! صاحب تو ظهور کرده، اکنون اگر می خواهی برخیز و بر او ملحق شو و اگر می خواهی هم چنین در کرامت حق بمان.» (۱)

البته می دانید تعداد منتظران در مقایسه با دیگر مردم جهان، خیلی کم و حتی از خود شیعیان نیز، درصد منتظران کم است.

۲- عبدالکریم خثعمی گوید که امام صادق علیه السلام فرمود: «زمانی که قیام «قائم» نزدیک شد، ماه جمادی آخر و ده روز از رجب، برای مردم، باران می بارد که؛ مانند آن را ندیده اند پس خداوند با آن باران گوشت های مؤمنان و بدن های آن ها را در قبرهایشان می رویاند! و گویا می بینم آن ها از سوی «جهنمه» (سرازیر) می شوند در حالی که خاک سرهایشان را می تکانند (پاک می کنند).» (۲)

۱- معجم احادیث امام المهدی: ۳/ ۳۳۲ ح ۸۷۶؛ بحار الأنوار: ۵۳/ ۷۶ ب ۲۹ ح ۸۱.

۲- ارشاد: ص ۳۴۲؛ بحار الأنوار: ۵۳/ ۹۰ ب ۲۹ ح ۹۴ و ۵۲/ ۲۹۱ ب ۲۶ ح ۳۵ و ص ۳۳۷ ب ۲۷ ح ۷۷ از ارشاد مفید؛ معجم احادیث امام المهدی: ۴/ ۷۹ ح ۱۱۵۰.

ص: ۲۰۵

۷۹]- س- در روایات آمده است که مثلاً مدت خلافت امام (عج) هفت سال برابر هفتاد سال خواهد بود، آیا این جریان امکان پذیر است و به نظام آفرینش لطمه نمی زند و بهم نمی خورد و چندین سؤال دیگر در این زمینه؟!.

ج- اگر در عالم خلقت چیزی محال نباشد (مانند گذراندن شتر از سوراخ سوزن بدون کوچک و بزرگ شدن آن ها و یا خلق شریک برای خدا و امثال این ها) تغییر و تبدیل شکل و یا صفات کاینات برای خدا و حجت های خدا، چه از طریق اعجاز و چه از مجاری طبیعی امکان پذیر و میسر است و هیچ مشکلی برای آن ها پیش نمی آید؛

زیرا آن ها حاکم بر کاینات هستند و بر زمان و مکان حکومت دارند و در اثر حکومت خود می توانند زمان را به عقب و جلو بکشند و تند و کند نمایند که مشابه آن را آصف بن برخیا در آوردن تخت بلقیس در یک چشم بهم زدن و برگرداندن خورشید توسط یوشع بن نون، وصی موسی بن عمران علیهما السلام و دو نیم کردن رسول خدا صلی الله علیه و آله ماه را انجام دادند.

با این اعمال نشان دادند که در جهان آفرینش غیر از محالات، هیچ ناممکنی وجود ندارد، بلکه به قدرت ایمان و میزان عبودیت و ارزش معنوی عاملان آن ها در پیشگاه خداوند متعال بستگی دارد.

پس این مسأله از جهت دینی برای مؤمنان به ادیان الهی و معتقدان به نیروی غیبی، حل و از نظر علمی نیز امکان پذیر است، چنان که امام

ص: ۲۰۶

باقر علیه السلام در روایت ذیل آیه ۵ سوره مبارکه سجده می فرماید: «امور این جهان را از آسمان به سوی زمین تدبیر می کند؛ سپس در روزی که که مقدار آن هزار سال از سال هایی است که شما می شمردید به سوی او بالا- می رود» (و دنیا پایان می یابد). (۱)

یا در سوره معارج آیه ۴ می فرماید: «فرشتگان و روح به سوی او عروج- می کنند در آن روزی که مقدارش پنجاه هزار سال است». (۲)

پس کوتاه و بلند شدن روز و ماه و سال از مجاری طبیعی هم ممکن است زمان ها و روز و شب ستارگان بی شمار که دانشمندان با شفافیت تمام بیان داشته اند، این است که یک روز ستاره زهره همین منظومه شمسی و همسایه ما معادل ۳۳۳ روز زمین است و یک سال پلوتون معادل ۱۴۸ سال ما می باشد و میلیاردها مشابه بالاتر از آن ها که هنوز علم به صورت قطعی آن ها را حل نکرده است و در آینده به آسانی حل خواهد شد!

هم چنین خدای- عزّ وجلّ- با درخواست حجّت خود، می تواند شرایطی را که در کرات دیگر که روزهای بلند و سال های طولانی دارد، به وجود آورده، در این منظومه یا یکی دو تا از اعضای خانواده آن نیز ایجاد کرده و حاکم نماید!

پس بلند شدن سال ها بعد از ظهور «قائم علیه السلام» و تغییرات کونی در آن

۱- (یدبر الأمر من السماء الی الأرض ثم یرج الیه فی یوم کان مقداره ألف سنه ممّا تعدّون) سجده: ۵.

۲- (تخرج الملائکه و الزّوج الیه فی یوم کان مقداره خمسين ألف سنه) معارج: ۴.

ص: ۲۰۷

زمان، و «حرکت آرام افلاک»، دور از تحقیق نمی باشد؛

به علاوه تا آن روز چه مبانی علمی شگرفی پیش خواهد آمد و علوم بی پایان تفسیر شده ۲۷ حرف چه چیزهای محیر العقول را پیش خواهد آورد؟! (خدا می داند!)

دلیل:

۱- ابوبصیر گوید: که امام باقر علیه السلام در حدیث طولانی فرمود: «هفت سال می ماند به اندازه هر سال، ده سال شما (می شود هفتاد سال) و بعد از آن هر چه بخواهد می کند.

گفتم: فدایت شوم! سال ها چگونه طولانی می شود؟ فرمود: خدای تعالی به فلک ها دستور تائی و کندی حرکت را می دهد! پس روزها و سال ها طولانی می شود.

گفتم: آن ها (فلاسفه و اختر شناسان) می گویند: که اگر (برنامه) فلک تغییر یابد (نظام عالم بهم می خورد و) فاسد می شود؟!

فرمود: این گفته زندیقها (خدا ناشناسان) است، اما مسلمان ها (که خدا را به همه چیز قادر و توانا می دانند و به قدرت مطلقه خدا معتقدند) راهی به این طور عقاید ندارند، در حالی که خداوند ماه را با درخواست پیامبرش شکافت و آفتاب را برای یوشع بن نون برگردانید و به طولانی شدن روز قیامت خبر داده است و این که آن روز به اندازه هزار سال خواهد بود. (۱)

۱- فیمکث علی ذلک سبع سنین مقدار کل سنه عشر سنین من سنیکم هذه ثم يفعل الله ما يشاء. قال: قلت له: جعلت فداك فكيف تطول السنون؟ قال: يأمر الله تعالى الفلك باللبوث وقلة الحركة فتطول الأيام لذلك والسنون قال: قلت له: إنهم يقولون: إن الفلك إذا تغير فسد قال: ذلك قول الزنادقه فأما المسلمون فلا سبيل لهم إلى ذلك وقد شقَّ الله القمر لنبیه وردَّ الشمس من قبله ليوشع بن نون وأخبر بطول يوم القيامة وأنه كآلف سنه ما تعدون؛ الحج: ۴۷؛ ارشاد: ص ۳۴۳؛ اعلام الوری: ص ۴۳۳-۴۳۲؛ بشارهالاسلام: ص ۱۹۵ و ۲۳۵؛ الزام الثیاب: ص ۲۲۳؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۳۹ ب ۲۷ ح ۸۴؛ ارشاد: ۲ / ۳۸۵؛ نجم الثاقب: ۱ / ۱۹۷؛ مشابه این روایت در چندین روایت و مدارک دیگر آمده است (غیبت طوسی: ص ۴۷۴؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۳۳ ب ۲۷ ح ۶۱ از غیبت طوسی؛ نجم الثاقب: ۱ / ۱۹۷) و ختمی از امام صادق علیه السلام (ارشاد: ص ۳۸۶؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۳۷ ب ۲۷ ح ۷۷ از ارشاد مفید؛ منتخب الأثر: ص ۶۱۸ قریب به آن مضمون از اسعاف الرّاعیین ص ۱۴۱ - ۱۴۰. نجم الثاقب: ۱ / ۱۹۷). (بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۴۰ ب ۲۷ ح ۸۷؛ ارشاد مفید: ص ۳۴۵). (الغیبه طوسی: ص ۴۷۴؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۲۹۱ و ۳۸۶؛ نجم الثاقب: ۱ / ۱۹۷).

ص: ۲۰۸

۱۸۰-س- آیا مدت امامت آن حضرت هفتاد سال است یا چه مدتی طول خواهد کشید؟.

ج- یکی از مسایل مبهم در روایات و احادیث، مدّت واقعی دوران امامت و حکومت «قائم علیه السلام» بعد از ظهور می باشد و تاکنون مدّت آن به طور قطع و یقین به دست نیامده است؛ لذا پیش از تحقیق و بررسی درباره آن، نخست تعدادی از روایات وارده را می آوریم و سپس به جمع بندی آن ها می پردازیم.

«بدون تاریخ تا قیامت»

۱- مفضّل بن عمر از امام صادق علیه السلام پرسید ... پس مدّت فرمانروایی او (امام زمان عجل الله تعالی فرجه) چه قدر خواهد بود؟!

فرمود: خدای- عزّ وجلّ- فرموده است: «فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ... آن روز (قیامت و زمان مجازات) که فرا رسد هیچ کس جز به اجازه او سخن نمی گوید. گروهی بدبخت و گروهی خوش بختند، اما آن ها که بدبخت

ص: ۲۰۹

شدند در آتشند و برای آنان در آن جا «زفیر و شهیق» (ناله های طولانی دم و باز دم) است و در آتش جاودانه خواهند ماند تا روزی که آسمان ها و زمین برپاست، مگر آن چه پروردگارت بخواهد. پروردگارت هر چه بخواهد، انجام می دهد و اما آن هایی که خوشبخت و سعادت مند شدند، در بهشت جاودانه خواهند ماند تا آسمان ها و زمین برپاست، مگر آن چه پروردگارت بخواهد» (۱).

بخششی است قطع نشدنی، بلکه دایم و ابدی است و ملکی است تمام نشدنی، و حکمی است پایان ناپذیر، و فرمانروائی است که باطل نمی شود، مگر با اختیار و اراده و خواست خدای عزوجل که (تاریخ) آن را نمی داند مگر خدا. سپس روز قیامت است، به گونه ای که خداوند در کتابش (قرآن کریم) آن را توصیف نموده است. (۲).

۲- مفضل از امام صادق علیه السلام از مدّت حکومت «قائم- عجل الله تعالی فرجه الشریف-» پرسید؟ در جواب به طور مجمل فرمود: به اراده و مشیت خداست، جز او کسی نمی داند. (۳).

این دو روایت دلالت دارد براین که مدّت سلطنت و فرمانروایی آن حضرت نامحدود است و تا روز قیامت امتداد خواهد یافت و پایان نمی پذیرد، مگر با اختیار خداوند و احتمال دارد منظور روایت این باشد که مملکت حضرت «قائم علیه السلام» و پیغمبر صلی الله علیه و آله و سایر امامان که

۱- هود ۱۰۵-۱۰۸.

۲- بیان الأئمه: ۳/۳۲۶؛ بحار الأنوار: ۵۳/۳۴ ب ۲۹ آخر حدیث ۱.

۳- إلزام النَّاصِب: ۲/۲۸۰؛ معجم الملاحم والفتن: ۱/۴۲۴؛ بحار الأنوار: ۵۳/۳۵ ب ۲۵.

ص: ۲۱۰

بعد از او در رجعت، بازگشت خواهند کرد، با سلسله مراتب تا روز قیامت کشیده خواهد شد. (این احتمال در روایات فراوان آمده است.)

این احتمال نیز وجود دارد که خود آن حضرت نیز رجعت خواهد کرد و آخرین رجعت کننده و آخرین دولت باشد که پایانش به قیامت منتهی می‌گردد.

۳۰۹ سال

۱- ابی الجارود گوید: که امام باقر علیه السلام فرمود: «همانا قائم - عجل الله تعالی فرجه الشریف - سی صد و نه سال مالک زمین) می‌شود، به تعداد ماندن اصحاب کهف در غارشان و زمین را لبریز از عدل و داد می‌کند، آن گونه که از ظلم و جور لبریز شده باشد.» (۱)

«۱۲۰ سال»

- در روایت دیگر فرمود: به اندازه عمر ابراهیم علیه السلام یک صد و بیست سال. (۲)

۱- بیان الأئمه: ۲۶۴/۳ از دلائل الإمامه ابن جریر الطبری؛ مشابه و مضمون چندین روایت در این زمینه (غیبت نعمانی: ص ۱۸۱؛ غیبت طوسی: ص ۲۸۳ با اختلاف کمی؛ و همچنین در ینابیع الموده: ۶۳/۳؛ بشارها للإسلام: ص ۱۹۶ و ۲۵۳ و ۷۱ با کمی تفاوت؛ المهدي: ص ۲۲۰ از اسعاف الزاغیین: الحاوی للفتاوی: ۱۵۵/۲ معجم احادیث الامام المهدي: ۲۱۸/۳ ح ۸۵۹ بحار الأنوار: ۵۲/۳۹۰ ب ۲۷ ح ۲۱۲ و ۲۹۱ ب ۲۶ ح ۳۴ از غیبت طوسی و ۲۹۸ ب ۲۵ ح ۶۱ از غیبت نعمانی و ج ۵۳: ۱۰۱/۱ ب ۲۹ ح ۱۲۲ از اختصاص؛ بیان الأئمه: ۳/۳۲۵ از غیبت طوسی.) (- فیمکت فیما بین خروجه إلى یوم موته ثلاثمأه سنه وثیف؛ بحار الأنوار: ۵۳/۸۶ ح ۸۶ س ۱۱ بنقل از مختصر بصائر الدرجات.)

۲- غیبت طوسی: ص ۲۷۴؛ غیبت نعمانی: ص ۹۹؛ معجم احادیث الامام المهدي: ۷۷/۴ ح ۱۱۴۷ بحار الأنوار: ۵۲/۲۸۷ ب ۲۶ ح ۲۲؛ بیان الأئمه: ۳/۳۲۸؛ از الكتاب المنیر.

ص: ۲۱۱

و روایات گوناگون دیگر و در اخبار سنی ها هفت و نه سال (۱) و هشت سال نیز آمده است. (۲)

جمع بندی روایات

در میان روایات، آنچه می تواند به واقعیت نزدیک باشد، این است که مدّت سلطنت امام علیه السلام برابر روایات متعدّد سی صد و نه سال خواهد بود و روایات هفت و هشت و نه که موافق با عامّه است را مازاد بر «سی صد» سال حمل کنیم.

مطلب را این گونه می توان خلاصه کرد، احادیث گوناگون درباره مدّت حکومت امام- عجل الله تعالی فرجه الشریف- در منابع گوناگون دیده می شود که از ۵ تا ۳۰۹ سال است، آغاز شکل گرفتن و پیاده شدن و دوران نهائیش ۳۰۹ سال باشد؛

در اینجا سؤالی پیش می آید که آیا دور از انصاف نیست بگوییم شیعیان و عاشقان آن حضرت، قرن ها برای ظهور و دیدار وجود مقدّس مولا و سرور خود امام زمان علیه السلام، انتظار کشیده و کشته ها داده و شکنجه ها کشیده و محرومیت های بی شمار را تحمل کرده وزندان ها رفته اند و هزاران مصایب و تهمت و افترا را بجان خریده و سپری کرده اند، به خاطر این که زمامداری آن حضرت را در مدّت ۱۹ یا ۲۰ سال یا کمتر و یا کمی بیشتر ببینند و دیگر خلاص؟! کدام عاقل این را

۱- معجم الملاحم و الفتن: ۲/ ۳۶- ۶۶ منتخب الأثر: ص ۶۱۸-۶۱۷ ف ۹ ب ۱ ح ۱- ۵ التّشريف بالمنن: ص ۱۶۴-۱۶۹ ب ۱۸۳ ح ۲۳۰-۲۱۷؛ بیان الأئمه: ۳/ ۳۳۰ از الغوالی.

۲- منتخب الأثر: ص ۶۱۷ از غیبت طوسی؛ بیان الأئمه: ۳/ ۳۳۰

ص: ۲۱۲

می پذیرد. علاوه بر این که در دعای سلامتی آن حضرت می گوئیم: «و تمتعه فیها طویلاً» و از خداوند مدّت طولانی حکومت را برای آن حضرت درخواست می کنیم، در صورتی که تعیین این مدّت های کوتاه درست باشد، این درخواست ها عبث خواهد بود. علامه مجلسی قدس سره نیز در حلّ روایات مربوطه می فرماید: اخبار مختلفی درباره مدّت سلطنت آن حضرت آمده است، بعضی به تمام مدّت سلطنت و بعضی به زمان استقرار دولتش و بعضی با حساب ماه و سال های ما می باشد و بعضی با حساب سال ها و ماه های طولانی است که فقط خدا می داند. (۱)

۸۱- س- می گویند شیطان در دست آن حضرت به هلاکت خواهد رسید آیا این سخن صحت دارد؟!.

ج- از جمع بندی مجموع روایات چنین استفاده می شود که چون خداوند در آیات قرآن همانند (أَنَّ الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ) وعده قطعی داده است که روزی بندگان صالح خدا وارثین زمین خواهند بود و روزی فرا می رسد که دین کامل خدا با تمام جوانب آن با دست مصلح جهانی در سراسر گیتی پیاده می شود و در آن زمان هیچ گونه نافرمانی انجام نمی گیرد و تحقق یافتن این برنامه، مستلزم آن است که ابلیس و اصحابش از روی زمین، نابود و ریشه فساد سوزانده شود؛ زیرا او و لشکرش از فساد و گمراهی دست برنخواهند

۱- بحار الأنوار: ۵۲ / ۲۸۰ ب ۲۶ ح ۶ از احتجاج طبرسی؛ طالبین تحقیق بیشتر به «سیمای جهان» مراجعه نمایند.

ص: ۲۱۳

داشت و از بنی آدم انتقام جویی خواهند کرد.

به این جهت شیطان و اولادش در عصر «قائم علیه السلام» وجود نخواهد داشت و گرنه وعده الهی محقق نخواهد شد و در برابر «عبادی الصالحون» عباد طالح نیز وجود خواهد داشت. پس در آن زمان برچیده شدن نژاد شیطان از روی زمین، ضرورت خواهد داشت، هم چنان که روایات مکرر، کشته شدن و از بین رفتن آن نسل را بازگو کرده است.

بلی! مطلبی که ذهن انسان را مشغول می سازد و قابل بحث است، این است که تا «دارالتکلیف» وجود دارد و تکالیف عباد برچیده نشده، باید شیطان وجود داشته باشد، تا صالح از طالح متمایز شود اگر بعد از ظهور کشته شود، پس مردم آن زمان شیطانی و یا امتحانی نخواهند داشت؟!

البته این ایراد و اشکال ها در صورتی وارد و صحیح است که به سوی کمال رفتن انسان ها مانند امروز باشد، ولی باید توجه داشته باشیم در آن روز؛

۱- نفس اماره و جنود او (شرک، کبر، حسد، سخن چینی، مردم آزاری و ده ها صفات زشت دیگر از افراد لشکر آن) از بین نمی روند و تا روز نفخه صور رفیق راه انسان ها هستند؛ زیرا شیطان بیش از یک سوت زننده ای از بیرون نیست!، اما این ها محرک درونی برای عصیان هستند.

۲- مسئله دیگری به نظر می آید و آن اینکه ممکن است بعد از رجعت امام زمان عجل الله تعالی فرجه که حکومت حضرت منتهی می شود

ص: ۲۱۴

به ۴۰ روز مانده به قیامت، امام صادق علیه السلام فرمود: «بین وفاه القائم و بین القیامه أربعون يوماً؛ (۱) میان وفات «قائم علیه السلام» و قیامت چهل روز است.» (۲)

کشته شدن شیطان نیز آن وقت در دست حضرت انجام گیرد (۳) والله العالم.

۳- دست قدرتش را بر سر بندگان کشیده و آنان را به کمال خواهد رسانید.

۴- ۲۵ حرف به علاوه ۲ حرف «علم» وسیله حجت خدا در جامعه آن روز تفسیر و پیاده خواهد شد، بنابراین جهالتی نمی ماند تا شیطان از نادانی آن ها استفاده نماید.

پس انسان های آن زمان مانند انبیا و اولیا با وجود شهوات و نفس اماره و زمینه نافرمانی متیت های شیطانی، به مقام عصمت رسیده و با درجات بالاتر از فرشتگان زندگی خواهند کرد. کوتاه سخن این که ابزار و وسیله گناه و معصیت وجود دارد، اما به دنبال آن نخواهند رفت.

اکنون به یاد خاطره ای افتادم که ذکر آن خالی از لطف نیست؛ علامه بزرگوار حضرت آیت الله العظمی آقای سید محمد حجت کوه کمری قدس سره که از بزرگان فقها و مراجع تقلید در زمان ما بود، روزی

۱- ارشاد: ص ۳۴۵؛ ینابیع الموده: ۳/ ۶۲؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۱۴۵ با زیادتی یکون فیها الهرج.

۲- سیمای جهان ج ۲ ص ۴۳۸

۳- سیمای جهان در عصر امام زمان (عج) ج ۲ ص ۳۶۲ باب ۶۳ (اعدام شیطان بادت امام علیه السلام از بحار الانوار ج ۵۳ ص ۴۲ باب ۲۹ ح ۱۲ از الاختصاص مفید، معجم أحادیث الامام المهدی ج ۴ ص ۹۳ ح ۱۱۶۱).

ص: ۲۱۵

در جلسه درس از مقدّس اردبیلی قدس سره و ملکات قدسی او تمجید می کرد و این که پیرامون گناه و معصیت و مکروه نگشت، حتی به مباحات هم نپرداخت و فقط اعمالش واجب و مستحب بود. یکی از شاگردان اعتراض کرد که چگونه ممکن است یک فرد عادی تا این حد به مقام قدسی نایل آید؟!.

فرمود: شما وقتی که به دستشویی می روید، آیا به مغزتان خطور می کند که یک انگشت از مدفوع خود را بخورید؟!.

ایشان با کمال تنفر و بیزاری گفت: نه، مگر هم چون چیزی ممکن است؟!.

فرمود: مقدّس اردبیلی در (تهذیب نفس و مقامات قدسی خود را به جایی رسانیده بود که) معاصی و گناهان و حتی مکروهات و مباح را به آن صورت می دید. (۱).

۱۸۲- س- آیا در زمان امام (عج) مردم مانند امروز اشتغالات فکری و گرفتاری های فعلی را خواهند داشت یا با خیال راحت زندگی خواهند کرد؟!.

ج- در زندگی دنیوی و مادی تنها چیزی که انسان ها را به اسارت و درماندگی می کشد، نیازها و احتیاجات است. وقتی که انسان به چیزی نیاز داشت، فکرش و ذهنش به سوی آن مشغول خواهد شد و این اشتغالات فکری سبب به اسارت کشیده شدن او خواهد بود.

۱- بنا به نقل یکی از شاگردان آن بزرگوار؛ طالبین تفصیل در مورد کشته شدن شیطان به دست آن حضرت و مطالب دیگر در این محور به «سیمای جهان» رجوع نمایند.

ص: ۲۱۶

در دولت و سلطنت امام «مهدی- عجل الله تعالی فرجه الشریف» از نخستین برنامه‌هایی که پیاده خواهد شد، اقدام به رفع نیازها و گرفتاری‌ها، به خصوص نیازهای مادی انسان‌ها خواهد بود،

وقتی که انسان از هر جهت تأمین و گرفتاری‌هایش برطرف شد، دیگر لزومی به انباشتن ثروت و یا تلاش فراگیر در به دست آوردن آن نخواهد داشت، (در جواب سؤال‌های پیشین مشروحاً بیان گردید).

آن وقت است که فکرها آزاد و هنرها آشکار و استعدادها شکوفا خواهد شد، هر کس در هر مقام و مرتبه‌ای است، در فکر سازندگی و هنرنمایی و خلاقیت و حتی عبودیت و بندگی خواهد بود.

در دولت کریمه بی‌کاری وجود ندارد، برای همه کار هست. تنبل و باطل زیستن معنایی نخواهد داشت و این خصیلت‌ها مورد نکوهش قرار خواهد گرفت، کارها با برنامه صحیح و منظم و عاقلانه و خردمندانه و در ساعت معین و وقت کافی، (اما نه خسته کننده و تلاش طاقت فرسا) انجام گرفته و زندگی به صورت ایده آل ادامه خواهد یافت.

۱۳-س- آیا بایشرفت زمان، علم و دانش امام هم روز افزون خواهد بود یا نه؟.

ج- از روایات چنین استفاده می‌شود که برای حجت خدا در روی زمین هر روز، هر هفته و هر سال از مجاری مختلف، علوم مورد نیاز به سوی او سرازیر می‌شود و از علوم گوناگون آگاهی پیدا می‌کند و گرنه علمشان به پایان رسیده و بی‌دفاع می‌مانند. به روایات ذیل توجه فرمائید.

ص: ۲۱۷

به او وحی می شود

۱- ابی جعفر علیه السلام در مورد قائم علیه السلام فرمود: «و با سیرت سلیمان بن داود سیر می کند و آفتاب و ماه را می خواند تا به او جواب دهند و زمین زیر پایش پیچیده می شود و به او وحی می شود. پس امر خدا را با وحی عمل می کند.» (۱)

۲- حضرت باقر علیه السلام فرمود: این امر در شب و روز به سوی او وحی می شود. ابوالجارود عرض کرد: وحی می شود به سوی او؟ فرمود: ای ابالجارود! این وحی نبوت نیست، لیکن به او وحی می شود، چنان که به مریم و مادر موسی و زنبور عسل وحی شد. ای ابالجارود! قائم آل محمد: نزد خدا از مریم و مادر موسی و زنبور گرامی تر است. (۲)

از مجموع موارد استعمال وحی و مشتقات آن می توان نتیجه گرفت که وحی از سوی پروردگار دو گونه است:

۱- وحی تشریحی: وحی تشریحی همان است که بر پیامبران فرستاده می شد و رابطه خاصی میان آن ها و خدا بود که فرمان های الهی و حقایق را از این طریق دریافت می داشتند.

۲- وحی تکوینی: در حقیقت همان غرایز و استعدادها و شرایط و قوانین تکوینی خاصی است که خداوند درون موجودات مختلف جهان قرار داده است. (۳)

۱- بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۹۰ ب ۲۷ ح ۲۱۲ از کتاب الغیبه.

۲- معجم احادیث الامام المهدي عليه السلام: ۳ / ۲۹۰ ح ۸۲۶ بحار الانوار ج ۵۲ / ۳۹۰ ب ۲۷ ح ۲۱۲؛ بیان الأئمه: ۳ / ۲۰۸ از الكتاب المبين.

۳- تفسیر نمونه: ۱۱ / ۴۹۱.

ص: ۲۱۸

دانش روز

امام باقر علیه السلام در ضمن حدیثی فرمود: «و این که برای ولیّ امر، غیر از این علم‌ها (که وحی می‌شود و شب قدر نازل می‌گردد) علوم دیگر نیز هر روز پیش می‌آید از علم خاص خدای عزّوجلّ و علم مکنون عجیب و پنهان او به مقدار آن شب که از کارها به او فرود آمده است. سپس این آیه را تلاوت فرمود: بگو اگر دریا برای (نوشتن) کلمات پروردگرم مرکب شود، دریا تمام می‌شود پیش از آن که کلمات پروردگرم پایان یابد، هر چند همانند آن دریا هفت دریای دیگر به آن مدد رسانند، کلمات پروردگار تمام نمی‌شود و خداوند بلند مرتبه و داناست.» (۱)

پس حضرت «قائم علیه السلام» تا پایان عمر مبارکش حدّ اقل هر روز با دانش روز مسلّح می‌شود؛ چون حجّت خدا نباید خلع سلاح شده و دست خالی و عاجز بماند.

شب جمعه و علم مستفاد

۱- امام صادق علیه السلام می‌فرمود: ما در هر شب جمعه خوشحالی تازه ای داریم.

راوی گوید، عرض کردم: خداوند بر سرور و شادی شما بیفزاید! منظورتان از این خوشحالی چیست؟

فرمود: «هنگامی که شب جمعه می‌رسد، رسول خدا صلی الله علیه و آله در عرش حضور می‌یابد و (ارواح) ائمه نیز با او ملاقات می‌کنند و ما نیز با آن‌ها در آن جا حضور می‌یابیم (درباز گشت) ارواح ما به بدن ما باز نمی‌گردد،

۱- اصول کافی: ۱/ ۲۴۸ ح ۴ کتاب الحجّه فی شأن لیلہ القدر؛ آیه ۱۰۹ سوره کهف.

ص: ۲۱۹

مگر با علم و دانش جدید و اگر چنین نبود، دانش ما به پایان می‌رسید.»(۱)

۲- در چندین روایت دیگر از امام باقر و امام صادق علیهما السلام آمده است:

«لولا أنا نزداد لأنفدنا؛(۲) اگر نبود زیاد شدن (علم) برای ما (دانش) ما به پایان می‌رسید.»

۳- در روایت دیگر امام صادق علیه السلام فرمود: «هیچ شیئی از نزد خدا بیرون نمی‌آید، مگر این که اول به رسول خدا صلی الله علیه و آله و سپس به امیرالمؤمنین علیه السلام داده می‌شود و بعد از آن به یک یک (امامان) تا آخری ما از اولی ما با علم تر نشود.»(۳)

شب قدر و دانش جدید

در روایات شرح و بسط زیادی در مورد شب قدر و فضیلت آن وارد شده است و نسبت به آن شب سؤالاتی مطرح شده؛ از جمله این که آیا شب قدر مقطعی و منحصر به زمان پیامبر بود و بعد از رحلت آن حضرت برداشته شد یا در زمان ائمه هم ادامه داشته و دارد؟

آن چه که از تصریح روایات و کلمات علما استفاده می‌شود، از نخستین روز خلقت شب قدر بوده و بر اولین پیامبر ابلاغ شده و تا قیام قیامت نیز ادامه خواهد داشت (۴)؛ زیرا در آن شب، مقدرات یک ساله

۱- اصول کافی: ۱/ ۲۵۴ (باب فی أن الأئمة یزدادون فی لیله الجمعة ح ۲ و ۳ با تغییر کمی).

۲- همان مدرک: ۱/ ۲۵۴ احادیث ۱ و ۲ و ۳.

۳- همان مدرک: ۱/ ۲۵۵ ح ۴ و مانند آن ذیل ح ۳.

۴- اصول کافی: ۱/ ۲۴۸ ح ۷ کتاب الحجّه؛

ص: ۲۲۰

مخلوقات تقدیر و به وسیله فرشتگان همراه ملک اعظم (روح) از آسمان نازل و به «حجّت الهی» و «ولیّ مطلق» هر زمان تحویل می گردد و به اطلاع او می رسد، چون این منصب از مناصب خاصّه حجّت خداست و زمین حتی یک روز از حجّت خالی نمی ماند، پس شب قدر با مشخصّات خاصّ خود تا قیامت ادامه خواهد یافت.

با این استدلال و دلایل دیگر، در زمان «قائم آل محمّد علیه السلام» نیز فرشتگان در آن شب به آن حضرت نازل و مقدرات هر سال را عرضه و تسلیم می دارند با این تفاوت که در آن اختلاف نظر وجود دارد؛ آیا امام علیه السلام فرشتگان را می بیند یا فقط صدایشان را می شنود؟ آن چه که مسلم است صدای «ملائکه» و «روح» را می شنود و با آن ها حرف می زند.

۱- شیخ طوسی قدس سره در تفسیر البرهان: از اباذر- علیه الرّحمه- روایت می کند که به رسول خدا صلی الله علیه و آله گفتم: ای رسول خدا صلی الله علیه و آله شب قدر در زمان انبیا بوده و امور مربوط به آن ها نازل می گردید و وقتی که از دنیا می رفتند، برداشته می شد؟ فرمود: نه، بلکه آن شب تا روز قیامت هست. (۱)

۲- امام صادق از پدر بزرگوارش علیهما السلام در ادامه حدیثی از امیرمؤمنان علیه السلام خطاب به عبدالله بن عباس فرمود: «همانا شب قدر در هر سال هست و در آن شب کارهای مربوط به آن سال نازل می شود و یقیناً بعد از رسول خدا صلی الله علیه و آله برای این کار ولیّ امری است.

۱- المیزان: ۴۷۳/۲۰ به نقل از البرهان؛ تفسیر مجمع البیان: ۵۱۸/۱۰ در تفسیر سوره قدر.

ص: ۲۲۱

پس من عرض کردم: آن ها کیستند (ای امیر مومنان؟) فرمود: من و یازده نفر امامان حدیث شده (وسیله فرشتگان) از نسل من.»

۱۴-س- آیا در زمان امام ارتباط با کرات آسمانی برقرار خواهد شد و دانش فضائی مورد استفاده قرار می گیرد؟

ج- چنان که می دانید بشر پس از چندین هزار سال سعی و کوشش در راه تجربه و شناخت طبیعت جهان و پس از قرن ها آزمایش و تفکر و عمل و تحمّل مشقت و رنج و تعب و قربانی دادن و صرف هزینه های سنگین و تربیت هزاران دانشمند و متفکر و آزمایش گر در طول قرون و اعصار و در علوم و فنون مختلف نتایج و حاصل کشش و کوشش ها و تلاش های خویش را به انسان های بعد از خود و آیندگان سپردند و رفتند.

فراموش نشود در این راستا، به خصوص طبیعی دان ها و شیمی دان ها و ستاره شناسان و صاحبان رصدخانه ها و در نهایت صدها دانشمندان مسلمان و غیر مسلمان؛ امثال خواجه نصیرالدین طوسی و زکریای رازی ها در کشف راز و رمز جهان خلقت، زحمت کشیده و فتح الباب نموده و چکیده پیگیری های طاقت فرسای خود را به نسل های بعد تحویل دادند و به جهان باقی شتافتند.

اکنون چند سالی بیش نیست که انسان مسأله سفر به فضا و نقل و انتقال های کیهانی و آسمانی، آن هم به صورت ابتدایی و بسیار محدود را آغاز نموده و رسیدن به آن را از اهداف خود قرار داده اند.

پیش از این، سخنی از سفر انسان به آسمان ها و عملی ساختن آن در

ص: ۲۲۲

جوامع بشری مطرح نبود، بلکه سفر به آسمان و گذر از ضخامت آن‌ها را موجب (خرق والتیام) و شکافته شدن و به هم ریختن نظام آفرینش و در نهایت محال و کفر می‌دانستند.

چون اطلاعات کیهان‌شناسی آن روز در محور هیأت (پوست پیازی) بطلمیوس دور می‌زد که گالیله و امثال او را بالای چوبه دار برد و یا در آتش سوزاند و تبدیل به خاکسترشان کرد.

در اصل آنان فضا و کیهان را چیزی قابل مسافرت نمی‌دانستند، آن‌هم در مراکز تمدن آن روز نه جاهایی مانند شبه «جزیره العرب».

در چنین جوی و با معلومات ابتدایی و یا حتی نبودن کمترین دانشی در آن روزها، ناگهان مسأله سفر به آسمان‌ها و ابزار و وسایل و اسباب آن مسافرت‌ها و رفتن به کرات دیگر به سادگی و صراحت از حلقوم مبارک شخصیت آسمانی و شماره یک جهان آفرینش، حضرت محمد بن عبدالله صلی الله علیه و آله مطرح و با عبارت رسای «ای گروه جن و انس! اگر می‌توانید از مرزهای آسمان‌ها و زمین بگذرید، پس بگذرید ولی هرگز نمی‌توانید، مگر با تسلط کامل و (نیروی فوق‌العاده)»^(۱) امکان مسافرت به آسمان‌ها و مجوز سفر فضایی را صادر و اعلان نمود و همه معادلات آن زمان را به هم ریخت و افکار آگاه را به مسایل بنیادین و زیر بناهای اساسی متوجه ساخت.

بنامم به این دین و صاحب این آیین که پس از گذشت بیش از هزار و چهارصد سال از این اعلان هنوز بشریت می‌خواهد به پله نخست

۱- یا معشر الجنّ والانس! إن استطعتم أن تنفذوا من أقطار السموات والأرض فانفذوا لا تنفذون إلاّ بسلطان؛ الرحمن: ۳۳.

ص: ۲۲۳

بیش از میلیاردها پله های آن قدم بگذارد.

به چند سخن از گفتارهای خارق العاده و اعجاز برانگیز با بررسی آگاهانه در مورد موضوع سؤال و عصر «قائم آل محمد علیهم السلام» توجه نمایید.

۱- شکافنده علوم امام باقر علیه السلام فرمود: مهدی علیه السلام بر مرکب های پر صدایی که آتش و نور در آن ها تعبیه شده است سوار می شود و به آسمان ها همه آسمان ها سفر می نماید. (۱)

۲- در روایتی از روایات معراجیه خطاب به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: ای محمد! من به دست آخرین وصی تو زمین را از وجود دشمنان خود پاک خواهم ساخت و حکومت شرق و غرب عالم را به او خواهم داد و البته بادها را مسخر او خواهم نمود، ابرهای (تندر آگین) سخت را به او ذلیل (و رام) خواهم ساخت و حتماً او را به اسباب بالا می برم و با لشکر خود او را نصرت و با فرشته هایم او را مدد (ویاری) خواهم کرد. ... (۲)

سخن از آسمان ها و به صورت جمع است، نه آسمان اول و یا کوچک ترین خانواده (منظومه شمسی) و یکی دو تا از اعضای آن خانواده ماه و مریخ و زهره.

۱- بصائر الدرجات: شیخ صفار و اختصاص شیخ مفید و بحار الأنوار: مجلسی: ۵۲ / ۳۲۱ ب ۲۷ ح ۲۷ و ۲۸.

۲- عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۱ / ۲۶۴ - ۲۶۲؛ علل الشرایع: ۱ / ۷ - ۵؛ کمال الدین: ۱ / ۳۶۹ - ۳۶۶؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۱۲ (مشابه این روایت در مدارک دیگر از امام رضا علیه السلام نیز آمده است؛ کمال الدین: ۱ / ۲۶۹ - ۲۶۶؛ عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۱ / ۲۶۲ - ۲۶۴؛ علل الشرایع: ۱ / ۷ - ۵؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۱۲ ب ۲۷ ح ۵. -) کمال الدین: ص ۲۲۱ - ۲۲۰؛ معجم أحادیث امام المهدی: ۱ / ۲۵۶ ح ۱۵۸؛ اثبات الهداه: ۳ / ۴۸۰ ب ۳۲ ف ۵ ح ۱۸۲؛ بحار الأنوار: ۱۲ / ۱۹۴ ب ۸ ح ۱۹.))

ص: ۲۲۴

در هر دو روایت سخن از ابر سختی که رعد و برق و صاعقه دارد به آسمان ها خواهد رفت و ... به میان آمده است؛ بسیار مناسب است که این تعبیر کنایه از مرکبی باشد از نوع مرکب های فضا پیمای جدید، یا مرکبی سریع تر و مهم تر و پشرفته تر که بعدها ساخته خواهد شد و یا خود امام دستور ساخت آن را صادر خواهد نمود.

اگر هم ابر طبیعی منظور باشد، اهمیت خارق العاده بودن آن را روشن می کند و تعبیر به «اسباب السموات» نیز که در هر دو روایت آمده است، شایسته دقت بسیار است؛ زیرا این تعبیر صرفاً در مورد سفر به آسمان به کار می رود چنان که در قرآن کریم در این سوره ها: حج آیه ۱۵، و ص آیه ۱۰ و غافر آیه ۳۷-۳۶ آمده است.

ناگفته نماند ابراز این گونه مطالب علمی مدرن و فوق مدرن در آن روزگاران که جز عبادت به هیكل های سنگی و چوبی و اعدام دختران و خوردن سوسمار و ده ها فجایع دیگر محصولی نداشت، ممکن نبود مگر با علم به غیب و اطلاع از واقعیت بزرگ عالم هستی و کشف فرمول های مرموز و ناشناخته جهان آفرینش و این حاصل نمی شود، مگر با اتصال به منبع وحی و گرفتن سخن از آن مرکز بی نهایت.

۳- امام سجاد و امام باقر علیهما السلام فرمودند: «آگاه باش همانا ذوالقرنین را میان دو گونه ابر (سخت و آرام) مخیر ساختند، آرام را برگزید و سخت (سرکش را) برای صاحب شما ذخیره کردند. «راوی» گفت: سخت چیست؟ فرمود: ابری که در آن رعد و برق و صاعقه صاحب شما سوار می شود و به هفت آسمان و هفت زمین پنج آباد و دو ویران سفر کند.» شاید در آن زمان دو قاره از زمین در اثر جنگ یا حوادث و عوامل

ص: ۲۲۵

دیگر ویران خواهد شد.»(۱) یا عوامل دیگر که فعلاً از آن بی‌خبریم.

۴- سهل بن زیاد ابی یحیی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: «همانا خداوند ذوالقرنین را میان دو ابر آرام و سرکش مخیر ساخت و او آرام را اختیار کرد در حالی که رعد و برق در آن نبود و اگر سرکش را اختیار می‌کرد، به او داده نمی‌شد؛ چون آن ابر برای «قائم علیه السلام» ذخیره شده است.»(۲)

به یقین در این روایات منظور از ابر، ابرهای معمولی نیست که بتوان با آن سفر فضایی کرد؛ چون آن‌ها در داخل جو و نزدیک زمین در حرکتند و با زمین فاصله ناچیز دارند و نمی‌توانند از آن بالاتر بروند، بلکه به اندازه فهم انسان‌های آن روز، اشاراتی به وسایل فوق‌العاده و سریع‌السیری نموده‌اند که در آسمان‌ها به صورت توده‌ای ابر فشرده که غرضی همانند رعد و قدرت و شدتی هم چون صاعقه و برق داشته باشد و به هنگام حرکت، دل آسمان‌ها را با نیروی فوق‌العاده خود بشکافد و هم‌چنان به پیش رود که به هر نقطه از تمامی آسمان‌های هفتگانه بخواهد، بتواند برسد و آن را تسخیر نماید، همان‌گونه که تمامی کره زمین را تسخیر خواهد کرد؛ وسایل فوق‌العاده مدرنی است که دانش‌های گوناگون امروز، حتی خوابش را

-
- ۱- بصائر الدّرجات: ۴۲۹/۸ ب ۱۵ احادیث ۴-۳-۱؛ أنوار النعمانیة: ۹۳/۲؛ اختصاص: ص ۱۹۹ و ۳۲۶؛ بحار الأنوار: ۳۲۱/۵۲ ب ۲۷ ح ۲۷؛ به نقل از اختصاص و سرایر با سندهای متعدد؛ يوم الخلاص: ص ۲۹۸؛ بیان الأئمة: ۳/۲۲۲ از العوالم.
- ۲- إن الله خیر ذالقرنین السحابین الذلول والصعب فاختر الذلول وهو ما لیس فیہ برق ولا رعد ولو اختار الصعب لم یکن له ذلك لأنّ الله ادّخره للقائم علیه السلام؛ بحار الأنوار: ۳۲۱/۵۲ ب ۲۷ ح ۲۸ از بصائر الدّرجات: و اختصاص.

ص: ۲۲۶

ندیده و به مغزش خطور نمی کند؛(۱).

۱۸۵- س- آیا امام برکرات دیگر حکومت خواهد داشت؟

ج- سؤال قبل در برقراری رابطه با کرات دیگر بود و در این پرسش صحبت از حکومت بر کرات آسمانی است، بنا به اعتقاد شیعیان آل محمّد علیهم السلام امامان معصوم در جهان آفرینش، خَلق نخست خدایند(۲) و نیز در همه کاینات ولایت تکوینی و تشریحی دارند؛ یعنی می توانند با اذن و قدرت خدا در همه مخلوقات تصرّف ولایی و امامی بنمایند و اگر بخواهند می توانند بدون به هم خوردن نظام آفرینش و یا جایگزین نمودن نیروی دیگر در اوضاع کوئیه تصرّفاتی بنمایند؛ مانند «شق القمر» و «ردّ شمس» و غیره که در کتاب های مهم مذهبی و در میان اعجازهای نبوت به طور وضوح بیان گردیده و مشهور است و نیازی به تکرار آن نیست و مسأله اطاعت خورشید و ماه از امام «قائم علیه السلام» نیز از این معنا مستثنی نمی باشد.

با این بیان روشن می شود که مقام عظمای ولایت می تواند با قدرت و فضل خداوند تبارک و تعالی در آسمان ها و زمین تصرّفاتی داشته باشد، پس حکومت بر کرات دیگر نیز جزء همان قلمروهای ولایی هستند؛ چون آنان «یدالله» و «خلیفه الله» هستند که شکی در آن نیست.

۱- برای اطلاع از نظرها و گفتارهای ادیان دیگر درباره دانش و سفر فضایی «قائم علیه السلام» به جلد اول کتاب «سیمای جهان» فصل (امام در ادیان پیشینیان) مراجعه نمایید.

۲- برای اطلاع بیشتر در این باره به مصادر مهم شیعه و کتاب (سرچشمه حیات) از همین مؤلف مراجعه شود.

ص: ۲۲۷

۱- ابوسعید خدری گوید که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «مهدی علیه السلام را به شما مژده می‌دهم زمین را پر از عدل و داد می‌کند، آن طور که از ظلم و جور پر شود (از حکومت او) ساکنان آسمان و زمین راضی می‌شوند.» (۱)

از این حدیث استفاده می‌شود که منظور از رضایت ساکنان آسمان‌ها از حکومت او اشاره به فرشتگان آسمان و ملائکه مقرب پروردگار است و یا اشاره بر گسترش حکومت او بر کرات دیگر مسکونی و گشوده شدن راه آسمان‌ها و مسافرت‌های فضایی به نقاط دور دست جهان است. (۲)

۲- چنان که در تفسیر آیه مبارکه سوره ق، آیه ۱۵ (۳). از امام علیه السلام آمده است:

«خداوند هزار هزار عالم و هزار هزار آدم آفریده است تا آن جا که می‌فرماید و حجت آن‌ها هم منم.» (۴)

۱۸۶- س- در روایت آمده است که در زمان آن حضرت، مردم از نور خورشید بی نیاز خواهند بود، این مطلب به چه معناست؟

۱- نور الأبصار فی مناقب آل بیت النبّی المختار: ص ۱۵۷-۱۵۶ چاپ مصر؛ حکومت جهانی مهدی: ص ۳۰۰.

۲- حکومت جهانی مهدی: ص ۳۰۲.

۳- «أفعبینا بالخلق الأوّل بل هم فی لبس جدید» آیا ما از آفرینش نخستین عاجز ماندیم، بلکه آن‌ها در آفرینش جدید تردید دارند. سوره ق، آیه ۱۵.

۴- إنّ الله خلق ألف ألف عالم وألف ألف آدم أنت فی آخر تلك العوالم و اولئك الادمیین وائی الحجّه علیهم؛ به تفاسیر گوناگون در تفسیر آیه مذکور مراجعه شود.

ص: ۲۲۸

ج- از تعبیرهای روایات چنین بر می آید که مسأله «نور و انرژی» در عصر ولایت به نوعی حل می شود که انسان در روز و شب از قوی ترین نورها که می تواند جانشین نور آفتاب گردد، بهره مند شود و دیگر به نور خورشید نیازی نباشد، یا نور پر قدرت مقام عظمای ولایت با انعکاس به فضا و تابش از فضا به سوی زمین جهانیان را از نور خورشید و روشنایی کره جامد و خاکی دیگر، مانند ماه مستغنی نماید.

دلیل:

۱- امام رضا علیه السلام فرمود: «پس زمانی که خروج کرد، زمین از نور او نورانی شود و در میان مردم میزان عدالت گذاشته می شود، پس کسی به کسی ظلم نمی کند.»^(۱)

۲- مفضل بن عمر جعفی گوید که شنیدم امام صادق علیه السلام فرمود: «هنگامی که «قائم» ما- عجل الله تعالی فرجه الشریف- قیام کند، زمین به نور پروردگارش روشن می شود و بندگان خدا از نور آفتاب بی نیاز می شوند و شب و روز یکی می شود و تاریکی از بین می رود.»^(۲)

با توجه به روایت فوق تکامل علوم و صنایع به حدی می رسد که

- ۱- فإذا خرج أشرق الأرض بنوره ووضع میزان العدل بين الناس فلا يظلم أحد أحداً؛ فرائد السمطين: ۲/ ۳۳۶.
- ۲- تفسیر عیاشی: ۲/ ۲۳۵؛ دلائل الإمامه: ص ۲۴۰ و ۲۶۰؛ المحجّه: ص ۳۲۴؛ و با طریق دیگر نیز روایت کرده است؛ ارشاد مفید: باب ۴۰ باب ۳؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۳۷ ب ۲۷ ح ۷۷ از ارشاد و نیز در منابع دیگر (- وأشرق الأرض بنور ربّها) (- زمر / ۶۱). فرمود: «ربّ الأرض؛ یعنی إمام الأرض. (رب زمین یعنی امام زمین) قلت: فإذا خرج یكون یكون ماذا؟ قال یستغنی الناس عن ضوء الشمس ونور القمر ویجتزون بنور الإمام؛ تفسیر قمی: ۲/ ۲۵۳؛ المحجّه فی ما نزل فی القائم الحجّه: ص ۳۲۳).

ص: ۲۲۹

مردم با رهبری آن رهبر بزرگ و توانا، قادر به کشف منبع نور و انرژی فوق العاده ای می شوند که حتی می تواند جانشین نور خورشید گردد.

۱۸۷- آیا از بانوان نیز در ارتش حضرت نقشی خواهند داشت یا نه؟

ج- بلی

۱- جابر جعفی گوید که امام باقر علیه السلام فرمود: «و به خدا قسم می آید سیصد و چند ده نفر مرد و در میان آن ها ۵۰ نفر زن خواهد بود، بدون قرار قبلی در مکه جمع شوند؛ مانند پاره های ابر پاییزی، بعضی پشت سر بعضی و این است منظور از آیه «أَئِنَّ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ» پس مردی از آل محمد:

می گوید: آن است قریه ای که اهلش ستم گراند.»(۱)

۲- حضرت صادق علیه السلام به مفضل فرمود: با «قائم» سیزده زن خواهد بود، عرض کرد آن ها چه می کنند؟ فرمود: مجروحین را مداوا و مریض ها را پرستاری می کنند چنان که با پیغمبر صلی الله علیه و آله بودند.»(۲)

در خصائص فاطمیه: مولی محمد باقر بن اسماعیل کجوئی ص ۳۴۳ روایت کرده است که در دولت حق ۱۳ نفر زن برای معالجه زخمی های یاران مهدی علیه السلام به دنیا برمی گردند از جمله آن هاست

۱- «صیانه»: آرایشگر دختر فرعون و همسر حزیبیل مؤمن آل فرعون پسر عمو و خزینه دار فرعون، این زن در ثبات ایمان و صبر و تحمل کاری کرد که نظیر آن در تواریخ کمتر دیده شده و شوهرش حزیبیل بنا

۱- بقره: /۱۴۸؛ نساء/ ۷۴؛ بحار الأنوار: ۲۲۳/۵۲ ب ۲۵ ح ۸۷ از تفسیر عیاشی و معجم احادیث الإمام المهدی: ۵/ ۲۱ ح ۱۴۵۲ ..

۲- اثبألهاده: ۳/ ۵۷۵ ب ۳۲ ف ۴۸ ح ۷۲۵.

ص: ۲۳۰

به روایت علی بن ابراهیم، ششصد سال خدا را پنهانی می پرستید... (۱)

۲- ام ایمن: نامش برکه بنت ثعلبه بن عمرو بن حسن بن مالک بن سلمه بن عمرو بن جلائل بود. (۲)

۳- زبیده: نامش أمهالعزيز و کنیه اش ام جعفر و دختر جعفر بن ابی جعفر منصور و همسر هرون الرشید، پسر عموی خود بود که در سال ۱۶۵ قمری با وی ازدواج نمود.

۴- حبابه والبیّه: از بانوان شناخته شده و معروف به ولایت و تشیع است

۵- سمیه مادر عمار بن یاسر. کنیز ابوحنذیفه المخزومی بود، چون یاسر او را تزویج نمود، ابوحنذیفه او را آزاد نمود و عمار از او متولد شد سمیه و شوهرش یاسر اول شهیدان اسلام بودند.

۶- قنوه (یا قنوا) دختر زُشید هَجَری رضی الله عنه: یکی از اصحاب با وفا و فدائی امیرمؤمنان علیه السلام بوده است.

۷- نُسیبه بنت کعب بن عمرو بن عوف بن مازن بن النجّار الأنصاریه است کنیه او، ام عماره است.

۱- ریاحین الشریعه: ۵/ ۱۵۳؛ خصائص فاطمیه: ۳۴۳؛ چشم اندازی بر حکومت مهدی: ۷۱ از آن منهاج الدموع: ص ۹۳.

۲- ریاحین الشریعه: ۵/ ۱۵۳ ببعء باتلخیص و اصلاح ادبی؛ تاریخ طبری: ۲/ ۷؛ سیره حلبیه: ۱/ ۵۹؛

ص: ۲۳۱

۱۸۸- س- آیا از انبیاء علیهم السلام در ارتش حضرت حضور خواهند داشت؟.

ج- بلی در روایات از حضور رسول خدا صلی الله علیه و آله و حضرت خضر نبی علیه السلام و حضرت عیسی علیه السلام نام برده شده است.

۱- از جمله یاران «قائم علیه السلام» حضرت «خضر علیه السلام» است که همیشه با اوست. (۱)

۲- و هم چنین حضرت «عیسی علیه السلام» خواهد بود البته نه در آغاز خروج بلکه بعد از چند ماه، هنگامی که برای جنگ سفیانی به شام عزیمت می نماید. (۲)

۳- الیاس پیغمبر علیه السلام» نیز؛ مانند «خضر علیه السلام» در خدمت «قائم علیه السلام» خواهد بود.

۱۸۹- س- آیا حضور رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیرمؤمنان علیه السلام و دادن دستور العمل به آن حضرت صحت دارد؟.

ج- بلی: در منابع حدیث شیعه این مطلب بسیار نقل شده است که برنامه کار و دستور العمل دوران امامت هر یک از امامان، از سوی خداوند تعیین شده و توسط پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به آن ها ابلاغ گردیده

۱- اکمال الدین: ۶۱ / ۲ باب ماروی من حدیث الخضر علیه السلام؛ بحار الأنوار: ۱۵۲ / ۵۲ ح ۳؛ معجم أحادیث امام المهدی: ۱۶۷ / ۴ ح ۱۲۲۹.

۲- معجم أحادیث امام المهدی: ۵۳۴ - ۵۳۵ ح ۳۶۴ - ۳۶۵ (از رسول اکرم صلی الله علیه و آله) و ۱۲۱ / ۳ ح ۶۵۹ (از امیرمؤمنان علیه السلام) و ص ۱۷۰ ح ۶۹۴ (از امام حسن علیه السلام) و ص ۳۱۶ ح ۸۵۷ (از امام باقر علیه السلام) و ۱۷۰ / ۴ (از امام رضا علیه السلام) مهدی منتظر: ص ۳۲۰.

است و هر امامی در زمان امامت خود طبق وظایفی عمل می کرد که بر عهده اش گذاشته شده بود.

در کتاب شریف اصول کافی، بابی را با این عنوان اختصاص داده است که

«امامان جز به عهد و فرمان خدا، چیزی را انجام نداده و نمی دهند و از آن تجاوز نمی کنند.»^(۱)

روایاتی را در این زمینه آورده است که چکیده ای از احادیث را نقل می کنیم.

۱- علی بن حسین علیهما السلام فرمود: «پس (جبرئیل) دست «قائم» علیه السلام را می گیرد و مصافحه می نماید و بر او سلام می کند و می گوید: بلند شو! و اسبی می آورد که به آن «براق»^(۲) گویند، پس (آن حضرت) سوار می شود. سپس به کوه «رضوی» می آید و محمد صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام می آیند و عهد و منشوری برایش می نویسند که آن را برای مردم بخواند، و سپس به سوی مکه بیرون شود در حالی که مردم در آن گرد آمده اند»^(۳)

۱- اصول کافی: ۱/ ۲۷۹.

۲- اسم اسبی است که رسول خدا صلی الله علیه و آله در شب معراج بر آن سوار شد و از آسمان ها گذشت و در مدت کمی به قاب قوسین او آدنی رسید، از اسم این اسب یا مرکب پیداست که از برق تشکیل یافته است و به احتمال قوی وسیله فضایی است که با نیروی برق (و الکترون) کار می کند و با سرعت مافوق سرعت «نور» حرکت می کند که رسول خدا صلی الله علیه و آله را در مدت خیلی کوتاه، از آسمان ها و حجابات گذراند و به فاصله عرض دو تیر، به قُرب عزّت و جلال رسانید.

۳- تمام حدیث در فصل (سوار بر براق) در کتاب سیمای جهان؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۰۶ ب ۲۶ ح ۷۹.

ص: ۲۳۳

۲- ابی بصیر گوید که امام باقر علیه السلام در ضمن حدیث طولانی فرمود: «پس نخستین کسی که به دست او زده و بیعت می نماید جبرئیل و میکائیل هستند و با آن ها رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین علیه السلام بلند شده، کتاب جدید مهر شده ای که هنوز مهرش خشک نشده، به او می دهند که برای عرب ها خیلی سخت خواهد شد، پس به او می فرمایند، عمل کن هرچه در آن کتاب است، آن سی صد نفر با نفرات کمی از اهل مکه با او بیعت می کنند.»(۱)

روایت های فوق تصریح دارد بر این که در مراحل اولیه قیام «قائم» علیه السلام پیغمبر و علی علیهما السلام حضور یافته و منشوری که از سوی خداوند به آن ها تحویل گردیده بود، به قائم آل محمد علیهم السلام تسلیم می نمایند تا برابر آن به کار خود شروع کند.

۳- روایت شده است که امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه «إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَى مَعَادٍ»(۲) فرمود: «به خدا قسم! دنیا نمی گذرد، مگر این که رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین علیه السلام، بر می گردند و در نجف به همدیگر می رسند و در ثویبه (نام محلی است در کوفه) مسجد دوازده هزار دری بنا می کنند.»(۳)

۴- امام صادق علیه السلام در ذیل حدیث طولانی فرمود: «به خاطر این است که رسول خدا صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام فرمود: تو برادر منی و وعده گاه بین من

۱- بحار الأنوار: ۵۲/۳۰۷ ب ۲۶ ح ۸۱ از کتاب فضل بن شاذان.

۲- القصص: ۸۵.

۳- بحار الأنوار: ۵۳/۱۱۳ ب ۲۹ ذیل ح ۱۳۸ شماره ۱۷؛ بیان الأئمه: ۳/۲۵۸ از السّر المکنون.

ص: ۲۳۴

و تو «وادی السلام» است.»(۱)

۵- جبرئیل به رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «وعده گاه تو و علی (وادی) السلام است. ابان گفت: فدایت شوم «السلام» کجاست فرمود: ای ابان! (وادی) السلام پشت کوفه است...»(۲)

۶- بکیر بن اعین گوید: به من گفت: «کسی که شکی (در صحت گفتار او) ندارم؛ یعنی امام باقر علیه السلام همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام به زودی برمی گردند!»(۳)

۷- ابوحمزه ثمالی گوید که امام باقر علیه السلام فرمود: «اگر «قائم» آل محمد علیهم السلام خروج نماید، البتّه خداوند او را با فرشتگان کمک می نماید و اوّل کس که به او تبعیت (یا بیعت) می کند، محمد صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام است.»(۴)

۸- امام حسین علیه السلام ضمن حدیث طولانی فرمود: «و حتماً محمّد و علی علیهما السلام نازل شوند و من و برادرم و تمامی آنان که خداوند به آن ها منت گذاشته است، فرود آیند، در مرکب هایی از مراکب خدا، اسبانی ابلق از نور که مخلوقی به آن ها سوار نشده است. سپس محمّد صلی الله علیه و آله پرچم خود را به اهتزاز در آورد و با شمشیرش به «قائم» علیه السلام ما تحویل دهد،

۱- همان مدرک: ۹۷/۵۳ ب ۲۹ ذیل ح ۱۱۳.

۲- همان مدرک: ۶۶/۵۳ ب ۲۹ ح ۶۰ از مختصر بصائرالدرجات.

۳- همان مدرک: ۳۹/۵۳ ب ۲۹ ح ۲ از مختصر بصائرالدرجات.

۴- معجم أحادیث المهدي: ۲۵۶/۳؛ غیبت نعمانی: ۲۳۴؛ بحار الأنوار: ۹۱/۵۳ ب ۲۹ ح ۹۶ و ۳۴۸/۵۲ ب ۲۷ ح ۹۹ از غیبت نعمانی در پاورقی مصدر علی اکبر غفّاری گفته (فی بعض النسخ اول من یبایعه) است.

ص: ۲۳۵

سپس بعد از آن مقدار که خدا خواهد می مانیم.» (۱)

۹۰- س- می گویند حضرت سایه ندارد و پشت سر خود را می بیند آیا این حرف ممکن است؟!.

ج- بلی امام رضا علیه السلام فرمود: «ویری من خلفه کما یری من بین یدیہ؛ (۲) پشت سرش را می بیند مانند دیدن روبروی خود.»

سایه در صورتی پیدا می شود که تابش نور به جسمی ضعیف تر و کم نورتر باشد، اما اگر نور، مساوی یا قوی تر از نور مقابل باشد، سایه ای وجود نخواهد داشت مانند انوار تابناک امامان علیهم السلام به خصوص حضرت «قائم علیه السلام» چون نور امام از نور خورشید قوی تر و پر نورتر است، پس سایه ای هم وجود نخواهد داشت!

امام رضا علیه السلام در ضمن حدیثی فرمود: «ولا یکون له ظلّ؛ (۳) برای او (یعنی قائم علیه السلام) سایه نخواهد بود.»

۹۱- س- آیا ظهور حضرت در چه روزی رخ خواهد داد؟.

ج- آن چه مسلم است در ماه رمضان ندا داده می شود و ایشان از محل غیبت بیرون آمده و در مکه ساکن خواهد شد، شوال و ذی قعدة و ذی حجه را در مکه بوده اما برای کسی ظاهر نیست و بعد

۱- بحار الأنوار: ۵۳ / ۶۱ ب ۲۹ ح ۵۲ از الخرائج.

۲- عیون أخبار الرّضاء: ۲ / ۱۰۲ و ۱ / ۱۶۹؛ یوم الخلاص: ص ۳۰۵.

۳- کمال الدّین: ۲ / ۴۲؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۲۲ ب ۲۷ ح ۲۹. از اعلام الوری؛ عیون أخبار الرّضاء: ۲ / ۱۰۲ و ۱ / ۱۶۹؛ یوم الخلاص: ص ۳۰۵.

ص: ۲۳۶

از ماه ذی حجه قیام عام نموده و برای عموم ظاهر خواهد شد.

۱- وُهیّب بن حفص از ابی بصیر نقل کرده است که امام صادق علیه السلام فرمود:

«همانا به نام قائم علیه السلام در شب ۲۳ (رمضان) ندا شود و روز عاشورا، روزی که حسین بن علی علیهما السلام شهید شد، قیام می کند.» (۱)

۱ روز شنبه:

۲- ابی بصیر گوید که امام صادق علیه السلام فرمود: «و روز عاشورا قیام می کند و روز شنبه دهم محرم ظهور می کند و میان رکن و مقام (برای گرفتن بیعت) می ایستد.» (۲)

۲- روز جمعه:

بسیاری از روایات ظهور آن حضرت را روز جمعه گفته اند، جمعه ای که با گردش سال به روز عاشورا افتاده باشد و از قدیم الایام شیعیانش

۱- ارشاد مفید: ص ۳۴۱؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۲۹۰ ب ۲۶ ح ۲۹ از غیبت طوسی و در این مفاد(-) منتخب الأثر: ص ۵۷۵ ف ۶ ب ۹ ح ۵ از الأربعون خاتون آبادی.(-) غیبت نعمانی: ص ۱۵۱؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۲۹۷ ب ۲۶ ح ۵۶.(-) ابی بصیر قال: قال أبو عبد الله علیه السلام: إن القائم صلوات الله عليه ينادي باسمه ليلة ثلاث و عشرين ويقوم يوم عاشورا يوم قتل فيه الحسين بن علي عليهما السلام، لكأني في يوم السبت العاشر من المحرم قائماً بين الركن و المقام ...؛ منتخب الأثر: ص ۵۷۴ ف ۶ ب ۹ ح ۲ از ارشاد؛ غیبت طوسی: ص ۴۵۲ ف ۷ ح ۴۵۸؛ المستجد: ص ۲۷۹؛ فصول المهتمه: ص ۲۹۸؛ معجم أحاديث الامام المهدي: ۳ / ۴۸۹ ح ۱۰۶۰؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۲۹۰ ب ۲۶ ح ۲۹؛ ارشاد: ص ۳۴۱؛ كشف الغمّه: ۳ / ۳۲۴؛ غیبت طوسی: ص ۲۷۴.

۲- منتخب الأثر: ص ۵۷۵ از كشف الأستار از اخبار الدّول؛ در این مفاد(-) بحار الأنوار: ۵۲ / ۲۹۰ ب ۲۶ ح ۲۹ از غیبت طوسی.(-) معجم أحاديث الامام المهدي: ۳ / ۲۹۳ ح ۸۳۰؛ غیبت طوسی: ص ۴۵۳ ف ۷ ح ۴۵۹؛ عقد الدرر: ص ۶۵ ب ۴ ف ۱؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۲۸۵ ب ۲۶ ح ۱۷ از کمال الدین.(-) منتخب الأثر: ص ۵۷۴ از کمال الدین و غیبت نعمانی.

ص: ۲۳۷

در هر روز جمعه منتظر خروج امام علیه السلام می شوند. در زیارت روز جمعه آمده است: «هذا يوم الجمعة وهو يومك المتوقع فيه ظهورك والفرج - فيه على يدك.» (۱)

امام صادق علیه السلام فرمود: «قائم» ما اهل بیت، روز جمعه خروج می نماید.» (۲)

۳- روز نوروز: (۳)

جمع بین روایات

این روایات همگی ناطق بر این است که خروج و قیام آن حضرت روز عاشورا خواهد بود، امروز نوروز به احتمال قوی در گردش سال قمری مصادف با دهم محرم می شود و شنبه و جمعه را به چند صورت می توان احتمال داد.

۱- روز جمعه ابتدای خروج ایشان است برای عده ای، و فردای آن روز شنبه خروج عام خواهد بود.

۲- روز شنبه اول هفته برای عده ای ظاهر و روز جمعه آخر هفته ظهور عام خواهد بود.

۳- جمعه روز تاسوعا ظهور و روز شنبه عاشورا قیام خواهد کرد و بیعت عام خواهد گرفت.

۱- مفاتیح الجنان: ص ۵۹ زیارت روز جمعه قبل از دعای صباح.

۲- معجم احادیث الامام المهدی: ۳/ ۴۹۷ ح ۱۰۶۷؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۲۷۹ ب ۲۶ ح ۱ از خصال.

۳- بحار الأنوار: ۵۲/ ۲۷۶ ب ۲۵ ح ۱۷۱ از کتاب المهدب ابن فهد؛ سرچشمه حیات: ۳۶۹ بنقل از المهدب ص ۱۹۴؛ و بحار الأنوار: و

۵۹ ص ۱۱۹؛ و وسائل الشیعه: ۸/ ۱۷۳؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۰۸ ب ۲۶ ح ۸۴

ص: ۲۳۸

۴- راوی این روایات را برابر مشهور تنظیم کرده است، چون معروف است عاشورای شهادت امام حسین علیه السلام روز شنبه بوده است.

۵- راوی به اشتباه جمعه را شنبه گفته است و عاشورا هم روز جمعه خواهد بود.

۶- در روایتی امام صادق علیه السلام فرمود: «يقوم يوم عاشورا و يظهر يوم السبت، قیام روز عاشورا (روز جمعه) و ظهور روز شنبه خواهد بود واللّه العالم».

۹۲]- س- آیا در زمان امام اقلیت مذهبی وجود خواهد داشت؟!.

ج- از روایت های گوناگون می توان این بحث را بدین گونه معنا کرد که مسأله پیاده کردن حکومت «اللّه» در تمامی نقاط روی زمین مراحل گوناگون خواهد داشت.

۱- در ابتدای کار با اقشار مختلف با رأفت اسلامی و نرمش نبوی وارد مذاکره خواهد شد و با عطف و بزرگ منشی رفتار خواهد کرد و از گروه هائی، جزیه قبول کرده و در زیر لوای اسلام زندگی خواهند نمود ولی با گذشت زمان یا در اثر تبلیغات آزاد و آرام رسانه های گروهی متأثر شده و به اسلام خواهند گروید و یا خباثت و عدم شایستگی وجودی آنان باعث می شود که از مهربانی و گذشت مسؤولین امر و مسلمان ها سوء استفاده کرده و ایجاد مزاحمت نمایند، در این صورت به مرحله دوّم اقدام خواهد نمود.

ابوبصیر ضمن روایتی گوید: از امام صادق علیه السلام پرسیدم «فما یكون من أهل الذمه عنده؟ قال یسالهم کما سالم رسول اللّه صلی الله علیه و آله و سلم و یؤدون الجزیه

ص: ۲۳۹

عن ید وهم صاغرون» (۱) چگونه خواهد بود اهل ذمه نزد آن حضرت؟

فرمود با آنها مسالمت نماید آن گونه که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم مسالمت نمود بادت خود با ذلت (و خواری) جزیه دهند. (۲)

۲- امام باقر علیه السلام فرمود: «إذا قام القائم عرض الإيمان على كل ناصب فان دخل فيه بحقيقه وإلا ضرب عنقه أو يؤذ الجزیه كما یوذبها اليوم أهل الذمه ویشد علی وسطه الهمیان ویخرجهم من الأمصار إلى السواد» (۳) زمانی که «قائم علیه السلام» قیام کرد، ایمان را به همه ناصبی ها ارایه می دهد. اگر با حقیقت قلب قبول نمود، چه بهتر و گرنه گردن زده می شوند و یا مانند اهل ذمه (یهود و نصاری) جزیه پرداخت نمایند و به کمرش همیان می بندد و آن ها را از شهرها به کوه و دشت بیرون می کند (تبعید می نماید).

۳- امام باقر علیه السلام فرمود: «إذا قام قائم أهل البيت و یستخرج- التوراه و سائر كتب الله عزوجل من غارٍ بأنطاکیه یحکم بین أهل التوراه بالتوراه و بین أهل الإنجیل بالإنجیل و بین أهل الزبور بالزبور و بین أهل القرآن بالقرآن» (۴) وقتی که «قائم» اهل بیت علیهم السلام قیام کرد، تورات و سایر کتاب های آسمانی را از غاری در انطاکیه (از شهرهای سوریه) بیرون آورد و بین

۱- بحارالانوار ۵۲ ص ۳۷۶ ب ۲۷ ح ۱۷۷ و ۵۲ / ۳۸۱ ب ۲۷ ح ۱۹۱ بنقل از مزار کبیر یشاره الاسلام ص ۳۰۰ ح ۴۹.

۲- روایات در این مورد متعدد است طالبین به کتاب سیمای جهان ج ۲ ص ۳۴۶ مراجعه نمایند.

۳- روضهالكافی: ص ۲۲۷ ح ۲۸۸؛ معجم الملاحم والفتن: ۴ / ۱۱؛ بشارهالاسلام: ص ۲۳۹ و ۲۶۱؛ یوم الخلاص: ص ۳۲۳ از آن. بحارالأنوار: ۵۲ / ۳۷۵ ب ۲۷ ح ۱۷۵.

۴- غیبت نعمانی: ص ۱۲۵؛ بحارالأنوار: ۵۲ / ۳۵۱ ب ۲۷ ح ۱۰۳ از آن.

ص: ۲۴۰

اهل تورات با تورات و با اهل انجیل با انجیل و اهل زبور با زبور و بین اهل قرآن با قرآن قضاوت می کند.»

از روایت فوق استفاد می شود که اقلیت ها در «دولت کریمه» از آزادی کامل برخوردار گشته و از نظر قضایی و غیره آزاد خواهند بود و در دعاوی و منازعات و اختلافات مخصوص خود خواهند توانست به دادگاه های خود مراجعه کنند و چنان چه دادگاه ویژه نداشته باشند و یا با افراد مسلمان نزاعی داشته باشند با اطمینان خاطر و اعتماد کامل به حاکم مسلمان ها مراجعه می کنند و او نیز طبق عدل واقعی در میان آن ها برابر کتاب خودشان قضاوت می نماید.

به احتمال قوی این خوش رفتاری و زندگی مسالمت آمیز مسلمان ها با اقلیت ها در دولت «مهدی علیه السلام» سبب خواهد شد؛

۱- آن ها مدت طولانی دوام بیاورند و باقی بمانند.

۲- آن ها با مرور زمان به دین اسلام و مسلمان ها عادت نموده و در دراز مدت یا کوتاه مدت دین اسلام را بپذیرند.

۳- برای جلوگیری از خونریزی زیاد با ارباب و ایجاد ترس و وحشت که به وسیله ابرهای خشن و شدید و با ایجاد رعد و برق و صاعقه و ...

۱۱۱ پرسش و پاسخ درباره امام زمان «عجل الله تعالی فرجه الشریف»؛ ص ۲۴۰

شاید تعبیر از شکستن دیوار صوتی یا مافوق آن باشد) برای کشاندن آنان زیر لوای اسلام اقدام خواهد نمود و در این مرحله نیز بدون شک گروه دیگری زیر لوای قرآن قرار گرفته و به مسلمان ها خواهند پیوست و اگر در این مرحله هم عده ای در مقام عناد و لجاجت ایستادگی کردند، آن وقت است که مرحله سوم شروع خواهد شد.

۱- محمد بن مسلم گوید امام باقر علیه السلام فرمود ألقائم منّا منصور

ص: ۲۴۱

بالرعب قائم ما یاری شده با ترس است. (۱)

۲- و ینصره بالرعب. .. و او را با ترس کمک می کند (۲)

۳- عبدالله بن سنان از امام صادق علیه السلام فرمود و رعب از پیش و راست و چپ او، در فاصله یک ماه راه حرکت نماید. (۳)

۳- این مرحله، مرحله غربال نمودن، ریشه کن کردن، نابود ساختن و به فنا دادن آنان خواهد بود. آن وقت است که شمشیر شرر بار غضب و انتقام خداوندی با دست «ولّی مطلق» و خلاصه تمامی انبیاء و اوصیاء از آدم تا خاتم و از خاتم الانبیاء تا خود خاتم الاوصیاء علیهم السلام کشیده خواهد شد و برگردن ستمگران و یاغیان و منافقان و زورگویان فرود خواهد آمد و بر پیکر سوء استفاده کنندگان از سیادت و بزرگواری آن «مصلح جهانی» خواهد نشست.

۱- امام باقر علیه السلام فرمود: «فیفتح الله شرق الأرض وغربها ویقتل الناس حتی لایبقی إلیّادین محمّد؛ (۴) پس خداوند شرق و غرب زمین را برای او می گشاید و مردم را می کُشد و جز دین محمّد چیزی (دینی) باقی نمی ماند.»

۲- امام صادق علیه السلام فرمود: «إذا خرج -القائم لم یکن بینہ و بین العرب

۱- منتخب الاثر ۳۶۱ ف ۲ ب ۳۵ ح ۱ از کمال الدین، اثباهالهداه ج ۳ ص ۵۳۲.

۲- همان ح ۹.

۳- معجم أحادیث الامام المهدي علیه السلام ۳/ ۳۸۷ ح ۹۴۰، ثقیبیت نعمانی ص ۲۰۹، بحارالانوار ۵۲ / ۳۶۰ ب ۲۷ ح ۱۲۹. روایات در این مورد متعدد است طالبین به کتاب سیمای جهان ج ۲ ص ۱۱۱ مراجعه نمایند.

۴- بحارالأنوار: ۵۲ / ۳۴۰ و ص ۳۹۰.

ص: ۲۴۲

والفرس إلا السيف لا يأخذها إلا بالسيف ولا يعطيها إلا به؛(۱) زمانی که «قائم علیه السلام» خروج نمود، بین او و عرب و فارس غیر از شمشیر هیچ چیز نخواهد بود و آن را نمی‌گیرد، مگر با شمشیر و عطا نمی‌کند، مگر با شمشیر.»

۳- «ويهلك الله في زمانه الملل كلها إلا الاسلام؛(۲) خداوند در زمان او غیر از اسلام تمام ملت‌ها (ادیان) را نابود می‌سازد (از بین می‌برد).»

محمّد بن صَبَّان گوید: همانا «مهدی علیه السلام» پا به پای رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌رود و خطا نکند (چون برای او) ملکی است که راهنمایی می‌کند.

اسلام را با او بعد از ذلت، عزّت می‌بخشد و بعد از مرگش آن را زنده می‌کند «ويضع الجزية ويدعوا إلى الله بالسيف فمن أبي قُتِلَ ومن نازعه خذل؛ و جزیه را فرو گذارد و با شمشیر به سوی خدا فرا خواند، هر کس سرپیچی نماید، کشته شود و هر کس با او مبارزه کند، خوار گردد.»

۴- «أين قاصم شوكة المعتدين أين هادم أبنيه الشرك و النفاق أين مُبِيد أهل الفسوق والعصيان والطغيان وأين حاصد فروع الغي والشقاق أين طامس آثار الزيف والأهواء أين قاطع جائل الكذب والإفتراء أين مُبِيد العتاه والمردة أين مستأصل أهل العناد والتضليل والإلحاد؛ كجاست درهم شکننده شوکت متجاوزان، كجاست ویران کننده بناهای شرک و نفاق، كجاست نابود کننده اهل نادرستی و عصیان و طغیان، كجاست درو کننده شاخه های متمرّدان و تفرقه افکنان، كجاست محو کننده آثار گمراهان و

۱- بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۸۹ ب ۲۷ ح ۲۱۰؛ معجم الملاحم والفتن: ۴ / ۶ حرف «ق» و مشابه این روایت با اضافات در غیبت نعمانی: ص ۲۳۴ از آن حضرت.

۲- سنن أبو داود ج ۲ ص ۳۴۲.

ص: ۲۴۳

هوس بازان، کجاست قطع کننده طناب های دروغ گویان و تهمت زنان، کجاست از میان بردارنده گردنکشان و تمرد کنندگان، کجاست از بنیان کن اهل عناد و گمراه کنندگان و ملحدان.»

۵- محمد بن فضیل گوید از امام سجاد علیه السلام درباره از آیه «هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ» سؤال نمودم؟

در پاسخ فرمود: «هو أمر الله ورسوله (هو الذي أمر رسوله) بالولاية لوصيه والولاية هي دين الحق قلت: (ليظهره على الدين كله) قال ليظهره على جميع الأديان عند قيام القائم عليه السلام؛(۱) آن امر خدا و رسول است (ابلاغ) ولایت به وصی اش و ولایت دین حق است.

گفتم: (منظور از) لیظهره ... چیست؟

فرمود: تا آن دین را به تمام ادیان غالب گرداند، بعد از قیام «قائم علیه السلام».

نتیجه: از سوی امام علیه السلام مبلغین فراوان به طور عادلانه، نه آمرانه اقشار مختلف جامعه را به دین اسلام دعوت کرده و فرا می خوانند و به صورت گوناگون اتمام حجت می نمایند. اگر با این روش زیر بار نرفتند با تشکیلات مخوف رعد و برق و صاعقه و غیره که در فاصله یک ماه راه پیش از امام علیه السلام در حرکت خواهد بود، رفتار خواهند کرد که شاید با رعب و وحشت متنبه شده و زیر پرچم اسلام در آیند و اگر باز زیر بار نرفته و اسلام و قوانین آن را نپذیرند، دیگر جز اعدام و نابودی و تطهیر روی زمین از پیکرهای کثیف آن ها راهی وجود نخواهند داشت. امام- عجل الله تعالی فرجه الشریف- با از بین بردن طواغیت

و تخریب آثار و نابود ساختن نشانه های آنان، زمین را از وجود مضرّ آن ها پاک می کند.

مطلبی که ناگزیر باید به آن اشاره شود، این است که ممکن است رشد و کمال دولت ها و ملّت های اسلامی تا آن روز به صورتی درآید که اکثریت مردم در اثر ترقّیات فکری و کمال والای خود، امام علیه السلام را با آغوش باز بپذیرند و یا در اثر خونریزی های وحشت زای قبل از ظهور به تنگ آمده و هر روز چندین بار آرزوی مرگ خواهند کرد و به صدای یک منجی و یک مصلح، پاسخ مثبت داده و به ندای او لبیک گویند.

والله العالم.

۹۳- س- آیا سلام کردن به امام کیفیت خاصی خواهد داشت یا طبق معمول؟.

ج- بلی امام باقر علیه السلام فرمود: «علم به کتاب خدا و سنّت پیغمبرش صلی الله علیه و آله در دل «قائم علیه السلام» ما، می روید، چنان چه کشت و زرع با بهترین وجه می روید، پس هر کس باقی ماند تا او را ببیند، هنگام دیدن او بگوید: «السلام علیکم یا أهل بیت الرحمة والنبوه، ومعدن العلم وموضع الرساله، السلام علیکم یا بقیّه اللّه فی أرضه.»^(۱)

۱- بحار الأنوار: ۳۱۷/۵۲ ب ۲۷ ح ۱۶ از عُدّد، مشابه این روایت روایاتی با کمی تفاوت در مدارک؛ (- منتخب الأثر: ص ۶۵۳ از غیبت طوسی.) (- بحار الأنوار: ۳۳/۵۲: کمال الدین: باب ۵۷ حدیث ۱۸.) (- منتخب الأثر: ص ۶۵۳ از کمال الدین.) (تفسیر فرات بن ابراهیم: ص ۶۴؛ وسایل الشّیعه: ۱۰/ ۴۷۰ باب ۱۰۶ ح ۲؛ بحار الأنوار: ۳۷۳/۵۲ ب ۲۷ ح ۱۶۵.)

ص: ۲۴۵

۹۴]- س- قبلاً فرمودید: در وجود مبارک امام (ع) زمان و مکان، اثر نخواهد گذاشت بلکه او حاکم بر زمان و مکان می باشد، در نتیجه در همه جا حضور عینی خواهد داشت، آیا با مردم با چه زبانی صحبت می نماید و یا زبان بین المللی آن زمان کدام زبان خواهد بود؟!]

ج- برابر روایات وارده، امامان علیهم السلام همگی به تمام لغات و زبان ها، آشنا هستند و با هر قومی با زبان خودشان صحبت می کنند، مخصوصاً حضرت بقیه الله الأعظم روحی و ارواح العالمین لتراب مقدمه الفداء که بر کل کره زمین حکومت خواهد نمود به صورت کامل باهمه گفتگو خواهند نمود.

دلیل:

۱- امام صادق علیه السلام فرمود: «خداوند حجّتش را از سایر خلقش جدا ساخته و به او شناختن همه اشیا را عطا فرموده است. پس او تمامی لغت ها و نسب ها و حوادث را می شناسد و اگر این گونه نبود، میان حجّت و کسی که برای او حجّت آمده (فرقی) نمی شد.»^(۱)

۲- امام صادق علیه السلام فرمود: «از امام پرسیده می شود و پاسخ می گوید:

اگر از او ساکت شوند، او ابتدا به گفتن سخن می کند و با قوم با هر زبانی حرف می زند!»^(۲)

۱- ارشاد: ص ۳۲۳-۳۲۲؛ مناقب آل ابی طالب: ص ۵۲۹؛ یوم الخلاص: ص ۳۳۷

۲- منتخب الأثر: ص ۴۷۱؛ الزام الناصب: ص ۲۶؛ البیان: ص ۸۴ با عبارت دیگر؛ یوم الخلاص: ص ۳۳۷.

۱۹۵- س- آیا در زمان امام ترس و وحشت و نا امنی وجود خواهد داشت؟

ج- در پاسخ سؤال های گذشته در این مورد جواب هائی به عرض رساندم که فقدان امنیت به یکی از عوامل زیر برمی گردد.

۱- محرومیت و فقر ۲- ضعف ایمان: ۳- ضعف دولت

در زمان حکومت حضرت «قائم» این عوامل به کلی از بین می رود، دیگر موردی برای جرم و جنایت باقی نمی ماند، علاوه بر این مردم نیز به مرحله والای تکامل نفسی و علو روانی و شرافت وجدانی می رسند، به طوری که خود را بالاتر از آن می بینند که خویشان را به انواع گناهان آلوده سازند.

لحن روایات فراوان و تصریحات آن، گویای این حقیقت است که حیوانات وحشی و درنده اهلی شده و خاصیت های طبیعی آن ها دگرگون خواهد شد و حیوانات گوشت خوار سبزه خوار می شوند و از نعمت های دیگر خداوند استفاده می نمایند.

بچه ها با مارهای سمی بازی می کنند، مارها نیش نمی زنند و به آن ها ضرر نمی رسانند. (۱)

کی آید آن زمان که در زیر سایه ات***گرگ درنده را زعطوفت شبان کنی

دنیا در انتظار قدم شریف تو است***پس کی گذر به مجمع دل خستگان کنی

۱- طالبین تفصیل به ج ۲ «سیمای جهان در عصر امام زمان» عجل الله تعالی فرجه مراجعه نمایند.

ص: ۲۴۷

اصلاح عالمی نبود کار هیچ کس*** کاری که هیچ کس نتواند تو آن کنی

۹۶]- س- آیا مسئله برقراری ارتباط مردم با یکدیگر در زمان امام چگونه خواهد بود؟

ج- در پاسخ سؤال ۷۱ مسأله ارتباطات را بیان کردیم علاوه بر آن در هر دولتی ارتباطات از مسایل مهم و کلیدی است؛ زیرا قسمت اعظم اداره کشور مربوط به قوی بودن، منظم بودن، وسیع و فراگیر بودن آن است، به خصوص ارتباط مستقیم با رئیس و زمامدار مملکت باشد.

در زمان حضرت «قائم علیه السلام» در اثر تکنولوژی قوی و صنعت نیرومند و پیشرفت عظیم علم و دانش مردم کره زمین از هر گوشه و کنار آن می توانند به طور مستقیم با امام علیه السلام و با همدیگر رابطه برقرار نموده و رفع نیاز نمایند، همان گونه که آفتاب را می بینند امام را نیز خواهند دید. به روایات ذیل توجه نمایید.

۱- ابی الربیع الشامی گوید که شنیدم امام صادق علیه السلام می فرمود: «زمانی که «قائم ما عجل الله تعالی فرجه الشریف» قیام نمود، خداوند گوش ها و چشم های شیعیان ما را یاری دهد، به طوری که میان آن ها و «قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف» قاصد نمی باشد و می شنوند و به او نگاه می کنند در حالی که او در جای خودش است.» (۱)

۱- منتخب الأثر: ص ۶۰۷ ف ۷ ب ۱۲ ح ۲ به نقل از اصول کافی: بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۳۶ ب ۲۷ ح ۷۲ از الخراج و اصول کافی.

ص: ۲۴۸

۲- ابن مسکان گوید که امام صادق علیه السلام فرمود: همانا مؤمن در زمان «قائم علیه السلام» برادرش را در مغرب می بیند در حالی که خود در مشرق باشد و هم چنین آن که در مغرب است، برادرش را در مشرق می بیند.»^(۱) البته این دیدنها باوسایل ارتباط و تکنولوژی هزاران بار بیشتر و بهتر و پیشرفته تر از حالا خواهد بود.

۹۷- س- آیا در دولت امام اداره اطلاعات و امنیت وجود خواهد داشت، اگر جواب مثبت است، چگونه خواهد بود و اگر منفی است، پس کشور از نظر اطلاعاتی، به چه صورتی اداره خواهد شد؟!.

ج- جواب مثبت است زیرا؛ امام که ظهور کرد، همه آن (کافر و مشرک) ها از ظهور او اکراه نمایند (و خوشحال نمی شوند)، حتی اگر کافر یا مشرکی در دل سنگی برود، آن سنگ بگوید: ای مؤمن! در جوف من کافری است، مرا بشکن و او را بکش! (کنایه از این که کسی پشت من مخفی شده یا اندرون سنگ های تو خالی پنهان شده باشد).^(۲)

پس مأمورین اطلاعاتی امام جز جن و انس، از سنگ و درخت و کوه و در و دیوار و هوا با امواجش و حتی حیوانات خواهند بود مگر تشکیلات او از حضرت سلیمان کمتر است که همه چیز، چرنده و

۱- همان مدرک: ص ۶۰۷ ف ۷ ب ۱۲ ح ۳ بنقل از حق الیقین بحارالأنوار: ۵۲ / ۳۹۱ ب ۲۷ ح ۲۱۳ از کتاب الغیبه.

۲- معجم أحادیث الإمام المهدی: ۵ / ۱۴۵ ح ۱۵۶۴ و ص ۴۴۶ ح ۱۸۸۰؛ ینایع الموده: ۳ / ۲۳۹ ب ۷۱ ح ۱۴.

پرنده و خزنده و کوه و صخره ها و بالاخره جن و انس وو .. در تسخیر او بودند.

۹۸- س- آیا در دولت امام عجل الله تعالی فرجه الشریف، نارضایتی وجود خواهد داشت؟!.

ج- برای آدمی زمانی زندگی شیرین و دلچسب و رضایت بخش است که توأم با مهربانی و الفت باشد. تمامی سفیران الهی در دوران نبوت خود به این موضوع تأکید داشته اند و جوامع بشری را به سوی این خصلت خدا پسندانه راهنمایی نموده اند.

در زمان «مهدی» علاوه بر این که در اثر تربیت تشکیلات «امامت» خود مردم دارای این صفت خواهند بود، خداوند نیز با نظر لطف خود محبت را در میان مردم ارزانی می دارد.

خداوند در بیان صفات مؤمنان آخرالزمان برای ابلیس فرمود: «و ألقى الرأفة والرحمة بينهم» (۱) مهربانی و رحمت به همدیگر را در بین آن ها می اندازم.

روایات اطاعت از امامان به طور عموم و اطاعت از «قائم» به طور خاص و رضایت از کارها و نافرمانی نکردن از او بسیار است.

۱- امام صادق علیه السلام فرمود: اگر ببینی که «قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف» به شخصی صد هزار درهم داد و به دیگری یک درهم، در سینه تو بزرگ نیاید، زیرا که امر به او تفویض شده است. (۲) (همه رفتار و کردار

۱- بحار الأنوار: ۵۲ / ۳۸۴ ب ۲۷ ح ۱۹۴ از سعدالسعود ابن طاووس.

۲- معجم أحادیث الإمام المهدي: ۳ / ۲۸۰ ح ۹۳۳؛ اثبات الهداه: ۳ / ۵۲۱ ب ۳۲ ف ۱۵ ح ۴۰۱؛ بحار الأنوار: ۲۵ / ۳۳۶ ب ۹ ح ۱۵.

ص: ۲۵۰

و گفتارش خدایی و آسمانی و جزء وظایفی است از پیش تعیین شده و مأمور به اجرای آن است).

۲- امام صادق علیه السلام فرمود: «یرضی عن خلافته أهل الأرض وأهل السماء والطیر فی الجوّ» (۱) از خلافت او اهل آسمان و زمین و پرندگان هوا راضی می شوند.

۳- هم چنین فرمود: «یُلَعقُ المساکین الزُّبد! وفی آیام دولته تطیب الدنیا وأهلها» (۲) به مساکین کره می خوراند و در روزگاران دولت او دنیا و اهل دنیا به پاکی می رسند.

۹۹- س- آیا در حکومت آن حضرت، آزادی بیان و اندیشه، وجود خواهد داشت؟!.

ج- اصل آزادی بیان در دین مقدّس اسلام از جمله مسایلی است که برای زنده نگه داشتن آن اهمّیت بسیاری داده شده و از آن پشتیبانی نموده است و برای انسان ها آزادی بیان و نقد و بررسی عالمانه را مجاز دانسته، از ایجاد محیط خفقان و اعمال خشونت با بیان های گوناگون جلوگیری کرده است؛ مانند «در قبول دین اکراه (و اجباری)

۱- کشف الغمّه: ص ۳/ ۲۹۵ و ۲۶۱؛ البیان: ص ۸۴ با اضافات؛ الصّواعق المحرّقه: ص ۱۶۲؛ الملاحم و الفتن: ص ۵۵؛ المهدی: ص ۲۲۱؛ بشاره‌الاسلام: ص ۲۸۴؛ الحاوی للفتاوی: ۲/ ۱۳۷ و ۱۶۰ و ۱۶۱؛ الإمام المهدی: ص ۱۰۹ و ۱۶۹ با لفظ دیگر؛ یوم الخلاص: ص ۳۳۸ از آنها.

۲- المهدی: ص ۲۶۶ از عقد الدرر؛ یوم الخلاص: ص ۳۳۸ از آن.

نیست، (زیرا) راه درست از راه انحرافی روشن شده است... (۱)» و «ما راه را به او نشان دادیم، خواه شکر گذار باشد یا ناسپاس (۲)» اصل عدالت و مساوات در حقوق فردی و اجتماعی را اعلام نموده است. جریان‌ها و داستان‌های آموزنده در عصر رسول خدا صلی الله علیه و آله و هر یک از امامان در مورد آزادی بیان پیش آمده است که برای هر شخص منصف و صاحب وجدانی جای شک و تردید نگذاشته است که دین اسلام مدافع سرسخت این مسأله است. از قضایای فراوان یکی را برای نمونه یاد آور می‌شویم.

روایت شده است قومی به حضور امیرمؤمنان علیه السلام آمدند که در حال خطبه خواندن بود و می‌فرمود: «سلونی قبل أن تفقدونی؛ از من سؤال کنید، پیش از آن که مرا از دست بدهید» من از عرش پایین تر از هر چه پرسید، جواب می‌دهم و بعد از من هر کسی این حرف را بزند، او یا مدعی محض و تو خالی است و یا دروغگوی تهمت زن.

ناگهان مردی با موهای فر، قد بلند و چاق که کتابی مانند مصحف در گردن آویخته بود، بلند شده و با صدای رسا خطاب به علی علیه السلام گفت: ای ادعا کننده نادان و اقدام کننده بر چیزی که نمی‌فهمد! من از تو (مسایلی) می‌پرسم (اگر می‌توانی) جواب بده!

اصحاب و شیعیان آن حضرت به سوی آن مرد خیز برداشتند و قصد او را کردند (که جلوی جسارت‌ها و حرف زشتش را بگیرند و یا اذیتش کنند، شاید هم بکشند). حضرت (مانع شده و جلوی آن‌ها را

۱- (لا إكراه فی الدین قد تبین الرشد من الغی...) بقره: ۲۵۶.

۲- (أنا هدیناه السبیل اما شاکراً و اما کفوراً) سوره دهر یا انسان: ۳.

گرفت و) از آن مرد دور ساخته و فرمود: شتاب نکنید، او را آزاد گذارید! (بگذارید حرفش را بزند) دین خدا و حجت های الهی با اکراه و اجبار پایدار نمی ماند و برهان های خدا با برخورد عجولانه (و خشونت موذیانة) پیش نمی رود.

روی مبارک را (با مهربانی) به آن مرد کرد و فرمود: با تمام قدرت علمی و با هر زبانی که می توانی سؤال کن! من هم با علمی پاسخ می گویم که شک بر او راه نیابد و شبهه ای آن را خراب نکند «و لاحول ولاقوه إلا بالله العلی العظیم».

آن شخص سؤالات گوناگون نموده و جواب کافی شنید و در هر جوابی که می شنید، می گفت: «صدقت» راست گفתי تا این که این سؤال را کرد: «عرش خدا پیش از آفرینش زمین و آسمان چه مدت بر روی آب ماند؟»

فرمود: «حساب کردن را خوب بلدی؟! مرد گفت: بلی، فرمود: شاید تو حسابگری را خوب ندانی؟ مرد گفت: علم حساب کردن را به خوبی بلدم.»

حضرت فرمود: اگر بین زمین و آسمان را پر از خردل کنند و مدت عمرت را به آن اندازه طولانی نمایند و به تو (با ناتوانی که داری) مأموریت دهند که دانه دانه آن خردل ها را از مغرب تا مشرق ببری (قدرت این کار را هم به تو بدهند، این را بدان) اگر با آن قدرت و طول عمر خردل ها را جابه جا کرده و بشماری، برایت آسان تر از شمارش سال های مدت توقف عرش خدا (پیش از آفرینش زمین و آسمان) بر آب است. تازه این توصیف برایت تقریب ذهن بود و گر نه یک دهم از ده جزء یک صد هزارم

ص: ۲۵۳

آن نبود و «استغفرالله من التقليل والتحديد» به خاطر کم گویی و بیان مدّت کم از خدا طلب مغفرت می کنم.

آن مرد سرش را تکان داده و این شعر را خواند:

أنت أصل العلم يا هادی الهدی***تجلو من الشک الغیاهیا

حُزّت أقالی کلّ علم فما***تبصر أن غولبت مغلوباً

لا تشنی عن کلّ أشکوله***تبدی إذا حلّت أعاجیبا

لله درّ العلم من صاحب***یطلب انساناً ومطلوباً(۱)

تویی اصل و ریشه علم! ای هدایت کننده هدایت گر! پرده تاریکی های شب را کنار می زنی و دور دورها را می بینی تمامی و همه علم را تصاحب کرده ای و هیچ وقت دیده نمی شود که در مصارعه (کشتی گیری علمی) مغلوب شوی.

خسته نمی شوی از حلّ هیچ مشکلی و سر باز نمی زنی و هر اعجوبه و مشکلی که پیش آید، آن را از پرده بیرون می کشی. خدا جزای خیر دهد بر علم از صاحب علمی که انسان ها را می خواند و مورد توجه انسان هاست!

۱۰۰-س- آیا در زمان امام مردم حق انتقاد و اظهار نظر دارد یا کسی حق سخن گفتن نخواهند داشت و باید سکوت کامل باشد و تعبد صرف؟!.

ج- اظهار نظر و انتقاد در صورتی پیش می آید که در جامعه نیازها و

۱- سرچشمه حیات: ص ۶۲؛ به نقل از ارشاد القلوب: ج ۲ ص ۱۸۶؛ بحار الأنوار: ج ۱۰ ص ۱۲۷ ج ۵۷ ص ۲۳۲ به نقل از کتاب محتضر: حسن بن سلیمان آن هم از کتاب الخطب عبدالعزیز بن یحیی جلودی.

ص: ۲۵۴

گرفتاری ها، به خصوص نیازهای مادی گوناگون حکمفرما شود،

وقتی که انسان از هر جهت تأمین و گرفتاری هایش برطرف شد، وقتی که فرهنگ مردم به معرفت واقعی و امام خود استقرار یافت
و و ...

دیگر انتقاد کردن معنائی نخواهد داشت و وقتی که برنامه های امام از آسمان تعیین می شود، جایی برای اظهار نظر نمی ماند؛

کراراً گفتیم که در دولت کریمه بی کاری وجود ندارد، برای همه کار هست. تنبل و باطل زیستن بی معنا خواهد بود و این خصلت
ها مورد نکوهش قرار خواهد گرفت، کارها با برنامه صحیح و منظم و عاقلانه و خردمندانه و در ساعت معین و وقت کافی، (اما نه
خسته کننده و تلاش طاقت فرسا) انجام گرفته و زندگی به صورت ایده آل ادامه خواهد یافت.

**۱۰۱-س- لطفاً از دوران حکومت امام و همچنین از اوضاع عمومی کشور، و ابعاد مختلف آن، ترسیم و تابلویی برای ما بیان
فرمائید؟.**

ج- در خلال پاسخ ها به تعدادی از اوضاع و احوال، دوران زمامداری امام علیه السلام بیان گردید مضافاً بر آن نخست روایتی که
قسمتی از دوران عصر حضرت «قائم» را ترسیم نموده است نقل می شود با این که قسمتی از آن ها نیز، ضمن سؤال ها، گذشت اما
خواندن یک جا و کامل آن مسرت بخش است.

امام صادق علیه السلام فرمود: زمانی که «قائم» قیام کرد، مؤمن پرنده را از هوا پایین کشیده و ذبح می نماید و آن را می پزد و
گوشتش را می خورد و استخوانش را نمی شکند، سپس به آن پرنده دستور می دهد که زنده

ص: ۲۵۵

شو با اذن خدا! پس زنده شده و به پرواز در می آید و هم چنین آهوان صحراها و (قائم) روشنایی زمین و نور آن می شود و محتاج خورشید و ماه نمی شوند و در روی زمین اذیت کننده و شرّ و فساد وجود نخواهد داشت. فراخوانی آسمانی است و زمینی نیست و برای شیطان در زمین وسوسه و فعّالیت و حسد و چیزی از فساد نخواهد بود. در زمین خار و درخت بیهوده پیدا نمی شود و زمین همیشه زنده می ماند و هر چه از آن چیده شود از جایش رویده می شود و به حالت اولیه برمی گردد و مرد برای بچه اش لباس می پوشاند و هر چه بزرگ تر شود، آن هم بلند می شود و به هر رنگی دوست دارد و بخواهد در می آید و اگر کافری به سوراخ موشی داخل شود یا در پشت سنگی و یا درختی پنهان شود، خداوند آن را به سخن در می آورد و ندا دهد که ای مؤمن! کافری در پشت سر من است، او را گرفته و بکشید! پس می گیرند و می کشند و برای ابلیس هیكلی نباشد که در آن سکونت نماید و هیكل به معنای بدن است. مؤمنان با فرشتگان مصافحه می کنند و برای آن ها وحی می نمایند و با اذن خدا مرده ها را زنده کرده و گرد هم می آیند و می گویند: زمانی برای مردم می آید مؤمن یا در کوفه می باشد و یا دلش برای آن می تپد.»(۱)

در دوران حکومت حق، تربیت فردی و اجتماعی به تدریج، به گونه ای پیاده خواهد شد که جامعه آن روز معنای واقعی امنیت، آرامش، رفاه، خودسازی و اعمال خدا پسندانه، نوع دوستی، ادب،

۱- دلائل الإمامه: ص ۲۴۶؛ معجم الملاحم والفتن: ۹/۴.

ص: ۲۵۶

معرفت، انسانیت و ... مصداق صحیح پیدا خواهد کرد.

بچه‌ها چشم باز کرده، جامعه‌ای را لمس می‌کنند که همه آمال و آرزوهای خود را در آن فراهم می‌بینند؛ دیگر از جهت مادی، بی‌کاری و بی‌خانمانی و فقر و تنگدستی و غم و غصه و قحطی و خشکسالی و بدبختی و در نهایت بیماری و ... و از جهت اخلاقی، از کبر، نخوت، دغل، حيله، مکر، بی‌وفایی، مردم‌آزاری و ... اثر و خبری نخواهد ماند.

همه مردم عابدان شب و شیران روز خواهند بود،

هنگام کسب و کار همه کاسب و کارگرانند،

و هنگام حفظ امنیت جامعه، همه نیروی انتظامی و نگهبانان اجرای قوانین

و برای حفظ بهداشت و سلامتی محیط زیست، همه احساس مسئولیت می‌کنند و از صمیم قلب، مراقب نظافت و تمیزی، کوتاه سخن این که همه یک انسان کامل و صاحب عقل سالم می‌باشند؛ زیرا دست قدرت خدا و دست رأفت و مهربانی ولی خدا بر سر مردم کشیده شده است و «کملت عقولهم و أحلامهم».

پس از گذشت یک قرن و سپری شدن یک نسل، دیگر نشانی از ناملایمت و مردم‌آزاری، تحقیر، بی‌احترامی، شکستن حرمت‌ها و ...

نخواهد ماند.

چشم باز کرده جامعه‌ای سالم و پویا، پر از ایمان و معنویت و ایثار و از خودگذشتگی و ... را دیده و با آن تربیت خواهند شد و تمام رذایل اخلاقی و خلق و خوی حیوانی رخت بر بسته و به دست فراموشی

ص: ۲۵۷

سپرده خواهد شد.

در زیر لوای اسلام و پرچم قرآن و در سایه رهبری آسمانی و الهی آن دوران از هیچ گونه بیماری و افسردگی و فرسایش بیهوده جسم و ناراحتی روح و روان، نشانی نخواهد ماند. دنیای دوست داشتنی و زندگی لذت بخش و بهره برداری صحیح از عمر طولانی و غیره خواهد بود.

با به کار گرفتن تکنیک های فوق مدرن آن روز و استفاده از مواهب کرات دیگر و دسترسی به برکات خلقت و جهان آفرینش، برای همگان میسر خواهد شد.

در هر لحظه ای که دلت بخواهد امام خود و یوسف زهرا علیها السلام را آشکار و بی پرده و حایل و مانع، خواهی دید و چهره به چهره سخن خواهی گفت و نیازهای خود را (اگر بوده باشد) به صورت زنده و روبرو اظهار خواهی داشت.

شاید برای عده ای پذیرفتن این گفت و گوی رو در رو مشکل باشد، اما می دانیم که فرمول ابتدایی و ضعیف این گونه سخن گفتن را پیدا کرده در تلفن های تصویری متقابل پیاده کرده اند، البته تا آن روز هزاران بار پیشرفته تر از امروز خواهد بود؛ چون تمامی حروف ۲۷ گانه علم در آن دوران تفسیر و معنا خواهد شد و دانش بشری به کمال نهایی خود خواهد رسید. آن دوران، دوران تکامل و کمال عقل و انسانیت و دوری از جهل و نادانی و سایر رذایل اخلاقی و غیره است که در آن زمان اثری از آن ها نخواهد ماند. به امید آن روز، ان شاء الله تعالی!

در زمان حضرت «قائم» مردم تمامی صفات رذیله (ترساندن و درنده

ص: ۲۵۸

خوبی، اذیت و آزار رساندن، بالاخره بدرفتاری و بدکرداری) را از خود دور نموده و جامعه سالم و دوست داشتنی به وجود می آورند و خداوند نیز به آن ها کمک خواهد کرد.

۱- خداوند در ضمن جواب ابلیس می فرماید: «و در آن زمان امانت و امنیت را به زمین می اندازم، پس هیچ چیز به چیز دیگر ضرر نمی رساند و هیچ چیزی از دیگری نمی ترسد.... و مهربانی و محبت را در میان آن ها قرار می دهم، پس به همدیگر مواسات می کنند و به طور مساوی تقسیم می کنند، پس فقیر غنی می شود و به همدیگر فخر فروشی نمی کنند و بزرگ به کوچک رحم و کوچک به بزرگ احترام می نماید و پیرو دین حق می شوند و با آن معتدل می گردند و حکم می کنند، آن هایند دوستان من.» (۱)

۲- «ولتذهبن الشحنة والتباغض والتحاسد؛ (۲) دشمنی و کینه و حسد از بین می رود.»

۳- حضرت صادق علیه السلام فرمود: «إذا قام حکم بالعدل وارتفع فی أيامه الجور و أمنت السبل؛ (۳) وقتی که «قائم علیه السلام» قیام نماید، به عدل حکم و در ایام او جور و ستم برداشته شود و راه ها امن گردد.»

۴- «تمشی المرأة بین العراق إلى الشام لا تضع قدمیها إلا علی النبات وعلی رأسها زئیلها لا یهیجها سُبُع ولا تخافه؛ (۴) زنی بین عراق و شام را (بدون

۱- بحار الأنوار: ۳۸۴/۵۲ ب ۲۷ ح ۱۹۴ از کتاب سعد السعود سید بن طاووس.

۲- بحار الأنوار: ۳۸۴/۵۲ ب ۲۷ ح ۱۹۳ از سعد السعود.

۳- ارشاد مفید: ۳۵۹/۲ ب ۴۰ ح ۷؛ إلزام النَّاصِب: ۲/۲۸۱-۲۸۲؛ منتخب الأثر ص ۳۰۸ بحار الأنوار: ج ۳۳۸/۵۲ ب ۲۷ ح ۸۳ از ارشاد.

۴- بحار الأنوار: ۳۱۶/۵۲ ب ۲۷ ح ۱۱ از خصال.

ص: ۲۵۹

ترس از انسان و حیوان) می پیماید و قدم هایش را نمی گذارد، مگر روی سبزی ها و زنبیلش در سر و درنده ای او را به وحشت نمی آورد و نمی ترساند.»

این ها نمونه ای از دوران زندگی در زمان فرمان روائی امام زمان است.

۱۰۲- س- آیا امام با مرگ طبیعی از دنیا می رود، یا او هم به شهادت می رسد؟!.

ج- مسأله شهادت آن حضرت مانند بعضی از مسایل دیگر که با دست چه کسی پیش خواهد آمد و چگونه انجام می گیرد، از جمله اسرار و مسایل حل نشده است، ولی در میان محدثین شیعه و علمای مذهب، مشهور است که اهل بیت علیهم السلام به طور عام و همگی با مقام رفیع «شهادت» از دنیا می روند، نه با مرگ طبیعی.

به روایت ذیل توجه نمایید.

۱- رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: امر خلافت را یازده امام از صلب علی و فاطمه علیهما السلام مالک خواهند شد، هیچ یک از ما نیست، مگر این که مسموم یا مقتول گردد. (۱)

۲- امام حسن مجتبی علیه السلام به جناده بن امیه فرمود: واللّٰه رسول خدا صلی الله علیه و آله به ما خبر داده است که این امر را یازده امام از فرزندان علی و فاطمه علیهما السلام مالک خواهند شد و هیچ یک از ما نیست، مگر آن که مسموم یا مقتول می شود.

۳- جابر بن یزید گوید که امام باقر علیه السلام فرمود: «لیس من مؤمن إلیّ اوله

۱- « ما منّا إلیّ مقتول أو مسموم » بحار الأنوار: ۲۷ / ۲۱۷ و ۴۴ / ۱۳۹.

ص: ۲۶۰

قتله وموتهائنه من قُتل نُشر حتّی یموت ومن مات نُشر حتّی یُقْتل؛(۱) از مؤمنان نیست، مگر این که برای او یک کشته شدن و یک مرگی هست.

همانا کسی که کشته شده، برمی گردد و با مرگ طبیعی می میرد و اگر با مرگ طبیعی رفته، برمی گردد تا کشته شود.»
بنابراین امام «مهدی» نیز از این عمومات مستثنی نیست و مسموم یا مقتول بالاخره شهید از دنیا می رود.

قاتل

۱- هنگام عبور آن حضرت از راهی، زنی از بنی تمیم که نامش (سعیده) است و دارای ریشی مانند ریش مردان است، «هاونی» را از پشت بام بر آن حضرت پرتاب کرده و او را شهید می کند. بعد از آن که ایشان از دنیا رفت، مراسم غسل و کفن و دفن او توسط امام حسین علیه السلام رجعت می کند، انجام می شود.(۲)

۲- «و قیل تقتله امرأه اسمها سعیده بجاون من حدید من فوق سطحها؛(۳) گفته شده است که (امام «قائم علیه السلام» را) زنی به نام سعیده با هاون آهنی که از پشت بام خانه اش می اندازد، شهید خواهد کرد.»

۳- امام صادق علیه السلام فرمود: «هنگامی که کار به اتمام رسید، مرگ حجّت خدا فرا می رسد. پس زنی از بنی تمیم که به نام سعیده است و مانند مردان ریش و سیل دارد، سنگ بزرگی را هنگام عبور امام از پشت بام به

۱- بحار الأنوار: ۵۳/ ۶۴ ب ۲۹ ح ۵۵ از اختصاص.

۲- الزام النَّاصب فی اثبات حجه الغائب: چاپ اول ص ۱۹۰؛ چهره درخشان امام زمان علیه السلام ترجمه ۳/ ص ۱۳۹ و ۱۴۱؛ ترجمه الإمام المهدی سید کاظم قزوینی: ص ۶۶۴.

۳- بیان الأئمه: ۳/ ۳۲۹ از الجوهر الثمین - خریطهاالعجائب.

ص: ۲۶۱

سوی آن حضرت پرتاب می کند.»(۱)

در کتاب جنات الخلود فوت آن حضرت را به عنوان شهادت از ضربت زنی ریش دار به نام «ملیحه» ذکر کرده است واللّٰه العالم.(۲)

در برخی روایات قاتل را زن زاغ چشم و سرخ مو با زهر، معرفی شده است؛ شاید صفات همین زن باشد که با آهن مسموم یا با وسیله دیگر سمی حضرت را به شهادت می رساند.

بااین حساب رجعت آن حضرت نیز محرز می شود زیرا تمام شهدا برای گذراندن بقیه عمر خود، باز خواهند گشت و روایت مشهور از امام صادق علیه السلام فرمود: «من لم یقل برجعنا فلیس منا» هرکس به بازگشت ما قائل نشود از ما نیست، آن حضرت نیز باز می گردد تا بقیه عمر و امامت خود را سپری نموده و در نهایت تشکیلات این جهان بامرگ او، برچیده خواهد شد و رستاخیز برپا می شود.

«یوم نطوی السّماء کطیّ السّجل للکتب کما بدئکم تعدون» روزی که آسمان را می پیچیم مانند پیچیدن طومار بر نوشته ها آن گونه که شروع کرد به همان حال بر می گردید».

۱۰۳-س- امام به هر وسیله ای از دنیا رفت، تکفین و تغسیل و تدفین و نماز او را چه کسی متکفل خواهد بود؟!.

ج- در معتقدات شیعه، از جمله مطالب جا افتاده و مورد قبول این است که امام معصوم علیهم السلام را باید معصوم تغسیل و تکفین نماید و به

۱- الزام الناصب: ص ۱۹۰؛ یوم الخلاص: ص ۳۴۴.

۲- کشف السّتره عن وجه الغیبه: ص ۱۴۰ به نقل از مصدر فوق.

ص: ۲۶۲

او نماز بخواند اگرچه بعضی ها این را نمی پذیرند. طبق این عقیده برای «مهدی موعود» کدام معصوم کارهای فوق را انجام می دهد؟!

۱- امام صادق علیه السلام در تأویل آیه (ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ) فرمود: تأویل آیه مبارکه به خروج حسین علیه السلام با ۷۰ تن از اصحابش که بر سر آن ها کلاه خود طلایی است و بر هر کلاهی دو روی (جلو و عقب) می شود و به مردم اعلام می کنند که این حسین علیه السلام است که خروج کرده است تا مؤمنان به او شک نکنند که او دجال و شیطان است، در حالی که حجت در میان شماست. پس از استقرار یافتن شناسایی در دل های مؤمنان که او خود حسین علیه السلام است، مرگ حجت فرا می رسد. پس آن که عهده دار غسل و کفن و حنوط و دفنش می شود، حسین بن علی علیهما السلام خواهد بود (زیرا) وصی را وصی غسل دهد و کفن و دفن می کند. (۱)

۲- امام صادق علیه السلام فرمود: حسین بن علی علیهما السلام می آید و «قائم» خاتم را (شاید خاتم سلیمان که جزء موارث انبیا است) به وی تسلیم می کند و امام حسین علیه السلام نیز عهده دار غسل و کفن و دفن و حنوط وی می باشد و آن حضرت را درون قبر می گذارد. (۲)

۱- روضه‌الکافی: ص ۲۰۶؛ تفسیر عیاشی: ۲/ ۲۸۱؛ تفسیر البرهان: سوره اسراء ذیل آیه ۷؛ المحجّه فیما نزل فی القائم الحجّه: ص ۲۱۴؛ مختصر بصائر الدرجات: ص ۴۸؛ شرح اصول کافی: ۶/ ۳۷۸ و ۱۲/ ۲۷۳؛ بحار الأنوار: ۵۱/ ۵۶ ب ۵ ح ۴۶ از تفسیر عیاشی و ۵۳ ب ۲۹ ح ۱۰۳ از کافی؛ تفسیر غریب القرآن: ص ۲۷۶؛ تفسیر نور الثقلین: ۳/ ۱۲۸؛ معجم احادیث الإمام المهدی: ۵/ ۲۱۸ معجم احادیث الإمام: ۴/ ۸۹ ح ۱۱۵۸ بحار الأنوار: ۵۳/ ۱۰۳ ب ۲۹ ح ۱۳۰. مشابه و مضمون روایت در منابع دیگر مانند (- تفسیر عیاشی: ۲/ ۲۸۱؛ المحجّه فیما نزل فی القائم الحجّه: ص ۲۱۶). (- کشف السّتره عن وجه الغیبه: ص ۱۳۹ به نقل از وسائل الشّیعه.) و کتاب های دیگر.

۲- بحار الأنوار: ۵۳/ ۱۰۳ باب رجعت ح ۱۳۰.

۱۰۴-س- آیا محل شهادت و دفن آن حضرت در کجا خواهد بود؟

ج- درباره محلّ شهادت آن حضرت «قائم»- روحی لثراب مقدمه الفداء- روایت صریحی را ندیده‌ام که آیا در پایتخت و مرکز حکومت خود «کوفه» واقع می‌شود که در آن صورت انتقال بدن مبارک از عراق به مدینه منوره صحیح به نظر نمی‌آید و در اصل باید در آن جا دفن شود؛ چون مرقد‌های مطهر اجداد طاهرینش در عراق واقع شده است و بی‌اعتنایی به آن‌ها تلقی می‌شود.

روایت از امیرمؤمنان علیه السلام فرمود: «ثم يموت ويدفن عند قبر جدّه رسول الله صلی الله علیه و آله؛ (۱) سپس مرگش فرا رسد و در کنار جدّش رسول خدا صلی الله علیه و آله دفن می‌شود.»

شاید کلمه «یموت» اشاره به مرگ طبیعی بعد از رجعتش باشد.

طبق این روایت محلّ دفن را که مدینه منوره ذکر نموده است، یا سفری به مدینه خواهد داشت که در آن جا از راهی که عبور می‌کند، هاون را بر او پرتاب کرده و شهید می‌نمایند و در کنار جدّ بزرگوارش دفن خواهد شد؟! و یا این اتفاق در شام می‌افتد و بدن شریف به مدینه منتقل می‌شود.

فراموش نشود این سخنان و اظهار نظرها در حدّ احتمال است (والله العالم).

۱- بیان الأئمه: ۳/ ۳۲۹ از خطبه البیان.

۱۰۵-] س- در صورتی که مسئله بازگشت امامان علیهم السلام به اثبات برسد، خود امام مهدی علیه السلام نیز بازگشتی خواهد داشت یا نه؟!]

ج- در این مورد مطالبی در پاسخ پرسش های گذشته گفته شد علاوه بر آن، بعد از قبول «رجعت ائمه علیهم السلام» با دلایل و برهان های مذکور در کتاب های مربوطه و برگرفته از قرآن و احادیث، رجعت امام «قائم» هم پیش آمده و محقق خواهد شد، زیرا از عموم روایات در این باره استفاده می شود که برای امام «قائم علیه السلام» نیز رجعتی خواهد بود، چون آن حضرت نیز به وسیله زنی به نام سعیده شهید خواهد شد، پس باید برگشته و عمر طبیعی خود را بگذراند و هم چنین دوران کامل امامت خود را پایان بخشد.

روایاتی که آخرین حجت را با عبارت های ... وَإِذَا رُفِعَتِ الْحِجَّةُ أُغْلِقْ بَابَ التَّوْبَةِ فَلَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ... (۱) یا «تُرْفَعُ الْحِجَّةُ» (۲) بیان کرده و چهل روز بعد از آن متعاقباً قیامت برپا خواهد شد، مشعر بر این است که این جریان در پایان دوران «رجعت امام قائم» پیش خواهد آمد؛ و روایاتی که نقل می کند آخرین دولت، دولت او خواهد بود نیز مؤید این مطلب است که پایان دنیا با پایان یافتن دولت او انجام می یابد.

پس لزوماً بالا- برده شدن آخرین حجت در پایان برنامه و اصل مسلم رجعت انجام می گیرد و بعد از ۴۰ روز دنیا به آخر خواهد رسید.

۱- اصول کافی: ۱/ ۳۲۹ باب تسمیه من رآه؛ کمال الدین: ۱/ ۳۳۹.

۲- بحار الأنوار: ۵۳/ ۱۴۷ قسمت پاورقی.

ص: ۲۶۵

در این مورد من تحقیقات مفصل قابل قبول و متقن دارم که حتماً به جلد دوم «سیمای جهان در عصر امام زمان» عجل الله تعالی فرجه مراجعه و از مطالب مفید آن بهره مند شوید و به پاسخ و روایات سؤال بعدی نیز توجه نمائید.

۱۰۶- س- با توجه به مطالبی که بیان فرمودید، پس آخرین دولت، دولت امام مهدی خواهد بود؟.

ج- از روایات استفاده می شود که آخرین دولت و حکومت در دنیا برای اهل بیت علیهم السلام اختصاص دارد و طبق نظریه رجعت «قائم» و بعضی از روایات، آخرین دولت نیز با وفات طبیعی او پایان می پذیرد و بعد از چهل روز قیامت برپا می شود.

دلیل:

۱- امام صادق علیه السلام فرمود: «لیس بعد دولة القائم لأحد دولة؛(۱) نیست بعد از دولت «قائم» برای احدی دولتی.»

۲- امام صادق علیه السلام فرمود: «انتهاء ملكه من أشراط الساعة اذ جاء في القرآن «وإنه لعلم للساعة» أي انذار بها و اشاره اليها؛(۲) پایان ملك او از شرایط قیامت است؛ چون در قرآن آمده است «و او نشانه (یا دانش) قیامت است»؛ یعنی ترساندن و اشاره به قیامت است.»

۳- امام صادق علیه السلام فرمود: «وإنه لعلم للساعة، هو المهديّ يكون في آخر

۱- ارشاد: ص ۳۴۵؛ يوم الخلاص: ص ۳۴۳؛

۲- الزخرف: ۶۱؛ ينابيع الموده: ۳/ ۱۳۶؛ الصّواعق المحرقة: ص ۱۶۰ هذه الايه نزلت في المهدي و مثل آن در اسعاف الرّاعيين: ۱۵۶؛ يوم الخلاص: ص ۳۴۴ از آن ها.

ص: ۲۶۶

الزمان وبعد خروجه يكون قيام الساعه وإماراتها ودلالاتها وقيامها؛(۱) منظور از «اوست نشانه ساعت» «مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف» است که در آخر زمان می باشد و بعد از خروج او، قیام قیامت و نشانه ها و دلالت های آن پیش می آید.»

۴- امام صادق علیه السلام فرمود: «دولته آخر الدول وخیر الدول تعقب جمیع الملوک بحیث لم یبق أهل بیت لهم دوله إلا ملکوا قبله لئلا یقولوا إذا رأو سیرته: إذا ملکنا سرنا بسیره هؤلاء وهو قول الله «والعاقبه للمتقین»؛(۲) دولت او آخرین دولت ها و بهترین دولت هاست که پشت سر همه پادشاهان می آید، به طوری که خانواده ای نمی ماند که برایشان سلطنت نوشته شده باشد، همگی پیش از او سلطنت می نمایند تا وقتی که سیرت او را دیدند نگویند: اگر ما هم به ریاست می رسیدیم، مانند این ها رفتار می کردیم و آن است منظور آیه «و عاقبت برای پرهیزکاران است.»

۵- رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «هذه الأمة مرحومه فمنها نبيها ومنها مهديها بنا فتح هذا الأمر وبنا يُختم ولنا مُلكٌ مؤجل وليس بعد ملكنا ملكٌ لأننا أهل العاقبه والعاقبه للمتقین.»(۳) این امّت رحمت شده است، پیامبرش از خود و «مهدی» اش نیز از خودش می باشد. این کار با ما گشوده شد و با ما نیز

۱- منتخب الأثر: ص ۱۴۹؛ الزام النَّاصب: ص ۸۵؛ نور الأبصار: ص ۱۶۹.

۲- اعراف: ۱۲۸؛ قصص: ۸۳؛ ارشاد: ص ۳۴۴؛ المحجّه البيضاء: ۴/ ۳۳۶؛ منتخب الأثر: ص ۳۰۸؛ الإمام المهدي: ص ۲۶۷ و ۲۶۸ از امام باقر علیه السلام الزام النَّاصب: ص ۲۲۳؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۳۲ ب ۲۷ ح ۵۸ از غیبت طوسی.

۳- الملاحم و الفتن: ص ۹۵؛ الصواعق المحرقة: ص ۹۷ با لفظ دیگر: المهدي: ص ۹۹-۹۸؛ و نور الأبصار: ۲۳۱ با اختلاف ناچیزی؛ يوم الخلاص: ص ۳۰۱ از آن ها.

ص: ۲۶۷

پایان می پذیرد و برای ماست ریاست مهلت داده شده و بعد از ملک ما سلطنتی نخواهد بود؛ زیرا ما اهل عاقبتیم و عاقبت نیز برای پرهیزکاران است.»

۶- رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «بنا فُتِحَ الأمر و بنا یختم و بنا استنقذ الله الناس فی أول الزمان و بنا یكون العدل فی آخر الزمان؛ (۱) با ما گشوده شد و با ما بسته می شود و خداوند در آغاز این امر به وسیله ما مردم را نجات داد و عدالت در آخر الزمان با ما می باشد.

۷- امام صادق از قول امام باقر علیهما السلام فرمود: «دولتنا آخر الدُّول ولن یبقی أهل بیت لهم دولة إلا ملکوا قبلنا لثلا یقولوا إذا رأوا سیرتنا: إذا ملکنا سرنا مثل سیره هؤلاء وهو قول الله - عزّ وجلّ - (وَ الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِینَ)؛ (۲) دولت ما آخرین دولت هاست و اهل بیتی باقی نمی ماند که برای آن ها دولتی (مقدّر) شده باشد، مگر این که پیش از ما سلطنت کنند تا وقتی که سیرت ما را دیدند نگویند: اگر ما هم صاحب ملک بودیم، این گونه رفتار می کردیم و این است گفته خدای - عزّ وجلّ - «عاقبت برای پرهیزکاران است.»

-
- ۱- کشف الغمّه: ص ۲۶۳/۳ و ۲۷۳ و ۲۷۴ با تفصیل؛ البیان: ص ۸۶ با لفظ دیگر؛ الملاحم و الفتن: ص ۶۷ و ۱۳۵؛ بحار الأنوار: ۵۲/۱۶۶ از امیرالمؤمنین علیه السلام؛ المهدی: ص ۲۲۷-۲۲۶ از عقد الدرر؛ یوم الخلاص: ص ۳۰۲ از آن ها.
- ۲- (۲) اعراف: ۱۲۸؛ غیبت طوسی: ص ۳۸۲؛ ارشاد مفید ره ص ۳۴۴؛ اعلام الوری: ۴۳۲. بحار الأنوار: ۵۲/۳۳۲ ب ۲۷ ح ۵۸ از غیبت طوسی و ص ۳۳۹ ب ۷ ح ۲۸۳ از ارشاد.

۱۰۷-س- بنا به فرمایش شما، آخرین حجت که خواهد بود که با رفتن او بعد از مدت کمی قیامت برپا می شود؟!.

ج- در مورد تعیین آخرین حجت الهی در روی زمین که از دنیا می رود و متعاقباً قیامت برپا می شود، روایات و برداشت های گوناگون به دست ما رسیده است که خلاصه آن ها را بدون اظهار نظر در اختیار عزیزان قرار می دهیم.

۱- بزرگانی مانند شیخ طوسی در کتاب «غیبت» و شیخ طبرسی در «اعلام الوری» و شیخ مفید در کتاب «ارشاد» معتقدند که حضرت «مهدی» آخرین حجت بدون رجعت خواهد بود که از دنیا می رود و چهل روز بعد از او قیامت برپا می شود.

۲- بعد از رجعت امامان، حضرت «قائم» آخرین امام می باشد که رجوع می نماید و مالکیت و سلطنت دوره دوم او شروع و پایان آن چهل روز قبل از قیامت یا همزمان با شروع قیامت خواهد بود.

۳- بنابه روایات «دآبه الارض» آخرین حجت خدا امیرمؤمنان علیه السلام است.

پس آخرین حجت حضرت قائم علیه السلام و آخرین دولت، دولت او خواهد بود. و اما اگر آخرین قبض روح شونده طبق روایت معراج و غیره امیر آزادگان امیر مؤمنان علی علیه السلام بوده باشد، باید آخر اضافی بدانیم یعنی آخرین حجت از برگشت کنندگان امیرمؤمنان علیه السلام و متعاقب آن آخرین شخصیت به معنای حقیقی حضرت بقیه‌الله علیه السلام باشد

۱۰۸-س- آیا امامان باز گشت کننده که هریک پس از سپری ساختن دوران امامت خود که با اجل طبیعی از دنیا رفتند، در مراقد فعلی خود دفن می شوند یا در قبرهای تازه؟!.

ج- در مورد مدفن رجعت کنندگان به طور عام و رسول خدا صلی الله علیه و آله و امامان به طور خاص، حقیر در این مورد، روایت بخصوصی ندیده ام، اما بنا به دلایل ذیل و آن چه که با عقل و منطق منطبق و از روایات استفاده می شود، این است که در آن زمان نیز دوباره در حرم های فعلی خود دفن خواهند شد.

دلیل:

۱- در روایات آمده است که هرکس از هر تربتی آفریده شود، در آن جا نیز دفن می شود. (۱)

۲- امام صادق علیه السلام فرمود: همانا نطفه که در رحم واقع شد، خدای عزوجل ملکی را مبعوث می کند از تربتی که در آن دفن خواهد شد برمی دارد و با نطفه مخلوط می کند. به همین دلیل مدام دلش به سوی آن خاک مشتاق است تا در آن دفن شود. (۲)

۱- عده من اصحابنا عن أحمد بن محمد بن عیسی عن ابن مسکان عن محمد بن مسلم عن أحدهما علیهما السلام قال: «مَنْ خُلِقَ مِنْ تَرِبَةٍ دُفِنَ فِيهَا» الكافی: ۲۰۲ / ۳.

۲- عده من اصحابنا عن سهل بن زیاد عن الحجّال عن ابن بکیر عن ابي منهال عن الحارث بن المغیره قال: «سمعت أبا عبد الله عليه السلام يقول: إِنَّ النُّطْفَةَ إِذَا وَقَعَتْ فِي الرَّحِمِ بَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَلَكًا فَأَخَذَ مِنَ التُّرْبَةِ الَّتِي يَدْفَنُ فِيهَا فَمَاتَهَا فِي النُّطْفَةِ فَلَا يَزَالُ قَلْبُهُ يَحِنُّ إِلَيْهَا حَتَّى يَدْفَنَ فِيهَا» الكافی: ۲۰۳ / ۳؛ تفسیر نور الثقلین: ۲۲۰ / ۴ ح ۱۱۸؛ تفسیر کنز الدقائق: ۵۷ / ۸.

ص: ۲۷۰

نقل شده است که ملک الموت در حضور حضرت سلیمان علیه السلام به یکی از هم نشینان او با تعجب می نگریست. آن مرد از حضرت پرسید: این کیست؟!
فرمود: ملک الموت.

گفت: مثل این که او مرا می خواهد. لطفاً به باد دستور دهید تا مرا به دور دست ترین نقطه هندوستان ببرد. این دستور را داد.

ملک الموت گفت: (اتفاقاً) تعجب من نیز از این بود که من تا به حال مأمور بودم او را در هندوستان قبض روح کنم، ولی دیدم پیش تو است، ولی با درخواست خود به آنجا انتقال یافت. (۱)

با در نظر گرفتن روایات فوق می توان گفت که محلّ دفن انسان از قبل معین شده است، چنان که در روایات فراوان آمده است که امیرمؤمنان علیه السلام و خود امام حسین علیهما السلام این اماکن را قبل از شهادتشان و همچنین محل و کیفیت شهادت و نخل را به اصحاب خود همانند میثم تمار و رشید هجری و حبیب غیرهم - رضی الله عنهم اجمعین - نشان دادند.

بنابراین نمی توان گفت تربت کسی را از دو محل برداشته و به نطفه ممزوج کرده اند و از این تعبیرها استفاده می شود که رجعت کنندگان پس از مرگ طبیعی باز در همان محل اولی دفن خواهند شد.

۱- تفسیر بیضاوی: ۲/ ۲۳۲؛ تفسیر کنزالدقائق: ۸/ ۵۵ از آن.

ص: ۲۷۱

۱۰۹- برابر اعتقاد اکثریت شیعیان که معصوم را باید معصوم تجهیز نموده و دفن نماید، آیا آخرین حجت خداوند و آخرین امام که از دنیا رفت، چه کسی به او نماز خوانده و تجهیز می کند؟!

ج- بنا به پذیرش احادیث «رجعت» و بررسی های مورد قبول، آخرین نفر از امامانی که رجعت می کند، امام «قائم» خواهد بود. بنابراین آخرین حجت قبض روح شده نیز او می باشد؛ چون با مرگ یا «رُفَع» آخرین حجت، نظام فعلی جهان به هم می خورد و به پایان می رسد.

البته چندین بار عرض کرده ام دانستن این گونه مطالب برای ما ضرورتی ندارد و ندانستش هم مسؤولیت آور نیست و در این موارد نیز نمی توان نظر قطعی داد؛ چون از معصوم علیهم السلام مستقلاً چیزی به دست نیامده است.

طبق روایات، آخرین حجت چهل روز قبل از قیامت از روی زمین بالا برده می شود.

دلیل:

امام صادق علیه السلام فرمود: «بین وفاه القائم و بین القیامه أربعون يوماً؛ (۱) میان وفات «قائم عَجَل الله تعالی فرجه الشریف» و قیامت چهل روز است.»

در بعضی از روایات جملات «رُفِعَتِ الحَجَّة و (أغلق) عُلِقَ باب التَّوبه... (۲)

۱- ارشاد: ص ۳۴۵؛ ینابیع الموده: ۳ / ۶۲؛ بحار الأنوار: ۵۲ / ۱۴۵ با زیادتی یکون فیها الهرج.

۲- غیبت طوسی: ص ۲۱۸؛ کمال الدین: ۱ / ۳۳۹؛ بحار الأنوار: ۵۳ / ۱۴۶ قسمت پاورقی.

ص: ۲۷۲

بنابراین اگر منظور جمله «رُفِعَت الْحَجَّةُ» بالا بردن باشد، پس تشریفات مخصوص به او هم در جایی که برده اند، انجام می‌یابد. اما اگر معنای آن برداشته شدن باشد، دیگر بودن حجت در روی زمین لزومی ندارد؛ چون تکلیف برچیده شده و باب توبه هم بسته شده است.

پس هر کس از موجودین می‌تواند آن حضرت را تجهیز و تدفین نموده و نماز بخواند اگر همزمان با «نسخ صور» همه موجودات خاموش شدند.

که دیگر مطلبی باقی نمی‌ماند! واللّٰه العالم.

۱۱۰- س- آیا می‌توانید از برنامه‌های بعد از شهادت امام عجل الله تعالی فرجه الشریف مطالبی برای ما بیان نمایید؟.

ج- (توجه داشته باشید مورد سؤال

الف- اگر برای بعد از شهادت است که در این صورت مواردی در روایات وجود دارد که به چند مورد اشاره می‌شود.

۱- رجعت امامان علیهم السلام.

امام سجّاد علیه السلام در تأویل آیه «إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدُكَ إِلَىٰ مَعَادٍ» (۱) فرمود: پیامبر و امیرالمؤمنین و ائمه علیهم السلام دوباره باز می‌گردند. (۲)

هم چنین فرمود: نخستین کسی که در رجعت برمی‌گردد، حسین بن علی علیهما السلام است و چهل سال زندگی می‌کند، به گونه‌ای که ابروانش بر

۱- قصص: ۸۶.

۲- تفسیر البرهان: در تفسیر آیه.

ص: ۲۷۳

روی دو چشمش می‌ریزد. (۱)

از حضرت صادق علیه السلام درباره رجعت سؤال نمودند؟ فرمود: حقّ است. پرسیدند: نخستین کسی که برمی‌گردد کیست؟

فرمود: حسین است که به دنبال «قائم علیه السلام» می‌آید. (۲)

۲- دوازده مهدی

دسته‌ای از روایات این گونه آمده است که بعد از «قائم علیه السلام» دوازده مهدی پشت سرهم با برنامه‌های از پیش تعیین شده حضرت «قائم علیه السلام» در دنیا حکومت خواهند نمود و در نهایت رستاخیز به وقوع می‌پیوندد.

۱- شیخ طوسی قدس سره با سند خود در ضمن روایت طولانی چنین آورده است: امام صادق علیه السلام به ابوحمزه فرمود: «یا ابا حمزه انّ منّا بعد القائم أحد عشر مهدياً؛ (۳) ای اباحمزه! بعد از «قائم علیه السلام» از ما (اهل بیت) یازده «مهدی» خواهد بود.»

۲- ابی بصیر گوید: به امام صادق علیه السلام گفتیم: «یا بن رسول الله سمعت من ابيك أنه يقول: يكون بعد القائم اثني عشر مهدياً؟ فقال إنّما قال اثني عشر مهدياً ولم يقل اثنا عشر إماماً ولكنهم قوم من شيعتنا يدعون الناس إلى موالائنا ومعرفة حقنا؛ (۴) ای فرزند رسول خدا علیه السلام! از پدرت شنیدم که

۱- بحار الأنوار: ۵۳/۴۶ ح ۱۹. از اختصاص.

۲- همان مدرک: ۵۳/۳۹ ب ۲۹ ح ۱ از اختصاص؛ ابراهیم یکی از راویان اضافه کرده است «و يقع حاجباه على عينيه» و ابروانش به روی چشمانش می‌ریزد.

۳- غیبت طوسی: ص ۲۹۹؛ بحار الأنوار: ۵۳/۱۴۵ ب ۳۰ ح ۲ بنقل از آن و اختصاص.

۴- کمال الدین: ۲/۲۷؛ بحار الأنوار: ۵۳/۱۴۵ ب ۳۰ ح ۱؛ بنقل از آن. بحار الأنوار: ۵۳/۱۱۵ ب ۲۹ ذیل ح ۱۳۸ شماره ۲۱ از مختصر بصائر الدرجات. اعلم هداك الله بهداه أن علم آل محمد ليس فيه اختلاف بل بعضه يصدق بعضا وقد روينا أحاديث عنهم صلوات الله عليهم جمه في رجعه الأئمة الاثني عشر فكأنه عليه السلام عرف من السائل الضعف عن احتمال هذا العلم الخاص الذي خص الله سبحانه من شاء من خاصته وتكرم به على من أراد من بريته كما قال سبحانه وتعالى ﴿ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ (جمعه: ۴) فأوله بتأويل حسن بحيث لا يصعب عليه فينكر قلبه فيكفر. فقد روى في الحديث عنهم عليهم السلام: ما كل ما يعلم يقال ولا كل ما يقال حان وقته ولا كل ما حان وقته حضر أهله وروى أيضا: لا تقولوا الجبت والطاغوت وتقولوا الرجعة فان قالوا: قد كنتم تقولون؟ قولوا الآن لا نقول وهذا من باب التقيّه التي تعبد الله بها عباده في زمن الأوصياء.

ص: ۲۷۴

می‌فرمود: بعد از «قائم علیه السلام» دوازده مهدی خواهد بود؟

فرمود: دوازده مهدی فرموده است، نه دوازده امام و لکن آن‌ها گروهی از شیعیان ما هستند که مردم را به دوستی و معرفت ما دعوت می‌کنند.»

۳- امام صادق از پدران بزرگوارش از امیرالمؤمنین علیه السلام چنین روایت کرده است: «قال رسول الله في الليلة التي كانت فيها وفاته لعلي: يا أبا الحسن أحضر صحيفه ودواه؛ فأملی رسول الله صلى الله عليه وآله وصيته حتى انتهى (الی) هذا الموضع فقال: يا علي! انه سيكون بعدی اثنا عشر إماماً وبعدهم إثناعشر مهدياً فأنت يا علي أول الإثناعشر إمام ... وساق الحديث إلى أن قال: وليسلمها الحسن (يعني الإمام العسكري عليه السلام) إلى ابنه «محمد» المستحفظ من آل محمد صلى الله عليه وآله فذلك إثنى عشر اماماً ثم يكون من بعده إثنى عشر مهدياً فإذا حضرته الوفاه فليسلمها إلى ابنه أول المهديين ...» (۱) رسول خدا صلی الله علیه و آله در شبی که وفات نمود، به علی علیه السلام فرمود: ای ابالحسن! کاغذ و دوات حاضر کن! پس رسول خدا صلی الله علیه و آله وصیتش را املا کرد تا رسید به این محل و گفت: یا علی! به زودی بعد از من دوازده امام

۱- بحار الأنوار: ۵۳/ ۱۴۷ ب ۳۰ ح ۶ بنقل از غیبت طوسی؛ تاریخ ما بعد الظهور: ص ۹۱۲.

ص: ۲۷۵

و بعد از آن‌ها دوازده مهدی خواهد بود. پس تو ای علی اول دوازده امامی تا فرمود: و حسن (عسکری) هم (امامت را) به پسرش «م ح م د» نگهداری شده از آل محمد تسلیم می‌کند، این است دوازده امام.

سپس بعد از آن‌ها دوازده «مهدی» می‌باشد. وقتی که مرگ او فرا رسید (حکومت را) به فرزندش نخستین نفر از مهدیین تسلیم می‌کند ...

ب- آخرین دولت

اگر منظور بعد از رجعت امام زمان علیه السلام و بعد از حکومت ائمه علیهم السلام است در این صورت از روایات استفاده می‌شود که آخرین دولت و حکومت در دنیا برای قائم علیه السلام اختصاص دارد و طبق نظریه رجعت «قائم علیه السلام» و بعضی از روایات، آخرین دولت نیز با وفات طبیعی او پایان می‌پذیرد و بعد از چهل روز قیامت برپا می‌شود.

۱- امام صادق علیه السلام فرمود: «لیس بعد دولة القائم لأحد دولة؛^(۱) نیست بعد از دولت «قائم علیه السلام» برای احدی دولتی.»

۲- امام صادق علیه السلام فرمود: «انتهاء ملكه من أشرط الساعه اذ جاء فی القرآن «وإنه لعلم للساعه» ای انداز بها و اشاره الیه؛^(۲) پایان ملک او از

۱- ارشاد: ص ۳۴۵؛ یوم الخلاص: ص ۳۴۳؛ شیخ حرّ عاملی در کتاب «الإيقاظ من الهجعه» ص ۳۷۱-۳۶۵ در توجیه روایت بعد از چهل روز قیامت برپا می‌شود، می‌نویسد: شاید چهل روز ایام رجعت باشد و این عدد اشاره به کمی دوران حضرتش باشد؛ چون مقدار زیاد را هفتاد و مقدار کم را با عدد کمتر معرفی می‌کنند و یا این که هر روز از آن چهل روز برابر هزار سال باشد، چنان که خداوند می‌فرماید: «یک روز نزد پروردگار، مثل هزار سالی است که شما شمارید» (سوره حج آیه ۴۷) و شاید مراد از قیامت، قیامت صغرا باشد و البته اطلاق قیامت بر رجعت مانعی ندارد؛ زیرا قیامت بر هر دو اطلاق می‌شود.

۲- الزخرف: ۶۱؛ ینابیع الموده: ۱۳۶/۳؛ الصّواعق المحرقة: ص ۱۶۰ هذه الایه نزلت فی المهدی و مثل آن در اسعاف الزّاغیین: ۱۵۶؛ یوم الخلاص: ص ۳۴۴ از آن‌ها.

ص: ۲۷۶

شرایط قیامت است؛ چون در قرآن آمده است «و او نشانه (یا دانش) قیامت است»؛ یعنی ترساندن و اشاره به قیامت است.»

۳- امام صادق علیه السلام فرمود: «و إنّه لعلمٌ للسَّاعه، هو المهدیّ یكون فی آخر الزمان و بعد خروجه یكون قیام الساعه و إماراتها و دلالاتها و قیامها؛ (۱) منظور از «اوست نشانه ساعت» «مهدی علیه السلام» است که در آخر زمان می‌باشد و بعد از خروج او، قیام قیامت و نشانه‌ها و دلالت‌های آن پیش می‌آید.»

۴- امام صادق علیه السلام فرمود: «دولته آخر الدول و خیر الدول تعقب جمیع الملوک بحیث لم یبق أهل بیتٍ لهم دوله إلا ملکوا قبله لئلا یقولوا إذا رأو سیرته: إذا ملکنا سرنا بسیره هؤلاء و هو قول الله «والعاقبه للمتقین؛ (۲) دولت او آخرین دولت‌ها و بهترین دولت‌هاست که پشت سر همه پادشاهان می‌آید، به طوری که خانواده‌ای نمی‌ماند که برایشان سلطنت نوشته شده باشد، همگی پیش از او سلطنت می‌نمایند تا وقتی که سیرت او را دیدند نگویند: اگر ما هم به ریاست می‌رسیدیم، مانند این‌ها رفتار می‌کردیم و آن است منظور آیه «و عاقبت برای پرهیزکاران است.»

۵- رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «هذه الأمة مرحومه فمنها نبيها ومنها مهديها بنا فتح هذا الأمر و بنا يُختم و لنا مُلْكٌ مؤجَّلٌ و ليس بعد ملكنا ملكٌ لأننا أهل»

۱- منتخب الأثر: ص ۱۴۹؛ الزام النَّاصب: ص ۸۵؛ نور الأبصار: ص ۱۶۹.

۲- اعراف: ۱۲۸؛ قصص: ۸۳؛ ارشاد: ص ۳۴۴؛ المحجَّه البيضاء: ۴/ ۳۳۶؛ منتخب الأثر: ص ۳۰۸؛ الإمام المهدی: ص ۲۶۷ و ۲۶۸ از امام باقر علیه السلام الزام النَّاصب: ص ۲۲۳؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۳۲ ب ۲۷ ح ۵۸ از غیبت طوسی.

ص: ۲۷۷

العاقبه والعاقبه للمتقين. (۱) این امت رحمت شده است، پیامبرش از خود و «مهدی علیه السلام» اش نیز از خودش می‌باشد. این کار با ما گشوده شد و با ما نیز پایان می‌پذیرد و برای ماست ریاست مهلت داده شده و بعد از ملک ما سلطنتی نخواهد بود؛ زیرا ما اهل عاقبتیم و عاقبت نیز برای پرهیزکاران است.»

۶- رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «بنا فتح الأمر و بنا یختم و بنا استنقذ الله الناس فی أول الزمان و بنا یكون العدل فی آخر الزمان؛ (۲) با ما گشوده شد و با ما بسته می‌شود و خداوند در آغاز این امر به وسیله ما مردم را نجات داد و عدالت در آخر الزمان با ما می‌باشد.

۷- امام صادق از قول امام باقر علیهما السلام فرمود: «دولتنا آخر الدُّول ولن یبقی أهل بیت لهم دولة إلا ملکوا قبلنا لثلا یقولوا إذا رأوا سیرتنا: إذا ملکنا سرنا مثل سیره هؤلاء وهو قول الله - عزّ وجلّ - «وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ»؛ (۳) دولت ما آخرین دولت هاست و اهل بیته باقی نمی‌ماند که برای آن‌ها دولتی (مقدّر) شده باشد، مگر این که پیش از ما سلطنت کنند تا وقتی که سیرت ما را دیدند نگویند: اگر ما هم صاحب ملک بودیم، این گونه رفتار می‌کردیم و این است گفته خدای - عزّ وجلّ - «عاقبت برای پرهیزکاران

۱- الملاحم و الفتن: ص ۹۵؛ الصّواعق المحرقة: ص ۹۷ با لفظ دیگر: المهدی: ص ۹۹-۹۸؛ و نور الأبصار: ۲۳۱ با اختلاف ناچیزی؛ یوم الخلاص: ص ۳۰۱ از آن‌ها.

۲- کشف الغمّه: ص ۲۶۳/۳ و ۲۷۳ و ۲۷۴ با تفصیل؛ البیان: ص ۸۶ با لفظ دیگر؛ الملاحم و الفتن: ص ۶۷ و ۱۳۵؛ بحار الأنوار: ۵۲/۱۶۶ از امیرالمؤمنین علیه السلام؛ المهدی: ص ۲۲۷-۲۲۶ از عقد الدرر؛ یوم الخلاص: ص ۳۰۲ از آن‌ها.

۳- (۳) اعراف: ۱۲۸؛ غیبت طوسی: ص ۳۸۲؛ ارشاد مفید ره ص ۳۴۴؛ اعلام الوری: ۴۳۲. بحار الأنوار: ۵۲/۳۳۲ ب ۲۷ ح ۵۸ از غیبت طوسی و ص ۳۳۹ ب ۷ ح ۲۸۳ از ارشاد.

ص: ۲۷۸

است.»

۸- رسول خدا صلی الله علیه و آله در حدیث معراج فرمود: «و لأداولن الأیام بین اولیائی الی یوم القیامه؛(۱) و البتّه روزها (روزگارها) را بین دوستانم (دست به دست) می‌گردانم تا روز قیامت.»

۹- هم چنین رسول خدا صلی الله علیه و آله در حدیث معروف ثقلین فرمود: (انّی تارک فیکم الثقلین ما ان تمسکتُم بهما لن تضلّوا بعدی احدهما اعظم من الآخر کتاب اللّٰه و عترتی)؛(۲) من در میان شما دو وزنه سنگین ترک کرده (به امانت می‌گذارم) مادام که بعد از من به آن دو چنگ زده‌اید، گمراه نمی‌شوید، یکی بزرگ‌تر از دیگری است؛ کتاب خدا؛ و عترت (اهل بیت من).»

پیرامون این حدیث، بزرگانی از علما و محققان اهل سنت بیانات بسیار مهمی دارند که به یکی از آن‌ها اشاره می‌شود.

محدث معروف ابن حجر هیتمی مکی شافعی، مؤلف کتاب‌های متعدّد از جمله؛ «الصواعق المحرّقه» گوید: «و فی احادیث الحثّ علی التمسک بأهل البیت اشاره الی عدم انقطاع متأهل منه التمسک به الی یوم القیامه كما أن کتاب اللّٰه العزیز کذالک وبهذا کانوا أماناً لأهل الأرض؛(۳) در احادیث تشویق به تمسک به اهل بیت (که از جمله آن‌ها حدیث «ثقلین» است) به غیر از اثبات اصل «امامت» تداوم امامت را نیز (تا

۱- کمال الدین: ۱/ ۳۶۹-۳۶۶؛ علل الشرایع: ۱/ ۷-۵؛ عیون أخبار الرّضاء: ۱/ ۲۶۴-۲۶۲؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۳۱۲ ب ۲۷ ح ۵.

۲- (عبارات الأنوار مجلّدات حدیث ثقلین چاپ اصفهان)

۳- عبارات الأنوار: ۳/ ۱۵۱.

ص: ۲۷۹

قیامت) اثبات می‌کند. این حدیث نبوی بیان می‌دارد که هدایت با دو رکن تحقق می‌یابد، همان‌گونه نیز تداوم بقای امام و امامت را- مانند تداوم بقای قرآن- به ثبوت می‌رساند.(۱).

با پایان عمر شریف حضرت «قائم» بعد از چهل روز، قیامت بر پا می‌شود. امام صادق علیه السلام فرمود: «بین وفاه القائم و بین القیامه أربعون يوماً؛(۲) میان وفات «قائم علیه السلام» و قیامت چهل روز است.»

نظریه دیگر

شیخ مفید قدس سره نیز در این باره فرمود: «لیس بعد دوله القائم لأحد دوله إلا ما جاءت به الروایه من قیام ولده إنشاء الله ذلك لم یرد علی القطع والثبات وأكثر الروایات أنه لن یمضی مهدی الأئمه إلا- قبل القیامه بأربعین يوماً یرجع فیها الهرج- وعلامه خروج- الأموات وقیام الساعه للحساب والجزاء والله أعلم؛(۳) بعد از دولت «قائم علیه السلام» برای احدی دولتی نیست، مگر روایاتی که آمده است از قیام برخی فرزندان او (در مقام او) ان شاء الله. اما (این روایت‌ها) با قطعیت و ثبوت وارد نشده است و اکثر روایات این است که «مهدی علیه السلام» از دنیا نمی‌رود، مگر چهل روز پیش از قیامت و در آن چهل روز هم هر ج و علامت خروج مردگان و قیام قیامت برای حساب و پاداش خواهد بود و خدا می‌داند.»

۱- خورشید مغرب: ص ۱۳۴.

۲- ارشاد: ص ۳۴۵؛ ینابیع الموده: ۳/ ۶۲؛ بحار الأنوار: ۵۲/ ۱۴۵ با زیادتی یکون فیها الهرج.

۳- بحار الأنوار: ۵۳/ ۱۴۵ ب ۳۰ ح ۴ از ارشاد مفید.

ص: ۲۸۰

شیخ طبرسی قدس سره نیز در اعلام الوری در آخر باب الرابع گوید: «أنه قد جئت الروایه الصحیحه أنه لیس بعد دوله المهدی علیه السلام دوله إلاماورد من قیام ولده مقامه إلاماشاء الله ولم ترد القطع والبت وأكثر الروایات أنه لن یمضی من الدنیا إلی قبل القیامه بأربعین يوماً یكون فیها الهرج - وعلامه خروج - الأموات وقیام الساعه والله أعلم؛ (۱) روایت صحیحه ای آمده است بر این که بعد از دولت «قائم علیه السلام» دولتی نخواهد بود، مگر روایات قیام فرزندانش در مقام او و در این باره نیز روایت قطعی و حتمی وارد نشده است؛ چون بیشترین روایات با عبارت ابدأ (قائم علیه السلام) از دنیا نمی‌رود، مگر چهل روز پیش از قیامت و در آن (چهل روز هم) دنیا را هرج (مرج) فرا می‌گیرد و علامت بیرون آمدن اموات و قیام قیامت برای حساب پس دادن و پاداش گرفتن است و خدا به همه چیز دانا است.»

بعضی از معاصرین نیز نظریه شیخ مفید قدس سره و گفتار شیخ طبرسی قدس سره را در این باره تأیید کرده است و مسأله «رجعت» و «مهدیون» را نیز کاملاً رد می‌کند؛ چون بیان او تصریح دارد بر این که دولت «قائم علیه السلام» آخرین دولت و قیامت نیز چهل روز بعد از جریان «سیرفع» بالا بردن حجّت یا وفات او خواهد بود.

بنابراین اشکالات و انتقاداتی که متوجه قائلین به «رجعت» یا «مهدیون» است، کاملاً مرتفع خواهد شد.

ولی عبارات روایات که با تأکید می‌فرماید: «لیملکن منّا أهل البیت رجل» یا «فلیسلمها إلی ابنه اول المهدیین» گویای خلاف این بیان است و با آن

۱- اعلام الوری: آخر باب الزابع ص؛ بحار الأنوار: ۱۴۶/۵۳ قسمت پاورقی ذیل ح ۴ به نقل از آن.

نظریه هم خوان نیست، مگر این که چنین روایت ها از نظر فنی و رجالی مردود شناخته شود.

به طور خلاصه بعد از رحلت «قائم علیه السلام» اخبار دوازده مهدی و دوازده امام و رجعت امام حسین علیه السلام و رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیرمؤمنان علیه السلام، به خصوص آمدن امیرمؤمنان علیه السلام به دفعات و کزات و با عنوان «دأبّه الارض» و سلطنت ۵۰ هزار سال رسول خدا صلی الله علیه و آله و ۴۴ هزار ساله امیرمؤمنان علیه السلام و کمک همه انبیا به او و یا هیچ کدام، بلکه با وفات «قائم علیه السلام» چهل روز بعد قیامت برپا می شود، از مشکلات اخبار و غوامض آثار و مطالبی است که به تحقیق و بررسی بیشتر نیاز دارد که در این مجالس برای آن فرصتی نیست، طالبین تفصیل و اسناد و مدارک، به کتاب وزین «سیمای جهان در عصر امام زمان علیه السلام» مراجعه نمایند.

۱۱۱]-س- طبق عقیده شیعیان، روی زمین بدون حجت نمی ماند آیا آخرین حجت الهی که از دنیا رفت و حجت تمام شد، تکلیف زمین و زمینیان چه می شود؟!]

ج- از پاسخ پرسش های قبل باید متوجه می شدید که بعد از رفتن آخرین حجت نه کسی می ماند و نه تکلیفی خواهد بود و نه به این سؤال جوابی! زیرا.

۱- امام صادق علیه السلام فرمود: اگر مردم دو نفر باشد، یکی بر دیگری امام می شود و فرمود: آخرین کس که می میرد امام است، تا احدی به خدا

ص: ۲۸۲

احتجاج نکند که او را بدون حجّت خدا ترک کرده است.»(۱)

۲- و شّا گوید: از امام رضا علیه السلام سؤال کردم: آیا زمین بدون امام می ماند؟!

فرمود: نه، عرض کردم: به ما روایت رسیده است که زمین بدون امام نمی ماند، مگر آن که خدای- عزّ و جلّ- به بندگانش خشم کند؟!

فرمود: می ماند و هنگامی که زمین بی امام باشد، فرو می ریزد.(۲)

توجه روایت این است که اگر امام نباشد، تکلیف برداشته می شود؛ وقتی که تکلیف برداشته شد، قیامت فرا می رسد، بنا براین آن چهل روز فاصله مرگ آخرین حجت و قیام قیامت، دوران بلا تکلیفی است که در بعضی از روایات هم آمده، قیامت برشرار خلق برپا می شود.

اللهم اجعل عواقب أمورنا خيراً ولا- تسلّط علينا من لا-یرحمنا و لا تجعل الدّنيا أكبر همّنا و لا مبلغ علمنا و احفظنا عن شرور أنفسنا بمحمّد و آله الطّاهرين عليهم الصّلوات و السّلام آمین.

تو برتر از هزاران یوسف کنعانی

اگر راز دلم گویم حدیثش را تو می دانی***مرا از لطف خود هر دم به بزم خویش می خوانی

خلیلی، یوسفی، نوحی، سلیمانی نمی دانم***دم پاک مسیحا و کف موسی بن عمران

۱- الکافی ج ۱ ص ۱۸۰؛ علل الشّرایع: ص ۷۶؛ بحار الأنوار: ۱۱۴/۵۳ ب ۲۹ ذیل ح ۱۳۸ شماره ۲۰ از مختصر بصائر الدّرجات.

۲- غیبت نعمانی: ص ۱۵۵ باب ۸.

ص: ۲۸۳

حدیث ليله القدری هزاران ماه را ماهی***نزل آیه سبز و صفا بخش بهارانی
اگر حسن تو را وصفی شود من فاش می گویم***تو برتر از هزاران یوسف کنعانی!
جمالت را در این عالم اگر تمثیل بگذارند***تو تفسیر تمام آیه های لوح پنهانی
لبت گر و شود ای مخزن علم خداوندی***حکیمان را بیاموزی ز حکمت های لقمانی
الا روح مجسم در کنار آیه تطهیر***سزد آن که جمالت را ز ناپاکان بیوشانی
بیا ای مهر بی همتا لوای نور برپا کن***تو غمخوار تمام بی پناهان و ضعیفانی
تو آن گنجینه لطف و عطا و جود و احسانی***یقین دارم گدایان را ز دربارت نمی رانی
تویی مرهم به زخم بی شمار مادرت زهرا***بیا با مقدمت روشن نما آن قبر پنهانی
تو که ناگفته می دانی حکایت های پنهان را***اگر راز دلم گویم حدیثش را تو می دانی

سید عباس صدرالدینی

فهرست منابع و مآخذ

منابع و مآخذی که از آن‌ها بیواسطه یا با واسطه نقل شده است

- ۱- القرآن الکریم.
- ۲- الأنوار المضيئه فی أحوال الحجه الغائب: سید علم الدین المرتضی علی بن جلال الدین عبدالحمید النسابة بن شمس الدین فخار بن معد الموسوی الحائری.
- ۳- الأنوار النعمانية: سید نعمه الله بن عبدالله جزایری (م ۱۱۱۲ هـ. ق) تبریز، انتشارات شرکت چاپ.
- ۴- الأخبار الدخيلة: شیخ محمد تقی شوشتری، مؤلف قاموس الرجال.
- ۵- الأربعون خاتون آبادی.
- ۶- الإحتجاج: ابی منصور احمد بن علی بن ابی طالب طبرسی (۵۸۸ هـ. ق) از دانشمندان قرن ششم، بیروت- مؤسسه علمی ۱۴۱۰ هـ. ق.
- ۷- الإمام المهدي من الولادة الى الظهور: سید محمد کاظم قزوینی چاپ دوم ۱۳۷۹ ترجمه دکتر حسین فریدنی.
- ۸- الإمام المهدي: علی محمد علی دخیل (چاپ نجف)
- ۹- الإرشاد: شیخ مفید محمد بن محمد بن نعمان عکبری بغدادی (م ۴۱۳ هـ. ق).
- ۱۰- الإختصاص: شیخ مفید محمد بن محمد بن نعمان عکبری بغدادی (م ۴۱۳ هـ. ق) قم،
- ۱۱- البرهان فی علامات مهدي آخر الزمان: علاء الدین علی بن حسام الدین مشهور به متقی هندی جونپوری (۹۷۵ هـ. ق)
- ۱۲- البيان فی اخبار صاحب الزمان: حافظ امام صادق محمد بن یوسف بن محمد نوفلی گنجی شافعی (۶۵۸ هـ. ق) (چاپ نجف ۱۳۲۴ و چاپ ۱۳۶۲ هـ. ق)
- ۱۳- التّشريف بالمنن فی التعريف بالفتن: معروف به الملاحم والفتن، رضی الدین علی بن موسی بن جعفر بن طاووس (م ۶۶۴ هـ. ق).
- ۱۴- الجامع الصّحيح (سنن ترمذی): ابو عیسی محمد بن سوره ترمذی (و ۲۷۹ ق)
- ۱۵- الجواهر الثمین- از منابع کتاب بیان الأئمة: محمد مهدي نجفی المكتبة الإسلامیه-

ص: ۲۸۵

۱۴۰۸ ه. ق.

۱۶- الحجّه فی لیلها القدر:

۱۷- الحاوی علی الفتاوی: «بخش العرف الوردی فی أخبار المهدی» جلال الدین سیوطی.

(م ۹۱۱ ه. ق) چاپ مصر سال ۱۹۵۹ میلادی.

۱۸- الخرائج و الجرایح: قطب الدین ابی الحسین سعید بن هبّاللّه راوندی (م ۵۷۳ ه. ق).

۱۹- الخصال: شیخ صدوق، تهران انتشارات علمیه اسلامیة.

۲۰- الخطب: عبدالعزیز بن یحیی الجلودی:

۲۱- السّرّ المکنون: از منابع بیان الأئمّه: محمّد مهدی نجفی المکتبه الإسلامیه- ۱۴۰۸ ه. ق.

۲۲- الدعوات: قطب راوندی.

۲۳- السنن: المقری.

۲۴- السنن: نعیم بن حماد.

۲۵- السیره الحلّیه: علی بن برهان الدین حلبی شافعی (و ۱۰۴۴ ق).

۲۶- الطّرائف: سیّد ابن طاووس (و ۶۶۴ ق)

۲۷- الطّبقات الکبری: ابو محمد بن سعد بن منیع بصری الزهری (و ۲۳۰ ق)

۲۸- العرائس الواضحه: عبد الهادی ایباری.

۲۹- العرف الوردی فی أخبار المهدی: جلال الدین سیوطی (م ۹۱۰ ه. ق).

۳۰- العدد القویّه: الحلّی.

۳۱- العوالم (عوالم العلوم): البحرانی ج ۱۱.

۳۲- العوالم الثّالی: محمد بن ابراهیم بن ابی جمهر الشّیبانی الاحسائی.

۳۳- الفتن: ابن کثیر.

۳۴- الصواعق المحرقة: شهاب الدین احمد بن حجر هیثمی شافعی مکی (م ۹۷۴ ه. ق). ۳۵-۳۶- الفائق فی غریب الحدیث: ابوالقاسم جارالله محمود زمخشری (۵۳۷ ه. ق).

ص: ۲۸۶

- ۳۷- الفتوحات المکیه: محیی الدین ابی عبدالله محمد بن علی، معروف به ابن عربی الحاتمی الطایبی (م ۶۳۸ ه. ق).
- ۳۸- الفصول المهمه فی معرفه احوال الأئمه: علی بن محمد بن احمد مغربی مالکی ابن صباغ المالکی (و ۸۵۵ ق).
- ۳۹- کتاب المنیر: از منابع بیان الأئمه: محمد مهدی نجفی المکتبه الإسلامیه- ۱۴۰۸ ه. ق.
- ۴۰- کتاب المبین: از منابع بیان الأئمه: محمد مهدی نجفی المکتبه الإسلامیه- ۱۴۰۸ ه. ق.
- ۴۱- المهدی: سید صدرالدین صدر (طبع ایران سنه ۱۳۵۳ ه. ق). انتشارات جامعه مدرسین.
- ۴۲- الهیئه و الإسلام» (اسلام و هیئت) علامه سید هبه الدین شهرستانی
- ۴۳- المحجّه البیضاء: فیض کاشانی محمد (حسن) بن مرتضی (م ۱۰۹۱ ه. ق). ۴۴
- ۴۵- المحجّه فیما نزل فی القائم الحجّه: سید هاشم بن سلیمان بن اسماعیل بحرانی (م ۱۱۰۷ یا ۱۱۰۹ ه. ق) بیروت- مؤسسه النعمان- ۱۴۱۳ ه. ق.
- ۴۶- المزار الکبیر: محمد بن جعفر المشهدی. ۴۷- المستجد من الإرشاد: حسن بن مطهر علامه حلّی (م ۷۲۶ ه. ق)، مؤسسه المعارف الإسلامیه ۱۴۱۷ ه. ق.
- ۴۸- الملاحم و الفتن: رضی الدین ابی القاسم علی بن موسی بن جعفر بن محمد سید بن طاووس الحسنی الحسینی (م ۶۶۴ ه. ق).
- ۴۹- الملاحم و الفتن: نعیم بن حماد مروزی معروف به فارضی (م ۲۲۸ ه. ق).
- ۵۰- المهذب: ابن فهد حلّی.
- ۵۱- النّصّ و الاجتهاد: سید عبدالحسین شرف الدین.
- ۵۲- النجم الثاقب فی احوال امام الغایب: حسین بن محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی (م ۱۲۶۳ ه. ق) قم؛ انوار الهدی ۱۴۱۵ ه. ق.

ص: ۲۸۷

۵۳- الیواقیت و الجواهر: سید عبدالوهاب شعرانی (م ۹۷۶ ه. ق).

۵۴- اخبار الدّول و آثارالأول: ابوعباس احمد بن یوسف قرمانی دمشقی (م ۱۰۱۹ ه. ق) چاپ ۱۲۸۲ ه. ق بغداد.

۵۵- أمالی: ابو جعفر محمد بن الحسن الطوسی «شیخ طوسی»- (و ۴۶۰ ق) قم- دارالثقافه ۱۴۱۴ ه. ق)..

۵۶- أمالی: محمد بن محمد بن نعمان عکبری بغدادی «شیخ مفید» (و ۴۱۳ ق). قم، انتشارات جامعه مدرسین ۱۴۰۳ ه. ق.

۵۷- از مباحله تا عاشورا: محمد امینی گلستانی (مؤلف کتاب) چاپ ۱۳۸۳ ه. ش

۵۸- اثبات الهداه بالنصوص و المعجزات: محمد بن حسن حرّ عاملی (م ۱۱۰۴ ه. ق). ۵۹

۶۰- اسعاف الزّاعین فی سیره المصطفی و أهل بیته الطّاهرین: شیخ محمد الصّبّان (م ۱۳۰۶ ه. ق) در حاشیه نور الأبصار چاپ مصر سال ۱۳۸۰ ه. ق.

۶۱- إكمال الدّین و اتمام النّعمه: شیخ صدوق.

۶۲- إلزام النّاصب فی اثبات الحجّه الغائب: شیخ علی یزدی حائری (م ۱۳۳۳ ه. ق) قم انتشارات رضی ۱۳۶۲ ه. ش).

۶۳- اثبات الوصیّه للإمام علیّ بن أبی طالب علیه السلام: علی بن حسین بن علی مسعودی (م ۳۴۶ ه. ق).

۶۴- اعلام الوری بأعلام الهدی: ابو علی فضل بن حسن طبرسی از علمای قرن ششم صاحب تفسیر مجمع البیان.

۶۵- انوار القدسیه: شیخ عبدالوهاب شعرانی.

۶۶- ارشاد القلوب: ابو محمد حسن بن علی بن محمد دیلمی (و ۷۷۱ ق).

۶۷- اصول کافی: ثقه الإسلام محمد بن یعقوب کلینی رازی (م ۳۲۸ یا ۳۲۹ ه. ق).

۶۸- بحار الأنوار: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (م ۱۱۱۱ ه. ق) تهران دارالکتب الإسلامیه.

ص: ۲۸۸

- ۶۹- بشاره الإسلام: سید مصطفی آل سید حیدر کاظمی (م ۱۳۳۶ هـ ق) تهران مؤسسه بعثت ۱۴۱۰ هـ ق.
- ۷۰- بشاره المصطفی صلی الله علیه و آله لشیعه المرتضی: ابی جعفر محمد بن ابی القاسم محمد بن علی الطبری (از علمای قرن ۶).
- ۷۱- بصائر الدرجات: ابو جعفر محمد بن حسن صفار قمی (م ۲۹۰ یا ۳۰۰ هـ ق) تهران- انتشارات اعلمی ۱۳۷۴ هـ ق.
- ۷۲- بیان الأئمه: محمد مهدی نجفی المكتبه الإسلامیه- ۱۴۰۸ هـ ق.
- ۷۳- پاسخ به شبهات احمد الکاتب سید سامی بدری، مترجم: ناصر ربیعی، چاپ اول بهار ۱۳۸۰ انتشارات: انوار الهدی.
- ۷۴- تاریخ ابن عساکر: ابی القاسم علی بن حسن هبه الله شافعی (م ۵۲۷ هـ ق).
- ۷۵- تاریخ الغیبه الکبری: سید محمد صدر، چاپ دوم دار التعارف للمطبوعات ۱۴۰۰ هـ ق بیروت.
- ۷۶- تاریخ الخلفاء: جلال الدین سیوطی (و ۹۱۱ ق).
- ۷۷- تاریخ الکامل: علی بن ابی الکرّم الشیبانی ابن اثیر الجزری (و ۶۳۰ ق).
- ۷۸- تاریخ الأمم والملوک: (تاریخ طبری) ابو جعفر محمد بن جریر طبری (و ۳۱۰ ق).
- ۷۹- تفسیر عیاشی: ابونصر محمد بن مسعود بن عیاش سلمی سمرقندی از دانشمندان قرن سوم (م ۳۲۰ هـ ق) بیروت- مؤسسه اعلمی ۱۴۱۱ هـ ق.
- ۸۰- تفسیر غریب القرآن: فخرالدین طریحی.
- ۸۱- تفسیر کنزالدقائق: میرزا محمد المشهدی بن محمد رضا بن جمال الدین القمی (م حدود ۱۱۲۵ هـ ق).
- ۸۲- تفسیر ابوالفتوح رازی.
- ۸۳- تفسیر البرهان: منسوب به امام حسن عسکری ۷.
- ۸۴- تفسیر الجامع لأحكام القرآن: محمد بن احمد الأنصاری القرطبی.

ص: ۲۸۹

۸۵- تفسیر الدر المنثور فی التفسیر بالمأثور: عبد الرحمن سیوطی (و ۹۱۱ ق).

۸۶- تفسیر روح المعانی: المفتی شهاب الدین سید محمود بن عبدالله آلوسی بغدادی (م ۱۲۷۰ ه. ق).

۸۷- تفسیر غریب القرآن: فخرالدین طریحی.

۸۸- تفسیر فی ظلال القرآن: سید قطب.

۸۹- تفسیر کبیر: فخر رازی.

۹۰- تفسیر مجمع البیان: ابوعلی فضل بن حسن طبرسی از علمای قرن ششم.

۹۱- تفسیر: ابوالقاسم فرات بن ابراهیم الکوفی (معاصر کلینی).

۹۲- تفسیر کشاف: چاپ دارالمعرفه بیروت؛

۹۳- تفسیر بیضاوی: چاپ مؤسسه علمی - بیروت.

۹۴- تفسیر نور الثقلین: عبد علی بن جمعه عروزی الحویزی (م ۱۱۱۲ ه. ق).

۹۵- جزیره خضراء، افسانه یا واقعیت: ابوالفضل طریقه دار.

۹۶- جزیره خضراء در ترازوی نقد: علامه سید جعفر عاملی.

۹۷- جمال الأسبوع: سید بن طاووس.

۹۸- جنّات الخلود: میرزا محمد رضا مدرس.

۹۹- جنّات الخلود: خاتون آبادی.

۱۰۰- جنّه الامان الواقیه و جنّه الايمان الباقیه (المصباح): شیخ ابراهیم کفعمی.

۱۰۱- جواهر الکلام فی شرح شرایع الإسلام: تألیف شیخ محمد حسن النجفی

۱۰۲- چشم اندازی به حکومت مهدی: نجم الدین طوسی.

۱۰۳- حکومت جهانی مهدی: ناصر مکارم شیرازی چاپ هشتم، ۱۳۷۶ ه. ش.

۱۰۴- حق الیقین: علامه حلی.

۱۰۵- خريطهاالعجائب و فريدهاالغرائب: قاضى زين الدين بن عمر بن الوردى البكرى القرشى.

۱۰۶- خصائص فاطميه: در فضائل فاطمه، مولى محمد باقر بن اسماعيل كجويى متوفى

ص: ۲۹۰

۱۳۱۳ ه. ق.

- ۱۰۷- دادگستر جهان: ابراهیم امینی: چاپ هیجده، ۱۳۷۸ ه. ش.
- ۱۰۸- دلائل الإمامه: ابی جعفر محمد بن جریر طبری صغیر از دانشمندان قرن چهارم ه. ق، قم.
- ۱۰۹- رجال کشی: ابو جعفر محمد بن حسن بن علی طوسی کشی (۴۶۰ ق)
- ۱۱۰- ریاحین الشریعه: شیخ ذبیح الله محلاتی.
- ۱۱۱- روزگار رهایی: ترجمه یوم الخلاص، علی اکبر مهدی پور، نشر آفاق ۱۳۷۶ تهران.
- ۱۱۲- روضه الکافی: محمد بن یعقوب کلینی (م ۳۲۹ ه. ق)- تهران- دارالکتب الإسلامیه.
- ۱۱۳- روضه الواعظین: ابی علی محمد بن قتال نیشابوری (م ۵۰۸ ه. ق) قم، انتشارات شریف رضی ۱۳۶۸ (ه. ش).
- ۱۱۴- زندگانی امام زمان علیه السلام: میرزا مهدی صادقی چاپ اول ۱۳۸۰ طلوع آزادی.
- ۱۱۵- زندگانی امام رضا علیه السلام: منصور کریمیان.
- ۱۱۶- سفینه البحار: حاج شیخ عباس قمی.
- ۱۱۷- سرچشمه حیات: محمد امینی گلستانی- قم، انتشارات مکتب اسلام، چاپ دوم، زمستان ۱۳۸۲
- ۱۱۸- سیمای جهان در عصر اما زمان (عج) محمد امینی گلستانی قم انتشارات مسجد مقدس جمکران.
- ۱۱۹- سعد السعود ابن طاووس.
- ۱۲۰- شرح اصول کافی: محمد صالح مازندرانی.
- ۱۲۱- شرح نهج البلاغه: عبد الحمید بن ابی الحدید معتزلی مدائنی (م ۶۵۶ ه. ق) قم، کتابفروشی اسماعیلیان.
- ۱۲۲- شوق المهدی: فیض کاشانی.
- ۱۲۳- صحیح بخاری: ابو عبدالله محمد بن اسماعیل بخاری (م ۲۵۶ ه. ق).

ص: ۲۹۱

۱۲۴- صحیح مسلم: ابوالحسین مسلم بن الحجاج القشیری (م ۲۶۱ ه. ق).

۱۲۵- ظهور حضرت مهدی علیه السلام سید اسدالله هاشمی انتشارات مسجد جمکران.

۱۲۶- عصر الظهور: الکورانی العالمی.

۱۲۷- عقد الدرر فی أخبار المنتظر: یوسف بن محیی بن علی بن عبدالعزیز مقدسی شافعی سلمی از دانشمندان قرن هفتم.

۱۲۸- علل الشرائع: محمد بن علی بن حسین بن بابویه قمی شیخ صدوق (م ۳۸۱ ه. ق) قم کتابفروشی داوری.

۱۲۹- عیون أخبار الرضا: شیخ صدوق، قم کتابفروشی طوس ۱۳۶۳ (ه. ش).

۱۳۰- غایه المرام فی حجه الخصام: سیدهاشم بحرانی.

۱۳۱- غیبت طوسی: شیخ الطائفه ابی جعفر محمد بن حسن طوسی (۴۶۰ ه. ق)، مؤسسه معارف اسلامی ۱۴۱۷ ه. ق.

۱۳۲- غیبه النعمانی: محمد بن ابراهیم بن جعفر نعمانی، ابن ابی زینب از دانشمندان قرن سوم ه. ق - بیروت - مؤسسه علمی ۱۴۰۳ ه. ق.

۱۳۳- فروع کافی ثقه الإسلام محمد بن یعقوب کلینی رازی (م ۳۲۸ یا ۳۲۹ ه. ق) تهران دارالکتب الإسلامیه ۱۳۷۶ (ه. ش).

۱۳۴- فرائد السمطین: شیخ ابراهیم بن مؤید ذهبی جوینی خراسانی شافعی (م ۷۳۰ ه. ق).

۱۳۵- قرب الأسناد: ابی جعفر محمد بن عبدالله بن جعفر الحمیری قمی (م ۲۹۰ ه. ق).

۱۳۶- قادتنا کیف نعرفهم: سید محمد هادی حسینی میلانی، قم ۱۴۱۳ ه. ق.

۱۳۷- قصص الأنبياء: للسید أبی الرضا فضل الله الزاوندی.

۱۳۸- کامل الزیارات: جعفر بن محمد بن قولویه (م ۳۶۷ ه. ق)

۱۳۹- کتاب فضل بن شاذان.

۱۴۰- کشف الأستار: حاج میرزا حسین محدث نوری.

۱۴۱- کتاب سرور أهل الايمان فی علامات ظهور صاحب الزمان عجل الله فرجه: سید

ص: ۲۹۲

بهاء‌الدین علی بن عبدالکریم النیلی.

۱۴۲- کتاب محتضر: حسن بن سلیمان

۱۴۳- کتاب الخطب عبدالعزیز بن یحیی جلودی.

۱۴۴- کشف السُّتره عن وجه الغیبه: سید محمد وحیدی معاصر. قم- انتشارات وفایی ۱۳۷۹ (ه. ش)

۱۴۵- کشف الغمّه: شیخ علی بن عیسیٰ اربلی (م ۶۹۳ هـ) قم، چاپخانه علمیه ۱۳۸۱ ه. ق.

۱۴۶- کمال الدین: شیخ صدوق.

۱۴۷- کفایه الأثر فی التّصوُّص علی الأئمّه الإثنی عشر: أبی القاسم علی بن محمّد بن علی الخزاز الرازی، به او قمی هم می گویند و از شاگردان شیخ صدوق است.

۱۴۸- کنز العمال: علاء‌الدین علی بن حسام الدین مشهور به متقی هندی جونپوری (۹۷۵ ه. ق).

۱۴۹- گفتمان مهدویت: صافی گلپایگانی، چاپ کوثر ۱۳۷۷ ه. ش.

۱۵۰- لسان العرب: جمال الدین ابوالفضل محمد بن مکرم ابن منظور مصری.

۱۵۱- مآثر النّفیسه

۱۵۲- مثیر الأحزان: جعفر بن محمد بن نما.

۱۵۳- مختصر بصائر الدّرجات: عزالدین حسن بن سلیمان حلّی از بزرگان قرن نهم- نجف- منشورات مطبعه الحیدریه ۱۳۷۰ ه. ق.

۱۵۴- مختار الصّحاح: محمد بن عبدالقادر.

۱۵۵- مسند: احمد بن حنبل شیبانی (م ۲۴۱ ه. ق)

۱۵۶- مصباح المتّهجد: شیخ طوسی.

۱۵۷- معانی الأخبار: شیخ صدوق (م ۳۸۱ ه. ق).

۱۵۸- معجم احادیث الإمام المهدي: مؤسسه المعارف الإسلامیه قم- ۱۴۱۱ ه. ق.

۱۵۹- معجم الملاحم و الفتن: سید محمود بن سید مهدی موسوی ده سرخی اصفهانی، معاصر، قم- ۱۴۲۰ ه. ق.

ص: ۲۹۳

۱۶۰- معجم رجال الحديث و تفصیل طبقات الزّواہ: سید ابوالقاسم خویی؛ چاپ مرکز نشر آثار شیعه.

۱۶۱- مفاتیح الجنان: حاج شیخ عباس قمی. - م ۱۳۵۹ (ه. ق.).

۱۶۲- مکیال المکارم فی فوائد الدعا للقائم: سید محمد تقی موسوی اصفهانی.

(م ۱۳۴۸ ه. ق) چاپ دوم ۱۳۹۸ ق.

۱۶۳- منتهی الامال: شیخ عباس قمی.

۱۶۴- مشارق الأنوار شیخ برسی.

۱۶۵- مهدی منتظر: شیخ محمد جواد خراسانی. قم- نور الأصفیاء ۱۳۸۲ ه. ش.

۱۶۶- مکارم الأخلاق: رضی الدین ابی نصر حسن بن فضل بن حسن طبرسی.

۱۶۷- مناقب آل ابی طالب: ابوجعفر رشید الدین محمد بن علی بن ابن شهر آشوب.

۱۶۸- مناقب المهدی: حافظ ابو نعیم اصفهانی.

۱۶۹- منتخب الأثر: لطف الله صافی گلپایگانی - قم - مؤسسه المعصومه (۱۴۱۹ ه. ق.).

۱۱۱ پرسش و پاسخ درباره امام زمان «عجل الله تعالی فرجه الشریف»؛ ص ۲۹۳

۱- منتخب الأنوار المضيئه فی ذکر القائم الحجه علیه السلام: بهاءالدین علی بن عبد الکریم النبلی التنجفی از دانشمندان قرن نهم، قم- مؤسسه الإمام الهادی ۱۴۲۰ ه. ق

۱۷۱- منهاج الدموع: قرنی گلپایگانی.

۱۷۲- من لا یحضره الفقیه: شیخ صدوق قم- انتشارات جامعه مدرسین ۱۳۶۴ ه. ش.

۱۷۳- ناسخ التواریخ، میرزا تقی سپهر، ص ۱۱۹.

۱۷۴- نورالابصار، فی مناقب آل البيت النبوی المختار، سید مومن بن حسن بن مومن الشبلنجی؛

۱۷۵- نجم الثاقب: میرزا حسین نوری؛ مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۵؛ دو جلدی.

۱۷۶- نهج البلاغه: سید رضی الدین.

۱۷۷- نهج الفصاحه: گرد آوری ابوالقاسم پاینده.

۱۷۸- نور الأبصار فی مناقب آل بیت النبّی المختار: سید مؤمن شبلنجی (م بعد از ۱۳۰۸ ه. ق). چاپ مصر؛

۱۷۹- وسائل الشّیعه الی تحصیل مسائل الشّریعه: محمّد بن حسن حرّ عاملی (م ۱۱۰۴ ه. ق) بیروت دار احیاء التّراث العربی ۱۳۹۱.

ص: ۲۹۴

۱۸۰- یاد مهدی: محمد خادمی شیرازی، انتشارات مسجد جمکران چاپ ۱۳۷۱ ه. ش.

۱۸۱- ینابیع الموده لذوی القربی: سلیمان بن ابراهیم قندوزی حنفی (م ۱۲۹۴ هـ ق) - انتشارات اسوه ۱۴۱۶ ه. ق).

۱۸۲- یوم الخلاص فی ظلّ القائم علیه السلام: کامل سلیمان چاپ اول ۱۳۸۲ ه. ش) چاپ نگین.

۱۸۳- یوم الوقت المعلوم: محمد حسین گنجی فرد، چاپ نگین زمستان ۱۳۷۸.

مختصری از زندگی نامه مؤلف کتاب

نام: محمد نام خانوادگی: امینی گلستانی ش ش ۱۵ فرزند: حاج سردار مرحوم کشور: ایران، استان: اردبیل.

تخصص: فلسفه و فقه و اصول، تفسیر، تبلیغ. تألیفات (۲۲).

تحصیلات (خارج فقه و اصول و فلسفه). استادان معروف (۱۱ نفر).

در سال ۱۳۲۹ شمسی از زادگاهش قریه گلستان در ۳۰ کیلومتری اردبیل به مدرسه علمیه ملا- ابراهیم اردبیل وارد و پس از گذراندن دوره مقدماتی صرف و نحو و منطق از استاد سید مسلم خلخالی و شیخ سعید اصغری و غیرهما.

در سال ۱۳۳۱ به حوزه علمیه قم وارد شده و نزد اساتید آنجا (آقایان شیخ عبدالکریم ملانی و سید جواد خطیبی و میرزا احمد پایانی و مسلم ملکوتی و میرزا محسن دوزدوزانی و غیرهم) استفاده نموده است، و در نیمه دوم سال ۱۳۳۴ به نجف اشرف وارد شده و از اساتید آنجا (آیات عظام سید ابوالقاسم خویی و سید محسن حکیم و شیخ مجتبی لنگرانی و عارف بزرگ شیخ محمدعلی سرابی و آقای تسوجی و سید اسدالله مدنی آذرشهری و غیرهم دروس فقه و اصول و فلسفه و تفسیر و غیره)، استفاده نموده است. و در تاریخ ۱۳۴۰ از نجف اشرف مراجعت نموده و در شهر توریستی سرعین اردبیل با صبیبه آیت الله حاج شیخ علی عرفانی از شاگردان علامه محمدحسین نائینی و هم دوره آیات عظام سید ابوالقاسم خوئی و سید محسن حکیم ازدواج کرده و به مدت یازده سال در آن شهر که آن وقت یک روستای کوچک بیش نبود اقامت نموده است. در طول این مدت مشغول کارهای تبلیغی و علمی و فرهنگی شده و بناهای مفید و مجلل از خود به یادگار گذاشته.

مانند.

۱- مسجد مجلل و بزرگ حضرت بقیه الله الأعظم امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) به مساحت ۸۰۰ متر به اضافه کتابخانه و شبستان زنانه و سایر متعلقات و فضای باز مسجد ۱۴۰۰ متر.

۲- احداث چشمه های آب شرب چندین روستای اطراف سرعین.

۴- تأسیس صندوق های خیریه بنام حضرت باب الحوائج ابوالفضل (علیه السلام) که اول از ۱۷ صندوق شروع و فعلاً بیشتر مناطق

استان اردبیل را فراگرفته است.

در سال ۱۳۵۱ شمسی از سرعین به اردبیل مهاجرت نموده و مقیم گشته و در خلال مدت ۱۴ سال اقامت در اردبیل به کارهای روحانیت و تبلیغاتی اسلامی و ۱۱ سال سرپرستی حجاج بیت الله الحرام را ادامه داده است.

در سال ۱۳۵۷ شمسی از اردبیل به تهران مهاجرت کرده و در بحبوحه انقلاب اسلامی در نازی آباد ساکن شده و پس از پیروزی انقلاب.

در سال ۱۳۵۹ به اردبیل برگشته مشغول کارهای روحانیت خود شده و به تدریس و تفسیر قرآن مجید اشتغال داشته است. تا اینکه در سال ۱۳۶۵ دوباره به تهران برگشته و در خانه خیابان دانشگاه جنگ ساکن گشته و مشغول تبلیغ و تفسیر و کارهای مربوط به روحانیت شده است. تا این که در سال ۱۳۷۵ از تهران به قم هجرت نموده و در خانه پشت صدا و سیما ساکن شدند.

در سال ۱۳۷۵ شمسی در اردبیل زلزله ویرانگر به وقوع پیوست که در اثر آن تعداد یک صد و یازده روستا را از ۲۵ درصد تا صد در صد ویران و گروه زیادی را به کام مرگ فرستاد.

در سال ۱۳۸۱ بنا به دعوت بزرگان سرعین جهت تبلیغ ماه مبارک رمضان، به آنجا رفته و با دیدن وضع مسجد امام زمان (علیه السلام) که در اثر زلزله مقاومت خود را از دست داده بود بازسازی و تقویت و توسعه داده و تعداد چهار باب مغازه برای هزینه مسجد، و ایجاد گنبد و مناره ها و کاشیکاریهای آنرا انجام داده است.

در این سفر باز به کارهای امور خیر شروع و ادامه داده است از جمله.

۱- مسجد مجلل باب الحوائج حضرت ابوالفضل علیه السلام به مساحت ۱۵۰۰ متر با متعلقات آن که در سال ۱۳۸۲ تا سال ۱۳۹۲ ادامه پیدا کرد، و الان مورد استفاده مردم محل و دهها هزار مسافر شهرتوریستی می باشد و در نظر است که تأسیس حوزه علمیه و درمانگاه عمومی و ۱۵ باب مغازه برای هزینه های مسجد را شروع نمایند انشاءالله.

۲- در زادگاهش روستای گلستان، که در اثر زلزله دو مسجد آنجا خراب شده بود، مسجد امیرالمومنین (علیه السلام) را بنا و تأسیس نموده و به پایان رساند.

۳- در سال ۱۳۸۲ مسجد مجلل در روستای (جن قشلاقی) از دهستان های یورتچی احداث و در سال ۱۳۸۴ تقریباً به اتمام رسید و مورد استفاده قرار گرفت.

۴- احداث غسل خانه های متعدد در روستاهای اطراف سرعین.

۵- با حصارکشی قبرستان سرعین که در وسط شهر، زیر پای حیوانات و مورد تجاوز ساکنین دور و بر قبرستان بود، محافظت نمود.

در دوران سکونت جدید قم مشغول تألیفات متعدد گشته که تعدادی از آنها را از نظر خوانندگان عزیز می گذرانیم.

تالیفات چاپ شده از مؤلف.

۱- سرچشمه حیات- وزیری یک جلد ۴۰۲ صفحه.

در این کتاب مطالب ارزنده علمی و دینی و فلسفی و طبی، درباره آب و آفرینش مخلوقات از آن از نظر قرآن و روایات و کلمات بزرگان فن که مورد استقبال دانشمندان و محققان داخل و خارج کشور قرار گرفت که در مدت کوتاه ۴ مرتبه چاپ شد و فعلاً کمیاب می باشد.

۲- سیمای جهان در عصر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در دو جلد ضخیم وزیری ۱۲۸۳ صفحه در باره کیفیت کشورداری و مدیریت آن حضرت کشوری به وسعت کره زمین را از نظر فرهنگی و قضائی و اقتصادی و نظامی و اجتماعی و هزاران مطالب نو و متنوع در این مورد که امتیازش را به انتشارات مسجد مقدس جمکران، واگذار و آن را چاپ و نشر می کند.

خواب سیده سکینه خانم طباطبائی

در ۲۹ ماه صفر سال ۱۳۸۶ در روز آخر روزه دخترم امینه خانم در شهر قدس من صحبت کردم و برای خانمها مسائل گفته و موعظه کرده و در نهایت چون روز شهادت امام رضا علیه السلام بود، به امام رضا علیه السلام توسل نمودم، چند روز بعد دخترم امینه گفت: بابا یک نفر سیده خانم هست به نام سکینه طباطبائی که آن روز در مجلس روزه حضور داشت با گریه شدید گفت: از مجلس شما که رفتم شب خوابیدم در خواب دیدم در مجلس روزه شما هستم، ناگهان یک نفر سید نورانی که من تا آن روز شخصیت چنانی با آن نورانیت ندیده بودم وارد شد و مستقیماً رفت پیش حاجی آقا و روبرو نشست و حاجی آقا در دستش دو جلد کتاب بود و با زبان عربی باهم صحبت زیاد نمودند و من هم پشت سر آن آقا نشسته گریه می کردم و به من متوجه شده و فرمود: زیاد گریه نکن چشمهایت خراب می شود تو که هر هفته نزد من هستی، دوباره با حاجی آقا به صحبت ادامه دادند و می دانستم راجع به آن کتاب صحبت می کردند، حاجی آقا آن دو جلد کتاب را به آن آقا تحویل داد و ایشان هم تحویل گرفتند و چون آش شما را من تقسیم می کردم آن آقا به من فرمود: به هر کس که از آش می دهید هم نامش را بنویسید و هم آن را مهر نموده به من دهید و ما هم به این دستور عمل کردیم و تمامی آنها را لای کتاب حاجی آقا گذاشت و با خود برد، در این حال من به صدای گریه خودم از خواب بیدار شدم.

البته آن دو جلد کتاب (سیمای جهان در عصر امام زمان علیه السلام) است که در باره حالات و نحوه مدیریت و حکومت آن حضرت بعد از ظهور نوشته ام که انشاء الله مورد قبول آن آخرین امید قرار گرفته است و امتیاز آن را مسجد مقدس جمکران قم از من گرفت و خودشان چاپ کردند که خدا را شکر مورد قبول اقسار مختلف جامعه قرار گرفته است که در مدت یک سال دوبار با تیراژ بالا ۱۶ هزار جلد چاپ شده است والحمدلله.

۳- از مباحله تا عاشورا- در یک جلد وزیری ۶۸۴ صفحه در باره مباحله رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم با نصارای نجران و سر انجام تسلیم آنها و مقایسه آن جریان با سرگذشت پنج تن آل عبا علیهم السلام و عدم تسلیم مسلمان نماهای دشت کربلا به امام حسین علیه السلام فرزند آن حضرت و شهید کردن آن امام را با مظلومیت تمام. این کتاب حاوی مطالب جالب و مفید فراوان می باشد.

۴- والدین دو فرشته جهان آفرینش- در یک جلد وزیری در ۳۲۰ صفحه در باره حقوق متقابل والدین و اولاد در برابر هم از نظر آیات و اخبار و گفتار بزرگان و مطالب فراوان در این مورد.

۵- آداب ازدواج و زندگی خانوادگی- وزیری ۲۷۶ صفحه. کتابیست تحقیقی و تحلیلی درباره ازدواج جوانان عزیز و راهنمایی آنها در انتخاب همسر و کیفیت زندگی مادام‌العمر، از منظر آیات و اخبار و ... که در واقع مکمل کتاب والدین دو فرشته جهان آفرینش می باشد.

۶- کتاب مهم اسلام فراتر از زمان- درباره پاسخ به کسانی است که ایراد نموده و اشکال می گیرند، دین اسلام چگونه می تواند تا دامنه قیامت، دنیای رو به ترقی روزانه را اداره نماید و اساساً رهبران این دین چه جایگاهی از علم و دانش داشتند که مدیریت جهان را تا آخر دنیا به دست گیرند. در این کتاب قسمت مهمی از پیشگوئیهای بزرگان اسلام آورده شده است (مانند فرمایش امیرمؤمنان علیه السلام به کمیل: یا کمیل بن زیاد هاهنا موضع قبرک ثم أشار بیده المبارکه یمیناً و شمالاً و قال ستبني من هاهنا و هاهنا دور و قصور ما من بيت في ذلك الزمان الا و فيه شيطاناً أریل.

کلمه اریل لغت انگلیسی است که به گیرنده و آنتن اریال گویند، حضرت ۱۴۰۰ سال پیش نه انگلیسی بود و نه از صنعت آنتن اثری این بیان را داشتند. رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: سیأتی: زمان علی اُمّتی یُخربون قباب الأئمه بالبنادیق به زودی می آید زمانی بر امت من، قبه (و گنبد) های قبرهای امامان را با بندق ها (یعنی با نارنجک یا بمب) ویران سازند!! دقت بفرمائید این کلام در زمانی گفته شده است که نه امامی شهید شده و نه در جائی مدفون شده بود و نه از گنبد حرما و اختراع بمب خبری بود که پس از قرنها در سامرا و قبلاً نیز در بقیع اتفاق افتاد یا روایت در مورد ازدواج همجنسها یتزوج الرجال بالرجال و یتزوج النساء بالنساء، و روایت لعن الله المتشبهین من الرجال بالنساء و المتشبهات من النساء بالرجال درباره تغییر جنسیت دهندگان و صدها امثال این روایتها، در ۶۸۸ صفحه وزیری. پیشگوئی های آیات و روایات، از بزرگان دین در باره پیشرفت علوم آیندگان و اوضاع حیرت انگیز جهان، این کتاب در نوع خود منحصر به فرد و حاوی مطالب نو آوری زیاد می باشد.

۷- آغلار ساولان- سبلان گریان یا سبلان می گرید: رقی ۵۰ صفحه.

با زبان آذری در باره زلزله سال ۱۳۷۵ استان اردبیل و تخریب ۱۱۱ بخش و روستا از ۲۵ در صد تا صد در صد که یکی از آنها روستای گلستان زادگاه مؤلف و کشته شدن و زیر آوار ماندن ۷۷ نفر از نزدیکان نسبی و سببی او و بیان نام تک تک آنها.

۸- ۱۱۱ پرسش و پاسخ در بار امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف- رقی در ۲۹۵ صفحه سوال و جواب های متنوع در طول سال های تبلیغی مؤلف در شهر توریستی و بیلاقی سرعین اردبیل و بیان مطالب نو.

۹- فلسفه قیام و عدم قیام امامان- در ۱۹۸ صفحه جیبی در باره این که چرا بعضی از آن بزرگواران قیام و اکثرشان قعود نمودند و اساساً قیامی از آنها وجود داشت یا برایشان تحمیل نمودند و مطالب متنوع و مفید دیگر.

۱۰- گلستان سخنوران شامل ۱۱۰ مجلس سخنرانی مذهبی در دو جلد وزیری ۱۵۱۱ صفحه چکیده ای از تبلیغات متنوع مؤلف چاپ و در دسترس عزیزان قرار گرفت..

کتاب های آماده چاپ و در دست تألیف

۱- آیا و چرا- درباره زیر سؤال بردن برداران اهل سنت و علمای آنان و آوردن دلایل فراوان از کتاب های معتبر خود آنان در باره

امیرمؤمنان و فاطمه زهراء علیهماالسلام و به زیر سوال بردن آنها در عمل نکردن به این دلایلها و اسناد خودشان.

۲- ۶۰۰ مجلس سخنرانی مذهبی از منبرهای ۵۵ ساله مؤلف و بیان مطالب متنوع دینی و اسناد و روایات فراوان در هر مقوله، که سخنرانان مذهبی و منبری های محترم را از مراجعه به کتاب های متفرقه و جمع آوری مطالب برای بیان در سخنرانی هایشان. بی نیاز می سازد در ۱۲ جلد و در دست تنظیم و آماده سازیست و بخواست خدا، بتدریج به چاپ خواهد رسید.

۳- رحمت واسعه- در باره رحمت عالمگیر و فراگیر خدای متعال و آوردن آیات و روایات متنوع و جریان های توبه کنندگان و شمول غفران الهی در باره آنها. این کتاب امید دهنده گناهکاران و دور ساختن آنان از یأس و نومیدی و جذب دور شدگان از خدا را به سوی پروردگار بخشنده و مهربان.

۴- شب- کتابیست در باره برکات و فضایل و امتیازات شب و اینکه شب مردان خدا روز جهان افروز است و شب خود از مورد توجه بزرگان عالم و خلوتگه راز و نیاز آنان با معبودشان و مطالب فراوان در این موارد.

۵- عتبات قرآن- در باره این که چرا خداوند متعال بعضی از انبیاء علیهم السلام را، مورد عتاب قرار داده و آیا این عتاب ها با عصمت آنها منافات دارد؟ مانند (عفا الله عنک لم اذنت لهم) یا مسئله چیز دیگر است.

۶- خاطرات زندگی یا سرگذشت تلخ و شیرین من- این نوشته حاوی شرح حال دوران زندگی از بدو تولد تا امروز ۳۰ / ۱۱ / ۱۳۹۳ که به ۴۰۰ صفحه رسیده است و هنوز هم خلاصه و امهات اوضاع و زوایای زندگی اش را می نویسند.

۷- دعای عرشیان بفرشیان- درباره استغفار فرشتگان و حاملان عرش خدا برای بنی آدم به استناد آیه ۷ سوره غافر و سایر آیات، نزدیک به اتمام.

۸- نشانه هائی از او- کتابیست در باره آیات بیان کننده نشانه های خدا شناسی و روایات پیرامون آن.

۹- مرزهای زندگی- از دید آیات و روایات و سیره پیشوایان.

۱۰- مرزخوراکی ها و نوشیدنی ها- از منظر آیات و احادیث و پزشکی.

۱۱- نوادر- روایات و سرگذشت ها و نوادر جریان های گوناگون به صورت کشکول.

۱۲- شیطان: علت وجودی او و پرسش و پاسخهای درباره وی.

۱۳- متفرقات مطالب گلچینی شده از کتاب های فراوان گوناگون.

و چندین کتاب دیگر ناتمام و در دست تألیف و مقاله های زیاد.

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری
۴. صرفاً ارائه محتوای علمی
۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی
۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...
۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ...
۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...
۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و ... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نمایم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

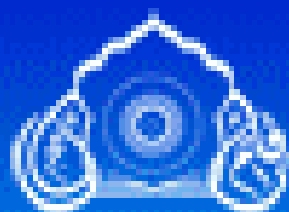
ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

